

Sarusi Mihály

TÚL A GULÁG

Sógorfalvi beszélyek

Művészetek Háza
Veszprém

Vár Ucca Műhely

A borítón Kazinczy Gábor grafikus-festőművész Ballada című alkotásának reprodukciója.

© Sarusi Mihály

A könyv a Veszprém Megye Kultúrájáért Közalapítvány támogatásával jelent meg.

Vár Ucca Műhely Könyvek 11
Veszprém - 2005

Davaj csaszi

Egyszer volt, hol nem volt, Csonka-Csanádon innen, a Vasfirhangon túl, ott, hol az öreg Brhljk malaca túr, volt egyszer egy órás. Mondanom sem kell, Brhljk órás.

„Brhljk – órás”, volt kiírva kócerájára, mert a sufnit órásüzletnek a legnagyobb jóindulattal sem lehetett volna nevezni.

Amikor Brhljk bácsi fiacskája, akis Brhljk megjött a leventéből – nagybátyja (tetszenek tán emlékezni rája: bácsikája a kies és muszkalátta Fejéroroszországban verte néhány lágerévig a rezet) akkor még túl volt árkon, bokron, hét gránicon, hetvenhét tömegsíron -, az amerikai fogságból ily könnyen szabadulva idehaza újabb galibába keveredett.

Hogy egyik szavamat másikba ne öltsem: az édesatyja akkorra már megtért az Úrhoz, a kis Brhljknak keményen be kellett állania az órásmesterségbe, oda a pult mögé, órásszékbe, órás óraszerkezet-nagyítóval a szeme négy sarkába szorítva folytatnia kellett édesatyja hivatását, az órajavitást.

Előbb az édesanyja is beállt órás segédnek a saját árván maradt óravarrodájukba, de valahogy nem úgy ment a dolog, ahogy az elvárható lett volna egy mesternétől – pláne özvegy mesternétől –, hogy a kis Brhljk öreganyjáról (Brhljk mamáról) ne is beszéljünk.

Egy szó mint száz, Brhljk Paja abban a pillanatban térdnadrágot húzott magára, ahogy – cafatokban lógó, háborúlátta ruháját idejében (mondhatni: azon nyomban s az édes anyukája jóvoltából) az árnyékszék javába süllyesztve – a hazatérte utáni harmadik napon beállhatott az órás vállalkozásba.

- Ezt fogd meg, fiam! – nyögte Brhljk mama (úgy is, mint nyanya, nyanyicska).

Ne is mondja, ez a „Ezt fogd meg!” mindössze annyit tett, hogy: ne a kapanyelet! Mert hogy ez azért mégiscsak könnyebb életet biztosít a városlakó polgárcsemetének. Ugyanis ha Kis Brhljk úgy gondolta volna, a ganyézóvellát választja, azt is gondolkodás nélkül megtehetette volna. Hogy a csudába ne, édes mamájának a nagyapja, az az áldott Krncs tata vagy huszonegy hold földet hagyott négy utódjára (mely négyből, azóta, igaz, azok megsokasodtával, kilenc unoka lett s így már ki tudja, mi marad eme Brhljk fiúnak!). Arról nem is beszélve, hogy már akkoriban harangoztak valamit (azok a jó kreml-i – böjti – szelek) a „Davaj csaszi!” termőföldre vonatkozó, kolhozosításnak nevezett változatáról.

- Az kéne, semmi más!

Harangozónak a (derekára tekert harangkötéllal való) hanyattesés.

Mondom – mondanom sem kell – ifj. Brhljk az első vasárnap (természetesen a lutherános öregtemplomban tett délelőtti vizitet követően, hova azért nem állíthatott be ilyen legényesen) magára ötötte a térdnadrágos ötözet ruháját s avval ki a városba!

Na, az orosz nem sokat vergődött semmiféle vasárnapal, a hétvége keresztényi megszentelésével, satöbbivel! Úgy bevágta a transzportba, mint a sicc.

Nem kell megijedni, csak egy kicsi „Kicsi robot!”-ra cipelte az órás Brhljk család – ifjúnak ifjú, ám mégiscsak – családfenntartónak, családfőnek számító tagját az elsőmoszkvai (vasárnapi) patruj (ne is mondjam: városunkban).

Valamikor igen jó hely volt az Alvégi Főucca, ezen is túl álltak az utolsó kereskedők a vásárban, még egy valamirevaló hetipiac is elért idáig, de ma már... Hogy őszinték legyünk, az Úr 1940-es éveinek a derekát követően errefelé teljesen bedöglött minden ipar. De ez még arrébb van, ekkor – hogy egészen pontosak legyünk, a Krisztus Urunk születését követő 1945. esztendőben – már érezni lehetett valami abból a szerencsétlenségből, mivé a sztalini megszállás kinötte magát (midőn a bordélydától az órareszeldéig a kisipart is úgy tönkreverték, hogy jobb arról nem beszélni).

Ne politizáljunk, maradjunk a lényegnél: Brhljkünk (majdnem azt mondtam: Brhljknk) - ahogy nagy urasan (hogy ne mondjam, úrfiasan) besétált a vasárnapi ebédet követően (valódi békebeli háború előtti – térdnadrágjában) a Városba, az elsőörszem elkapta.

Fehér ing, csokornyakkendő, térde aljáig ha érő gatya (épp a térde alatt elszorítva)... Mondanom sem kell, az Alvégi Főucca házainak ablakain lopva kileső nagyleányok – meg kisleányok – (valamint jóvérű menyecskek) igen megmeredtek: nézd, hogy megnőtt a szemtelenje!

Mondanom sem kell, hogy a csudába ne!

Kész férfi ú lett.

Hogy ne lett volna, hiszen elérte (megütötte) – lassan – a tizenhetet. Az pedig a világ e fertályán már nem tréfabeszéd! (Már ha meglátja az embert egy jóképű nőszemély.)

- Megkötötted a gatyamadzagodat?! – idegeskedett Brhljk nyanyicska, midőn meglátta, milyen nyárias ötötzetben vág neki kedvenc unokája a Városnak; tán attól félt, hogy valami csúfság éri a legénykéből ifjú férfiú sorba cseperedő onokát. (Valami olyasmit mutat meg, hogy szabadon, mit hogy lehetne?)

Abban nem volt hiba, Brhljk kománk nem hagyta szabadon lengeni a térdén a nadrágját, elszorította, ahogy kellett. Hogy ne mondjam, a szomszédék Manya leánya akkor bandzsult meg végérvényesen: addig forgott Paja után, míg úgy nem maradt (a tekintete). A balról jobbra – mondom, Alvég felől a Városnak – haladó fiatalurat megpillantva a fejét elébb jobbra kapta s lesett közben erősen balra, hogy amaz helyre legényember az ablak alatt elballagott hát a fejét most meg balra rántsa, a szemét meg jobbra meressze; a végén a kettő összekeveredett, ebből eredt – a rosszmájú vénasszonyok szerint – (kimondottan Brhljkék Pajája miatt!) a nagylány egy örök életre szóló kancsalsága.

Ment, Brhljk, ment, mendegélt fölfelé Brhljk a Városnak, végig a kismezőváros elsőként – hogyne, a Horthy-világban – rakott betonjárdáján, midőn a leányszemek kereszttüzeiben feszítő Paja cimpora bele nem botlott a vereshadsereg helybéli embergyűjtő, munkáskézkereső alakulatába.

- Rád vártunk – mondhattak az oroszok oroszul valami hasonlót az ijedtében angolul megszólaló Brhljk fiúnak és már meg is ragadták: gyerünk zsákolni a Városházára!

Szerencséjére a szovjet szoldát elvtársak csak egy idegen nyelvet ismertek föl – a saját kisebbségi (nemzetiségi stb.) anyanyelvünkön kívül – mint idegen, tehát nem orosz nyelvet, így az ánglus, mi több, angolszász fogságban tanult szavakkal védekezni igyekvő Paját csak garaboncon ragadták és bevágták a robotra összeszedett, vasárnapi korzóról begyűjtött úriemberek megszeppent csapatába.

Mezővároskánk munkás népe – az iparos nemkülönben – még vasárnap se szívesen ötött (még ekkoriban, a szovjetmegszállás kezdetén sem s még jó darabig, míg a nyugati urizálás általánossá nem vált) ünneplő viseletet. Mert hogy a faluban tekintélye csak annak a gazdának (meg iparosnak) volt, aki nem ijedt meg egy kis kétkezi dologtól, nem restelte megfogni a kasza (meg a kalapács) nyelét s már a ruhájáról – messziről – lerítt, mennyire dolgos ember! Minél kopottabb, foltosabb, porosabb, olajosabb, annál kapósabb a leányos házak tájékán a legényember.

Brhljk, mondom, egy kicsit már más volt; tán mert a levante (meg a leventéből való elébb német, majd onnan egyenest angolszász elhurcolás(révén világot járt emberré vált, fölfelé kapaszkodott. Bár e kapaszkodást már korábban megkezdhetette, mert, mondom, a térdnadrágját még a háború alatt, a leventével való elhurcolás előtt vásárolta (annak a Kleinnak az áruházában, akit valamivel korábban a németek vittek el).

Jól nézünk ki, sóhajtott (akkor(magában kis hőszünk, Brhljk, és attól fogva hét közben s vasárnap egyként toprongyosan járt.

Attól fogvást az Istennek sem vett volna magára tisztességes öltözetet; hogyne, még a végén tényleg megjárja s nem egy nap robotra, egy életre magukkal cipelik finom kis Szibériájukba (hogy maradnának úgy, no meg ott) a tovarisok.

Aztán egy nap megint összehozta az a nagy Kaporszakállú Úristen Brhljkünket a fölszabadító megszálló távolkeletiekkel: épp fölszállna a Városháza előtti megállónál a

helyijáratú motorvonatra, midőn a (nyár lévén) nyitott kocsirol öreg perzsa száll le. Szovjetkatonák elvtársatok nyakában – láncon – hatalmas vekker lóg, valamelyik módosabb zsidó-vagy gazdaházból capcarázta! Mit ad Isten, a vekker csörögni kezd, mire föl a perzsa továros rémületében jól elhajintja!

Ne is mondjam, ahogy a szovjetperzsa tábornok nagy káromkodva elvonult, Brhljkünk – tisztára mint a dédöregapja, az volt ilyen faszari, a kecskét megmászta volna, ha kap érte egy garast! – átszaladt a Szent István tér túloldalára (ahol egy zsidómeggyfa alatt landolt a szárnyra kelt – szinte Doxa – csörgőóra) és térdnadrágja rejtékébe mentve hazacipelte, hogy máig ott virítson városszéli – Kenderföldek-béli – hétvégi háza budijában az azóta már magába szállt (a csörgésről időközben megfélemedező s unokája szemében toronyórának tetsző) csaszki.

Egy darabig igen jó idő járt a magafajtára (az ügyes, hogy ne mondjam talpraesett iparosra, földművelőre, tisztviselőre, doktorra és kereskedőre): már-már megszédte magát! Mert hát mit lehetett tenni, élt az adódó – mi több: kínálkozó – lehetőséggel.

Egy órát tíz kiló cukorért ad el az oroszoknak! Mi volt az neki, óra, midőn só vagy cukor se égen, se földön, a muszkakatonának meg csak csurrant-csöppent a kifosztott katonai meg egyéb raktárakból, gazdagok kommunizált kamrájából! Az egyik iskolatársát, Mitykót is beszervezi: ő az órájáért cserében csak hét kilót vár, három az övé. A végén már ez a feketekereskedelmi segédlegény üzletelt helyette, ő maga nyugodtan pepecselhetett az órajavitással.

Tiszta zsidó, dicsérte meg (némileg fejcsóválva) a Kastély-utcai nénikéje.

Mert hol volt akkor cukor?!

Ha rosszul ment a bolt – mert az orosz aznap (a városba aznapra fosztogatni betérő vereskatonák) már úgy összerabolta magát, hogy (hogy ne mondjam: hetek óta) alig lehetett egy fia karórán túladni –, rátett még egy kilót, négy kiló cukra lett a fiúnak, de neki így is vastagon megérte!

Majdnem vér folyt, amikor az egyik Sztalin-hitű elvtársatok visszavitt egy kisebb méretű faliórát a Brhljk-bolt helyett a feketekereskedő-segéd fiúnak, aki – nem konyítván az órák tudományhoz – mi mást tehetett, beállított vele Paja üzletébe. Nem is kell mondanom, az orosz végezt az órák műhely inkább tehénistállónak festett s természetesen egy fia csaszki sem mutatta magát (kirakatban, falon, pulton, pult alatt, sehol!). Az hiányzott volna, hogy mutogassa... Abban az időben!

- Rossz! – mondott valami plóhát az orosz, ki odahaza tanult némely intelligenciát (esetleg Tolsztojt is olvasott), mert hogy árucserével s nem szabad rablással jutott órához, s úgy festett (bármennyire dühös volt), nem akarja mesterlegényünket Brhljket meztelenre vetköztetni, hogy jusson valami rablott holmi a mai szent napra is.

Pajátok elővette a legrosszabb szerszámait s megjavította. Csak hát másnap megint beállított – most már egyenesen Brhljkéhez – az idegen katona, mert hogy nem úgy jár, ahogy kellene.

- Ez itt tetű! – mutatja Pajátok az órába bújt jószágot, mert hogy nyilván amiatt nem jár pontosan az a fasiszta falióra.

- Partizán! – ordít az orosz a tetűre, Paja meg elbíbelődik, mintha más baja lenne.

Na, akkor (azért) jól elkéri az órajavitás árát.

- Mennyi? – kérdi oroszul az orosz.

- Amennyit ad.

Ad egy százast, mert hogy nem tudja, a pénz mit ér. Később majd tudják, 1938-as pengőben (pengőértékben) kéri a jóvátételt!

Száz pengő óriási pénz volt.

Úgyhogy jut is, marad is, ha az ember észnél van!

Ilyen háborús időben.

Az orosz – akkortájt – a csaszin kívül a nőket hajkurászta; megerőszakoltak minden útjukba kerülő nőt. Egy asszony a tizennegyedik szomszédban gyermeket várt, természetesen a megszálló Szovjetunió állampolgárától, és a gyermek nem akart előbújni. Orosz katonaoorvost hívtak, az odetette a nő fenekéhez a Brhljk-féle óráját s a doktor azzal bátorította: Davaj! A kis muszka az óra ketyegésére kipattant.

Hiába, aki a Brhljktől vásárolt!

- Ne hűjíts...

Abban a szomorú, háborús világban.

...Hol van az már!

Ma már sem muszka, sem órás Brhljk e kedves közép-európai városkájában; orosz turista vagy épp a zsíbpiacon seftelő kelet-európai épp kerül, s Brhljk Paja is él, de hát az ő órásiparát elvitte a szövetség, a fiát meg – ezek után – hogy adhatta volna az órás mesterségre?... Szóval ez – úgy, ahogy van – már nem az igazi.

Mondom – mondja –, a Kenderföldeken lévő vityillójába azért vitt ki néhány öreg órát, hogy emlékeztesse ifjúságára. Azokon elbíbélődik még néha. Mert egyébként...

Aki nem hiszi, (azt mondja:) járjon utána!

...Persze hol van itt már „Csonka-Csanád”, „Vasfirhang”... Ezeket is elvitte ez a nagy „pluralizmus”!

A mindent – csak a jót nem – szabad.

Na de hagyjuk; eddig vót, füle se vót!

...Ha még nem mondtam volna, Paja unokáinak az öreganyja annak az egykori szemtengely-ferdüléssel nagylánynak az édes húga, akinek azóta bánatába, hogy vénleánynak kellett maradnia, ráadásul képzeletbeli szerelmét épp a testvére szerezte meg előle, szinte már tengelytörése támadt.

Úgyhogy vénember korára is maradt elég baja Brhljk apókának.

Míntha tehetne róla!

Az a huncut kisleány megfogta Brhljk nyakkendőjét és propellerként addig forgatta, míg teherbe nem esett tőle.

Vica karikái

Amely disznó túlzásba viszi az ól földjének, téglapadlózatának, kerítésének, falának orrával való kiásását, a dúró állat, megfélemezésére, egy (azaz 1) karikát kap az orrába. Ha különösen szemtelen – mondhatni meglehetősen életrevaló a lelke (azaz hogy a sertésjószág) - és eleve sége miatt naponta újrarakhatod az ólat, kettőt is kap az orra hegyére. Mert ha egyszer fémkarika kerül – képződik a fogó segítségével a becsípésre nyitott kétharmad-kör 'görbeszögéből' – a sertésdisznó orrára, nincs az a barom állat, mely ott folytatná, hol (a gazda öt megkarikázó munkálkodását követően) abbahagyta. Ám amely disznó hármat is kap, arra már nagyon haragszik a disznótartó paraszt (meg falusi és kisvárosi polgár, munkás satöbbi).

- Az anyja istókját, nem széttúrta az ólat?!

Valójában a Jóistent emlegeti, valamint hogy a hízónak való szétkúrta, na de mindegy. (Teljesen nem, mert az asszony nem szereti a csúf beszédet.)

(A randát különösképp nem.)

(S tény s való, attól a „szétbombázott” – mondhatta volna, ha meri, szétizélt – ól helyre nem jön.)

Disznóról lévén szó még hagyján. Vica! Az igen, az aztán megjárta.

- Hármat kapott!

Ne mondd.

- Oda?!

Hová máshová.

- Én azt nem hiszem.

Hiszi, ha látja.

- Örülne neked mester uram!

Épp rá vár. Az kéne még, ő is megkapná a magáét. A kíváncsiskodó falubeli meg hátulról kapná meg a maga karikáit. (Hogy ő meg egyébire legyen képtelen, olyasmire, mit az ember azért egy hétnél tovább csak nem bír ki!)

Szó mint szó, Vicát az ura megkarikázta.

- Hogy érted?

Úgy!

Az orrán, aztán mit ér vele? Legföljebb bonyodalmasabb lesz ennie, innia, szomszéd legénnyel csókolóznia. Róbert – mert hogy ilyen finom úri neve volt a szűrszabónak – nem vette a dolgot tréfára, nem megkarikázta a feleségét?!

- Ne bomolj.

Épp az nem hiszi, aki a legtöbb rémtörténetet regélte (eddig) Vicáról, Mármint hogy – tudomása szerint – kivel, mikor, hol, miképpen fogadta magába Vicátok a fél falut.

- Más az, amikor Róbert bécsit teszi nevetségessé s más, amikor az öreg minket tesz lóvá!

Mert ki hinné el ezt a csacska beszédet.

- Addig pletykáltál, hogy a falu téged is a szájára vett!

Venni vette, de hogy ennyire. Mert hogy a községi Hangya bolt eladójától vette a három karikát.

- Aranyból nincsen?

Laci – a falu szája – se vette a dolgot tréfára, nincs. Ne nézzék őt bolondak.

- Ezüst?

Tán a párjának szánja a fülébe?

Szűrszabó gazda nem teketóriázott, a boltoslegénynek (nagy pofájú öreglegénynek) elárulta, épp oda csípi be!

Az arany azért (lett volna) jobb, mert – mint kiderült – az asszonykának érzékeny (volt, akkor, anno Krisztus után e valamely időben) a bőre.

- Ha aranyból rakatta volna ki (a micsodáját), tán még ma is viseli!

(Ezt már utóbb ragozzák a csárdában a hoppon maradt vitézek.)

Megtette rézből is, úgyhogy.

Nem mondom, hülye egy történet!

De ha igaz.

(A java.)

(A többi...)

(Mit számít!)

Bótos uram adta tovább a legvadabb szerelmi történeteket, melyek állítólag megestek Vicával s alávaló (stb.) ismerőseivel. Robi bácsi hogy hitte volna! Volt neki éppen elég dolga, mint hogy ilyen sületlenségekkel foglalkozzék!

- Ne csináljatok belőlem bohócot!

Ez volt (egészen a karikázásig) a szavajárása.

Nem és nem, még hogy az ő élete párja olyasmit elkövesse; azt sem hinné el róla, hogy egyáltalán eszébe jusson bármi hasonló fürtelem! Nem kapja meg tőle azt, amire szüksége támad?! Hogy a csudába ne... Előbb nem, csak midőn a szamosújvári börtönből szabadult, mondott efféléket a csárdában. Akkor már kezdett kitárulkozni! Előbb... Majd bolondgombát eszik!

- Ne nézzetek hülyének!

(Mert még erre is rájárt a nyelve.)

Szó szót követett, Vica virgoncsága nem ismert határt; tudván tudta – mondhatnád fogván fogta, lappogatván lapogatta, hogy durvábban fogalmazzuk dűrván dúrta – Robi bátyótok, mire megy ki a dolog, dehát (úgy vette, mert úgy érezte nyakig Vicában) a legvastagabb teljességet nyújtja oldalbordájának. Hogy lenne ő neki kevés?!

Épp eléggé kimeríti a hajnaltól napestig tartó szűrszabó mesterség, Vicának sem könnyű; tesz-vesz otthon a ház körül, eteti a disznókat, feji a tehenet megkapálja hátul a kukoricát, elől a rózsafa, meg a szöllő gondját viseli. A ganézás rá vár, néha késő este esik Vicája mellé az ágyba s ha már nem is illatozik az előbbiektől, azért az alhatnak csak reájön.

- Gazduram, idenézzen! – szokott vele még éjfélkor is incselkedni az asszonykája, kinek csak azért nincsen (huszonnyolc évesen) legalább tíz gyermeke, mert hogy így adódott.

(Nem lehet néki.)

(Ha nincs, hát nincs; keresztyén ember Róbert!)

(A nagypofájú bótoslegény – rosszindulatúnak is mondható – állítása szerint szépapja volt másféle, innen e faluszerte idegenszerűnek érzett keresztnév – keresztyén? –, dehát most nem erről van szó.)

(Jó disznótartó, vastagkolbász-gyártó, asszonyapritástól óvakodó, a kocsmát nagy ívben kikerülő, ünnepnapon templomba járó falusi magyar ember volt szűrszabó nemzetes uram!)

(Míg meg nem kehesedett Szamosújvárt.)

Hogy ne csűrjük-csavarjuk tovább, valljuk meg: olyan esett minálunk, mire példa nincsen nemhogy Alföldünkön, tán a Holdat lakók történelmében se (nagyon).

- Aki hármát kap, az már túrhatja!

Az többé bele nem veri az orrát olyasmibe, amitől a gazda óvna.

- Hallod, asszony, ha félrelépsz, te is megkapod! – ijesztgette már másnapon a fél falu a falu másik felét. Mert hogy ki látott ilyet. Pláne nem hallott.

- Ilyet nem szagultál!

Az attól függ.

Ha már nagyon haragszik a parasztember, fölhergelt állapotban esik neki a bitang sertésállatnak a marék karikával:

- Az anyád, nesze, még egy, ezt meg az oszlopért kapod!

Hogy pontosan miket sorolt szűrszabó mester uram, midőn a vászoncelédet karikázta, sosem árulta el; hogy a tömlöc mélyéről szabadult s a csárdában (azért) valamelyest

beszédesebb lett, sem derült fény a részletekre.

Tudhatta az egész (nyolcezer lelkes) falu, milyen csúfságokat követett el Vicátok – melyikhez járt maga, kit engedett nagy kegyesen a saját (otthoni) ágyába, kivel hentergett az úri kanapén, avagy amazzal a szénaboglya árnyékos oldalán, s tán még azt is, minek örült a legjobban –, de Róbert tata akkor már (azt lehetne mondani) (fátylat borított az ügyre.

- Hallod, öt év, négy hónap, három nap után...

Mert az asszonyka majdnem belehalt.

(A vágyára tett fékbe?)

(Megzablázott érzelmeibe?)

- Hogyne, a doktornak az fájt, hogy ő már csak ilyen állapotban jutott hozzá Vica titkaihoz!

Nézhetett bele a feneketlen igazság mély, irdatlan sötét (és széles) – valamint kikoptatott, letarolt, egy fűrt tövig sikált falú – kútjába.

- Irigykedett, azért csukatta be Robi bát!

Mert nem elítélték a jó szűrszabót?

Hogy így, meg úgy.

Hogy ez azért túlzás!

Másképp is elrendezhette volna.

Ha nem megy, hát nem, de így.

Szinte nyomorékot csinált a feleségéből.

Legalábbis *azután* (hogy lekerült Vicáról a fölös fémhuzal) az asszony megjuhászkodott.

Még pontosabban mire kikúrálták a bajából (legalábbis ebből), megjárta – sértettként s koronatanúként a bíróságokat, elébb, tán mondottátok volt, a kórodákat –, kezdett eljárni fölötte az idő. Meg hát – vitán felül áll (az embereké eztán már alig) – azért ez már túlzás volt. Akit, nem éppen alaptalanul, így kikezdenek s aki így megjárja a Hadak Útját, s akihez *azután* (mindenféle izgalmas és izgató ügyeskedés helyett) (szabadon mehettél minek törekedtél volna?

Ha nem, hát nem.

- Még elröhögtem volna magam!

(Mármint hogy Vica keblén hasalván, midőn – amúgy – a karika nyomait kerülgette volna.)

- Mi lesz így velem?! - ordított, majd rimánkodott később a szerencsétlen sorsú fehérmájú asszonyság.

Róbert, a szűrszabó – magyarán szűrszabó Kecskés Róbert, Róbert bácsi, Kecskés mester, hogy ne is folytasd - a kezdet kezdetén legyintett, bolond likból bolond szél fű, mit ad ő arra, amit a néhai mezőváros mai lüke népe sutyorog?! Az ő élete párjáról, arról a meglehetősen Vicáról.

Még hogy őt (mást ne mondjunk) az orránál fogva vezeti...

- Ne kabarézz.

Nem és nem, rá sem hederített a széltiben terjedő – és elhatározott szándékkal terjesztett – pletykára! Mígnem egyszer (mert hogy mit lehet tenni, ilyen esetben és elébb-utóbb bekövetkezik) rajta nem kapta asszonykáját a falu másik végéből erre az alkalomra hozzájuk átruccanó fiatalemberrel.

Ott a pamlagon döngette Vicáját a kamaszfiú!

Lehetett vagy tizenhét (magyar) éves a legényformájú vendég.

Mester urad elébb nem hitt a széniének.

- Jól látok?

Vica mintha meg sem hallotta volna, tovább fogadta az igen indulatos – hogy ne mondjuk pályakezdő – udvarlást (a hasán).

Róbert szabó végül is megsokallta a pofátlanságot, kiment (szép csöndben, az ajtót be sem téve) a kertbe s az egy pillanattal elébb vágott bot formájú vesszővel nekiállt visszahódítani egykori szívszerelmét.

- Engem verjél, ne ezt az édes fiút!

Mondhatott, amit akart a ti Vicátok, Robi úgy elkalapálta a gézengúzt, hogy azóta igen igyekeznie kell, ha el akarja titkolni sántaságát. Vicát nem, Vicát meghagyta.

- Magnak!

Mármint a bosszút illetően.

Na, várj csak.

Több sem kellett Vicának, még neki állt följebb.

Túl sokáig nem, mert a szűrszabó-ivadék Róbert bácsi a husángot a szomszéd kert túlsó végibe hajintva elfutott a boltba.

A többit tetszenek érteni.

Az alig hogy fölocsúdott asszonyosság megkapta a magáét.

Sorba mind a három disznókarikát.

Először még azt hitte, ura – a jámbor – a dologtól kellőképpen fölaljazva neki akar állni (befejezni a befejezendőket), annál jobban elképedt, amikor az ember megkarikázta. Az elsőnél, hogy férje ráparancsolt, asszony, szét a lábakat és elővette a fogót, bele az első karikát, még valami külön szerelmi játékra gondolt barátjátok, hogy annál nagyobbat visítson, ahogy húsába hatolt a drót.

- Elvérzek, te állat!

Hogyne, a disznó is kibírja!

Vica is, bele nem halt, csak kicsit nehezen gyógyult a sebe.

A kérdés persze az, hogy vajh disznómódra karikázta-é meg az asszonyt az ember, tehát csak az orra bögyébe csipentette, avagy az alsó ajaktól az orrcimpa csúcsáig ért a karika köre? Ne mondd, a bájdorong befogadására termelt hasítás bedrótozásáról van szó?!

- A revorult szivar végít!

Ám míg ezen tanakodott a falu férfi népe – a magukra maradt udvarlók derítették ki, mi esett szűrszabóéknál a minap –, Róbertban föltámadt (hogyne, már megint) a férji kötelességteljesítés ingere, Vicában meg a hogyishívják, így (bizonyos, később nem említett idő múltán) csak tiszteletét tette a körorvosuknál.

Kinek – nem mondtuk még? – régi ismerőse a kendtek Vicusa.

A dokit előntötte a pulykaméreg, amikor a maga szemével észlelte, mekkora csúfság érte ügyfelét (hogy valaha – azelőtt – beteg lett volna Vica, arról nem hogy az orvos, a nyugdíjas bába sem tudott).

Helyi érzéstelenítéssel meg tudta oldani a műtétet, úgyhogy nem kellett Vicának az egész járási kórház előtt kitarulkoznia, kikerült belőle szerencsésen mind a három karika.

Hogy mit kapott (akkor) - a doktortól - férjuram...

Leülte, s ma is él, ha igaz.

- Hallod, asszony, úgy jársz, mint Vica a múlt évben!

Úgy az ezerkilencszázas évek legelején.

Valahol a Sárreéten, hol a disznók, ha tehetik, ma is szabadon túrják az áldott mocsárszélt, ganyédomb alját, ól földjét, de hogy ma mit szólna valami hasonló asszonyugratáshoz az Egyesült Nemzetek emberjogi bizottmánya... Még tán a hadat is megüzennék Piripócsházának!

Ha ki nem adnák a nemzetközi bíróságnak azt az anyaszomorító gazfickót.

Apja fia

Jó hogy nem Tízek Bandája!

Tízek Társaságának becázta magát (egykoron) – a boldognak nem mondható másélre szenderült veres zsarnokság idején – Samu (amúgy Talján) úri, tehát akkoriban még csak elvtársi köre. Tizen, a (mondottatok volt: kis-középből nagy-közép nagyságúra növekedett mezei) városka valamirevaló góréjai alkották a csapatot!

Góré... Aki ilyet mond, eleve nem lehet Tag; „góré”, megáll az ész! Ahogy az sem számíthat sikerre – tehet akár doktori vizsgát is, beírathatják a vezetői a (pesti után a(moszkvai párfőiskolára, akkor sem! –, aki azzal kezdi kiküldetését, hogy ikoncsempészetre adja magát. Nem hülyék ők, nem ejtették őket fejre kiskorukban, tudják ők nagyon is, mi a dörgés, de, épp ezért, ha valaki elbízta magát... Azt sem veszik – mondhatni emberszámba, de ezt most hagyjuk – komolyan, aki ugyan valamiért kiugrik (például a szövetkezete, vállalata, pénzüzete, megyeibe teljesítményével), de amúgy – teljes tájékozatlanságát bizonyítva, figyelmetlenségét igazolva, alkalmazkodóképességéről számot adva – általában párttitkárnak mond minden pártházi embert.

Jól megválasztották egymást: a kisváros tíz legjelentősebb cégének a vezetői alkották meg (hozták létre, gondolták, hogy életre(a nagymenők szövetségét. Nem mondhatni – föltétlen –, hogy bünszövetkezetét, mert azért adtak a látszatra, ráadásul sem lopásról, sem csalásról, sem gyilkosságról, sem egyéb köztörvényes dolgokról nem volt szó ottan (itten a tíz cégnél együtt és külön), sőt! Sőt éppen ellenkezőleg, arra kerestek – ugyanis egy-egy alkalommal ez is megesett – módot, miként lehet törvényesíteni valamely egyezségüket. Mert hogy mondanotok sem kell, közigazdástól jogászig, villanyszerelőtől fejőnő-egyenirányítóig elég széles mezőnyben mozgott a csapat.

Ez utóbbinak (mellesleg) a város legnagyobb – addigra egyetlen, mert hogy Kádár elvtársék elvtársai úgy vették, a legjobb lesz valamennyi tszcs-t egybeolvasztani s a városhatárnyi külsőséget, egybeszántva már akkora gazdaság fojtogatta a szeretett szülőhelyt (terveik szerint eredetileg a mennyekbe emelte volna, de arról, mint később kiderült, szó sem lehetett) –, egy szem (nem vitás, Kossuthról elnevezett) Mezőgazdasági Termelőszövetkezete volt a zsebében. S ha úgy tetszett neki – mert hirtelen természetű férfiú volt (míg így bele nem rokkant) –, szinte állandóan a tejtermelési célzattal tartott tehenészet fejőnőinek az irányításával ütötte el gyakran a fél aratási kampányt.

Hiába, akinek ekkora (nagy) természetete van!

Tehet ő róla?

Szó sem lehetett arról.

Aki (fejőipari szakmunkás, jó atyja s anyja, avagy ura) szólni mert, mehetett a kulák nagyapja után a Hortobágyra (csontkeresni). Nem is bátorkodott ilyesmire senki sem a városszéli parasztházakban, város menti (maradék) tanyasorokon élő, amúgy a kolhoz nap mint nap kegyetlenül megfejtő, így csak-csak boldoguló szövetkezeti dolgozók közül.

Samunak csak egy ruhagyára volt (a többinek például áfésze, szolgáltató szövetkezete, vasipari cége, takarékszövetkezete, a fél megye által ismert gyógyfürdője, frissen épült – s igen nagyreményű, hisz tizenkét emeletes szállodából, vendéglőből, csapszékéből, serezből, borozóból, csárdából, étteremből, restiből, presszóból és bárból álló kombinátterveket szövögető– sátorábor), persze nem akármilyen manufaktúra volt a kezére bízva! Amit a kezére adtak az elvtársak (a Pártházban, hogy persze a döntésről a Tanács tájékoztassa, mintha – a két szép szeméért – maga döntött volna), a tiszáninneri derékszék legjelentősebb ilyen jellegű, még a piszkos feudálkapitalisták idején a múlt század utolsó harmadában épült s azóta (egész 1945-ig) a külfölddel is versenyképes árut termelni képes emeletes (!) téglá (!) falú üzem volt.

A termelés az első, emberek, a termelés! – szokta (volt) emlegetni a széki székhely (amúgy

még: járási központ) góréit tömörítő egyletből valaki.

Az anyag, elvtársak, az anyag! S nem a szellem, az eszme!

Isten...

- Miről beszélsz?

Na azért ezzel jó lesz vigyázni, mert azért van másmilyen eszme is.

Hogy ne mondja az Övék.

Túl magasra sikeredett filozófálásuknak általában hamar vége szakadt, mert az ipariskolában, a KISz- és Párt-iskolában, a nappali és levelező, valamint esti tagozatos középiskolában, felsőbb tanodákban szerzett alapos (és elsőként is pártos!) műveltségük netovábbja volt az a bizonyos anyagelvétség.

Vissza, haver, a földre.

(Mert hogy ilyen baráti – már-már bizalmaskodó – volt az igazgatók tízes tanácsának a hangulata.)

Ott adták-vették a dolgokat (ötletet, ügyesebb mérnököt és főkönyvelőt, a vállalat sportkörében jól szolgáló labdarugókat, nagy néha a barátnékat, befolyásos kapcsolatot), s amiben ott (ők) megegyeztek, arra mérget lehetett – volna – inni. Mert jó, jó, a Pártházban dőlt el minden, dehát valamennyien megjárták a Hadak Útját, ki-ki kijárt egynémely (községi, fiúszéki, derékszéki, tartományi, nemkülönben országos, vállalati és pártiskolai) szemesztert és szerzett – nem mindennapi ügyességgel, simulékonysággal és rámenősséggel – épp elég támogatót a továbbiakhoz.

Mindezen felsorolt dolgok nélkül – kérem szépen – semmire sem mentek volna! Ha összeakadtál (ne is mondd, Pest-Budán) egy-kori elemi-iskolai deáktársaddal, valaha a sokadik szomszédban a tőköt rúgó csávóból lett vállalat-központi, miniszteriális, avagy (na, ez volt az igazi!) „fehérházi” nacsalnyikkal – ha lenacsalnyikoztad a pártjébe és a pártjébe tagjait meg alkalmazottait, halálra röhöghettétek magatok! -, azonnal rácsaptál, nyert ügyed volt.

Legalábbis más – itt s ebben a korban – aligha rúghatott labdába (a szocialista demokratizmus és törvényesség, valamint humanizmus és tervszerűség jegyében) a gazdálkodásban eligazodni, mi több, megállni igyekvők közül! Másképpen...

Nem kötelező a disznótor! - szokták (volt egy koron) dicsérni enmaguk a tízek.

Lettek volna tizenhatan is, de a tizenegyedik sem tudott fölzárkózni hozzájuk. Valahogy így alakult: bárki kísérletezett a betagolódással, pórul járt. Nem mintha nem lettek volna a többiek is (arra, mit a főnökeik az Ural alatt kisütöttek a kommunizmus kezdeti szakaszáról, megtoldva a pesti blicceléssel) rátermettek, néhányan legalábbis.

Az utolsó belépésre jelentkező az a góré (pardon, kincstári birtoki igazgató) volt, akinek azóta – *demokráciátokban* – igen megszaladt! Jóval 1990 után azzal állt elő (a koma, vagy is hogy az Elvtárs) – mert hogy addigra már a magánosítás taraján lovagolva egy napnyugati cég bizalmát élvezve még nagyobb beosztásba került.

- Megpróbáltam, mit jelent téeszcsét vezetni! A Bicerei Magyar-Vietnamnál jobbat a fél Alföldön nem láttál. Aztán állami gazdaság élére tetted, az már igazi nagygazdaság volt; a tönk szélén álló cégből életképes, egyéb üzletágakkal (úgy mint forgácsolóipar, vendéglátás, nyugatiak bérvadásztatása, und zo vájter!) ügyeskedtem, meg lehetett nézni, hogy viszem át – lassan, lépésről lépésre – a nehézkes és nem túl szapora kollektív tulajdonformát a haszonelvű magántulajdon irányába! Kaptam érte éppen eleget a Párttól...

Ő volt az előfutára (mondjátok, már a hetvenes évektől) a '88-90-ben dúló s azután még egy darabig tomboló szabad rablásnak.

- Megpróbáltam nyugati tőkés cég vezetőjeként, így is helytálltam! Na, mondom – mondatta volt még szabadlábban – megpróbálok a magaméban boldogulni!

Egykor az atyja húszegynéhány holdas középparasztként, csak azért úszta meg a kulákká minősítést (és a deportálást), mert kifizia már a DISz-ben verte az üstdobot és időben

fölvilágosította, hogy menekülhet meg. Maga a termelészövetkezeti csoport (tszcs) egyik élharcos szervezője, majd – hogy rögvest ki is próbálja képességeit – elnökként hadakozott a paraszttal... Szóval a húszegynéhány után jött a kétszázvalahány, majd a másfélezer hold, a három és félezer hektár, legvégül az ejrópai kézre juttatott élelmiszeripari nagyüzem vezérsége; na, innen, e székén trónolva látott hozzá a magánvagyon (alaposabb) megalapozásának.

Összehozott ezernégyszáz hektár magánbirtokot, ahhoz kanyarít – bérlettel – ugyanannyit s termel, termeltet, gazdálkodik, mint egy új földesúr... immár a magáéban!

Valami gikszer miatt (a nyugati vezérkar észbekapott, komátok – elvtársatok, majdnem uratok – a vállalat birtokába jutott s földolgozásra váró bab majd' a felét hazavitte a saját üzemébe, földolgoztatta s mint a sajátját adta tovább a távolkeleti, hogy ne mondjuk rosztovi üzletfeleknek s ezzel a hasznot lefölözte – vagy kétmilliárdal károsította meg a nemzetközi tőke e nagyvállalatban összpontosító csoportját) pörbe fogták s ha valami közben nem jön, úgy bekoptázzák, hogy attól kúdul.

Nem egészen így volt, de hagyjuk. A lényeg, hogy ő volt az utolsó – azokban az áldott, békés, puha nyolcvanas években! – a vállalkozó szellemű, nagymenőségre törő igazgatók közül, aki megkísérelt bejutni tizenegyediknek a negyvennyolcas fiatalok nagyszerűségét folytatni szándékozó Fehér-Ér--parti brancsba.

(Ma már könnyű így élcelődni! Akkor merted volna ennyire megnevezni őket!... Különösképp hogy sejtésed ha lehetett róluk, maffiájukról.)

Meghívta (e tizenegyedik-jelölt) – mert hogy ez volt a bevett szokás; minden hónapban más vezető elvtárs birodalmába látogattak el kilencen, hogy meghányják-vessék teendőiket – a tíz góré, szinte már tizenegyedikként és bemutató foglalkozást tartott a Társaságnak. A TT tagjaival – már akkor kitűnt, hogy a többenél is rámenősebb, ne adj Marx, még a fejükre nőne (ahogy ezt később, *demokráciátokban* meg is tette) – majdnem hajba kapott, úgyhogy legközelebb sem hívták meg.

Ezt csak azért mondjuk, mert jellemzőnek tartjuk Samu pajtásra is (nemkülönben a korra – „A Kor, a Kor tette velünk!”, fogják ma a megszűnt kör egykori tagjai a korra, amit elkövettek).

Még hogy ők, a fiaik!

Nem a leányok - bár (újabbán, hogy ha ilyennel találkozol, meglepődhetsz) hölgyek is kerülnek a nagyvállalkozást célba vevő kisvállalkozók között! -, csak (inkább) a fiak. S nem mind, egyik-másik.

Samu kifogta. Jó, jó, őt sem kellett félteni, neki is megvolt a magához való esze, becsapott ő is füt, fát, hazavitt mindent, amit lehetett (a fiának, csak hogy a példánál maradjanak, megvette, hogyne, bagóért a ruhagyár egyik – nemrég épített, tehát a legújabb – csarnokát, nehogy éhen vesszenek az unokák ebben a kibalzsamozott kapitalizmusban!), de azért egy ponton mindig megállt. Ő s az a másik kilenc (19) - 3.298.

Az áfész-elnök, kiből 1990-ben kényszernyugdíjast csinált a (legalitás lehetőségeit és körülményeit, úgymint adottságait kihasználó, mindebből – mindebben tovább – élő) Párt, a továbbszolgáló (hogyne, téészes, azaz zupás őrmester szinten megrekedő) MSZMP oszlopos tagja lett s mint főfő szervező járta, míg megengedte a becsület, a várost! Ugyanis (mondanod sem kell) a leánya, kiből az ejrópaizmus csúcspontjainak egyikén bankigazgató lett, 200.000.000 forintocskát sipított s ha nem is rögvest, de szinte a negyedik hónapban (mert hogy személyiségi jogai is vannak az asszonyállatnak) dutyiba került. Elnöktök (MSZMP-szervezőtök) azóta nem lép ki a házából; úgy szégyelli magát, hogy nem mer az emberei szeme elé kerülni. Lopott ő is épp eleget, becsapta nem egyszer, nem százszor embertársait a szocializmusban, de hogy kétszázmilliót hazavigyen (a sifonérba)...

Samu klinikára került: megállt a szíve.

Már újra mozog, könnyű mozgást írtak elő neki, sétál, úszik, kerékpárra kap (azazhogy:

mászik), gyalogol.

Mondhatja, aki akarja, így volt (és punktum(: azért ekkora disznóságra ők – még – nem vetemedtek!

Nem erre tanították a gyermekeiket.

Hogy mire, arra persze elég nehéz lenne válaszolni (...különösképp kitérni).

Ügyeskedni, élni a lehetőségekkel, ami belefér! A törvényt úgy értelmezni, ahogy neki (neked, nektek, azaz nekem, mármint hogy Samunak s társainak) jobb; hogyan, így élt az ország!

Samu és bandája nagyon felszívja magát, ha valaki azt emlegeti, hogy „Húszmilliárd dollárt vett kölcsön a Kádár-kormány, hogy elherdálja”! Szó sincs róla – tanúsítják –, hisz Ti ettétek meg, ittátok, utaztátok, szakszervezeti-üdülőtétek, építettétek, ihajcsuhajoztátok el! Kádár, a kormány, a párt, meg a komcsi banda... A düh előnti Őket, a méregtől van aki a fél oldalára megbénul.

Ekkora aljasságot, méghogy ők tehetnének az egészről. Hogy az ország idejutott!

- Megáll az ész. Megmondom őszintén, a kés kinyílik a konyhaasztal fiókjában.

A kátész-főkönyvelőno szomszéd is hogy járt; templomjáró keresztény család az övék, kisfiúk mégis enné (falná, szétpofozná) az idegeneket! Szegyeilli is magát miatta anyuci, apuci.

Tehet arról a szülő, mivé fajul a gyermeke?

Valamennyire bizonyára, de teljességgel... Aligha. A kor, a világ teszi ezt velünk. (Velük.)
(Veletek.)

Samu fia az apjától örökbe kapott ruhagyárral úgy-ahogy (amennyire a jó atya tapasztalataiból, kapcsolathálózatából, no és meg takarításából futotta) boldogult, aztán valahogy elszaladt vele a ló. (A szekér?) Valami nemzetközi bünszövetkezetbe keveredett: (áron alul s látszat szerint) eladta a gyárat (valami külföldinek) – hogy legyen miért (okkal) idegenellenes a szomszéd fiacskája –, a tiszta hasznot sebesen befektetve (papírforma szerint) visszavásárolta az általa alapított, amúgy nem létező (álnéven, ál telephelyre áltávbeszélőszámmal, álnyanevén bejegyzett) korlátolt felelősségű társasága számára, amely aztán egy kani vasat sem fizetett a továbbiakban az államnak (adót, dolgozó társadalombiztosítását, vámot, mifénét), különösen mivel hogy midőn „tönkrement”, a pénzzel megugrott.

Valahogy így.

Mielőtt a Vám- és Pénzügyőrség, valamint a Rendőrség, nemkülönben a Határőrség, az ügyészség és a Bíróság lekapcsolhatta volna, árkon-bokron túl volt.

- Miért, mit gondoltál?!

Majd hagyja magát bekóterolni.

Jut is, marad is. (A nélkülözhetetlen megvesztegetésre.)

A hatóságok az egész világon körözik, mert hogy a kár, mi a magyar államot, valamint a ruhagyár ügyfeleit érte, eléri a hétmilliárdot.

Bevallani persze csak hétszázmilliót mert az illetékes hivatal, nehogy rossz fényt vessen e bűnügy (a súlyával(a derékszék derék népére (legfőként pedig állapotára, a helyzetre, melybe keveredtünk).

Samunak sem kellett több, úgy maradt.

Riadókocsi, mentőorvos, irány az első (szegényápolodából lett)

kóroda. Hogy ne mondta volna föl a szíve a szolgálatot?! Ilyen balfácán népséget.

- Megáll az ember esze.

...Tehetne mást?

Balmaffia – jobbkez

- Ki mondta azt neked, hogy leírhatod, amit mondok?!?!

A távbeszélőbe sorolja, hogy s mint az a tökéletlen (tökés vállalkozó, aki arra való képtelenségében, hogy visszafizesse a volt elvtársaitól kapott százmilliós hitelt, a kormány megdöntésére hív föl).

- Csak a magánvéleményemet mondtam, hogy megvilágítsam a hátteret, tisztábban láss. Nem hogy leírd! – ordít a távrecsegőbe (melyet nemrég a kartársai recsegtettek, ma – közvetlen – ő).

Hogy ő csak háttérbeszélget: mondja a magáét, te pedig hallgasd végig és jól véd az agyadba (a buta fejedbe).

- Jól tetted! - adja meg (hallja tollászunk a távbeszélő-háttérből) a főnök szakértő balkezét, adni kell ezeknek az aljas hírlapírócskákknak.

A helybéli firkász nem arra ragadtatta magát, hogy midőn nagy kínnal-keservvel elérte a napnyugati világceg helyi vállalatának vezérigazgatójává buktatott volt városatya-polgármestert meséje közben beleszólt a készülékbe?

- Lassabban, mert írom!

Írja (az oktalan barom állat az írószerével).

Ezt a pofátlanságot.

A doktor úr bejelentésére leteszi a lúdpennát (ha a távbeszélőjére rá lenne kapcsolva a hangrögzítő berendezés, kikapcsolná, dehát, ugye, hogy gondolt volna rá, meg aztán nem is ért hozzá, ne is mondd, nincs is neki).

Megáll a légy a levegőben.

Azt gondolja, berezelsz?

Hogy még mindig ők adják a kenyered?

Hogy sosem tőlük kaptad, ugye, honnan sejténé.

- Ha megírod, bepöröllek.

Kár, mekkora hiba. Hogy azt hitted, azért mondta (néked tollba), hogy. Mivel nem magánemberként, hanem lapod megbízásából kerested meg s fogtad vallatóra. Magad hogy lennél kíváncsi az okoskodására?!

Három-per-hármas? Volt valamедdig. Ennyit vallott be.

Városi tanács tag a kádári ántivilágban, majd pártja – gondolhatod, melyik – 1990-ben kisvároskátokban sebesen meg is választatta polgármesternek is. Szinte csoda volt abban a hangulatban.

Tudós tanáremberként kezdte. Talán mentség – valamennyire – hogy szegény ember iafi a borja! A három-per-három végett kellett mennie. Mert valaki – az egyik ellenzéki lapocskában! – (a piszok) leleplezte.

- Nem is voltam III/III-as!

Pártja kökeményen kiállt mellette: kizárt, hogy abban a bizonyos szervezetben működött volna! Tudós – helytörténeti – tanulmányai nem ezt bizonyították! Még arra is volt bátorsága, hogy fölkutassa, kik hunytak el az akkor még faluban a második világháború idején! Utánajárt és összeírta a helység főlzabadításakor elesett szovjet hős vöröskatonákat, a település férfi lakosságából magyar bakaként elhunyt szerencsétleneket, a munkaszolgálatban és náci haláltáborban elpusztított zsidó mártírok névsorát, a vétlen polgári áldozatokat, és, szinte egyedülálló módon, még az itt tarkón lőtt náci hódítok nevét is előbányászta valahonnan! (Akkor még nem lett gyanús senkinek, hogy olyan forrásokhoz jutott, melyektől másokat igencsak óvtak!) Mint helytörténész – tanár – már szinte ellenzéki számba ment a nyolcvanas évek elejétől.

Ezért nem érti zszurnalistátok, miért ez a düh (hogy ne mondd gyűlölet).

Mert a nyolcvanas évek dekerától, ha összeakadt veled, bátran politizálhatott előtte, úgy

látszott, egyetértenek! Párttagok mindketten, de mondjuk eurokommunista s nem bolsimód.

Süt a fékevesztett gyűlölet a vezérigazgatóból, ha valaki szakmai kérdésben megszorítja. (Szakmai ügyben, mely, adott esetben, politikainak is tűnhet, ugyanis cége külföldi kézen van, s ha azt valaki támadja – a bírálatot másképp hogy nevezhetnők?! –, szerintük csakis szélsőjobboldali lehet.) Menesztett helyi politikusként segíti (a lebukottakért bármi áldozatra kész) pártja a Kötőipari Művek élére; megteheti, „hisz” az ő révükön jutott a flamand – mások szerint vallon (egy hülye radikális jobboldali szerint németalföldi német) – világceg az ő manufaktúrájukhoz. (Bagóért, állítják az amazak által nyilasérzelemmel gyanúsított jobboldali nacionalista – valójában csak kisémmizett – elemek.)

Akkoriban a felesége szinte nem győzte a gyerekei elől eldugni az újságot.

Hogy a lényegre térjünk: valaki elhörögte a városi szennylapocskában – „Nyalunk, nyalunk?” címmel adta ki vagy másfél évig a rendszerváltozás zavaros körülményei közt egy kis helybéli komcsiellenes, amúgy írni valóban alig tudó, de a veresönkény bármiféle változatát szívből utáló csoport a gúnylapot -, miféle ember is volt a ti Lajostok!

Szegény Kossuth.

Hogy ráverték a 3/3-at – szemtanú bizonyította, mit művelt az egyetemen –, sem adta föl.

- Megesküszöm, soha!

Hogy esküre emelte volna a kezét, a másikat meg a szívére tette volna, arra azért ember nem emlékszik. Ahhoz persze Isten kellene.

- Aljas rágalom...

Cikk, ellenírás, pör.

Le nem mondott, de úgy lejáratta magát, hogy pártja is menekült volna már tőle.

- Lajost megvédjük, kiállunk mellette, ne mondjon le – harsogott a helyi sajtóban a Párt. Összeültek, nem és nem!

- Bevallom, beszerveztek. Hit tehettem? Kiskatona koromban az egyetemi században megkerestek. Hogy a hazámat szolgálom, ha néha elmondom nekik, miről beszélgetünk! Semmi mást nem kértek. Se jelentés, se semmi. A hazaszeretettel fogtak meg. Aztán az egyetemen abbamaradt. Egy darabig még oda is eljöttek, aztán leszálltak rólam.

Akkor már bukott polgármester! Pedig pártja az egész országban nyert, itt azonban alaposan megtréfálta őket a nép: menesztette, másra szavazott. Még a képviselőségét sem tudta megtartani.

Már szinte kétségbe esett.

- Nácivérű kriptakommunista janicsár-lelkületű jakobinus! – káromkodott a helybéli jobboldal vehemensebb szószólója (a pincefalu mélyén), ha Lajostok szóba került; meg is bukott.

- Bukovári! – vihorászott (a Budínsz kiből lett Budaira, Lajcsi kampányfőnökére utalva) az ellen a pincében.

Nem vitás, a választási vereséget követően – egy elkeseredett pillanatában (megtébolyodott? máig nem derült ki) – kiállt a gátra és világgá kürtölte, mit követett el. Semmit. Senki ellen nem vétett, csak néha elbeszélgettek vele a politikai titkosrendőrök.

Pártja nagyon mondta, „Ne tedd, Lajos!”, de Lajostok nem hallgatott másra, csakis a szívére: a lapban megírta! Magához hívott egy firkászt és interjút adott neki arról, ami a szívét nyomta.

- Na nézzük, jól írtad-e le, mit diktáltam.

Szíve csücskét.

- III/III? Elhiszitek?! Hisztek ennek a dajkamesének, hogy csak úgy kikufircolt?! Hogy lehetett volna onnan! Az iskolaigazgatói székéért nagyon megdolgoztatták! A seregben, amikor a tartalékosokat behívták, többször találkoztam vele, politikai tiszt volt!

Paff, több sem kellett volna.

Mert Lajosunk szerencséjére (az amúgy jöttment, azaz ez esetben a Dunántúlról szalajtott)

katonapajtása csak a tüdőbeteg-gondozóban ordítja világgá az igazságot három-per-hármaságáról.

- Dehát akkor a politikai rendőrség értelmiség-ellenőrzőosztályáról a katonai osztályára került át?!

Hogyne; a honvédségnek csúfolt csatlós seregben a poltiszt dolga, hogy figyelje, a bakák hisznek-e még idegenvezető tisztjeiknek, s a használható gyengébbeket beszervezze az állambiztonsági szolgálatba.

Hogy kitört Duna-melleyéki nagyközségünkben is a demokrácia, polgármester városatyaként már – mintegy – tízszer annyit keres, mint tanodai vezető korában, nyugati tőkés nagyvállalat helyi első embereként pedig... Jobb, ha meg sem számoljuk. (Legyen valami dolga a könyvelőinek is.) (Valami további tízszer annyit, tehát úgy – tisztán és havonta – másfélmilliót.)

...Jobbkézben?

Attól függ, amitől lóg. (Ahogy vesszük.)

- Hallod, ezt elpuskáztad!

Ezért kár volt.

- Ez neked rendszerváltozás?! – esik le bicajáról a Nagy utca közepén a lutheránus egyháztól a nemrég még kurátor atyafi, kit a festő-mázoló iparban eléggé megszorított és megszomorított az előző, mindent (hitet, magánzsebet, tisztességet, mindent, de mindent) elkommunizáló rendszer.

Munkanélküli könyvtáros hírlapírótok meg (akit majd' feldönt) dörzsöli a kezét, hátha hall tőle valamit, amitől fejreáll ez a – túlon túl – csúf világ.

- „Doktor”, tudom, miből doktorált, Leninből! Ezt ír meg.

Nem kinyomozta?

Firkászunk boldogan írja az újság fehér szélére, nehogy megfélelkezzen róla, míg írógéphez ér. Ez címnek sem rossz. Ad ő ezeknek. Balmaffia jobbkeze, nem?

- Én mondom, megáll az ész.

Hölgyek öröme

Valamikor úgy kezdte (a szakmát) – talán már túl az inaséveken, inkább pályája elején tartó segédként – (mert hogy valahonnan el kell indulni, valamitől el kell rugaszkodni, egyszer a lovak közé illik csapni!), hogy a meleghullámot rendelő asszony (a fiatalasszony és érett nő közti időben leledző igen virgonc, mondhatni megveszekedett férfi úfaló személy) a könyöke alá vette a micsodáját és ottfogta.

Vilmos sem volt akármilyen gyáva fodrászlegény, mert hogy – valóban, még iparitanuló korában – amikor már negyedik hónapja üzte az ipart, a hajmosodában és a belőle nyíló nyitott ajtajú, sötét (kivilágítatlan), de valahogy a helytelenkedést kedvelő, legénykedő fodrászinas számára oly csábító kazánhelyiségben – hova hivatalosan csak fűtenie kellett betérnie – (hivatal ide, kötelességtudat oda) rendre a szerelmi élet kezdeti, sőt, bevezető rejtelmével foglalkozott. Úgy mint a leányok-asszony ruhájára, mi több, a pucér vállára és szintúgy mezítelen karjára, orcájára, bármi elevenjére csöppenő-csurranó-lopakódó-osonó-zuttyanó habot szépen lekezelte. Tán mondanunk sem kell, Vili – miután megtapasztalta, hogy egyesek (meg mások is) igen jó néven veszik, ha hozzájuk ér – a köpenyében szárazra törölt kezével szép óvatosan elhessentette a szappan (pontosabban sampon, shampoo stb.) odaszemtelenkedett habját a bőrről.

Később majd ugyanerre a sorsra jutnak a festékcseppek, miegyebek is.

Törülközővel, vattával, vagy a csupasz kezével.

A lényeg, hogy megérintse (valamilyen mód).

A hölgyek egy része hamar egyértelművé tette, mit szól ehhez a tettlegességhez: be kell vallanunk, arra bátorította, feledje ott a kacsóját!

Mondom, az egyik része! Az, amelyiknek erre jó oka van (volt, míg az ifjú Vili – vagy ahogy későbbi, balkézről való asszonyainak egyike, az igen művelt doktorné szólította, amikor kellett: „Wilhelm, most büntesd meg ezt az állatot!”, mert igen, így mondta – szánt szándékkal is kereste az efféle kezdeményező alkalmat). Nem részletezve a dolgokat annyit azért elárulhatunk, hogy azok a többnyire igen vonzó – már ab-ban az értelemben vonzó, hogy Vili kőkemény férfiú, ők pedig az ő ifjúságának a fogadására alkalmas – nők bátorítottak, akiknek jól esett.

A simogatás! Mert persze ez a kis latorjelölt – amint észrevette, hogy kedveskedése (a szappanbuborék-elhessentés) a kedvükre van – a vendég eleven testrészeire került habot (ebben az esetben, másképp nem!) úgy szedte le a bőrről, hogy az érintés szerelmi vallomással is fölért. Már persze abban az értelemben, amilyen viszonylatban az efféle vendégek vették a dolgokat.

Nem cifrázva tovább, tény s való, hogy nem egy (mondhatni vérmes, de ez így túlzás, mert Vilink – ifjan – jó kiállítású, vonzó fodrász legény volt, így több, nem is annyira fehérmájú, mint inkább ép, egészséges nemiségű, s e belevaló inasviselkedéstől a játékhoz kedvet kapó, mondom, amúgy nem kikapós) hölgyvendéggel odáig fajult a helyzet, hogy a DOLOG kettőjük közt a végkifejletig is eljuthatott! Hol az asszonyvendéget hazakísérve az esti sötétben az akácos úton végig az első sötétebb kanyarulatban a házfalnak döntve, satöbbi, máskor a bamba (szóval a magát mit sem sejtőnek tettető, az egyértelmű fogdosásoktól kíváncsivá tett) leányt becsalva a csábítóan közeli rejtékbe, a kazán mélyébe rántva tett kísérletet leánysága elvételére... Hogy jobb esetben a kisleány ágyában folytatódják (s tetőződjék, mondjuk az ágydeszka lehullásával, a szobakiadó idősebb személy rájuk rontásával, a leányzó kidobásával, Vilink tervének fuccsba menetelével) a némelykor már-már kriminális kapcsolat.

Nincs mit kertelni: volt, hogy már a hajmosás közben megcsöcsörészte és szájon csókolta a mestere (szólottunk volt: erre vállalkozó, mi több, bátorító) vendégeit a mi Vili inasunk!

Nem belebonyolódva Szabó Vilmos mester urunk egykori üzelmeibe

– az igazsághoz ragaszkodva – azt azért még megemlíthetjük: Vilit ad-dig izgatta az az először említett nőci, míg amire gondolt, be nem következett. Ahogy Vili odaállt a szerszámaival – ollójával, fésűjével, meg a többivel – melegdauerozni a dauerasztalhoz a daueroztató aszonykával s nekiállt véghezvinni a gépi tartóshullámosítást, a vágást követően a hajtincseket becsípvé, az alátét fölötti hajrészeket bevegyszerezve (melegdauervizezve), a közben bekapcsolt gépből a fölforrósodást követően a fölcsavart s fémfüsttel védett tincsekre tette a fogóval a tüzes csipeszeket, mint említettem, a melegtartóshullámosító-szék körül keringve, egy-egy helyen huzamosabban megállva, kétoldalt különösen elidőzve Vili micsodája valahogy (hogy mondjam, egyszer csak) a szék karfája és a vendég ügyes karja közé csúszott. Meglehet, eme odaszemtelenkedéshez hozzájárulhatott a fiatalasszony helytelenkedése, izgató modora, némely többértelmű – a tekintetben félreérthetetlen – megjegyzése, mert felajzott állapot nélkül (tudni való! (nem juthat ilyen helyzetbe nem hogy az az egykori pajkos Vili, senki sem!

A zaftos részeket kihagyva elképzélhetjük, meddig kellett Vilmosnak a melegtartósítást végeznie.

- Vili, mi lesz már?! – sürgette a főnöke, dehát mit lehetett ott tenni; hogy az a huncut asszony nem engedett (a maga parázna elképzeléséből), Vilinek a végkifejletig ki kellett tartania (végig azon az oldalon maradván, buzgón igazítva a vendég haját); hogy mit lehet itt tenni, ennyi dolog van vele.

Bitang rossz haja volt, mentegetőzött este a mesterének.

- Ondód! – rikkantotta a kalauz az egyik megállónál, midőn Vilink (valamivel később) egy pesti nemzetközi fodrászversenyre látogatva a rokonához vonatozott (ott aludni) Gödöllőre; nekem mondd, bólogatott akkor a mi Vilmos haverunk.

A női fodrász üzlet akkoriban (a rohadat hatvanas, hetvenes években) elég veszélyes üzem volt a Vilihez hasonló fiataluraknak – hogy ne mondjam KISZ-tag fiúknak –; csak a példa kedvéért (hogy bemutassuk, milyen veszélyek leselkedtek akkoriban az élettől majd szétrobbanó, a másik nemért bármi örülségre kész ifjakra)...

Nem vitás, a nadrágszíjuk alá kellett rejteni (a mosdóba, vagy az öltözőbe húzódva) a kétértelmű beszédű és viselkedésű, nemkülönben kicsattanó egészségű, bödületes alakú szenzációs nők miatt váratlanul rájuk törő merevgöcs látható jeleit.

Igen, mert egyébként a meredezéstől úgy festettek volna (a fehér munkaruhájukban) – a fodrászműhely közepén, avagy a szék mögött –, mintha a derekuk alól bottal támasztották volna ki a harmadik köpenygombot.

Vili később sem adta alább, bár közben megnősült, de amennyi nőügyről összehord hetet-havat a lakótelepi Söröző nevű garázsban a szesztestvéreinek, az inas és a kezdő segéd évek után is megadhatta a módját! Modellnak kiválasztott városszépékről, faluról városba vágó lányokból lett szakmasszőrökről – magyarán nemi kenőasszonyokról – (akik pénzért végzik azt a műveletet, amellyel Vilit egykoron az a daueroztató – amúgy nyilván dolgozó – nő szórakoztatta), helytelenkedésre is kapható menyecskékről, szédületes – már engedelmet a szóért, de mit lehet tenni: fantasztikus – picsákról (maradjunk annyiban: spinkókról), pesti fodrászversenyt követő szállodabeli virsaftokról, ilyen-olyan váratlan, majd mindig az ágyban végződő kalandokról. Hogy ne mondja amikor egyszer a mestere is elkísérte őket a nemzetközi hajfésülő versenyre s éjfél tájban benézett a szobájába, hát a segédeit – köztük Vilit is – a modell kipróbálásán kapta; „Miért nem szóltatok?“, kérdezte a jó öreg – nyugodjék békében – és maga is rámászott. Vilmos állítása (és emlékezete) szerint az ötven körüli Maesztró vagy egy órán át egyhuzamban prütykölte a csodálkozó, addigra húszegethárny esztendőt megélt széplányt, a szálloda ágya úgy nyikorgott, hogy a szomszéd szobában alvó gyulai fodrászok fölriadtak a kegyetlen rugócsattogtatásra. Szóval olyat még Vilmos sem látott!

Magyarán Vilmos időnként alaposan eltúlozta a dolgot – nem most költi, egykor valóban

valahogy így esett meg! A sörtől csak (ahogy más hülyébbé, ő) kitárulkozóbbá válik –, de hát Szabó szaki csak élt azokkal a lehetőségekkel, amelyeket szakmája (a magafajtanak) nyújtott.

Egykoron – nem is olyan rég! –, mert a minap megtért az Úrhoz. Halálhíre eléggé meglepte a Sörözőnek csúfolt (magán-) gépkocsiszín (-ben berendezett kurtakocsmá) az esti vendégeit. Jó, jó, lassan 57, de nem csak a dumája a régi, a kedve sem változott: (legalábbis szavakban) számára továbbra is a Nők körül forog minden!

- Vilit a múlt csütörtökön temettük.

Ne beszélj!

Szinte hihetetlen.

Arról nem beszélve, mi történik azzal a sok parlagon maradó hölgygyel.

- Két hónapja meghalt a felesége, nem tudott nélküle élni. Utánament. Mert hogy más baja nem volt! Se betegség, se semmi. Mielőtt elpatkolt volna, még csak be sem lázasodott. Élt 56 és fél évet. Megáll az ember esze. Vili, amiért a felesége. Szóval hogy ne keverj.

A koma igencsak hazudozós lehet! Ki hiszi ezt el. Vili, aki annyi nővel keveredett ilyen-olyan-amolyan „kapcsolatba”, majd földobja a talpát, mert a túlvilágra távozott az oldalbordája! Képtelenség.

Legalább egy kis vírusos megfázás!

Az sem.

Csak a.

Na haver, ezt fejtsd meg a nagy eszeddel!

Vili, aki úgy bomlott minden nőért, majd éppen a felesége halála miatt essen ilyen végzetes búskomorságba?!

- Az volt a baja, hogy a felesége nem szülhetett neki gyermeket.

Ajaj.

Hogy ne mondjam.

Mindenre számítottunk, csak erre nem.

Fogadd be a tótót

Nagyhegyi sem akármilyen legény!

Mindig úgy volt vele, viszi valamire. Anélkül minek ez az egész.

Igyekvő ember. Csak.

- Ezt a „Csak”-ot feledném!

Ő, hát még mi.

- Akik.

Nagy (Hegyi) Balázs a becsületes neve, a H. csak ráragadt, mert hogy annyi van belőlük, mint a nyú.

- Ezt a nyút (azért) előtte ne nagyon emlegesd.

Érzékeny lélek.

Hiába, ez a fajta.

Ha meg nem tetszik valami, leüt, mint mézszár a bikaborjat.

Bejárta a fél országot (Alföldünkről elébb Budapestre ingázott, majd – hogy albérletre is futotta! – a Dunántúlra tette át magát). Szinte németül is megtanult, mi az ő – főlzolgaló – szakmájában abszolute nem csoda.

- Abszolút vodka! – volt egy időben a kedvenc mondása (túl az ötödik körön), úgyhogy egy időben vita tárgya volt, vajh Hegyi, ne inkább abszolút legyen-é a beceneve.

(Hegyi inkább az anyja volt, de ezzel nem kérkedett; ha kell, letagadja, mert Hegyi mama – mondanod sem kell, Balázs anyucija – a maga városszéli kerületében leginkább arról nevezetes, hogy a servedelő gödény hozzá képest szaharai csapadékhiány-tűrő vadbarom!)

- Nem pincér, értem, felszolgaló!

Nagyon nem szereti, ha lepincérezik; tán azért gorombul be emiatt oly könnyen a komátok, mert egyszer valaki – hogy a pincér mesterség került szóba – cincérnek értette (mondottátok volt, a nyolcadik felesekét kínáló körrendelést követően) a pincérséget.

- Ahóscincérit neki!

Balázs már ütött is.

Azaz hogy szétszapott volna – mint Imre bácsi a Zöldnáthában fizetésnapon –, de hamar annyiban maradt a dolog, mert amennyire jellemző pajtástokra a hirtelenség, legalább annyira alaptulajdonsága a hamar jött harag sebes lecsillapodása.

Látszat szerint.

Ezért ment hozzá a nővéred? Másért? Ki tudja. Az viszont bizonyos, hogy midőn Balázs megtért egy (koraőszi) hétvégén a balatoni nyári idényből, a kisváros fölbolydult. Már amennyiben nővéred lelke följajdulását, nemi érettsége megérkezését közvetlen követő lázas szerelmi robbanását az egész településre kiterjeszted; mindenesetre nénének valami hasonlóra vetemedett. A mafla nem azt hitte, itt az alkalom?

Hogy mire; avagy minek, a rosseb ha tudja, de hogy a lényegre térjél, elgagyoghatod: nénéd rá két hétre odaadta (épp hogy tizenhatéves) – hogy őszinték legyünk, még nem volt annyi, de ne keverjük a bajt – magát.

Kinek, kinek! Ezért beszélek én?!

Az ember kibeszéli a másik hasából a békát, aztán annyiba sem veszik, hogy értsék, mire akar kilukadni.

Hogy pontosan mi történt (nővértelkkel), csak sejdíthető, az viszont kétségtelen, hogy egy darabig hetyegett a nagylegénnyel, hamarost viszont alig tudta befejezni a szakmunkásképzőt, akkora hasa nőtt.

Ha nem is akkora, mint aki kettőt fial – szellemeskedett már a kezdet kezdetén Balázs –, meglehetősen pocakja lett a tizenhatévesnek készülő nagyleánynak.

Anyátok hogy ordított!

Összekevered a dolgokat, nem Mancsi néniről van szó, hanem Ilonkáról, aki csak

összecsapta a kesét, Teremtőm, hát már nagylány vagy? És hívta a papot, mert hogy annak most már meg kell lennie.

Hogy vonyított volna Ila ángyi, nem olyan asszony ő, a szomszédék Manczi nyanyájával hozzátok össze szegény nagylányát.

Hogy a trutyit teljesen föl ne zavarjuk, annyiban hagyjuk – amennyiben volt (az a megesés) –, s lássuk, később mi nem történt.

Utólag, mondhatják, könnyebb okosnak lenni.

Volt, ki akkor borítékolta (volna, ha valaki erre biztatja, de erről ottan sem volt – természetesen – szó). Mert csak a vak nem látta – valamint a szerelmes leányzó és kedves, megértő rokonsága –, mi lesz a nóta vége.

Mondom, ne okoskodj, fogd be a pofád.

Na, ez már több a soknál, hagyjuk valóban.

Nem érdemes őszintének lenni.

Mert a család – majd kihagyja! – időben fölvilágosította (volna) Ilonkát, meg édes leányát, Kisilont, dehát falra borsó volt az, inkább tüzelték vele a leányt.

Akkora állapotban persze hogyne.

Ne kerüljessük a forró kását: ahogy meglett a nagylánnyá tett kisleány (első) babája, a nagymama összebb húzódhatott.

Ha nem mondottatok volna még, az atya, ki egy élet robotjával a kertés házat összehozta, két és fél esztendő óta a helybéli sírkert lakója.

Elerre, elarra, kezdte sógorotok a dolgot komolyra venni! Odaköltözött anyósáékhoz; úgy vették, papa halálával kiürült annyira a ház, hogy ők is elférnek! Mama, leánya, két kisfia, meg a vő, az unoka.

Egy kicsit azért még várhatnátok a másodikkal, mondta volna, ha meri, Ilon néni, mert a tizennyolcadikat épp hogy betöltötte egy szem – szeme fénye – leánygyermek, meglett a második. A harmadik már a többiek által kiürített házba születhetett.

Végre, mondhatná az ember.

Helyrepofozta Balázs a kissé romos házat, beleölt minden borraivalóját, valóban ügyes kis kertés ház lett az anyósa házából.

Egész életedre vállaljuk, hogy gondodat viseljük, csak írd a nevemre a portát!

Telket, kertet, házat, udvart, földet, mindent.

Nem a harmadát – mi járna a három gyermek egyikének –, s nem, az egészset! Ilon akkor egy kicsit elbizonytalanodott.

Mert – ha hiszed, ha nem – veje azért tette ezt az ajánlatot, mert anyósa megkérte, etesse már egy hétig a disznaját, szeretne elmenni a harmincéves érettségi találkozójára. Mehetsz, anya, ha rám írsz mindent.

Amúgy a disznó dögöljön meg. (Majd hülye lesz potyára buzgolkodni.)

Hogy a hízott sertésdisznó (kolbász, sonka, színhús) javát ő falja föl, mit számítana. (Töpörtyűt, szalonnát, zsírt, hurkát, oldalast és más pocsek dolgot elé ne tégy, mert az hamarabb ér a kutya elé az udvarra, mintha magad tennéd elé maradékként a frissen süttöt.)

Nem olyan szegény legény ő!

Majd bolond lesz, ha a javára fordíthatja a dolgokat.

Ilon mama akkor gondolt egyet, kiköltözött a saját házából. Addig zaklatta a veje, míg el nem pucolt! Amilyen gyorsan csak lehetett, kétszobás öröklakásba vitte maradék két fi acskáját, a hasat meg – gyakorlatilag – ráhagyta leánya családjára.

Több is veszett Mohácsnál, szokta volt emlegetni, mert hogy ötös tanuló volt a felsőkereskedelmiben.

Nagyfia előbb ottmaradt, hogy ő nem fél sógorától – nagyon nagy szeretettel bánt Balázs az öcskössel, szinte magához édesgette (mint tette egykoron az édes anyukájával, azzal a büdös kurvával, szokta manapság emlegetni) –, de egy évet sem bírt ki otthon, menekült az

anyjához.

Na végre, sóhajthatott sógor – okoskodhatunk utóbb, hogy a látottak nyomán megvilágosodott –, ez már döfi.

Ne csűrjük-csavarjuk tovább, egy szó mint száz, Balázs – Nagyhegyi – jól befészkelte magát neje házában. (Akkor már a felesége nevére írták a ház felét, a másik fele Balázsé maradt, mert hogy csak így volt hajlandó karbantartani a falat.)

Telt, múlt az idő, az egyből elébb kettő, utóbb három csemete lett; kívülről nézvést megvolt a család, Ilon néni nagylányának kiscsaládja, a későbbi (további) viharokat a Jóisten ha előre látta.

Mondom, nem volt a környéken egy béljós sem – a faluszéli táltosoknak nyoma veszett, az utóbb megsokasodó politológusoknak pedig akkor még híre nem volt –, ki előre látta volna s időben fi gyelmeztet, mi nem fog történni. Ugye.

Pláne hogy ilyen agyafűrt fickó a haverotok!

Nem volt rest, nekiállt a negyediknek is – potyára hogy nyúlt volna asszonyához –, de akkor már a kislányból csinált többgyermekes anyuka megálljt parancsolt. Hogy s mint, jobb nem kitérni rá. (Maradjon kettejük titka.) Mindenesetre valamikor itt romlott meg a kapcsolatuk – állítod, hogy nem tartottad a gyertyát. Másképp honnan vennéd?

Balázs meg Ilonka – tíz, netán húszévi házasság után – úgy elvált, rossz volt nézni. Szerencsére az utolsó pillanatban meggondolták magukat, visszaszívták a közös megegyezést, úgyhogy mégsem szüntették meg életközösségüket.

Puff neki, mondhatnád, ha nem forna a torkodra, mert utóbb többször nekiálltak – a gyerekcsinálásba belefáradva – a válásnak, de máig együtt vannak.

Majd megőrülök és ráhagyom a házamat – vélekszik az immár több mint anyányivá serdült volt bombázó.

Mert az ura úgy veszi, mehetsz, ha akarsz, és időnként úgy elveri, hogy a kétfenekű dob nem bírná. Kis-Ilon hogyne.

A házért mire nem képes egy asszony.

Csak az aggasztja – Ilonkátokat –, hogy gyermekeik lassan kirepülnek a (meleg helyett inkább langyosnak sem mondható) családi fészekből. Maradjon egyedül ezzel?

Másképp miért szólítaná? Mert egyébként köszönni sem köszönnek már.

Minek.

Nagy (Hegy) tán megint valami rosszban sántikál.

Ha így megy.

Csak ne költözne annyi cigány az utcájukba! Balázsnak nagyon ellenére van minden éhenkórász népség, mindenki, akinek semmije sincs.

Ha házat vettek, annyira csórók mégsem lehetnek.

Kussolj, inti rendre (az elébb mégiscsak szólásra vetemedő) asszonykáját. Kussolj, mert dagadtra verem az orrod.

Úgyhogy tényleg kuss, mert a minap a fülét kellett a körorvossal visszavarratni.

Ezért becsukathatnálak – reménykedett (akkor) hangosan a szerencsétlen asszonyka.

Ha föl mersz jelenteni, agyonütlek. Ha becsuknak, kijövök és elevenen megnyúzlak.

Tudja, megtenné.

Nem akármi elrejteni a munkahelyi kíváncsiskodók szeme elől a naponként megújuló kék foltokat.

Jobb a békesség.

Hegy mama fiacskája megfogta az Isten lábát: már csak két gyermekét kell a házában elviselnie (Kisilont akkor úzi világgá, amikor akarja, de ezzel még vár, majd annak is eljön az ideje). Mire megvénül, (valóban) teljesen az övé lesz az egész porta, mert a középső fi a kollégiumba készül s úgy el innen, hogy sohase lássa a szülői házat, a kicsi meg nagyon anyás, (A nagyfia ugyan az ő pártján van – eléggé ráütött –, de a múltkor majdnem megverte a

szülőatyját. Szerencsére házasodik és elkotródik a házból.)

Kár, hogy néha úgy érzi, mintha zsibbadna a teljes baloldala.

Agyon (eddig) nem dolgozta magát, mégis. Inkább szorgalmas és udvarias, mint hajtós, rámenős pincér volt, de mostanában nehezebb az élet. Hol van már a nyolcórás munka? Reggel kilenctől este tízig, tizenkettőig, éjfél után négyig, ha olyan a vendég (-sereg); csak másnaponta, de – ötven felé – így is sok.

Nyugdíj, majd ha az meglesz.

Addigra tán minden, de minden.

Hadobásné leányai

Hadobásné akkor elrikkantotta magát:

- Nem lehetsz a felesége!

Ila rámeredt, mi lehet a baj, hisz az udvarlója olyan helyes, okos, csöndes fiú, s időben is éppen hozzá való: Ő elsős gimista, Rezső meg érettségi előtt áll.

- Egyetemre készül, ő az osztály legjobb tanulója, a IV/A. esze (szép csöndben) az ő Rezsője.

Nem veri a mellét, nem az a fajta, az apja jóra való (iparos emberből lett) gyári gépmester. Akkor, a Kádár-korszak kezdete után valamivel még maga a nagyfiú sem nagyon tudott róla, hogy apuci egykoron (abban a piszkos horthysta Horthy-világban) saját műhelyt vezetett székesfővárosunk budai negyedében. Mindenesetre gond (leánykánk szerint) egy sem, ráadásul - ismerte jól az ő kedves családját - helybéli, törzsökös bihalkoczkászvár(os)i Rezsőci familiája is, úgyhogy még csak le sem gyüttmöntüzhetik!

Mert arra igen rájár a rúd - azóta is - az amúgy eléggé taknyos orrú (a haladást a maradással összekeverő, igaz, ebből igen jól megélő) helybéli hangadó úrelvtársak - elvtársurak - (hangjuk és hatalmuk után ítélve) hadnak tetsző, amúgy (valóságosan) alig pár tucatnyi hivatásos zsebmetszőből álló koczkászvári „intelligencia”-branca körében.

- Ez egyetemre, a családjának meg kilátszik a hogy ne mond jam nádfödele!

Tisztességes keresztyén családról lévén szó az igencsak kardos aszszonyság hogy mondhatta volna a leányának, hogy Virághékről szólván gatyá alól a sejhajuk!

Nem olyan randa szájú teremtés Ő, hogy képzelhetünk olyasmitit

- Ha nem hagyod ott, agyonütlek! - horkantott a mama, s hogy mutassa, mi lehet a nóta vége, egyetlen mozdulattal a mennye zethez ragasztotta a csigatészát.

Lássa a leány, ne csak hallja, mi vár reá, ha nem hallgat a jó szülőanyjára, ki csupa szeretetből - leánya jövőjének a fél téséből - ragadtatta magát erre az ügyes (tésztagyári működését erre a szent napra befejező) plafonmutatványra.

Hadobásék Ilona leánya ment volna a szíve után, úgy beleesett a mindenképp jóra való Virágh Rezsőkébe (ki beceneve szerint nem egyéb, mint Cirmos, mert olyan kedves a természete, némiképp hízelkedő, legalábbis egyértelműen szeretetre méltó, mint bárme lyikük kedvenc házi cicusa). Mondom - ezek után tán érthető, miért -, nem csuda! Rezsőcinek sem kellett több, ő meg a kis fruskába szeretett belé.

Egyik a másikba és viszont. Látott ennél szebb szerelmet Bihálváros?!

Alig.

Amikor édes kettesben voltak, már (tán, hisz erről kettejükön kívül más aligha tudhat), már-már a későbbeni közös csa ladalapítás is szóba került.

Legalábbis harmincvalahány évek múltán az elvált asszonnyá tett Ilonka ilyesmire céloz, midőn (változatlanul rendkívüli módon – módfölött! – kíváncsi) barátnéi előtt szóba kerül nagy szerelme, Rezső.

Igen ám, de mamája, kinek a papája (egykoron, mondom, az ántivilágban, mielőtt bejöttek hazánkban a leninista oroszok és kimentek a kotárkájuk alól a marxista-sztalinista-rákosista magyarok) kereken nyolcvan nagy – avagy kataszteri - holdon gazdálkodott s biza ekkora parasztbirtok eme nagymagyarai földi derékszékünkben zsíros életet biztosított a dédunokának is... Hozzá – hozzájuk - képest ki az a senki Virágh-bagázs, „iparos”, hogyne, gyári munkás! Akinek semmije sincs.

Mamátok kelletekorán közbeavatkozott!

A melós szót a nyanya elnyelte, ebben a sehonnai komcsi rendszerben hogy lehetne őszinte az ember még a magafajtájúak közt is?!

Amúgy a proletárdiktatúrának álcázott veresrablást nem szidalmazta, csak a ranghoz ragaszkodott volna! Ahhoz, mi elveszett, ám a két ház közti különbség mutatja, mik voltak,

mik ma valójában s mi vár reájuk az eljövendőben! Mert azt azért ne akarja senki sem bemagyarázni Júda néninek, hogy a kommunizmus a világ végezetéig tart?!

Mondjuk, ezt a mi kedves Ilonkánk édesanyja még a leánya előtt sem említette, csak este a családi ágy közepén terpeszkedve a rendre szélre szoruló családfőnek.

Képes volt elmenni Rezsőék utcájába!

- Megkerestem a házat, nádtetős.

Jutka mama majd hanyattesett, amikor meglátta városkátok felvégi felében a faluvégen a Kenderföldek utcája alsó részén a náddal zsuppolt öreg parasztházat.

- Még hogy az én leányom ideköltözzék!

Merő gyermekföltésből unokái jövődjének a biztosítása végett borította el az agyát a dühnek is minősíthető fölháborodás.

Háborodottságát leplezendő hajintotta az égbe az ünnepi csigatészta adagot.

Vagy ki tudja.

Ebben a nagy kavarodásban?!

Az ő házukat bárki megnézheti, mutatja, kifélék-mifélék! Jó gangos gazdaház, polgárháznak is beillik (valójában annak épült), míg az a nádtetős, tornácos, vertfalú, alap nélküli... Az ő hatalmas szárazkapujuk helyett azoknak kis- és nagykapuval megszakított léckerítéses, semmi proliporta.

A proletárt nem emlegette.

- Honnan tudtam volna? — magyarázza jó harminc esztendővel később.

Hiába, ha az asszonyállat agyát elborítja a leányföltés.

A vagyonszaporításának, megmentésének, visszaszerzésének, legalábbis megkettőzésének a lehetőségét semmivé tevő széptevés. Alig engedte be a fiút, amikor az Húsvét másnapján a cimboráival locsolkodni merészelt kopogtatni.

- Van pofája a képét idetolni!

Dehát mit lehet tenni, Krisztus urunk is éppen eleget szenvedett.

Mert amúgy eléggé szent asszony volt!

Már ha egy hozzá hasonló protestáns nőszemélyt szentnek lehet nevezni, Ha tehette, az istenházában s a paplak környékén tett, vett.

Már amikor ráért.

- Mit szerencsétlenkedik, csak nem hisz az ilyen babonákban?! Biztos bálványimádó – inti rendre az istentisztelet után a faperselybe ötszáz forintot csúsztató öregasszonyt, mert az az alamizsnálkodás közben hangosan ajánlotta szeretteit az úr figyelmébe.

Nem és nem.

Ila mit tehetett, máshoz ment férjhez. Mondanunk sem kell, házassága nem sikerült, és hogy a baj csőstül járjon, gyermekkel sem ajándékozta meg a Teremtő. Hogy legalább a család szerezzon néki valami (nagyon-nagy!) örömet.

- Ha anyám nem tilt el Rezsőtől.

Barátnéi együttérzően simogatják, ne féljen, Rezső, ha ő is úgy szerette, mint őtet, biztos vissza fog jönni. Nem lehet, hogy nem.

Egyszer, egyetlen esett meg, hogy Rezső – kíváncsiságból, vagy miért – meglátogatta a (hozzá hasonlóan(más városba került volt szeretőjét. (Tán hogy valóban a szeretőjévé tegye, mert amúgy – akkor, elsőre, ifjan! – minderről szó sem volt.) (Más idők jártak akkoriban! (Volt még tisztesség fiúban, leányban.) (Nem úgy, mint ma.) (Csak összefekszenek, aztán agyó, alómars, jöhet a következő!) (A szerető akkor még – egy kicsikét – mást jelentett; hogy szeret, szereti, szeretné; ha úgy adódik, hát az is.) (De semmiképp sem az illető kurváját; latrát.) (Hajaj, mondom.)

(De még mennyire.)

Hogy s mint volt, arról részletesebb tudomásuk – bármennyire erőltetik, Ila nem áll kötélnek, hogy kitaláljon – nincsen a barátnéknak, kiket esz a kíváncsiság (így, ötven felé tán

nem csoda, valamivel nekik is el kell ütniük a pókhálós időt). Ilona azonban csak sejtelmesen elsomolyogja magát – somolyogni inkább Rezső szokott, az ő hasonló rezdülését inkább mosolynak nevezhetnék -, rejtelmesnek tűnő szava, enyhe pírja, lesütött szeme árulkodik csak.

- Hallottad, a leányod összeállt Rezsővel?!

Mama csak remél ilyet, abból sem lesz már semmi.

Mondják az emberek, össze-vissza beszélnek az asszonyok, de se füle, se farka az egésznek. Ila nem említi, ha kérdik, tagadja, az unalmukban félrebeszélő szomszédságbéliekre meg jobb nem figyelni.

Rezső a nádtetős vityillóból Duna-parti palotába költözött, ahogy Koczskásvártt mondani szokták, nagykutya lett belőle. Rengeteget tanult, előrehaladt, vezetővé küzdötte magát, s közben szép családja lett; boldog ember.

No nem a néhai zsírosgazda portája táján! Pontosabban Ila leány osztálytársainak egész várost behálózó asszonyrendje szerint. Hogy hihetnék el, hogy az ökedves Ilájuk, valamint a már akkor is - lopva számukra is – kedves Rezsőci (Cirmos!) szerelme ne teljesebben be?!

Olyan nincs a világon.

Ila testvére, Margit sem járt sokkal jobban. A diákleány (akár a testvérkéje!) nem beleszeretett valakibe, a játszóházi szakkörben is tevékenykedő fiatal mérnöktanárba?! Anyukájuk – társadalmi, mi több, osztályos – ítélete hamar megvolt: ez (is) egy senki, hogy adhatná hozzá a legszebb leányát?!

Egyik szebb volt, mint a másik, (16-21 közt ez így szokott lenni.)

- Megtiltom, hogy kísérgessen!

A tanár amúgy is óvatosan bánt vele, nem akarta, hogy bármelyikük bajba kerüljön. Tanár-diák szerelem... Jobb a békesség.

Nem mintha az ifjú tanárember így gondolta volna, de mit tehetett? Ha egyszer Hadobásék eme leánya is szófogadó, anyja szavára hallgató csitri?

Azóta is bánja,

Mindkettő.

Mama?

Ő már a sírban.

Ám a barátnék...

Máig róluk regélnek,

- Hallottad? Ilához havonta eljár Rezsőci! Nem élhet túl jól a feleségével.

- Szegény Ila, legalább neki is jut egy kis boldogság.

- Ráfér.

Katalinnak meg magtalan az ura, nekik emiatt nincsen gyermekük, ők nem váltak el, de sokra ők sem mennek.

- Mindkét leányát boldogtalanná tette.

Hajaj, az élet.

-Hiába, ilyen.

S a barátnék (a centis arckrém alól) sajnálkozva bátorítják vagány, huszadik század végünkhöz illőviselkedésre a nem épp szerencsés életű volt osztálytársukat.

- Jól teszed, bár én lennék ilyen bátor.

Adnak a hagyományoknak.

Ha.

Hiába.

Nyilas Kommün

- Esperes Úr, mentsen meg minket!

Éjnek évadján mivel nem zaklatják a helybéli esperesplébánost a megrémült emberek?!

Hogyne, közeleg a front, Mihály atya sem alszik (nem hogy ezen az éjjelen, hetek óta). Mi lesz velünk; népünkkel, egyházunkkal. Istenünkkel, ha megjönnek a hivatásos ateizmus keleti hadai.

Volt, van elég baja a nyugati istentagadással, ez hiányzott neki. Kinéz, hát Jankó, a nyilasok itteni vezére. Megette az egész vezetőség, tizenhat ember.

- A végső győzelem már csak napok kérdése, a testvéri német csapatok megindultak vissza arra az Ázsia-széli posztra, hol nemrég álltak s honnan csak huncutkodásból vonultak egy kicsit hátra. Ismerik emberek az ősi magyar hadicselt?! Na, ezt gyakorolják most, a mi segédletünkkel a németek: úgy teszünk, mintha mennénk, aztán hirtelen rá a bitangra a világ minden égtájáról, hogy irmagja ne maradjon a gonosznak!

Pártvezetőnk ilyen nemes predikációkkal traktálta, kedvenc képes pártlapjából, még a nyár elején is a Templom-téren a bámuló, épp ott mulató népeket.

Ő a leghangosabb a nyilaskeresztesek közt, mind csupa zsellérember. Jankó eredetileg kántornak készült, aztán valahogy nem sikerült neki, hát amazokhoz állt.

- Mi baj, János. Nem ért volna rá reggel?

- Addigra az oroszok elhurcolnak berniünket! Segítsen nekünk, nem szeretnénk Szibériába kerülni! Mi lesz a családjainkkal?

Szibéria? Az első fára felakasztanak benneteket.

Na jó; emberek lennének ők is. Az anyjuk nem erre tanította őket.

Szegény Juliska néni!

Öcsi, az öt fiúból a legkisebb. Igen ügyes a hittanon, Az egyház taníttatni tudná. Mit tehet az a gyermek arról, ki fia-borja?

- Várjatok, felöltözöm.

Éppen hogy ruhában volt, mert maga sem akart készületlenül az oroszok kezére kerülni. Majd még ingben-gatyában ugrasztják ki az ágyból!

Nem az a fajta.

Szinte még fiatalember, de már esperes, a járás első papja.

- Akkor Mártonhoz.

Már-már elijed a nemrég még oly bátor csapat.

Márton (amúgy Kiss Marci) a falu legnagyobb kommunistája.

- Tudja, mit beszél, esperes úr?

Kér volt szólani.

- Várjanak meg, emberek.

Kiviteti magát a hegyesi düllőbe, ahol egy tanyán húzta meg magát az a bitang komenista.

- A Dunántúlon elég sok disznóságot csináltunk.

Ha az esperes nem menti meg őket.

A német és a magyar csapatok hátvédje tegnap hagyta el a falut. Ők mondták, harc itt nem lesz, egy faluval arrébb ássák be magukat. Két faluval keletebbre viszont már minden a muszkáé.

- Közös asszony! Közös föld! Közös üzlet! Közös ló... És aki mozog, megerőszakolják, halomra ölik, a falut, miután kirabolták, fölgyújtják... Meneküljön mindenki!

Így igaz, atyánk marad. Ezzel a szegény, elesett, már megint tönkrevert, becsapott magyar nemzettel.

Ha tudná, mi vár rá (a Mindszenty-pör idején), sem menne sehová. (Tömlöc sötétje, ávósököl pöcsétje, rablánc simogatása, hazugság piszka, ha igaz, ahogy később, jóval később s csak szűk körben, békeapartmentes körben regéli.) Neki itt van dolga.

Mártont pár hónapja maga hozta ki az internálásra összegyűjtött környékbeli vörösök közül. Mint hazaárulók kerültek (utóbb kiderült, éppen elég okkal) csendőrkézre s vinnék őket valami kies táborba.

Mártonné, egyházunk buzgó tagja, ríva kérte, mentse meg az-urát a családjának! Hozzá kéne menni.

-Fiam, te leszel a falu bírója!

Szinte már népbíró.

Még hogy, azon nyomban létrehozta a Kommunisták Magyarországi Pártjának helyi szervezetét! (Később kellett Magyar Kommunista Pártra venni a figurát; persze, már akkor is az lett volna, ha létezett volna, de hát Marcink minderről a mély illegalitás körülményei közepette honnan tudott volna?) Ráadásul eme alföldi tájunkon, még Horthy volt itt az úr, szovjet spion sem jutott. És persze azon nyomban kinevezték a falu első emberének.

Jankó hozta a Nyilaskeresztes Párt tagjainak a névsorát és az alakuló ülésre megjelenőhuszonkét ember mind a negyvenkilenc nevében életre keltette a KMP/-MKP/-t.

- A listát te őrizd. Brúder tovaris.

Csak ne jött volna közbe az a Mindszenty-pör! Azaz hogy a demokrácia erőinek népi demokráciára váltása.

Mert amúgy szép csöndben megvoltak egymással; egyik a másikával. Mivelhogy a falu nagyon jól tudta, ki miféle valójában.

A falu már csak ilyen. Példának okáért arról is mélyen hallgat, hány leány és menyecske esett a békés faluátadás ellenére; a bosszúszomjas (tetves, részeg és nőre éhes) sztalinkatonák áldozatául.

A földet kiosztották, a frontról és a fogságból a katonák lassan hazajöttek (aki elesett, atyánk misét mondott érte), a – máshonnan szalajtott – kommunisták biztatására megkísérelték ugyan a kolhoz megalakítását, de ettől még a – szigorúan a helyi – nyilas-kommunisták is óvakodtak! Legalábbis kis falunkban, és egyelőre. Ám aztán, hogy, hogy nem, tán a fokozatos és folyamatos eszmei előkészítés hatására, az osztályharc éleződni kezdett. S különösen az tetszett a nemrég Szálasi-követő, mái Rákosi-párti söpredékbélieknek (egy tökéletlen „polgári” „demokrata” tanítócska, mert ilyen durván fogalmazni papunk előtt, akiről mindenki tudta, semmire sem viszi abban – s tudja, ebben – a világban), hogy el kell venni mindent a gazdagtól s oda vele a szegény embernek.

- Mint a népmesében – árulta el, mit érez, egy lopva megejtett gyónáson az egyik pártváltó.

Mondhatta neki Mihály atya, mintha falra borsót hányna. Csak azt érte el, hogy a végén semmilyen befolyása nem maradt e pártkörre.

Kellett ez neki.

- Jótét helyébe jót várj.

Istenem, atyám. (S többeknek valóban tele lett a gatyája.)

Fiaikat majd mosonmagyaróvári, meg orosházi zöldávósból lett kommunista hittantanárok nevelik demokráciára, ám az ő idejükben még – az ezerkilencszáznegyvenes évek második felében – gyermekcipőben járt a proletárdiktatúra, megtette a suszter is.

- Kapával, kaszával fogadjuk az ázsiai hordát! – csuklott egy nagyot úgy negyvennégy októberében, a szovjetmuszka bevonulás előtti héten az igazgatótanító, ki később („Abból a pártból ebbe a pártba!”), már ennek a politikai szervezetnek a helyi vezetőjeként maga. írta össze az Államvédelmi Hatóság rohamosztagos parancsnokának, kiket kell, klerikális vonzalmai miatt, a Csillagba szállítani és agyonverni

- Addig üsd, míg be nem vallja, hogy nincs isten!

Lelkészt, Kalot-os és Kalász-os fi atalt, rózsafüzértársulatbéli szentfazekat.

Azt mondják, két ember vérzett el a verőlegények karmai közt.

Papunk – ha örökre rokkantan is, de – megúsza.

A Dunántúlról időközben visszaszivárgó nyilas keretlegények egyike – összeomlás előtt

álló, édesanyjáról reámaradó – határszéli tanyájáról üzent (persze rá jó harminc évre) a pap bácsinak: ha gondolja, meggyónja, hogy tán az ő keze közt múlt ki az árnyékvilágból az az azóta híressé vált képviselő.

Sopronkőhidán senki sem vállalta, hogy végez azzal a nyilas és németellenes politikussal. Valami nagy ember volt.

Csak később meri emlegetni.

Akkor sem, csak valahogy ráfogták? Mondott valami olyat, amit így is lehet érteni?

A pártban, vagy a kocsmában járt el a szája.

Mármint hogy az akkor legkülönb magyart ő akasztotta volna föl.

Ő az, aki megtekerte a nyakát.

Mint itthon a csirkéét.

Már amit – a kóbor-cigányokra fogva! – a faluban lopott.

- Magyarkodott, ezért kapta meg a magáét!

Egyébként is, ha nagyon úgy akarom, parancsra tette.

- Mások nem vállalták, hát Ő állt neki.

„Isten mindent lát.”

Ezért, másért? Egyszer csak elnyerte a „Szocialista Hazáért” érdemrendet; ha lett volna neki fia avagy leánya, ha hülyegyerek is, bekerül az egyetemre. Mindenesetre amidőn jobblétre szenderült, az újság -mint akkoriban minden hasonszőrűét – hozta a nevét (mármint hogy „Az MSZMP járási szervezete megtört szívvel tudatja az elvtársakkal, hogy életének évében eltávozott Marxhoz, Leninhez, satöbbi... elvtárs, a munkásmozgalom régi harcosa, aki, akit. A Pártház sírkerti megbízottja. „).

Más úgy emlékszik, alig úszta meg a népbíróságot.

Kész kabaré volt. (Másnak más.)

A Helybéli Nyilas Kommünnek akkor már régen vége szakadt. Kezdetben eszébe jutott a vörös keretnek, vésztői mintára létrehozza a saját államát, aztán valamelyik észhez térítette őket.

- Jobb lesz kussolnunk.

Ne nagyon rázzák a rongyot; még fény derül kaszáskeresztes múltjukra.

Mert mondanunk sem kell, még hogy nyilas, kaszáskeresztes is került, kis falunkban a jobbat álmódó, elnyomott, mindig, minden rendszerben semmibe vett nincstelenek, valamint a rájuk hivatkozva hatalomra törekvő (félúri) akárcik között!

-Nyicsevő, csak aztán üssétek továbbra is a burzsuját! – bátorította őket az osztályharc folytatására a falut megszálló vereskatonákat követő elhárítóvonal vezetője, szintén oroszszovjet elvtárs (a KGB-ből, vagy az NKVD-ből, ennyi idő után ki emlékszik reá pontosan?!).

Mi tagadás.

A magát lódoznak becéztető felcserből lett pártvezető (ki annak idején a kántorságtól valamiért elesett) - ha már (zsidóölés és gazdagylkolás közben pedig mennyit ábrándozott róla!) nemzetvezetővé nem sikerült emelkednie, legalábbis falusi föld-osztó sztároszta lett! – vezette papunkhoz a szögedi ávót, írja már alá, hogy nincs Isten.

- Ha rád nézek fiam.

Anno az Ördög Évében...

Akár hiszed, akár nem.

Zsilinszky hóhérának hitte magát, amikor – a gyónás előtt, mert papunkkal csak heccelődött, hogy térdepelt volna gyóntatószékbe hittá volna a betegágyához az akkor már Urához megtért Mihály atyát?! -, érezvén hogy vége, még üzeni akart (valamit) a világ.

Úgy a nyolcvanas évek elején.

Megint egy titok, mit föl nem fedhetsz!

- Jobb is.

A Helybéli Nyilas Kommünnak valóban.

...Szűzanyám.

- Hiába könyörgött, nem hallotta senki. Kiszzenvedett a rádúlt kecsékól alatt.

Kopogtató maflása

Még hogy a maflása (aki kapja, szinte kileheli a lelkét), a dufl a maflása!

Az hiányzik, nem egy komprádor-kommunista náci kormány.

Hogy a közepibe vágjak, döngetős Kopogtató – amúgy csak Kiss (és Balázs, azaz Bazsi) a Hosszú-úcaról – még csak harmincnégy éves, de már szinte milliomos. Azon túl, hogy ér néhány milliót a háza, ugyanennyit – bizonyosan – az a tucat magyar holdja, ő volt a csonkaaradi kismesővárosban az első ember (már a legújabb, 1990-től vehető – polgári! – demokráciánkban), aki kötvényt vett (s ha értene hozzá, vállalkozó szelleméhez méltóan a tőzsdézéstől sem riadna vissza).

Már- ha az elvtársakat nem számítjuk.

A mezővároskának nem Ő az egyetlen kopogtatója, eme mezei foglalatossággal még hatan keresnek meg évente egy kisebb házra valót e szép magyar településünkön. Dinnyés falu volt ez, Bazsi kedves öregapja még avval járta a környék falvait-városait, hogy *Dinnyét, vegyenek! Dinnyét! Itt a dinnye! Asszonyok, itt az eredeti aradi dinnye! Dinnye!* Nem kevésbé kedves apjának viszont majdnem elvette a kedvét – nem hogy a dinnyekertészettől, valójában – az élettől is az úgynevezett „szövetkezetesítés”, mely (ahelyett, hogy megszerezte volna tagjainak a legjobb vetőmagot, permetszert, műtrágyát, miegyebet, adta volna, ha megszorulsz, a gépekét és a vontatót, védte volna a kertészek érdekeit s jól fizető piacra segítette volna a valódi aradi-csanádi görögdinnyét. nem beszélve arról a jogi tanácsadásról, miként lehetséges talpon maradni a rablóállam adótörvényei közepette) nem volt más, mint az ösközösség normáinak a visszaállítása. Így végeredményben a gazdaság – abban a dinnyészkedés – tökéletes szétveréséhez vezetett.

...Volna, mondhatnók, ha mondani mernők az igazságot, mert (amúgy) - ahogy általában a kelet-európa-nyugat-ázsiai módira kényszerített közép-európai parasztság általában – a dinnyések sem estek a fejük lágyára s folytatták ott, ahol lehetett: abban a szent pillanatban visszaállították a maguk Kert-Aradvármegyéjét, amint a lehető legkisebb lehetőség lehetségessé vált. Kapták magukat s a kolhoztól megmentett kertjükben, „háztáji gazdaságukban” nekiálltak kisüzemi dinnyetermelési tapasztalataikat hasznosítani (ne is mondjam továbbfejleszteni!)

A rövid – direkterben, mondhatni kétszáz százalékra komcsi (azaz a moszkvai, valójában valahol Párizs tájékán kisütött kommunát utánzó, a Sarkvidéken gyapotültetvényvel és más micsurini globalista dolgokkal kísérletező agyalágyult) - nekibuzdulást követően dinnyekertészeink jól betartottak a Kolhoz-Állam (havibaj helyett napibajjal küszködő) képzelgőinek. A dinnye annyi, amennyi, s jónéhányan pár esztendő alatt úgy megszédtek magukat, mintha be sem ütött volna a magyar-román országhatár melletti világba (ménkü helyett) a komenizmus nevű – világméreteken is fertőző – nyavalya.

Említettem volt, Bazsi dinnyés családból származik s mi mást tehetett volna (hogy úgy döntött, ő is túléli a „proletárdiktatúrát”), beletanult ősei mesterségébe! A dinnyekertészet egyik helybéli mesterévé képezte magát, ragadt rá minden, mi méltó arra, hogy eltanuljuk, egy életre megjegyezzük, hasznosítsuk a magunk (és családunk) - valamint parasztpolgár osztályunk - (nemzetünk) - az emberiség – javára. Úgyhogy amellet, miként kell dinnyepalántát nevelni, a kisdinnyéknek ágyat vetni, afölé üveg-, avagy fóliátetőt (ne is mondjam, házat) húzni, óvni fagytól, befüléstől, ragyától, fertőzéstől, majd idejében leszedni és túladni rajta (mielőbb, minél nagyobb nyereséggel), a szinte egymagában megélhetést nyújtó kopogtató tudományt is magáévá tette.

Kezd a dolog érdekessé válni, mert (nemsokára kiderül!) döngetős Bazsi e szakmafejelése ezzel nem állt meg, sőt, a magáévá tevés – ha Bazsincről van szó, nem is olyan ingoványos – mezejére lépett.

Amúgy csak Kopogtató Kiss, a döngetősséget csak a serezőkben (két kupica pálinka, avagy

három veder bor közben) emlegetik.

- Csak sorjába, ha lehet.

Maradjunk annyiban, Bazsi – mielőtt hivatásos kopogtató lett – úgy elsajátította a dinnyészet minden csinját-bínját, hogy jobban aligha lehet, s ehhez (nem vitás) az is hozzátartozik, hogy a parasztember meg tudja különböztetni a tököt a dinnyétől. Azazhogy az éretlent az érettől, a disznónak való – még zöld, legalábbis nyers, a jószágon kívül legfőbb a házi savanyításban érdekelték számára kedves – dinnyét a csorgó levű, tiszta fényű, édes, már-már ropogós, sárga avagy piros belű, leszedni, eladni és föl zabálni való görögtől!

Megkopogtatja az ember a görögöt, kopogtatja behajlított mutatóujjával a dinnyét s az a héja alól visszaszólva jelzi, a dinnyefejltség mely állapotában leledzik éppen.

- Ha mély a hangja, érett, ha magas, tök!

Ez az, ami tévedés, mert a vékony hang épp az érettséget is jelezheti, a vastag meg hogy apadt a lelkem, a disznó sem lesz odáig érte.

Mert nem olyan akármilyen (egyszerű) dolog a dinnyekopogtatás, hogy csak úgy – bárki dinnyebarát – azt mondhatta magáról, bizonyos a dolgában; mint minden igazi mesterségbeli tudáshoz, ehhez is biztos érzék, jókora tapasztalat s (ne is mondjam) a minden értelmes dologhoz szükséges munkakedv, a hajlongástól meg nem ijedő dolgos ember némi hasznosítása is szükségeltetik hozzá. Mert – szó szerint így van – ezt sem adják ingyen. Aki eltanulja, sokat fárad érte, aki meg igényli, kinyithatja a bukszája száját (az aljáig).

- Kilója egy forint, vagy van, hogy kerek összegben tízezret kap egy hold dinnye kopogtatásáért. Jobban megéri egyben vállalni, mert ha kilóra kéri a fizetséget, lehet, hogy elsőre alig szed le valamit, a sokadik szedés viszont bejöhet!

Ha általányt kér, nem érzi, hogy potyára járja végig dinnyéről dinnyére a jókora darab földet, amikor (elsőre) fél mázsát ha leszed. Kopogtat, csúszik-mászik, hajlong... Ha jó nyarunk van, még egy keresetre valót visz haza.

Persze ahhoz egy nyáron vagy hatszor végigmegy a földön.

A kerek összegre megkötött alku dinnyésnek és kopogtatónak egyaránt kedvező, mert – ugye – ki tudja (előre), milyen lesz a termés.

Bazsi amúgy sem hal éhen, mert – mondom – elsősorban a saját kertészetéből él. De hogy kopogtat is (azoknak, akik csak nem rég kezdték a szakmát, a minap vágtak bele a tisztas megélhetéssel kecsegtető, amúgy tavaszeltől ősztől nagyon kemény munkát követelő dinnyekertészkedésbe, mert azért a vérbeli dinnyés nem bízta másra a kopogtatást sem), majdhogynem duflán keres.

Akkor még Bazsi maflása...

(Maflásnak a magafajta jókötésű ember ökolcsapását, enyhébb, esetben nyaklevesét nevezik Kismagyarország eme zugában, ez esetben azért – egy kicsikét, mindjárt elválík – másról van szó.)

- Lányoknak ingyen kopogtat!

Ne kiabáld el, szólna rá az ember, dehát – mit lehet itt tenni – kis hely a mi mezőváros jellegű nagy falunk! Az embereknek be nem állna a szájuk, így aztán Bazsinak (kiből, valószínűleg – meglehet a világon is – egyedülálló módon, döngetős Kopogtató vált) már Csonkacsanád aradi végének békési sarkában a település határain túl is terjedni kezd a híre.

- Csak le ne vágják neki! – sóhajt egyvalaki, rosszalkodik más.

Mondom, a végén elkiabálom (a lényezet).

- Dufla, vagy semmi.

Pláne Bazsi maflásából...

Mielőtt (kellőképp) félre tetszenének érteni – a dolgokat –, arra még ki kell térnünk (mielőtt a leglényegre térnénk), hogy Bazsi – kiből időközben, de nem idő előtt, mondhatni pont a legjobbkor döngetős Kopogtató lett – méreten felüli fickóvá cseperedett! Oly mértékben túlméretezett lett Kiss Balázs kománk, hogy (még csak fekete rövidnadrágos suttyó volt, de

már) negyedik elemista korában az utca túloldalára mentek a szomszédban élő nagylányok, ha meglátták feléjük közeledni.

Van, aki úgy tudja, nyugalmi állapotban a térdéig lóg, más arra emlékszik, hogy egyszer – amikor együtt dinnyéztek a déli verőn – avval verte el a térdéről a legyet, valamelyik koma arról szokott regélni, hogy Bazsi egykoron a micsodájával kiütötte a kezéből a kávécsészát, egyebekben valóban akkorát adott neki a Teremtő.

Kezdetben Lócsös Bazsi volt a beceneve, később, már kopogtató korában maradt rajta a Döngetős nevezet. Mert még hogy megkopogtatja a görögdinnyét, a leányok s az asszonyok egy bizonyos csoportja is él-hal érte.

Titok még egy ilyen négy-ötezres mezővároskában sem marad szűk körben, elég hamar – mondhatni a bálákat követőéjszakai beszélgetések (s miegyebek) utáni rémhírekből – kitudódott, mekkora van neki.

Utóbb a seregben rettentette el a katonapajtásait, a kekeckedő tiszteteknek meg csak elővette (ha beivott egy kicsikét!) és körbemutatva küldte őket melegebb égtájra.

Bazsi feleséget égen-földön nem talált volna, ha (persze, már megint: dinnyekopogtató munkája javán) rá nem bukkan Évájára, kit (amúgy) Terkának hívtak. Teri kapta magát és úgy – hogy fi noman fogalmazzunk - (úgy) zsebrevágta Bazsi fertelmes méreten felüliségét, hogy!

Teri időben megnézte magának – amikor már a faluban csak róla (azazhogy méreten felüliségéről) beszéltek (a nagyszájú asszonyok) - és az elsőalkalommal lecsapott Bazsinkra; a szerencsétlent befogta a maga különbéjártatú kopogtatójának.

- Megnézed, nem tök-e? - kérdé (férj fogó legénykérés gyanánt) Kiss Balázs dinnyekopogtató iparostól a dinnyeföld közepén a csőszkunyhó melletti csöndben s kicsi hasára tette a kezét.

Nem belebonyolódva a dolgok közepébe annyit azért eluttoghatunk (Terézia nem szereti, ha hangoskodik az ember): beletelt (azért) néhány év, míg a többi – rászoruló – nő rákapott haverunkra.

Tán akkor történt a baj (került hírbe s lett egycsapásra igen kapós kopogtatónk a dinnyekertészeken túlmenően is) amikor asszonykája elárulta, Bazsi ügyes újember, de feszt leveri (elveri, kiveri, elporolja, tönkreüti, szétzúzza sat., sat.) a méhét. Mert hogy az asszonyka igen nehezen került másállapotba s gyermekük így sem lett, mert ha ura (hogy úgy mondjuk:) hozzáért, azon nyomban elvetélt.

Végül Trézsi csak megtalálta a megoldást, ugyanis – a közönség, akarom mondani a falu csodálkozására – csak szült egy szép egészséges lánygyermeket, majd még két fiút. Hogy hogyan tette, milyen segédeszközt (ne adj Isten lökésgátlót) vett igénybe, hogy ne veszítse el magzatát, már nem árulta volna el a jó édesanyjának sem (aki akkorra rég elhúnyt); csak gyanították aközben több rendben kiokosodott asszonyok.

Egy szó, mint száz, Bazsiból Döngetős Kopogtató vált s híre már akkora, hogy a közeli (egykori) dzsentrifészek kisváros eredeti szándék ellenére megesett hölgyei körében is közkedveltséget élvez. Mi több, már a székvárosban is hallani (időnként) - bizonyos társaságokban - felőle.

- Döngessen el téged Bazsi - szoktak heccelődni a sületlen helybéli csavargók, kik nem tudják, mire megy ki a dolog (valójában mi is az ábra), hogy milyen nem akármilyen ügyről van itten szó.

Arról most nem beszélve, hogy jó öregapja – alkalmi kaszás-keresztesként – a kisnyilasok táborát szaporította (mondván, csak több jut neki, ha elszedi a másét), rosszcsont édesapja meg, hogy szorult a hurok, majdnem belépett (ha az MDP-be, elébb az MKP-be nem is, de szinte) az MSZMP-be! Legalábbis a szakszervezetre rá tudták beszélni. Üsse kő és akkor már akár a Pártba is be lehetett volna vinni. Azt lehet mondani: Csonka-Aradszék egyik pártonkívüli bolsevikja lett belőle!

Na, Bazsit aztán nem, egy tapodtat sem, az egy idő után az utca (majd a városocskányi

nagy falu) rémeként ismertté vált Kiss Balázs – ki később a kopogtató iparban utazott – elég hamar elárulta, mi köze az egészhez: még a KISZ-be (a később születettek kedvéért elárulhatjuk: a moszkvai megszállókkal együttműködő honi ifjúkommunisták egyletébe) sem volt hajlandó tagnak állni. Amikor a csapszékben (bál előtt, közben és után) a tagját kezdte – valaki – emlegetni, a KISZ-titkár maga állt el a dologtól.

- Kapsz tőle egy olyan maflást!

Mármint hogy avval.

Mert hogy azt találta neki mondani a mi Bazsink: úgy szarik az egészre, ahogy van.

Elég apolitikus duma – pártosság, pláne, seholy –, de a KISZ-titkár mit tehetett (azon kívül, hogy nem jelentette föl).

Viccen kívül.

Bazsi – mint kopogtató – (akár egyik, akár másik viszonylatban) a kopogtatandók kedvence (lett). Méretei ellenére – némelyest tán szakértelméből is kifolyólag, de legfőként tán alaptermészetéből eredően – csupa (mondom, meglepő) gyöngédség. Ahogy hozzányúl a dinnyéhez s eldönti, marad-e még a száron, vagy máris mehet a belföldi avagy a külhoni piacra, kész csoda! Egyet össze nem törne (le nem ejtene!). Szelíd, kedves, szeretni való – s ne is mondjam, hisz az eddigiekből már tán kiderült, szeretni tudó – muksó! Akarom mondani: a dinnyével kesztyűs kézzel bánó barom nagy ember.

Már megint keverjük a dolgokat, úgyhogy maradjunk annyiban: akár a göröghöz, akár a tótnéhoz (magyar leányhoz stb.) fordult kopogtató mesterségével, azt lehet mondani, abban csak köszönet volt (hiba egy sem). Mert helybéli kopogtató mesterünk értette (ne is mondjam, érti)... az érteni valókat. Egy tököt le nem szedett volna az indájáról, egy állapotos nő (sajnos(áldott nem maradt, ha ő hozzája nyúlt..

Leginkább dinnyeéréskor tehetette a dolgát (mindkét tekintetben) - nyíltan és szabadon, ne is mondjam: a dinnyeföldön, hol napközben a szabad ég alatt kopogtatott, éjszaka újfent, csak már másképpen s legtöbbször a csöszkunyóban –, ámbár ha elfogyott a (jó homokos) földkről a leszedésre váró dinnye, megtette máshol is. Vagy ő ment a megrendelőhöz, vagy amaz jött hozzá, midőn asszonykája nem volt odahaza (mert, ahogy az sejthető, nyugalom kell, meghittség, no meg jobbra az éj leple e másfajta „kopogtatáshoz”; hogy más meg ne tudja, mitől múlik el a gimnazista leány, a szegénység miatt többre nem vállalkozó kétgyermekes anyuka, avagy éppen spanyol útra spóroló gyermektelen nagysága valamelyest már- jelentkező hasa).

Nem vitás, Bazsiban bízni lehet: amire ő egyszer azt mondja, hogy érett, azt meglékelheti nyugodtan a piacon a gazda, akihez meg egyszer hozzábújik (netán az őhöz, de most ez egyre megy!), elmúlik a nem kívánt akármilye.

A tarifa épp annyi, mint egy hold dinnye kopogtatásáé: kerek összegben – átalányként – tízezer. Hogy ne mondjam micsoda különbség tízezer forintot hatszori dinnyekopogtatással egy holdról (néhány hét alatt) megkeresni s milyen más egyetlen (időnként hosszabb ideig is elhúzódó, de amannál csak hamarabb befejeződő) lehajlással megkeresni!

Lányoknak ingyen csinálná, de az asszonyka ideges, csak ne kivételezzon, úgyhogy azok a fiatalabb póruljártak járnak jobban, akik – mondom – nyáron kereshetik meg (mert épp akkorra estek meg(a dinnyetáblán, hol a kunyhóban elrendezhető a rendezni való.

Rá nem kapnak, ő nem kaphat senkire, mert, ugye. Csakis gyógyászati segédeszközként van forgalomban. Kapós viszont (egy-egy megszorult vászonceléd számára) különösen azért, mert – hiszik, nem hiszik, így igaz – száz százalékosan fájdalommentes, fertőzés nélküli, mellékhatástalan, utókezelés nélkül megúszható elsőrendű természetgyógyászati módról van szó.

- Kutyaharapást szőrivel!

Így is lehet(ne) mondani.

Terkánk mindamellet maga vetette el a sulykot, amikor (egyetlen alkalommal) elárulta a

legjobb barátnéjának, miért nincs – nem volt addig még – gyermekük. A komaasszony az első alkalommal kölcsönkérte (hogy megbeszélte-e a barátnéjával, arról a faluban többféleképp nyilatkoznak) Bazsit, aki ettől fogva a nagyközségben mind nagyobb ismeretségre (és ismertségre, mi több tekintélyre) tett szert nőgyógyászatnak is vehető tehetségéből eredően.

- Kopogtatunk, kopogtatunk, a dinnyeföldek: meg üresek? - élcelődik vele a dinnyedüllő szélén egy régi iskolatárs.

Ha tudná, hogy az ő asszonykája is járt már Bazsitoknál!

(A címét, ember, a címét nem tudja?!)

(Ami titok, az Bazsiból ki nem szedhető, dehát amiről egy asszony tud... Arról maholnap a fél – nagy magyar alföldi – világ szinte a kelleténél is többet.)

Jappángyerök

- Jappántnak is vehetnök (osztálytársadat), de ennyire azért ne túlozz.

Nem rossz fiú! Azt lehet mondani, nem rosszabb a többinél. Átlagmagyar, ha leszámítjuk némi keleti arcvonását (arcának valamelyes távol-keletiességét). Csak hát, ügye, ősatyáink valahonnan az Urálon túli – eszerint (tetszik, nem) ázsiai – világból valóak (jöttek erre nyugatabbra a mi kedves Közép-Európánkba).

Közepesnél valamivel jobb tanuló (legfőljebb az orosz neki jobban ment, a számtan s mértan valamelyest kevésbé), viselkedése a megszokott magatartástól nem üt el (ebbe belefért, gondoltatok, (hogy egyszer nem adta vissza az úszóedzésen kölcsönként különbejáratú törülközőt, mert vagy elhagyta, vagy továbbadta, a kölcsönző úszópalánta viszont évek múltán is rajta kereste, úgy elverte érte az apukája). Szóval amúgy nem rína ki várostok lakosságából – generációja populációjából, fogalmazna egy magát agyalágyultta okoskodó áltudós –; keleties arcvonással, mongolos tekintettel, tatárosan kedves pofával, csudaszép hunn leányképpel (kerek fejű, alacsony termetű magyar emberrel s nőszeméllyel (éppen eleget találkozol hazánk e fertályán. (Mondottátok volt, a Nagy Magyar Alföldön valahol.)

A beszédéből sem derült ki sosem, hogy bármiben más lenne, mint a többi érházi fattyú, sőt! Éppen olyan, valamennyire „ő”-zve ejti a magyar igét. Hogy ne mondjam édosnek az édest, gyérmöknek a gyereket, lelkömnek a lelkít, s természetesen jappánnak azt, ami idegen az ő kicsi – a szögedi nemzetből ide, a Partiumba szakadt – népének.

Érfalva (valaha, még a középkorban, a tanító bácsi szériát mezőváros, mi több, oppidium volt) - mely településünk alig úszta meg tartósabb oláhjárás nélkül a trianoni románkodást, s így éppen hogy – az álladalmi, úgynevezett magyar-román gyeprü itteni oldalára esett. Meglehet, ez volt a baj (nem említettük még, 1944-ben), mert a falura – pardon, volt mezővarosra, reménybeli kisvárosra – úgy rászabadult a szeptember végi, október eleji megszálló had, mintha legalábbis (az akkor még hivatalosan is időleges megszállásnak nevezett, utóbb fölszabadításnak hazudott bejövétel) a távol-keleti – úgymint balkáni s szibériai – népek aznapi honfoglalását készítenék elő.

A soknemzetiségű sereg (az elejét, valamint a hátulját fi noman szólva csürhének is lehetett volna minősíteni) - óvatosan fogalmazva, mert ugyanígy a rablógyilkos banda nevezet is épp eléggé ül – leginkább persze oroszokból állt (nemkülönbben valamennyi ócsárló kifejezés az általuk üzött nációkra). De (pláne az eleve halálra ítélt élbolyban, valamint a szökevényekből és más rendetlen, úgymint elégedetlen, kielégületlen, éhes, fázó, a szeretetet nagykéssel kierőszakolni bármikor kész elemekből álló utóvéd jellegűnek is tekinthető, szabadrabló, a szovjet vöröshadsereg, valamint az átállt román királyi had által is üldözendő, bandázó meg egyszemélyes magánkülönítményekből álló – , a háború irtózatától még állatibb viselkedésbe forduló hordaszórványban) a zömmár nem a muszkákból került ki. Éppen hogy a „nemzetiségiek” tették ki a megszálló-honfoglaló-fölszabadító-önkéntényuralom-terjesztő „szö-vetségesek” randalírozó katonáinak a többségét.

- Nem úgy van az, az orosz volt a legállatibb!

Hagyjuk (felejtjük el) - borítsunk reá fátylat –, térjünk mondandónkra!

Mondhatjátok azt is, leszámítva a románságot, mert az oláh hadseregben mutatóban ha volt néhány egyéb nemzetiségű baka.

- És a dél-erdélyi meg moldvai magyarok?

Ez sem tartozik ide.

Mondom, ne akarj összezavarni. (Nyilván KGB-ügynök az illető.)

Hogy ne halogassuk tovább a dolgot, mondjuk ki; Lala – Lajosból lett ez a beceneve Horváthnak – egy japán tiszt gyermeke!

Annyiban jappán, hogy nagyon nem idevalósi (ha nem lenne ennyi posztkomcsi

posztmodern álliberális a falunkban, azt is elárulhatnék, semmi több, „idegen”!); eléggé másképp néz ki, mint a helybéli – magyar, szlovák, német, román, cigány, zsidó, szerb, ukrán s más nemzetiségű – ember. (Pontosabban embőr!) Mert amúgy valószínűbb a burját, evenki, netán csukcs származása Jappángyerőknek.

Így – persze – csak a háta megett merete a falu hívni.

Egyszer valaki a szemébe mondta, majdnem elsült a keze.

Szovjet-jappán? Az egyébként is lehetett, hisz – miközben Magyarországtól még igen messze jártak a muszka hadak – magyar-szovjet (szovjet-magyar) katonái is voltak már a moszkvaiaknak! Leginkább a szovjetkomcsi-vezető magyarkomcsik közül. Mongol-szovjet, kínaiszovjet, kirgiz-, kasak-, tadzsik- s egyéb közép- és kelet-ázsiai-szovjet hogy ne kerülhetett Lala anyukájára?!

- Annyian voltak, mint az oroszok!

Mármint az oroszok.

(A muszka katonák Lala édesanyjának a leányságán.)

Nem akármilyen.

- Tudd meg.

Nem elsőre, közvetlen utána.

Hogy esett, mi nem, csak a hetvenes – puha kádári években – derült ki. Ugyanis (az időközben a malomiparra specializálódó) Lala szülőanyja – mindaddig, mi több, haláláig megőrzött vénlányságát igazolandó – kiállt, a párt plénuma elé s elzokogta:

- Szerелеmből lettem a szovjetelvtársé!

A szovjetkatonaelvtársé.

Nem csak úgy megerőszakolták – mint hitték egészen odáig a buta helybéli népek (fúj, mennyi bunkó – és nacionalista, még a szerelemből is nemzeti kérdést kreáló – ember!) -, szó sem volt róla!

- Meg lehet engem erőszakolni?! - tárta dús keblét a pártplénum elé borzasztó határozottan Lala elvtársné (mert utóbb csak így becézték a sovinszta helybéli hazudozók), ugye hogy nem, szinte lehetetlenség?

Arról azért nem beszélt, hogy tizenöt évesen valamivel helyesebb kisleány volt. (Tizenhat készült lenni, amikor – feketén, azaz szovjetmódra – lebabázott.)

Ne cifrázzuk tovább, megkapta – Lala néni! – a „Szochazá”-t.

A Szocialista Hazáért érdemérem bronz fokozatát.

Akár ezüst, akár vas, aki elnyerte, körön belül került, például a fi a, ha továbbtanulásra szánta volna el magát, a fölvételi eredményétől függetlenül bekerül akár az egyetemre is. Maga pedig, ha Nagylenin úgy veszi, elég volt belőle s elpatkoltatja, bekerül a pártlapok (azaz valamennyi hírharsona) hasábjaira, hogy „Elhunyt Lala elvtársnő. Elhalálozott Lalané, született Mócsing Júlia, a munkásmozgalom régi harcosa, az érfalvi szervezet alapító tagja, aki 1944 – szeptember 23-a, hogy ne mondjuk, megesése – óta tagja a Pártnak. Az életének 62. évében jobblétre szenderült volt szövőmunkás-leányt, aki a Szoc. Hazáért kitüntetését 1972-ben nyerte el (az elismerés a főlzabadtási harcok során szerzett érdemeit ismerte el) s akit a Párt a saját halottjának tekint, a kishídi nagytemetőben, a szovjet hősi halottak melletti – védett – parcellában helyezik örök nyugalomra a Párt szertartásai szerint – A Magyar Szocialista Munkáspárt fiúszéki bizottmánya.” (Hírforrás: dettó).

Szegény Lala akkor már – anyja nyílt színi, utóbb a rádióban is közvetített, minden módon világgá kürtölt vallomása idején – 27 éves volt, túl a kötelezőszakmunkásvizsgán, s már csak arra lehetett rávenni, hogy elvégezze a fokszi-makszi középiskolát. A Markszi és Lenini Tudományok Egyetemének kijárására már erővel sem bírták rászedni. Megmakacsolta magát: ebből ennyi elég s akkorát köpött a szülőház tisztaszobájának a padlójára, hogy három orosz katonára eltaknyolt volna (ha épp – megint – arra jár).

- Értettétök, ölég!

A morva életbe, mert amúgy Jappángyerök igen megtanulta cifrázni a cifrázhatókat.

A fokszi-makszi érettségi birtokában már-már emelkedés várt emberünkre – mert közben, mi tagadás, megemberesedett, sőt, családot alapított s ma már két (2) gyermeke van –, ám ettől is elállt.

- Ha engem is becsuknak, kitalalok! – ordította a derékszéki bíróság lépcsőházában az első fokú tárgyalás szünetében a nyolcadrendű vádlotként kihallgatott s az ítélőszék elé állított szerencsétlen fl ótás. A marha – ugyanis – nem beállt a seftelő vereseltársak egyik csapatának kiegészítő személyzetébe. Ő vitte – sajna több esetben – a drótot, hogy s mint. (Azaz mikor szabad a gazda.) Mikor s mi a teendő, ha magánkézbe akarják venni – pártjuk kitartó útmutatására – az eddigi köztulajdont.

Mondom, csak futár volt – tán azt sem tudta, miről van szó –, de a többi őt is behúzta a csöbe. A tárgyaláson úgy állt, a kitűnő ügyvédek fogadó főbűnösök (akik a szájrét hazavitték) rendre kimossák magukat a – többszázmillió, 1988-ban még igen súlyos – vádak alól, Lala viszont ottmaradt a... hogy ne mondjuk nyakig (az ürülékben).

Mire föl – hogy szorult a hurok – elrikkantotta magát:

- Titeket fölmentenek, én meg vonuljak be a síttre?! Abból nem esztek – és tárgyalásba kezdett egy őt azonnal megrohanó pestbudai újdondászszal, mikor, hol áll előzzel az igaz történettel, amelyre (hogyne!) sosem derül fény e tárgyaláson (sem).

Lalát szinte azon nyomban karon ragadta a megrettenő főelvtársurak egyik szárnysegéde s már vitte is egy kis agymásosra: semmi baj, őt is kihúzzák a csávából, az eddigi tárgyalásmenet – vallomás, miegyéb – csak a nyomok eltüntetését a bíróság (és a közvélemény) megtévesztését szolgálta, eszük ágában sincs róla megfelekedezni! Sőt éppen hogy nagyon hálásak neki eddigi karakán viselkedéséért, a firkászokat meg kerülje el, akkor nem kerül bajba. S a kezébe nyomott (nyomatékul, valamint bizonyosság gyanánt) egy marék papírpénzt, hogy átvészelve valahogy e nehéz napokat.

Azért mondom, olvashattad volna Lala arcáról a ki sem mondott választ, ha erre a pillanatra épp a közelébe férközhettél volna, de erről szó sem lehetett, Lalát a megrettenő fővádlottak úgy eltüntették, mintha nem is szovjetjappán katonahős csinálta volna (hanem mondjuk egy alamuszi magyar baka).

Szochaza ide, Szochaza oda, akkor már kapott volna – fölfüggesztve – vagy három hónapot. (A fővádlottak persze, egytől egyig, szabadlábra kerültek, „muszkagyerekünk” ellen pedig ejtették a vádat.)

Jappángyeröknek azóta nyomaveszett.

- Már akkor annyira szerettem a Szovjetuniót, hogy azonnal beleszerettem az első szovjet katonába, aki belépett a házunkba! Anyámnak nagyon ellenére volt a dolog, mindenáron el akart rejteni, de én nem, már akkor erős volt bennem a nemzetközi osztályharc tudata és nyomban beleszerettem az ismeretlen orosz, akarom mondani szovjet katonába! Nem volt ott, elvtársak, erőszaknak nyoma sem! Inkább azt lehetne mondani, én varrtam rá magam! Hogy nagyon kell a szerelme, elvtársak. Azon nyomban meg is lett. a drága, egyetlen, egy szem, szemem fénye, tiszta apja nagyfiam! Elvtársak, hat ez történt, kommunista becsület szavamra ez a színtiszta, proletár igazság! Egyszer el kellett valakinek mondanom és én a Pártot választottam.

Ámen helyett annyit, Laláné utolsó éveire eléggé összetört, nem értette, miért bolondult meg a világ? Annyira, hogy semmibe veszi – hogy ne mondjátok: kiröhögi – az ő legszentebb érzeményeit.

- Amikor Szása a kecskeólban hanyattvágott – élcelődött vele, igen sértő módon, az egyik szomszéd (azokat a Jappángyerök-csináló időket idézve), s már nem volt kinek följelentenie.

- Szemét egy világ, én mondom – szokta volt (utolsó napjaiban) emlegetni, s nagyon, de nagyon leste (míg olvasni tudott), mikor bukik Jelcin.

Mert ha egyszer Odaát visszajönnek az elvtársak, lesz itt, tudom Is-ten, haddelhad.

Lala? Ha békén hagyják, rá sem ránt.

- Valahogy eddig is volt, valamiképpen ezután is lesz, nem igaz? – tárja a világ elé ha valaki kíváncsi, mit gondol e máj változásokról a szovjetjappán ősöktől származó érfalvi, lassacskán javakorabeli ember.

Álmodni – anyja, atyja, valamint szülei pártja helyett – (a nagyon várt) unokájáról szokott.

Szöktetés a (párt)szerájából

Mondhatni szerájt is, de akkor dalmüci-mutánzás-gyanúba keveredhet a jóféle mesélő.

-...a Pártból!

Pártházból.

Az MSZMP (ne is említsd, a „Magyar” „Szocialista” „Munkás” „Párt”) bivalyszéki-bivalyosi járási – székházból az MSZMP helybéli bizottságának palotájából léptette meg elsőtítkártok a PTO (Párt- és Tömegettájékoztató Osztályok?) harmadik emberének újdonszerű aszszonyát!

- Te is jól kezded, a végével!

A csattanót előre elpattintani, a karikásustort meg messzire hajintani... Jól néztek ki.

- És az elvtársi szellem, elvtársaim, hogy rólad, elvtárs, ne is beszéljünk?! – kapta meg a pto osztályvezetőjétől a pto osztály negyedik embere, aki ezt követően (némi – látszat szerint fölsőbb – nyomásra) a harmadik helyre avanszált.

Utóbb persze könyvtárigazgatónak kellett bezsúfolni a helybéli széki – járási – könyvesházba, melyet egy volt gazdaházból pofoztak becsületes bibliotékává a, ne is mondjuk rendőrségi elhárítási osztály (úgy mint modernizált ávéhá) - hiába, ezek feszt a modernizáláson törnek a fejük! - útmutatása szerint a csakis megbízható (Szocdemek kerüljenek;) munkás elvtársakból válogatott brigád tagjai.

Volt egy kereszt is a polgárparasztól kommunizált gazdaház homlokzatán, került oda akkora csillag, hogy az Esthajnal is belépirult!

- Ezt a pofátlanságot – sóhajtott a Göncöl.

Adunk mi nektek.

Adtak, nemsokára leverték (a kőműves vörös rohamcsapat kezdeményezésére)

Könyvesházatokról is a Veresmennyezetet, de ez a „nemsoká” úgy az esetet követően – mintegy – tizenkét és fél évre következett be!

Addigra Jánosunk – a miénk, s nem a tiétek, szemetek –, Varga János elvtárs már a derékszéki (a – műveltebb – franciák ezt így mondanák, vármegyei) múzeum vezetőjeként tette, mit tehetett (mire oly jól fölkészítették a bivalyosi pártházban), mondanunk sem kell, az átlagosnál emberségesebb módon. Tán mert egyszer – igaz, többször se! – úgy megjárta a bajtársaival.

Az igen, de a komcsi....

- Köztük is voltak jobbak; ahogy a nyilasokat sem lehetett (volna) egy kaptafára venni, a bolsik se voltak egyformán gazemberek! Ki többé, ki kevésbé, ki meg egyáltalán nem, sőt!

- Gogánál jelentkezett egy fiatalember, Goga tehetségesnek tartotta és segítette. Amikor fordult a kocka és a vasgárdistákkal rokonszenvező, egykor Adyt fordító Goga Oktáv bajba került, odaállt a közben kommunista miniszterre emelkedő volt protezsáltja elé, tegyen érte valamit. Az nem, nem akarta megismerni.

Nem vagyunk egyformák.

- Való, nem volt mind szar ember, de a komcsikra ez nem vonatkozik. Doktor Szellelki (Arad-székből) úgy vélelkszik, rájuk nem igaz.

Üsse kő.

Vargha János (a „h”-t 1990 után ragasztotta vissza, mert hogy amúgy tisztességes csonkabihari kálvinista magyar – kurta-nemes! – családból származna, csak eddig el kellett hallgatnia!) valóban azok közül való, kik a légynek sem ártanak. Mindamellet szeret vezetni, nemkülönben jól élni.

Ez lenne a bűne?

A rosseb (sem) tudja.

Mert amúgy, mondom.

Ha más a világ, hát e máshoz alkalmazkodik (a magafajta gézengúza).

Mit tehet ő arról, hogy élte folyását Moszkóvia határozta meg? Moszkóvia, meg a Moszkóviát kiszolgáló (épp ezért elég lényeglátóan moszkovitának becézett) elvtársaitok.

Egyszer élünk, nem?

Na ja.

Sprehhen zí dajcs?

Nyet.

Akkor folytassuk, hol abbahagyattuk!

(Ha nem vágsz közbe, folytatjuk.)

A szöktetés – persze – nem a Pártházból történt (arról szó sem volt, hogy lehetett volna!), csak akörüli a történet s tudjuk, milyenek az emberek. Másnap erről mesélt a fél szék (fiúszék és székhely, a műveltebb oroszoknak járás és...) népe.

A lagzi – persze hogy – a bivalyvári pártvadászház szálájában s kapcsolt részein (úgy mint a jó bivalyszéki illatoktól szagos konyhájában, a vadkecskebőrös tornácán, az agancsokkal ékes előszobájában, avval az egyedülálló bivalyszéki vastagkolbásszal teli kamorájában, geszti fűtyülő szilvapájinkától terhes levegőjű, valamint krumplit is rejtőpincéjében, szerelmi légyottok tartására is alkalmas padlásán és benzingőzös udvarán) folyt.

Míg kedve volt hozzá.

A násznépnek!

(Érdemes – már megint –, aprócska kitérőként, megjegyzést tennünk: a vöröselvtársak, legalábbis ha alaposan bezlopláltak, a muszkavilágban az istentagadás évadának a csúcán sem nevezték másként a lakodalom vendégseregletét, sőt! Ha nagyon elengedték maguk, még rá is tettek, példának okáért avval heccelték Vargát, hol hagyta a plébánosát?!)

(Eszerint a politikai – kilső, valamint bensőbb – elhárítás tudton tudta, mi volt egykoron, a piszkos Horthy-fasizmus idején meg még korábban, a még nyomorultabb osztrák-magyar feudálkapitalizmus idején – a reformációtól kezdve – Varga biharszéki népe.)

(Legfennebb azzal nem voltak tisztában a helyi, fiúszéki, derékszéki, tartományi, országos – ne is említsd, pestbudai –, valamint moszkóviai partiskolán kiképzett káderok a násznépből, miként illik nevezni a Kálvin-hitű magyar keresztyének papját.)

- Kicsire nem adunk, nagy meg úgy sem számít!

Ahol nincs, ott ne keress.

Vargha (még Varga korában) – világkommunizmus ide, világforradalom, pobjeda meg egyebek, a tőkés világ utolérése oda – úgy beleesett abba a helyre fruskába, hogy másnap megkérte a kezét.

Azt követően másodnap, hogy a leányzó reáütött Jánosunk (nem Jánostok!) kacsójára, nem és nem, ő tisztességes leány!

Ha már így van – húzta ki magát János (Varga!) –, akkor aminek meg kell lennie.

Jó atyjára gondolt? Ki ilyen esetben – igaz, életében egyszer s utoljára – odaállt a kiszemelt leányzó szülei elé s megkérte szerelme kezét!

János (Varga...) sem adta alább, (a bambája(nem asszonyául kérte?

Honnan tudta volna.

Mit, való, legfőljebb a Ház – helybéli Nagyház – belső szolgálata ha tudott.

Hogy, hogy nem, a menyecskés kinézetű nagylány odaadta néki a kezét; minden más – úgy mint egyebeket – a nászéjszakára (s az azt követő időkre) ígért.

János szinte belezavarodott, úgy fölizzgatta a dolog, hogy megsürgette a lagzit: amennyire lehet, hozzák előre! Mert ég a vágtyól.

Csak egy-két bizalmi ember, ha lesett,

- Lagzi a vadászházban!

Hogyne, a Kiserdő nevezetű Ér-melléki ártéri erdőcske kellős közepén megbúvó vadásztanyán, hová – amúgy – elég gyakran elhúzódtak (azokban az átkos években) a magányt kereső, az avatatlan szem elől kitérni igyekvő, a közösségi rendet szervezni igyekvő

tovarisai a bivalyszéki hazának.

Szórul szóra az történt, ami egy jóra való menyasszony-szöktetéskor szokott (volt) a valamire való falusi közösségben. (Mikor is a leány mást szeret, nem azt, akit a család ráeröltetne!) (Ne is mondd, a család ez esetben a Párt.) (S kerül legény, ki érdemes e szöktetni hagyó indulatra.) (Menyasszony, ki elég bátor ahhoz, hogy szembeszálljon jó szüléivel!) (Leány, ki – gyöngé nő léte – nem hagyja magát.)

Na – mondtuk már? – ilyen menyecskének való nőszemély csókos cimborája lett Jánosunk. (Honnan tudta volna – akkor – előre, hogy a leány csak truccol, truccból tesz úgy, mintha szeretné, kellene neki, hozzámenne egy bűdös életre?!)

Mert hogy – amúgy – a mi Jánoskánk (a Párt-Szerájból) csak játékszer volt, derült ki utóbb, az egyébiránt valóságos mezővárosi bombázó hölgy kezében.

Hagytam magam a kezeügyébe kerülni! – rína, ha tudna újembersége másnapján Jánostok (mondottam, nem Kádár, Varga!).

És az elvtársi szellem? – kérdé tőle az első (azaz mindjárt hetfői) hétindító hajnali (azaz reggel fél kilenci) összevont osztályértekezleten az osztályvezető elvtársa, Bagyula.

Mert hogy – ha hiszitek, ha nem – Varga János olyan búskmorságba esett, hogy olyat még nem láttak a szerájpart tájékán!

(Ha időben nem szedi össze magát, hát leszellenti a szellemi elhárítás időszerűségein tépelődő tanácskozást.)

Olyan rosszul volt, hogy föltette a kezét, amikor szóba került, pártotok és államotok helybéli (széki) vezetése megfelelő kádert keres a járási vaskohászat beindításához.

- Azért ennyire ne nézz bennünket hülyének! – tört ki Bagyula, a későbbi kft-tulajdonos, mert hogy csak viccnek szánta a nagymagyaralföldi kismezővárosunkban való kohóépítést.

Szóval már majdnem átképeztette magát az elvtársaival vaskohászati (párt)szakértővé, midőn a kinevezés érte.

Megsajnálják, ugyanis öt (és fél) év múltán megkapta a direktori kinevezést a könyvesházba. Ám addig... Mennyit szenvedett!

- Igazad van, a kommunistákra az a legjellemzőbb, hogy furton-fürt tévednek! – vallja be főnökei bukását követően (midőn azok, a kilencvenes évek derekán – épp másodvirágzásnak adnák a fejük).

Már azon belül, akik nem gazemberek, csak balfékek.

Mint például ő!

Bivalyszék ugyan megszűnt, a járásokat elseperték, mintha ettől függetlenül (mint Varga János dr. szokta volt mondogatni, „Ahogy már Erdei Ferenc is megmondta!”) nem léteznének – élnének ha lélegzethez hagynák jutni őket – valamelyes gazdasági és szellemi egységként a városok s környékük!

- Ide a széket nekem! – inti (ma, XX. századunk végóráiban, ha bekap) egykori elvtársaiból lett tulajdonostárs egykomáit Vargha úr.

Micit az ablakon szöktette ki a (bivalyvári) kiserdei vadászaházból pártotok derékszéki (vármegyei) elsőembere – akkor még csak második volt (vagy harmadik?), de a Helybéli Szerájban mindössze Varga nem látta, mi nem néz ki belőle, ha kijóviai napszemüvegben nézzük a dolgokat –, s meg sem állt vele az Ér-parti (szomszéd-széki) pártüdülőig. Hol oly jól el lehet ütni az időt (különösképp ha menyasszony-szöktetésre vállalkozik – a ma már pasasnak is mondható, ám akkor még jaj – főelvtársatok.)

- Kész kabaré volt – nyugszik bele a meghurcoltatásba János, midőn a kft-székeben ülve a titkárnőjének regél (s tán hozzá sem kell tennünk, arra készül, hogy ölbe kapja a fi nom teremést).

Dr. Vargha a Varga és Vargha Kft.-ben (amúgy) nem érzi rosszul magát, sőt! Ha ők ezt tudták volna!

- Ha én ezt csak sejtem is...

Jó előre.

Ki tudja, mi (nem) lett volna (belőle) – belőlünk – (velünk, veletek...)...

- Érted jöttem elvtárs, nem ellened!

Hja, azok voltak (ám) – csak – a szép idők. Nem úgy, mint e máiak.

- Ezek még egy menyasszonyt sem tudnának megszöktetni! – köp a marka helyett az árokba
(a hírhedt esetet húsz évvel később taglaló csapszéki polgártárs).

Persze, mert hol van itt már Szeráj, Párt, Nagyház...

- Főleg pedig elvtárs.

Ilyenkor már szinte kacag, úgy könnyezik.

Kágébé-radír

Nem lehet azt mondani, hogy behülyült, csak kicsikét furcsa, amit időnként elkövet.

Legfőként a radírral.

Ceruzával; tollal, csupa apró dologgal, mi – amúgy – a keze ügyében lenne (szánt szándékkal ott tartja, hogy ne kelljen – bokros teendői közepette – a keresésükkel is bajlódnia).

Bármivel, mit napra nap kézbe venne.

A könyv a polcon, a tányér a konyhaszekrényben, ruhája a fogason, vállfán.

Hogy ne is soroljátok.

- A kágébé tette!

Csakis. Ki más rakhatta odébb három fiókkal, másfél szobával, negyed méterrel (de épp a szőnyeg alá) azt a fontos szerszámot, mit épp kézbe szeretett volna venni.

Tanárembernek hogy ne lenne mindez – szinte: minden! – szakmai szer (szakszer, de ezt most hagyjuk, bár nagy nyelvújító a mi természettan – s nem fizika! – tanárunk!), hisz (mert hogy) állandóan kísérletező, valamint furton-fürt spekuláló elemi iskolai oktató a mi barátunk.

Szerinte az is a KGB-vel magyarázható, hogy neki csak az általános iskolai tanárságra képesítő pedagógiai főiskolát sikerült elvégeznie, az egyetemet a kágébé-ügynökök működése miatt nem járhatta ki. (A második fölvételijét is kevésbé sikeresnek minősítette a kgb-ügynökségnek dolgozó fölvételi bizottság, ezután kísérte meg lejjebb adni. S mit ad Isten, oda már beengedték a Kágébé-komák!)

(Avagy csak elnézték?)

(Most már mindegy.)

(Ezek után...)

A baj – valamikor – a hetvenes években kezdődött.

- Pedig akkor már puha volt a diktatúra!

Hogy a pébe ne.

- Na jó, akkor kezdett puhulni.

Haverunk is épp e puhulást érzékelve sétált kismezővároskája Nagyuccájának derekán (attól egy kicsikét följebb a Fő-tér felé), mikor is belekeveredett valami olyasmibe, miből ma sem tud kievickélni.

- A rádiomat nem láttad?

Előbb (általában) igen udvariasan, szinte félénken szokta kérdezni a tanáriban, s a vele szemben ülő, nagyjából mindig vele egy időben ott tanyázó kartárs elsőre csak elcsodálkozott. Ő, meg Dani törlőgumija?

Hogy sehol sem lelte (végigkutatta a fiókját, az előtte lévő – javításra váró – füzeteket, a könyvtárból épp kivett szakkönyvet), a padlóra is lenézett, hátha! A végén a bal- és a jobboldali szomszéd épp gazdátlan asztalát kezdte firtatni, majd a szembeszomszéd került (megint) sorra.

- Te dugtad el?

Midőn Dani sokadjára is (jobb híján) rajta kereste a töltőtollát (mert nem golyóstollat, nem is lúdtollat, csakis azzal a jó hagyományos – tintával fölpackolt – írószerrel élt), kezdett az ideg beléállni. Egy időmúltán a szembeszomszéd rajztanár (hétvégén rajzművész és félszátír modellszobrász) már attól halálra vált, ha kartársa rápillantott.

- Megint hiányzik valamid?

Most nem, szerencsére.

Kész ideg (kezd lenni) a szemben ülőkolléga, ha Dani tiszteletét teszi a tanári szobában (szerinte, mondanunk sem kell, teremben).

A defekt valamikor abban az időben keletkezett, mikor Kádár.

- Hagyd el ezt a süket dumát! – hazudtolta meg kapásból magyar nyelv- és irodalom-tanári

mivoltát (másképpen: másságát) a tanári igazgatói irodaajtó felőli végében falatozó nevelőtársa, ki ki nem állhatja, ha valaki (nemrég)(párttitkári múltjára emlékezteti).

Emlékezteti a rossz, de ha csak utalsz arra a korra, meg hogy úgy volt rossz, ahogy, rángatózni kezd a jobbválla. (A másikkal kell visszafognia.)

A Tanácsi úton (mert hogy tovarisaitok ilyen jól el tudták keresztelni a mi kedves Fő-uccánkat!) három hosszúhajú fiatalember avval szórakozott – el ne áruld, a kádári rezsim éveiben –, hogy maguk közé engedve egy-egy menyecskét, kétoldalról megfogták a nők kerékpárjának a csomagtartóját, megemelték, hogy a megtévesztett vászoncelédek hajtsák, csak hajtsák tovább üresen a kerekeket, A móka csattanójaként a bamba fehérnép akkorát esik, mint egy (helyéről leemelt s elengedett) ólajtó, mert hogy a fiúk a játék végeztével elengedték a bicajt.

A fejreállt hölgyek egyike-másika nem hagyhatta annyiban (a följelentő, állítólag, az a maca, akinek az anyukája egykor nagy-nagy – nagypofájú, héjas – MNDSZ-asszony volt, a baleset idején épp a bölcsődében nyaraló leánykája, az MNDSZ-asszony unokája pedig mára a nemi egyenlőtlenségek elleni harc odaadó, ragyás képű, makrancos zászlóvivője), mert addig szórakozott a három fiú a Fő-uccán, míg ki nem szállt a rendőrség!

- Rendőrség! Igazolják magukat! – és már nyakon is csípték az arrakóricáló, (valamiért, például a divatos gátyó, ingváll, szakáll, bajusz, miegyebek miatt) gyanús elemnek – is – tekinthető ifjú titánokat és bevitték őket a Kapitányságra.

A Rendőrségen lévő dutyiba.

Tavaszevi késődelután lévén a kellemetes időben jónéhány fiatal kószált épp arra, így a három jómadár közé csaptak még egy pár ifjút. Honnan tudták volna a Kádár-huszárok, kit kell elkapniuk?

Zsenik ők, lángelmék?!

Kizárt.

Úgyhogy Danit is hozzájuk csapták.

Volt vagy tizenhétéves.

Jókor, érettségi előtt.

- Ez az.

Dani ment az állomásra – vonattal járt be a technikumba –, s nyilván (némileg) hosszú haja, meg trapéz (formára emlékeztető) nadrágja szúrt szemet az ébereknek.

- Szimat!

Na ezért a másik – tévesen – beszállított fiút úgy elpáholták, hogy két hétig nem tudott a saját lábára állni.

Dani – valamivel – jobban járt.

(Egy hét múlva elmúlt a fájás.)

(Csak a gyanús elemek listájára kerülés maradt – szerinte máig – végleges.)

A Rendőrségi Palotában – tudjátok, a Régipostával szembeni házban – az egyik fogdmeg fölállította a biliárdasztalra.

- Ott maradsz – tájékoztatta a (munkás) teendőkről a proletárdiktatúra rendőrtisztje.

(Na, ezt sem szereti Dani oskolájának a magyartanára, ha Kádárt idézve „proletárdiktatúrának” nevezi az ember a „proletárdiktatúrát”!)

(Persze hogy nem az volt, de ők annak hirdették, s ha nem hitted, hókon csaptak.)

Kiment, kisvártatva másik érkezett.

- Mit keresel te ott?! – zavarja le s már le is kent neki kettőt.

Hogy el ne bizonytalanodjék (megmaradjon a testi-lelki egyensúlya, kétfelől egyet-egyed).

Míntha nem is idejött volna, távozik, hogy visszatérjen az első.

- Nem megmondtam.

Ő is fölképeli.

A végére (persze, hisz ilyesmi az önkényuralmakban is megesik) csak kiderült – az a másfél

pár jómadár azt vallotta a szembesítéskor, nem is ismeri –, hogy semmit sem csinált.

Akkor kerített sort a közeg a személyi azonosság (úgy mint kilét) megállapítására. Dani a diákigazolványával igazolja magát.

Nektek már akkor volt diákigazolványotok?

Hogyne, nekik – akkorra – (már) megszaladt.

- Tűnj el, az anyád kurva...

...Bitang, sat, sat.

- Innen származna?

Mármint a baja, de ezt nem meri hozzátenni.

Kágébé-baj.

Kór.

- Hallod, erről sem tud az orvostudomány!

Hogy a búsba ne: ahány ember, annyiféle (bú, bánat, betegség).

Mert a végén azt is a kágébé-ügynökökre fogta, ha egy könyve fordítva került vissza, nem elvágólag, két hellyel – avagy betűvel – arrébb. Pedig csak a felesége nyúlt hozzá (szerencsétlen szintúgy a szellemi miacsudából szeretne megélni), később a gyermekei okvetetlenkedtek (oktondi módon ők is bele-belenéztek egy-egy könyvébe).

Több mint gyanúja azért nem nélkülöz némi alapot. Egészen pontosan nem véletlen, hogy minden érthetetlen dolog mögött a szovjetoroszmagyar titkosrendőrséget sejtette.

(Gyanítja.)

A felsőtanodai mindent túllihegők, kikből (a tegnapelőtti elkötelezett leninistákból, a maguk tökéletlen ötleteit a Danihoz hasonló folyton gyanakvókra kényszerítő akarnokokból) mára vezető (szintén eléggé elhivatott, minden mást félresöpörő) balliberális nacsalnyikok váltak; az alsőtanodai tantestület mindenbe belehallgató kotnyelesei – nem tőlük akar ma megszabadulni a direktor –, a nyári táborok (nyilvánvalóan) hivatásos besúgói, kik ma is köztiszteletre számot tartó senkik, a hatalom helybéli rendkívüli és meghatalmazott követői, a mindenütt szaglászó (fizetett és fizetetlen, ám mindkét esetben ebből élő) ávéhá-emberek épp elégszer elgondolkodtatták a magafajtat.

- Majd a KGB elrendezi – szokta volt (a puha diktatúra korában-danában) az egyik főelvtárs a helybéli politikai elhárításra célozva mondogatni.

Ha valami hibáztat.

- Most szépen kimutatják a foguk fehérét – dörzsölte a tenyerét egy valahai osztálytársa, kinek a dolgát az ő Istene úgy fölvitte (a községvárosi párt első titkára lett!).

Mert hogy eddig ezeregy ügynök nem volt képes összeírni, kik a veres-önkény – lélekmélyi – ellenei (999 lelkes falucskánkban), mire föl 1988 táján sorra kiadják maguk.

Daniban (akkor, ott) megállt az ütő.

A koma azóta magánkézbe vette a kolhozból kilopott gépállomásból csinált káeftét. És igen csóválja a fejét, ha Dani, vagy valamely hozzá hasonló balfácán bolondságokat mond.

Úgy mint.

- Én mondom, ezeknek áll a világ! – sóhajt a kelleténél is hangosabban (az Úr 1998. évében).

Még hogy a törlőgumi, újabban a fontos okmányai kezdenek eltűnni.

Meszet persze nem enne rá, mert ki tudja, lehet, fölötte is eljár az idő.

Szűzanyám

Ne emlegesse, asszonyom, mert kitekerek a hitemből! – szól rá, ki tudja hányadszor a menhely legnagyobb (nyílt színi) isten- tagadója, mert hogy ellenére van Jézus Krisztus, meg a többi szent említése.

Még csak szóba hozása is, nem hogy olyatén szóhasználat, melynek előzményeiből – nem vitás, környezetéből – egyből kitetszik, MÁRIÁM-hoz fohászzkodó szomszédasszonyod Tőle (s nem az ő bárcabitorló szülőanyjától) várna segílyt.

„Ezt megkaptad”, mereng az érházi öregek otthonának legújabb lakója.

- Ha nem hagyja abba, kitekerem a nyakát: - s már mutatja is a tavalyi elvtárs, ma kapatos menhelyi (jobb lábára sánta, azazhogy az egyik lábát maga után húzó, némileg félbéna) bandavezér, hogy tette ő ezt valamikor, a boldog rákosi és kádári békeidőkben a rántani való csirkével, nem beszélve a vén tyúkról

„Szűzmáriám.”

„Az a fajta, amelyik addig iszik, míg ennyire hülye nem lesz.”

Ezek közt kell lennie. Majdnem úgy mondja (gondolja, magában némán sorolja), mint az a nagyszájú komcsifaló édes bátyja mondta, míg ki nem vitték a cinterembe

„Vérnyomásos, szegény, egyfolytában kiegyenlíteni akarta. Magas volt neki? Bekapott néhány kupica pálinkát, reá sört, amennyi lecsúszott a gigáján! Ezért szokta azt kurjantani, amikor megjön az unokája, mert más rá nem néz: - Magyar gigába magyar nedű! – Idegen italt meg nem inna. Igaza van, a magunk fajta szegény embernek hogy futná.”

„Aztán hogy túlzottan leszállt a vérnyomása, nekiállt fölnyomni: akkor meg a konyakot, meg a bort kezdte nyakalni. Majd visszafelé nyomogatta. Addig, míg ide nem jutott.”

Jó kis vérnyomás-szabályozás.

Nem mondja.

„Szűzanya.”

„Ha nincs szerencséje, nem hogy féloldalára megbénul, meg így maga alá csinál, egyből elviszi az ördög.”

Arcáról lerí – mikor épp nem ömlenek a könnyei -, mit nem adna, hamagához rendelné már az Úr Isten.

Alig lehetett lecsillapítani.

Le nem vetkőzött volna, ágyba nem bújt volna, a fogát nem akarta megmosni! Az első este. Mert úgy gondolta és ki is mondta, a nővérek gyözködése ellenére nem engedett: úgysis elviszi őt innen a fia, nem hagyja itt rohadni!

„Tévedés, mondtam.”

Valami tévedés.

A szociális otthon ápolói igen megértőek voltak vele, nem bántották. Tudták, minden kezdet nehéz.

Különösen ha 82 éves az ember.

Avagy asszony.

Pedig a nők (állítólag) alkalmazkodóbbak.

„Nem úgy veszem észre.”

Ő sem nagyon akart.

Nern akaródzott neki?! Nem hitt a szemének.

Menhely?!

Nem menhely, mama, szociális otthon, az Alföld legszebb állami, azaz újabban önkormányzatinak mondott öregek otthona, van aki az újságban, nemhiába újságíró, a Boldog Öregek Városának keresztelte el ezt a négyemeletes paradicsomot!

„Tudd meg.”

- Tudja meg.

De hogy ilyen tegyenek vele a gyermekei?
Négyből három ellene van, de Döme,..

„Döme nem hagy itt: úgyis értem jön, ahogy megtudja, mi történt velem, iderohan és magával visz a házába!”

Abba a szép kertés családi házikóba.

„Hat szobájuk van, egyet nekem, épít, mondta, amikor hordtam a kőműveseknek a sört a sarki boltból.”

Akkorra már így legyengült; főzni már nem állt oda, de gondoskodni ma is tud magáról.

„Négyből egynek.”

Döme ellenben, meg az a kedves felesége! Hogy szokták ajnározni.

Különösen amikor szabadságra mennek, mert tudton tudják, nálánál jobb kezekben nem hagyhatnák az egyiküket.

„Egyke, nem egyke, jó, hogy van, a legkedvesebb unokám.”

A nyolcból.

„Egyelőre nyolc.”

„Döme kihoz!”

„Amikor kicsi volt, azt mondta, ha megnő, megrepültet, fölvisz az úrhajóval a Holdra!” Szűzanyám.

- Mondom, ne szenteskedjen, mert tudom isten odavágok!

A legszívesebben idehívná az időközben privatizált politikai rendőrséget.

- Jó hogy nem Habakukot tetszik emlegetni!

Akkor már röhögnek a bajtársai a menhely kertjében lévő padon.

Mert ma már – nagy néha – lemegy a harmadikról.

- Anyuka, ilyen jó helyre került?! Nem is gondoltam volna! Felvonó is van, nem kell kutyagolnia, ha egy kis friss levegőre vágyik – bolondozott vele, ölelgette, csókolgatta a kedvenc fia, amikor behozatala után két és fél héttel beállított hozzá.

- Hamarabb nem tudtál jönni? Az üzenetemet nem kaptad meg? Legalább telefonáltál volna.

Döme másra, tereli a beszédet, hogy most már minden rendben lesz!

- Ne félj, most már gondot viselek rád! De azt nem tudtam, hogy ilyen jó helyre kerültél. Hogy mondhatta volna el az édesanyjának, hogy ennyi időbe telt, míg dönteni mertek.

Tizenegy nappal azután tudták meg, mi történt, hogy mamát a testvérei behurcolták - akarata ellenére bedobták – a menhelyre.

Ilyen többé nem fordul elő! – bizonygatja a fiú.

Ha ő egyszer kézbe veszi az ügyet.

Alig tudta kiszedni a nővéréből, hol van Mama.

Abban egyeztek meg, hogy fölváltva vigyáznak az anyjukra.

Valóban megette már kenyere javát, de azon kívül, hogy egy kicsit gyöngén lát, szinte („szinte”) semmi baja. Mindenesetre a rossz szeme miatt, meg hogy azért az idő vasfoga vele is végzett, egy dolgot lehet biztosan rábízni, a mosogatást. Odamegy – odatapogatja magát, vagy viszik – és már jár is a keze, tisztába teszi a tányérokat, kést, villát, findzsát.

A lánya ezért haragudott meg rá, mert eltört egy dísztányért; havonta ha egyet, kettőt leejtett, rossz helyre tett, de amúgy semmi rosszat nem csinált!

„Hogy tettem volna olyat.”

A négyből három elhatározta, tovább nem kínlódik vele, beadja valahova, Éppen Ducinál volt.

Lett volna.

Havonta másnál (másik gyermekénél) tanyázott.

- Látod, anyám, nem kellett volna a lakásodról lemondanod!

„Jókor mondod.”

- Miért késtél?
 - Mert alig tudtam kiszedni a lányodból, hol vagy!
 Nem találta annál, akinél lennie kellett volna, körbetelefonálta a testvéreit, alig tudta kiszedni belőlük.
 Szégyeltek magukat?
 A lakást azzal tudta a másik három eladni, hogy egy életre vállalták, gondoskodnak mamáról; Döme csak azzal fogadta el az akut, hogy akkor viszont (a pénz ellenében) vállalják, hogy gondoskodnak mamáról. Ilyen jó fiú, másként nem ment volna bele.
 Amikor Jozsónál volt, beadták a kórházba, hogy szívrohama van! Döme alig tudta hazavinni, pedig kutya baja sem volt.
 - Te nem akarsz szabadulni tőlem?
 - Anyuci, mire gondol?! Többet semmire sem lesz gondja, most már gondjaimba veszem. Gond? Az egy sem.
 - Ne öltözzön, beszélek a vezetővel!
 - Amíg te elrendezed, elkészülök!
 Nem lesz könnyű; semmit sem rakott ki a bőröndjéből – amit Duciék erővel otthagytak -, tudta, hogy érte jön a fia és elviszi innen.
 - Igaza van, megjött a fia, de biztos, hogy magával viszi? – szól hozzá a szomszédasszony, aki két éve nem látott a három gyermekéből egyet sem.
 - Biztos – és már útra kész.
 „Döme mint az örült rátört a főorvosra visz haza, hiszen semmi bajom! Nekem szívrohamom... Esetleg ha ennyit kínoznak. Itt sem hagy.”
 A legjobb fiú.
 Döme, Jozsó, Duci, Muci.
 „Jó, hogy ennyi gyermekem van, egy csak akad közülük, amelyikben az ember megbízhat.”
 „Matyikát meg Gabit hamar eltemethettem, de legalább így. Hatot kell szülni, hogy egy.”
 Egyszer a sárgaházba is bevitték a ‘gyermekei’.
 „Pedig én szültem őket.”
 „Üss a szádra.”
 Döménél töltötte az utolsó teljes hónapot, 27-én lejárt az egy hó, rászólt a következőre, mikor viszi? 1-én jött Duci s két testvérével (lopva) egyenest idehozták.
 „Képesek voltak aláíratni velem valamit, biztos hogy lemondok az életfogytig tartó haszonélvezeti jogaimról. Azt sem tudtam, vénember vagyok-e, vagy öregasszony, csak lestem, mint borjú az új kapura, hova cipelnek a gyermekeim? Éjszaka kellős közepén értünk ide a kocsijukkal, először nem értettem, mit keresek én itt, nem Duci lakásán kötöttünk ki, hanem itt a menhelyen vagy száz kilométeres út után. A szomszéd mondta, ez biztos volt annyi.”
 Hol marad a fia; ő már kész, mehetnek. Mennyit sírt, míg meg nem jött Döme!
 - Magát várta; azóta sír, nem lehet vele bírni – fogadta az elébb a folyosón a (ha késve is, de csak megérkező) fiút a pórul járt édesanya egyik új barátnéja. (Neki sosem volt gyermeke.)
 - Édesanyám, itt jó helyen van, ennél jobbat mi sem tudunk neked nyújtani! – jön meg Döme, hogy megbeszélte az ügyet az otthon vesetőjével.
 - Nem is gondoltam, hogy ez ilyen jó hely; szép kert, rendes ápolók, barátságos lakók. Anyuci az ágyon még kisebbé zsugorodik.
 Ha volt púp a hátán (mert egy kicsike azért már kinőtt), most még nagyobbra dudorodott.
 - Meg látom, milyen bőséges az ebéd!
 Nem zokog, mindössze.

- Csak egy szelet zsíros kenyered adj.
A keserves sírást magába fojtva pityereg.
Két és fél hete nem eszik, nem akar élni.
Már azt hitte.
Tudta, hogy Döme megjön és hazaviszi! Mert Döme a legjobb!
Őt ő szereti a legjobban! Annyit ölelgette.
Hogy mindene az anyja, mit köszönhet neki.
Való.
Hamar özvegyen maradt, maga nevelte föl a négy kis árvát.
Két gyermeke diplomás, kettő tisztességes érettségizett munkás.
Na ja, tisztesség.
- Nem képzeli, anyám, hogy évente három hónap szabadságot ad a vállalatom?! Se nekem, sem a férjemnek.
Hogy képzeli, minden negyedik hónap náluk.
A pénzt már rég elköltötték.
Még ma is el tudná magát látni. Ha nem teszik ki a lakásából a gyermekei.
- A néniért tetszettek jönni? - köszöntötte Dömét- a folyosón egy szélütött vén krampusz.
- Gyere, nézd, Miskolcra, akik lehozták!
- Viszik haza?!
- Azt hitte.
- Nem vihetem, anyucikám, a testvéreim, tudja, milyenek, másnap rendőrrel jönnének, hogy elraboltam: Ezt mondta a szociális otthon, igazgatója is, aláírtad, sajnos, hogy jószántadból maradsz, te kéred az itteni elhelyezéseted,
„Mit tudtam én; álmomban sem gondoltam volna ilyen pizsokságra. Hogy.”
- Idő kell elrendezni.
Mama már meg sem mukkan.
Zsugorodik.
- Édesanyám, hárommal szemben kell elvitessetek!
Nem olyan egyszerű.
- Visszaviszlek a lakásodba; csak elintézem az ügyvéddel, hogy mindenki adja vissza a pénzt és én visszavásárolom Neked a lakásod! Akkor jövök érted és hazaviszlek!
- Hozzád.
Dömének szép nagy háza van, az unokával hárman lakják, nagyon jól elférne ő is.
- Tudod, hogy mi napközben dolgozunk, a gyerek iskolában van, nem hagyhatunk magadra!
„Dehogynem.”
Válaszolni? Minek.
Ha már.
- A vécét összetojják, a kagylón lévő ronggyal törlik le.
- Nem azért hoztam, hogy itt hagyjalak! - teszi anyucikája elé a törülközőt, szappant, fülhallgatót rádiót, mert édestestvérei, a csalafinták, éjnek éjadján semmi nélkül tették be a menhelyre.
Leadták.
Beadták.
Megoldották (mama gondját).
Aztán meg eltűztek.
„Ha az a másik kettő életben marad, talán jobban járok; mégiscsak lenne egy.”
- Majd jövök! A feleségem, meg az unokád csókoltat. Nagyon hiányzol nekik!
„Hogyne.”
„Hányat kell szülni, hogy egy, egyetlen egy rád üssön?”
Aki.

„Szappantartó.”

Nagyon hiányzott.

„Mátyás! Gábor!”

Istenkém.

Mert – ugye – anya csak egy van, de gyermek!

Szinte szindróma

- Már azt hittem szindrómám van, pedig csak kiújult az aranyerem!

Márton, ki leánykorában zugcsödör volt (a nagy lányok szemében olybá tűnt – még akkor – , hogy tenyésztésre való mén a lelkem), egykori osztálytársának regél elmúlt élete szépségeiről, nemkülönben a máj izgalmaokról,

(Szédít a krapek, hogy-hogy lány korában, természetesen bimbózó legényember évadán tartotta – egynémely hölgszemély – zugbikának Mártonkát; mi több, előfordult a zugkan, ha valamelyest lelepleződött, az emezeknél valamicskével jelentéktelenebb zuggúnár, zuggácsér, zugkakas, hogy ne is említsed zugbak, zugkas, zugkokas, zughimbilimbi nevezet is).

Zugcsödörnek – persze – (ma már!) senki sem hívja Mártonunkat, hol van már a tavalyi cipészipar (is)!

Mert (közbenizig) a cipőalsó-rész-ipárba tette át magát.

Attól (hogyne) még űzte egy darab ideig a zugbikászatot – zug ezt, zug azt, attól függött, amitől lógott – (mint Tocsik a zugirászatot), de a máj, igen sanyarú ne is említsd, szimptomatikus korig haladóan egyre fogyatkozó mértékben!

Hiába, múlik a nyár! (Márton úgyszólván.)

- A tünetek lassan tűntek föl. a szindróma később jelentkezett!

Szóba se hozd, az altáji vérzést csomagolná.

- Nem úgy indult, hogy aranyér lesz, szó sem volt róla!

Csak az elején (tizenhat-, tizennyolc-, húszévesen) túl sokszor olvasott újságot a budin, meg tán mert kicsikét nehezen székel.

- Nem is annyira a székeléssel volt baj! Inkább a szorulással.

No de semmi baj, nem erőltette a dolgot. (Hogyne, azt a karvastagnyit! A pici leánykája egyszer majdnem elájult, mert belenézett ne is mondd, a porcelántálba, máig erről álmodik, ha rosszat eszik, túl sok zsírosat, húsosat töm lefekvés előtt a hasába.) Még is rosszul végződött!

- Ne kapkodd el.

Széles mozdulatokkal magyarázza, mi nem esett meg vele... nem is vénségére, jóval hamarabb, ifjonti korától kezdődően az aranybányájával.

Megemelted magad a zugkakaskodás közben.

(Zugcsödörös: az állami csödöröstől magát függetlenítő adót nem fizető, prima, mégsem államilag garantált tenyésztulajdonságokkal bíró hímlovat – lóhímet – tartó lovas ember, kihez viszik – mint az örültek – a portájukra a jelenleginél jobban húzó , jól akasztó, dolgos magyar parasztlovat álmodó földműves embere.)

(Persze most a zugcsödörön – lenne ha még szó lehetne róla – a hangsúly.)

(Az a valahai zugbika – Mártonként – magában egyesítette a zugkan és a zugcsödörös szinte valamennyi előnyét és hátrányát.)

(Hiába, emberek vagyunk.)

(- Ne is mondd, az ember elviszi a zugcsödörhöz a sarló kancáját és csak akkor fizet, ha sikerül! Az állami, valóban prima minőségű csödörért azonnal le kell gombolnod tíezret, nem számít, ha üres marad is a kancád, újra mehatsz ugyanannyiért!)

(Rémes a komcsi – proletárosztályharcos – történettudomány által feudálkapitalistának mondott ántivilágban az állam egy vasat sem kért a tenyésztésre kijelölt legjobb minőségű csödörért, bikáért, kanért! Nem és nem, neki – a piszkos hűbéri-polgárának – a köz haszna volt az első; nyilván mert – ép elmével megáldva – tudton tudták, kinek a haszna, ha a földművestársadalom állati termelvényei világszínvonalúak!)

(...Nem úgy mint a máj markszi gyökerű liberálkapitalista zsebmetszők.)

- Az tűnt föl, hogy időnként (kezdetben nagynéha, majd valamelyest gyakrabban) mintha véres lett volna egy picikét az újságpapír!

Kezdetben, mert ma már (a kezdő lapulevéltől, meg a piszkafától indulván) a budipapírra kapott rá.

- Azt azért nem annyira (amennyire hihetnéd), mert beragad.

Ugye akkor csak a galiba.

- Még hogy galiba, én mondom neked, kész tragédia volt, amikor rájöttem, hogy itt valami hibádzik.

Bibi van.

Amikor már le nem tagadhatta, hogy aranybányát rejt magában.

- Az első aranyér még hagyján, de amikor rájártam a többire. Azaz midőn az ér (lassan mind a négy) kiütközött.

- Letörültem, nem abban volt hiba, kezdtem beszarni.

Úgy érti, berezelni, vagyis hogy megijedni.

- Rettetni később rettentem meg, még csak az elején tartok!

Akkor már az asszony is sejtett valamit.

Megemelted magad (célzol akkori – ötvenéves aggkorában már mindebből semmit sem sejtető – zugkakas mivoltára), de még mindig nem érti.

- Bolond lettem volna! Gondolod, azért mentem a cipőiparba, hogy kilógjon a belem?

Volt neki esze már akkor (amikor a cipész mesterségre vetemedett – persze nem magától, az atyja tángálta hazától a cipésmesterig. „Na, bitang kölyke, adok én neked negyedikes lányokat cicerészni!” s rábízta az inasait szíjjal kezelő suszterra).

(Mondhattál volna „csöcsörészni „-t is, még inkább „cicerélni”-t, de – hogy őszinték legyünk – nem vagyunk egészen tisztában jó apukája származásával! Ugyanis ha – példának okáért – veszprémvármegyei az apuka, könnyen cicerelésnek érti, hogy fiacskája rámászik a kutyaólbán a szomszéd nyolcéves leányára, ha meg – ments Isten – nagymagyaralföldi, a, hogy mást ne mondjak csöcsörészésen ugyanezt érti.)

(Már ha azt mondja, mert amúgy – inkább – más ígére utaló igenevet alkalmazza szép, trágár nyelvünknek.)

- Ott hagytam abba (míg nem pofáztál bele), hogy egyre jobban vérzett.

Ne is mondd, mondja, mit gondolsz, mivel gyógyította? Mert orvoshoz minek ment volna? Hogy körbevarrják neki? A végén bevarrják és még ennyi öröme sem marad ebben a morva életben?!

- Nem engedtem! A belgyógyász orvosnő, lehet, hogy sebész volt, mit tudom én, az OTI-ba mentem, ott ehhez irányítottak, azt mondta, húzzam le a nagrágom. Lehúztam a pantallóm, erre kevesli hogy a gatyát is, mondom a gatyát, a téli alsót, amit a seregben jáger molinónak becéztünk, ilyen melegben nem viselem, erre már a nővérke förmedt rám, az alsónadrágját, a bugyiját, ahogy akarom! Akarta a fészkes fene, de csak szót fogadtam.

Kellett ez neki.

Mondom, megemelte magát a nagy zugkanászati ipart üzve.

- Mondom nem emeltem meg magam!... Az orvosnőnek lehúztam a legalsóneműmet és parancsára széttett lábbal derékban lehajoltam. Hátralesve láttam az orvosnő arcán a rémületet. Azt mondta: „Súlyos aranyér, beutalom a kórházi sebészetre, ott majd helyrehozzák magát. Persze előbb bedugják a katétert, nincs-e daganata, mert ahogy ezt elnézem, bármi kinéz belőle!”

Csak nem a zugipari szerszámodat vette észre?

- Arról szó sem lehetett, annyira összementem a rémülettől.

Egy szó, mint százkető, hülye lett volna befeküdni a klinikára, hogy földúrják valami tévéfölvévs dróttal a beleit, még a végén ők tesznek benne kárt! „Ha nem volt, hát lesz!” alapon. Szó se róla.

Azóta változó az állapota. Mivel (ezzel-azzal) - amit a körorvos, aki a kincstár rendeletére újabban házi, mi több, családi orvosnak adja ki magát, ír föl neki – kenegeti, meg igyekszik

elkerülni a vészhelyzetet. Hallotta, olyasmit kell – sokat ennie, amitől megindul a bélműködése, úgyhogy minden második nap vagy babot, vagy borsót, vagy tököt, vagy lencsét, vagy egyéb bélgáz-gerjesztő (gyakran – emiatt, e végből – többnapos, félig már romlott, de legalábbis bűdös) falatokat vesz magához, hogy aztán mire végigeszi magát rajta – szájától addig a bizonyos végnyílásig, bizonyos legyen a végeredmény,

„Micsoda állati hangok!”, fohászkodik az utca túloldali negyedik emeletén lakó szomszéd. Mert – sejthetted volna! – néhai zugbak Mártonok nem csak (hogy ne mondjam mekkorákat) szellent legalább annyira harákol, pök és csuklik, tüsszent, orrot fű, gargalizál, köszörüli a torkát, bőfög is, hogy ami lehet fölül távozzék.

- Távozz, sátán, szoktam ilyenkor mondani, mert nagyon elegendem van belőlük.

Ha durvábban fogalmaz, azt állítja, a tarisznyája is.

Amely egykor, mondtuk volt, ugye, mire nem volt képes!

Haha.

Ne röhögj.

A szomszéd meg, aki a lépcsőházban halad el (ezekben a számunkra szerencsétlen pillanatokban), azt hiszi, megőrül. Nem beszélve az utcaszomszédot, ki ha mindebből nem is érez semmit, hallani annál többet szokott,

- Ha nem vigyázok, szindrómává válik.

Hogy sokat kell ülnie, támadt ez a baja, de hallja, a másik attól esik bele, hogy napi tizenkét órát áll a kereskedőpult mögött, a szakmájából eredően éjjel-nappal gyalogló, kerékpározó postás meg a sok futkosással magyarázza áltáji vérbőségét, úgyhogy.

- Újabban nem ülök annyit a budin, inkább nem is olvasok (az is csak pénzbe kerül, meg aztán ott a tévé, hogy a rádióról ne is beszéljen), a suszterszékből ha csak tehetem kikászálódok, mindig keresek valami ürügyet, hogy ne kelljen veszteg maradnom a kaptafánál, a beöntés helyett meg, amit ajánlasz, inkább napjába (legalább) háromszor főtt ételt, ha lehet jó zsírosat, szaftosat eszern, attól aztán, tudom Isten, megindul a működésem!

Pontosan.

Arra is rájött: ha reggel a felforralt tejbe rak két-három evőkanál (bármiféle, de legfőként öreganyja módjára készített szilva-) lekvárt, többet tesz az fél hordó ricinusnál (hogy a Ferenc Jóska-vízéről ne is beszéljünk). Bekapja a reggelit – nem rossz persze, ha maradt tegnapról (azelőttől) egy kis paprikás-hús, bableves, paszulyfőzelék! - és már igyekezhet is az első szabad Wasser Clozet-ülőkére.

- Ha kerül, mert tavalyelőtt ősszel rokonoknál voltunk Felsőmagyarországon, és a házgyári lakásukban csak egy (lehúzos) budi volt. Gondolhatod.

Hogyne, a gazdának ki kellett futnia a szomszédos kukoricásba.

- Hogy ne mondjam félig leért.

A javát azért.

Zugcsődör (zugbikaságát rég feledve, ha emlited, csak legyint, hadd el, hol van az már, nem tenyészállat ő, elég volt, történt ami történt, de amióta reátört ez a heveny, avagy pangó, vérzés, hát...) nem tűr belepofázást, ha másfelé terelnéd a figyelmét. Nem és nem, csakis a.

- Csődörhuszár, tudtad-e, így is csúfoltak a barátaim? Mert egy kicsit (ráadásul) kákabélű voltam!

Aztán adott neki.

- De ahogy kitört a szindróma, kész lettem, azóta.

Hogy.

- Te mit csinálsz vele, kenegeted?

(Volt) Zugkokas(unk)nak aznap jó napja van, újabb ismerőséről derült ki, hogy, vele egy cipőben jár, s mit adna ezért egy született cipőipari majdnem mester!

- Mester?! Azt elvitte a ti aranyeres kommunizmusotok!

Na erre aztán rákezd s olyan cifrán szidja ezeket, mintha beheggedt volna az alfelén a

kilukadt érfallal együtt az egész berendezés,

Avagy (netán) újabb – jóra való tüsszos mandulagyulladással fölérő – kitörésnek nézhet elébe.

- „Anyám, add el a házat!”, szoktam olyankor mondani, mert ha rám tör, a legszívesebben kiköltöznék a saját bőrömből!

Hogy ott egye meg a fene, nem elég neki egy szindróma?

Na, aznap aztán kap a pofájára az útjába kerülő kopott sarok, letört orr, lekonyult bőr, elhullott sarokvas (helye), jancsiszeg!

- A faszegét ennek a nyomorult világnak!

A köcsögét akarta volt említeni, csak valahogy (kivételesen) kicsúszott a szája szélén,

Mert amúgy – meg kell hagyni – elégedett ember lett belőle. Az a kis ez-az, ugyan már!

- Ahhoz képest, ami érhetett volna!

Mert ki tudja.

Ötven sincs, de már özvegy; kinek regélne, ha nem akadnál az útjába?

A leányát maga ápolja, mert hogy más nem vállalja; ha végezné, sem tenné annyiért, hogy fizethesse a cipész-bérből.

- A belét naponta többször nekem kell visszatenni.

Akkora baja van szegénynek.

Motorkerékpárra ültette a fiúja, aztán ez lett a vége. Gerinctörés!

Párját előtte temette, megette a rák. Etette, cipelte, míg bírta, míg megtehetette. Csak hát a halál a továbbiaktól megkímélte.

Asszonykáját.

- Leányom.

Fia az ország másik felében, vagy ki tudja, merre, úgy elmenekült, mintha.

- Rossz volt az idegzete, azért iszkolt el.

Neki ellenben tartania kell magát.

- Most már érted, miért bakfitty nekem az én szinte már szindróma aranyerem?!

Hallod?!

- Amikor először láttam meg magam alatt a vérfoltot, tudtam, ez már a szindróma.

(Nem akarok senkit sem megijeszteni, de legutóbbi beszélgetésünk óta felkötötte magát.)

(Kulkanek – cipész segéd, ki igazi magánzóvá, vállalkozóvá válni, más kapcarongya helyett a maga urává lenni, tán elsősorban az embertelen körülmények miatt, nem volt képes – igen rendes magyar ember volt.)

(Miután otthon már nem volt rá – szó szerint semmi – szükség.)

Fürdő maca rendszerváltása

Anett (mások szerint Zsanett, sőt, Anetténak is hallottam) - Kanettként, Kanetténak, magyarul Kanevővé emelvén csak az a ronda pofájú Ondris szokta emlegetni – egykor (ne is mondjam: nem is oly rég!) igen helyes teremtés volt! Ahhoz lépest, hogy belépett a nyugdíjas korba, nem mondom, ma is meglehetősen személy, egy kilencvennégy és fél esztendő úriember szinte transzba esik, ha meglátja azon idomait, melyek egykoron – midőn szebb napokat láttak (ne is mondjam, példának okáért a keblei, vagy épp a csípeje s kies vidéke) – a helybéli fürdő valamelyik meleg- avagy hidegvizes medencéjénél a fél megyét megőrzítették.

De hát – hogy ne essem abba a hibába, mely egyhúztomban kísérti a kibalzsamozott modernkedőálirodalmárokat, mikoron a végivel kezdik, az elejével folytatják s a közepin végzik – kezdjük az elejét az elején (az elejével)!

Mert mintegy negyven (Keres-parti) évvel ezelőtt – ne is mondjam – oly formás kisleány volt, mint a legtöbb magakorabeli (tizenöt és huss közti) nőszemély! Hogy föltűnést keltsen véle, szívlapáttal falta a... ne is mondjam, micsodát. Persze – ahogy az lenni szokott – ő is egygel kezdte (hogy megért arra a bizonyos dologra, éppen belelépett abba a hogyismondjam időszakába, az első útjába kerülővel elvettette a – milyen különös ezt erre a mi majd' hatvanas s mi mindent, Uram Isten, mit nem látott Anettunkra mondani: - leányságát) s a másodikkal folytatta, de hogy miként jutott olyan hamar a csúcsra? Már mint hogy' s mint lett – a piszkos képzeletű helybéli (komoly) elvtársak és (komolytalan) polgárok szerint – a város legnagyobb kurvája?!

Na ez az, ami nem igaz.

Mert Anett, kit az anyucija (anno dacumál – kezdetben decimál, aztán tovább finomította a műveltségét decibelre, legvégül dachu –, szokta fitogtatni francia nyelvtudását) annó a nagymamáról Annának keresztelt, egyértelműen elutasította a bármiféle fi zetségért végzett efféle – afféle, hogy ne mondjam nemi – szolgálatokat! Már az elején (s később is), mert legvégül akár maga adott volna (adna ma(egy kis manit – dolcsit, lejt, frankot, koronát, márkát, rubelt vagy forintot – egy belevaló (hogyne, éppen magába valónak gondolt, mi több, remélt, mindenesetre mindenképp és kimondottan vágyott) férfiemberért! Ha az hajlandó véle... (A három pont helyére el tetszenek képzelni, mit képzél – akár e szent pillanatban is) - nagy magányában Anettünk!)

Egyértelműen a veleszületett paráznasága vitte (ágyról ágyra) a férfiakhoz, az a hamar fölismert fékezhetetlen vágy, mit nem is olyan egyszerű – hogy ne mondjam: egyszer, egyszerre, előszörre, egyáltalán, egyvégtében – kielégíteni.

Ezt az utóbbi dolgot azért (lelki-nemiélet-kutatók, érdemes fölfigyelni reá!) nem pusztán valami testi eredetű gerjedelem elcsitulására – fölpiszkálására s levezetésére – kell érteni, a defekt (ugyanis) ennél súlyosabb.

- Csak kapnék már egyszer dűrdefektet! - szól közbe változatlanul ronda szájú barátnénk nyilván arra utalva, hogy unja már (maga is) a természete miatt őt változatlanul kíméletlenül kínzó sok (azaz egy szem, ám annál kegyetlenebb, így aztán temérdeknek – tenger soknak – vélt) nyavalyát.

Anett eme mély defektje (melyet Marquez kurvanevelő – s kurvatartó, leánya kiárusításából édelegelő – anyahőse sem tudna, még időlegesen sem, befoltozni) legalább annyira lelki, mint testi, jöhet rá a kedves olvasó minden erőlködés nélkül. Ettől persze a helyzet változatlan – már a tekintetben, hogy Anettnak állandóan férfiúra fáj a foga! S ha már egyszer így esett, agyarára is kapta valamennyit.

Mondom, csak azt, kit megkívánt!

Senki mást.

Semmi pénzért össze nem feküdt volna valami girhes, taknyos, zsíros hajú, randa, nyeszlett,

nyápic, vén, miegyéb semmi, hogy ne mondjam méreten aluli alakkal! Olyan nincs (mondom: nem volt), hogy ő ilyen kreténekkel hetyegjen.

No hetyegésről ott szó sem volt, mert kismezővárosunkból lett nagymezővárosunkban senki emberfia nem látta Anettot semmiféle kurvahajcsár férfival, nem és nem! Arról szó sem volt. Sőt, éppenhogy akár önmegtartóztatónak is vehették a gyanútlan helybéli vén banyák, ahogy az utcán sosem tűnt föl férfi karján, csakis a barátnéival libbent tova. (Azt honnan tudták volna ezek a szerencsétlenségek, hogy egyenest a másik férfiú karjába igyekezett: jól mondd, egyik helyről a másikra a – többnyire hozzá hasonló küllemű, de nálánál az ingerencia vonatkozásában valamivel tán kevésbé megvert – havernőivel kísértette át magát, nehogy gyanút fogjon népi rendőrségünk gyanakvó közege.)

Meglehetősen szűk körben (inkább csak a vendéglátóiparban, valamint az idegenforgalomban, esetleg még a KISz-ben s az MSzMP bizonyos köreiben, ebből kifolyólag – jut erről eszembe, no lám, eddig erre nem is gondoltam – bizonyára a politikai elhárításban is, de ezt most hagyjuk, hogy úgy mondjam, tegyük hűvösre, hogy újjig kitarson!) tudtak csak szenvedélyéről. Az átlag helybéli nem is sejtette, mekkora vihar dül benne; annál inkább a városkába keveredő – keménykötésűnek tetsző – idegen férfiak.

Nem mintha Anett úgy vette volna – már akkor –, hogy („Az idegen: szép!”, hogyne, el nem ment az esze, ezt a mamájától hallotta, utóbb Antall erősítette meg benne:) szamárságot ma is kapásból cáfolja – mi több, ténybelileg, méreten pontosan elutasítja – (visszautasítja, mint tapasztalatai szerint teljességgel valótlán és valószínűtlen valószínűtlent). Az idegenbéliekkel azért feküdt össze szívesebben, mert azok másnap már elutaztak, így nem élhettek vissza az ágyban (párnák közt, alatt, fölött, előtt, megett, helyett) szerzett ismereteikkel. Mert annyit azért megtanult a jó mamától a mi Anettünk, hogy főa tisztesség! Hogy annak látszódjék a tökéletlen, efféle (feneketlen) fertelemmel megvert aszszonyszemély, szinte makulátlannak a kurválkodásban; azt tette volna be a kapuit, hogy a város a szájára vegye!

Nem és nem, csak a bennfentes körökben terjedt a híre. Így akadt helybéli főelvtárs (már ifjabb korában), aki álruhát öltött magára s más helyről származóként – a harmadik járás másod(párt)-titkárnak kiléti igazolványát kölcsönözve – iratkozott be a főtéri nagyszálló kis lakosztályába, hogy e csellel be tudjon kerülni Anett ágyába (hogy egészen pontosak legyünk: e címen be lehessen csalni a hölgyikét az ő szállodabéli francia heverőjére).

- Megadják a módját a kurva elvtársak! - tört ki nagynéha (hetente kétszer(a kuláknésorba sújtott nagymamija, hogy ezt hallva Annus lelkem (nehogy eljárjon a szája, ne adj Isten pontosítsa a dolgot, mama eme kijelentését, igazolja a nyanyicska balsejtelmét(nyomban elsomfordáljon a városszéli házikóból.

Hogy őszinték legyünk, Anettnak még a járása sem utalt viselt dolgaira, a gyanútlan szemlélő akár szűziesnek is vehette a mozgását; Anetről a nagyanyja szinte az utolsó pillanatig sem sejtett semmit. A halála előtti félórában is arra bátorította volna, találjon már valami rendes nekivaló fiút (az akkor mér majdnem negyvenhárom éves, valóban vénlány korba jutó unokája), mire föl Annuska szeme fölragyogott – ott a halálos ágy mellett –, hogyne kéne neki az a fiú, mutassa, öreganyám!

Szegény, avval halt meg...

Na, Anett attól kezdve még jobban vigyázott a látszatra és – hallgatva jó nagymamikájára – hozzáment egy főmérnökhöz, A házassága nem soká tartott; pedig, hű, volt ott fölajtás! Hatalmas násznép, templomi – mondom, a Kádár-rezsim dandárján oltár előtti – holtomiglan-holtodiglan s már a gyermeket is betervezték, amikor szétmentek. Amilyen váratlan jött a szerelem, oly hamar szerte is foszlott.

Ancsa nem tudta jópipa uráról (már a menyegző előtt való időkben(, hogy iszákos a fékomadta – a nászéjig elég jól leplezte, de akkor úgy beivott, mint a csapd-le-csacsi –, Márknak meg – mert hogy, mondanunk sem kell, messziről keveredett alföldi városkánkba s

hát aki meszsziról, jön, mit tudhat az itteni belsőbbségesebb dolgokról! semmit – fogalma sem volt Édes Annája (ahogy mondom, így hívta, Édes Annácska) viselt, dolgairól, ám első városunkbéli másnaposságában (a lagzit követő harmadnapon) az első útjába kerülő szivar elkotyogta neki:

- Hallom, sógorok vagyunk!

Na ez, megmondjuk őszintén, nem tetszett - ez a „sógorozás” – a komának és a pasinger aznap már nem is aludt otthon.

Egy darab ideig még tartott ez a hercehurca – vagy másfél évig kitartottak (gyakorta egymástól távol) -, de a végtelenségig nem húzhatták a dolgot, megasszonyosodott Anettnak volt inkább ellenére az egész, a helyzet a másik felet kevésbé izgatta, mert, mondanunk sem kell, jó borivó ember lévén naponta fölhajtotta (ha igaz, ezt teszi – váljék egészségére! – mái napig) a szükséges mennyiségű „A...” típusú italneműt.

Ekkoriban vehette úgy a mi kis (bár egyre teltebb) Anettünk – nem mondom, jókor: Jan Kádár valamelyest megcsöndesedő zarnokságének végnapjaiban -, hogy akkor, bosszúból, enged a komcsiknak! Mindig kerülgették, de eddig megúsza szárazon. Volt olyan titkosrendőr, amelyik avval akarta magát belopni Anettünk dunyhája alá, hogy „akkor” – azaz „attól” (mondhatni: róla leszállván) fogvást – a továbbiakban elnézik neki, mit nem művel, mert ez már tarthatatlan, több följelentés fekszik az asztalukon, ha nem enged a szerelmének, úgy becsukják, mint a sicc!

És már – hogy ne is mondjam – gombolta is.

Annusnak sem kellett több, jól visszafózott – mint tette máskor, eddig mindig, ha az ávós urak (hogyne, akarata, szánt szándoka ellenére!) meg akarták hengergetni (ráadásul, nősek lévén, a saját ágyikójában) -, de aztán gondolt egyet és kettő lett belőle.

Nem is kettő, három, de ne részletezzük, mert az ilyesmi az első éjszaka bárki egészséges emberrel megesik, pláne ha Zsanetthoz hasonló agyafűrt nőszeméllyel viszi dülőre a dolgokat. De, mondom, most nem erről akarunk beszélni.

Akkor esett meg vele először ilyen komcsi ízű ágyjelenet, aztán – valljuk be, valamelyes öregeése is hozzájárulhatott? meg hogy fogát kezdte veszíteni az önkény? ő meg, ne is mondjuk, a korábbi enyhe szépségét látta tovaszállni? – többször is megesett vele ez a perverz micsoda: ő, meg egy (kettő, nagynéha három, egyszer hat) pártember!

- Megáll az eszem – sóhajtott két csuklás közben odahaza azután; hogy ő ezekkel.

Mert hogy ilyen mélyre sosem süllyedt; azelőtt csak kivételesen volt dolga pártemberrel, ha fess úriember volt, akárkivel nem és nem, bármennyire erőszakolták volna. Mert azért volt benne jóféle önzés.

Várjatok csak, gondolta akkor, mert úgy vette, az az ocsmány kinézetű ávéhás pók erőszakot tett rajta; megisszátok még ennek a levét! (Másképp mondta, ahogy a jó nagymamától hallotta: a húgyát, de ezt most ne is említsük.) Az eset, hogy a politikai rendőrség tisztje beerőszakolta magát a takarója alá, úgy 1988 táján esett meg véle. Akkor már azért kezdett a népeknek elégük lenni az egészből; érezte ezt Anett is, de a félsz (mondom, vénülvén, elanyátlanodván, ráadásul „szalmaözvegygyé” válván) erősebb volt még benne.

Aztán is üzte az ipart, üzte-hajtotta, de valahogy rossz szájíze lett az egésznek. Honnan tudta volna, hogy ehhez az érzethez vastagon hozzájárul korának élemedése.

Megveszekedett (s 1990-ben fölszínre törő) antikommunizmusának (egy – „bennfentes”? - vélemények szerint) az lehet az oka, hogy az elvtársak arra kényszerítették, ne ő válassza meg a hálótársát! Mert hogy ez nagyon ellenére volt hölgyikénknek! Még hogy őt valaki magáévá tegye... Ő a férfit s nem fordítva! Ha valaki (bármennyire idegen s bármekkora legény) ilyesmire utalt „udvarlásakor”, Anett úgy kivágta – innen, onnan –, mint a taknyot! (Néha – mondom, egykoron – az urat a saját kibérelt szállodai ágyából is!)

Ilyeneket terjesztenek róla, dehát mi tudjuk, mi tette be neki a kaput, mitől gorombult be a

lelkem, attól fogva várta azt a szent napot, hogy valamit törleszthessen. Azok mondanak róla ilyen sületlenségeket, akik szerint ő a város legnagyobb fürdős-kurvája! Mondottuk volt, nem erről volt szó itten; merő tévedés az egész.

Közben persze, mondom. Azért. Bár mintha kezdett volna (a tekintetben) - valamelyest – megjuházni!

Ha nem is az elsők között, úgy a 123-dikként maga is belépett a rendszerváltó pártok egyikébe (hogy melyik volt az, jobb, ha a feledés homálya borítja; kár lenne hírbe hozni). A legkeményebb – magunk közt szólva, szokta volt magának mondani: a legtökösebb komcsiellenes szervezetbe vette bé magát és attól fogvást (vagy öt éven át) éjjel-nappal a párt körül sündörgött. Sőt! Benne, nyakig. A pártmunka lett ez időre élete értelme.

Nem hőzöngött – hogy a populizmusról ne is beszéljek -, nem ütötte az üstdobot (hogy így le a vörösökkel, úgy), csak tette a maga szerény modorában, mit vártak tőle: kiszolgált a vendégeket. Hogy azon nyomban eloszlassuk a félreértésnek még a lehetőségét is, kijelenthetjük: a párt székházába betérők zöme ugyan valóban férfiú, ám Anettot most (életében először!) nem a nemiség fogta meg, midőn egytől egyig valamennyivel igen barátságosan bánt, nem, csakis a pártja által képviselt vonal tisztessége, s e tisztesség szolgálatának magasrendűsége. Hogy erkölcsiségéről ne is beszéljünk.

Gyűlés, fölvonulás, választás, bármi, Anett ott tüsténkedett igen helyes viselkedésével. Kávét vitt a pesti vendégnek, útbaigazította a helybéli érdeklődőt, vitte a fáklyát ("Hogy tartottam volna én bárkinek is a gyertyát?!", kacagott egy tüntetésen magában(; ellenőrizte a belépőket, mondom, bármire kész volt! Ha – nagynéha – elszólta is magát, mint például akkor, amidőn egy székesfővárosi előadó a pártközpontból (hogy ne mondjam melyik utcából, térről) megkapta a magáét a tagságtól. A lehurrogott jóképű ipsét szemrevételezve Anettotok elszólta magát:

- Tudnék vele mit kezdeni!

Majdnem azt mondta: ...tudom Isten.

És a szeme kéjesen (szó szerint: minden bűnre készen) csillogott.

Szerencséjére elvbarátai közül senki sem hallotta, a tomboló közönség pedig a túlon túl engedékeny fővárosi alvezető szidalmazásával volt elfoglalva. Valami azért (nyilván korábbi élete, magaviseletének jellemző vonása) Jól befészkelhette magát pártbéli ismerősei agytekervényei zugába, mert egyszer valaki elszólta magát:

- Agőzfürdőből jössz?

Még hogy ilyesmire utalt, a többi nagyon vihogott.

Anett nem értette, mire céloznak az urak. Utalásukat hogy foghatna föl, amikor nem a gőzfürdőből, csak a folyóparti fővénnyről szaladt be a Pártba., nem feledkezett-é meg valamely vállalásáról, sürgős pártmunkájáról, a Demokratáknak tett ígéretéről. És akkor ezzel a butasággal fogadják.

Hol maradt, uraim, a liberalizmusuk?

Hogyne, hosszú haja még merő zuhanyvíz volt, vizes törülközőjével óvta válla fehérségét a megbolondult napsugaraktól, a szappant pedig még a kezében markolta, amikor rátört a mit sem sejtő székházbéli (eddig) - a jelek szerint nem is annyira gyanútlan – elvbarátaira.

- Szóval csak erre kellettem nektek – súgta (már) az utcán Anett magának; ennyi, s nem több. Hát jó; ha ő ezeknek is csak a kapcarongyuk, ezután majd ritkábban néz rájuk.

Úgy is lehet mondani, attól fogva rájuk sem nézett. Megmaradt megveszekedett bolsiellenesnek, s ahol teheti, ki is fejtí, miért van úgy ellenére e szellemi söpredék. Úton, útfélen, nemkülönben a helybéli (járás) feredőben bárki ismerőssel szívesen leáll szidni az újra hatalomba került buzikat (neki csak buzikáim, valamint még patkányok – jó okkal – azok, akik úgy ellenére vannak! S dicsérni azokat, akik ugyan az eszményitől távol járnak, de hibáik ellenére amazoknál, a létező túloldaliaknál, nemkülönben a nem létező reménybélieknél, mert hogy ők mégis a kézzelfogható valóság, csak jobbak.

Kiábrándultnak is mondhatnék, bár ilyesmiről Anett esetében szó sem lehet. Barátnénk (annyi férfiember egykori szeretője) - ez a szó esetünkre nem illik, a kedvesei még kevésbé, tán leginkább ágyasainak lehetne nevelni őket, az általa valaha letepert hímeiket – valójában a kedvét vesztette el. Mindattól, mi eddig (annyi évtizeden át!) - nem hiába – éltette.

A lényegét illetően azért nem változott. Ugyanis a mi kis barátnénk (szakállát naponta beretválva) csakis azzal áll le egy kis povedálásra – a helybéli fővenyferedőben, valamint az utcasarkon, presszó előtt, szálló megett, liget mélyén s több egyéb, szép emléké helyen -, aki megboldogult leányságában a fogára való lett volna, A többi férfiút – szó, mi szó – méla megvetéssel illeti.

Indulata (a korrall) változott, ám ízlése s természete semmit.

Mondanom sem kell, a komcsimentes pártok gyűléseire (azért) a mai napig eljár; s hogy kiket illet a legnagyobb tapssal s miféléket kacag ki – úgymint „Kac, kac!” -, (ezek után) nem nehéz kitalálni.

És csak les nagy gülü szemével a világba.

Ha tudnád közbe mire (nem) gondol.

Medveles az Obon

Buckónak ugyan ő hívja a harmadik feleségét, de hát mit lehet tenni, a kisorosz asszony – a nagy magyar tudásával – olybá vette, Jankulár kománk enmagában a keresztnevet emlegeti, miközben néki udvarol.

Jankulár testvérnek igen megszaladt: Hogy ne mondjam a minapábanis mit lát az Ér-parti városka gyanútlan polgára, midőn az egyik keresztútnál battyog.

- Te (Távol-Északnak), te (Mély)Délnek, én meg (Nap-)Keletnek! - int, mutatja vad (inkább: erőteljes, választ nem váró) lendülettel a maga terepjárójából a két Ladás fickónak (fejenként, ránézésre, kitétek másfél életfogytiglant), merre indítsanak.

S azok mint a veszettek (kocsiversenyzők módjára) füstölgő gumikkal vágnak neki – két méteren belül hetven kilométeres sebességgel kilencven fokos fordulatot téve -, száguldanak tova, futnak szét mindhárman a nagy világnak.

Ahogy ismeri az ember (mármint a mit sem sejtő sétáló ér-vidéki honpolgár) a mi megveszekedett Buckónkat, abból sok jó nem származik.

Mondok, mint amikor a Jenki mozgókép (este a gyermekeknek s más szerencsétleneknek) azt mutatja az otthoni képernyőn, hogy s mint robbant bankot a geng (a gangról indítva). Mert hogy ahhoz – vitán felüli lehet – elébb el kell valahonnan indulni; e célbatörés (célbetörés) első pillanata zajlott le az utcán épp akkor s ott ténfergők szeme láttára.

Bankrablás? Inkább midőn a vadász a vad bekerítésére indítja útnak a hajtókat!

Száguldj...

Nem mondhatjuk, hogy akármilyen fickó! Már az egyik testőre – hogy ne mondjam a hivatalos változat szerint kft-beli (aprajarész) tulajdonostársa a pofa, de annál rosszabb -, Buckó pajtás Matyi nevű harcostársa – egykoron tanodái csókos cimborája az alvégi elemiben! - avval tűnt ki a diáktársak (játsszótársak stb.) közül, hogy elég hamar megjárta a börtönt (újabbán, ha egy kicsit beiszik s feléjük ez sem csak szombat esti népi hagyomány, lágerről, mi több, Gulágról fecseg össze-vissza mindenféle ostobaságokat!). Pedig semmi egyebet nem vétett – szokta volt nagy néha,, ha valakinek a kedvére akart tenni s kivételesen őszinte mert hozzá lenni, emlegetni -, úgy meglökte a vén krampuszt, hogy az hanyattvágódva szörnyethalt.

Nem ütötte meg, hogy tett volna ilyet, nem gladiátor ő – nem is úgy festett,, inkább szikár (hogy ne is mondjuk s nagymagyaralföldi) sziki legény volt egykor s olyasmi ma is, - hogy annál keményebb legyen, ha úgy hozza a rendőrség -, nem. Egy este, hogy hazafelé tartott, a mindenesti biliárdozásból (és fröccsözésből), kis Ér-táji városkánk egyik majdnem főutcáján (főutcájából nyíló elég fontos szerepet betöltő mellékutcájának a letelején) beleütközött egy vénséges vén szivarba, aki nem volt hajlandó neki kitérni. Szó szót követett, s hogy a tett sem maradjon ki, akkorát taszított az őt móresra tanítani igyekvő öregemberen hogy az kitérte a nyakát.

Más változat szerint behúzott neki egyet, de ezt a vád képviselője sem tudta rábizonyítani (ügyvédje hogy tette volna, a bírónak meg kisebb gondja is nagyobb volt annál).

Megúsza gondatlanságból elkövetett emberölésnek titulált akármicsodával s le is ülte (becsületesen!) a reászabott három és fél év helyett a két esztendő (mert hogy már akkor, tizenhét és fél évesen is rendes, szófogadó ember volt, ha épp józan lehetett s nem lépett senki olyan a tyúkszemére, aki nála valamicskével is gyöngébb az istenadta).

Ne is mondjam, Matyihoz képest a nagyfőnök vérbeli bűnöző! Azzá tette a világ, szokta panasolni, ha túl sokat vedel, s a véletlen úgy hozza, hogy eme állapotban valamely magát makulátlannak érző gyermekkori játszótárral, osztálytárral, a tömlőcben megjavult (egy, azaz két) valahai rabtársával hozza össze (ezúttal valóban:) az Ég.

Élni jól élni szabadon, élni mint madár a fán! Élni ahogy tetszik élni a legtöbbet, legjobbat! Élni... Hogyne, az a legcsodálatosabb a világon.

Amiben neki tökéletesen igaza van (pláne ha Matyi, vagy annak a két Lada-sofőr verőlegénynek a társaságában állít bármit), csak mit szólnak hozzá, akiket eddig átvért?

Arról nem tudhatunk (nem sejti a Nagyér vize martján szendergő me-zővároska boldog – boldogtalan – népe), hogy van mindezzel a megkopasztott, kifosztott, csőbe húzott, lóvá tett (etc.) világ, mert (kétségtelen!) Buckó – s bandája – eléggé békén hagyja szülőfaluja lakosságát.

- Én, itt, érfalván? – önti pofán a sörével az okvetetlenkedőt, ki (harcostársa, azaz bünsegéde, tehát szinte mér bizalmasa lévén) többet merészel a többinél s szóba hozza, nem lehetne-e itt, szülővároskánkban is megkopasztani néhány sötétben bujkáló dollármilliomost?!

- Hülyének nézel te engem?

- Gazembernek?

Otthon ő ilyet... Ilyenkor (ha elengedné még egy kicsit magát, amire persze eddig – élete első 45 esztendejében – még nem volt példa) szinte már sírva fakad.

Érfalva... És már ütni tudna.

Le is verik ilyenkor a lábáról a fogmegdjai a szemtelenkedő ipsét.

Buckó a kezét be nem sározza (hogy másról – ezúttal – ne beszéljünk).

Matyi sem, neki – ma már – egyéb elfoglaltságot kínál az élet (helyett a Főnök).

- Főnök, akkor most...

És irány a.

Szibéria! A város csapszékeiben (a közjük évente egyszer, kétszer betérő Buckó viselt dolgairól – való, hogy a kilencvenes években is köztük sejtett besúgó meg ne hallhassa, igen csendesen – regélő bor-, sör- és pálinkaivó népek) erről sutyorognak. Buckó medvézni jár, most is odakészül.

- Mindjárt magamhoz nyúlok.

Medvesre, medvét fogni, medvét ölni, medvét nyúzni, medvebőrt beszerezni, medvehúst kóstolgatni a volt Szovjetunióba jár a lelke – hallani (ha nagyon figyelsz, vagy már megnyerted valamennyire a bizalmukat) a medvevadász Buckó legújabb útitervének előzményeiről. Mert hogy – tudnivaló! – az a nagy franc Buckó nem Oroszországba – hová? Szibériába? – jár medve után.

Medvevetetni.

Csapszékszerte (legalábbis az alvégen) ez a mese járja,

Pedig nem is orosz (azaz nagyorosz) a mi maffiózónk élete (harmadik?) párja, ugyanis galíciai pravoszláv volt az öregapja, maga pedig – a komszomolista életet követően szinte nyomban -már-már jobban beszél magyarul, mint ukránul!

Annyira azért nem, mert (azért) megmaradt a kapcsolat szülőföldjével (szüleivel, egykori Komszomol-béli társaival), amiből aztán elég jól megél az embere.

Ez a nagy-nagy gazember Jankulár haver!

Mert (mondom, így mondják) Jankulár – Buckó – a középiskolát követően nem túl soká (úgy húsz év múltán) még könyvelő, rá két évre alelnök egy kisipari termelőszövetkezetben (a gyöngébbek – és feledékenyek – kedvéért: ktsz-ben) és úgy tette-vette (hogy ne mondjátok vitte) a reábízott pénzt, hogy négy év, tizenegy hónap (meg egy nap) lett a büntetése! Ami akkoriban, a jobblétre szenderülni készülő létező szocializmusotok búcsúförlépése előtti pillanatokban nem volt akármilyen! Loptak ott már annál a párszázmillió – egészen pontosan; rábizonyítottan 87, valójában legalább 201 millió – froncsinál sokkolta a kartársai (a szociális eszmebarikádokon), csak Buckó húzta a rövidebbet.

Nem kizárt, azzal vitte el a balhét – vállalta magára a kiderített ügyeskedések, úgymint sikkasztás, lopás, közokirat-hamisítás, csalás (a legszívesebben ma már azt kiáltanók: spongyát rá!) javát -, hogy valamiképp úgyis kimentik: Ki tudja, jövő esztendei április 4-i,

november 4-, akarom mondani 7-i közkegyelemmel bátorították, netán hogy ha kell, másképp hozzák ki a várbörtön fenekéről...

Valamivel elkábították (nem lehetetlen, hogy a hazamentett szövetkezeti, állami és tanácsi pénzeket elosztva az ő részét már svájci bankban rejtették el s a számláját az első beszélőn megmutatták neki!), mindenesetre be is vonult a büntetés letöltésére a büntetésvégrehajtási műintézetbe (hogy ne mondja – tekegyelmed – a szegedi Csillagba).

- Buckó megszökött! – visszhangzott (akkortájt) a Püspökfalat nevezetű lebuji klozetja, midőn híre ment (a fél alvilágban s a kapcsolt részekben) a bitang pasas meglepő lépésének.

Átlépett a Csillag falán? Átmászott a kerítésen, mentőautóba tette magát s abból ugrott meg? Senki sem tudta, mert a kisvárosi szesztestvérek java még a legkedveltebb napilapot sem forgatta, így nem is sejtette, milyen lángelmei húzása van pártunknak és kormányunknak; ha valaki jól viseli magát, néhány napra, netán egy hétvégére hazaengedik szabadságra a gyilkost is, nem hogy az ilyen pitiáner sikkasztót, amilyennek indult Buckó szomszéd.

Ki nem találád, hová rejtőzött!

Csak hogy valóban megkegyelmezett az állam (a rendszerváltókatáskor) az éppen tömlőcben sínylődők javának, került elő – (biztos ami biztos alapon) némi rátartással pár hét múltán -ktsz-alelnöktök is (aki, mondtuk volt, a könyvelést is a maga vállaira vállalta).

Buckóról ezt követően tudott meg ezt-azt a közvélemény (nevezetű borozó). Így derült fény azon viselt dolgára, miszerint majdnem egyteljes évet töltött kedves Ér folyánk felső (azaz a tökéletlen trianoni komák által külországokhoz csatolt vízgyűjtő területhez közel eső, határmenti) szakaszán. Ott sem akárhol: bevette magát az első (egészen pontosan a negyedik) - náddal, fűzzel, csalánnal, kákával s más réti dzsungelnövényzettel takart és védett – szigetre.

Állítólag az ügyvédiével – eme közhiedelemmel ellentétben megjegyezhetjük, mi a sejtésünk: amúgy még a szabadlábbon maradt a büntetést elkerülőbűntársaival – tartotta a kapcsolatot, kegyelmet kért de csak a nagy közös amnesztia után lopakodhatott elő.

- Ha meglát egy vadász, lepuffant, mint egy vérmedvét!

Akkor igen, valóban úgy nézett ki, ám rá két napra már frissen borotválva, csinos ruhában, a tőle megszokott nagy lendülettel magyarázta valakinek – az utcán, mindenki szeme láttára és megdöbbenésére –, hogy ityeg a fityeg. Hogy most aztán eljött az ő ideje:

Hallotta a sikkasztó haveroktól, kik idekint már rég belevágtak valami zsíros (jobbára fekete, de fehérre mosható!) üzletbe

Legközelebb a legeslegújabb barátnőjével, egy kisorosz menyecskével tűnt föl (városkánkban), lepte meg a bámész – és lusta – meggazdagodni a rendszerváltás majd' egy évtizede alatt sem képes tehetetlen – népeket. Ez a Buckó már megint..

Ő sem esett a feje lágyára! (Ha nagyon részeg vagy, úgy is veheted, a lágyékára.) Mindég fölhalálja magát, Jó negyvenes, aztán ilyen nagy bika legyen! Mert a FÁK-béli leányzó alig múlhatott (akkor még!) tizenkilenc.

Ő meg egy híjján húsz, úgyhogy aztán megtudhattad (ha valamennyire érdekelt néped sora): gyárai vannak a Szovjetunióban,

- Oroszországban!

Ukrajnában.

Meglehet, csak a Kárpátalján, de ezt most hagyju. (Ha – ellenben – a Kárpátalján lenne gyáros, nem valószínű, hogy ilyen nagymenő lenne! Mert arrafelé – hallani valamit róla – akkora a szegénység, hogy... sorolni is sok.) (Na, nem mintha Kisoroszországban, Nagyoroszországban kánaán lenne! Csak ott a nyomor... hogy úgy mondjuk – főleg a Lenin utáni időkből kifolyólag – hagyomány.) Tény viszont, hogy Buckó – alias Jankulár Miska – igencsak megszédte magát! Legalábbis erre utal az egy idő után a sörözőkben is emlegetett medvevadász mivolta,

Nem lehet akárki, ha medvészni mehet!

Hogy medve a Kárpátokban is kerül elég, nem mindenki sejtí (tehát hogy nem kell ahhoz az Amúr-mellékre, Kamcsatkába furikázni), ám mikor azzal állt elő – a testőrei közül a közénk leggyakrabban leereszkedő – Matyi, hogy az Ob végighajózására indulnak... -Pánikba nem esetek, az álluk viszont leesett.

Lehet, hogy a Jenyiszejt emlegették, az sem kizárt, hogy a Donról volt szó (nem érettségiztek mindnyájan, sőt, a nyolc általánosra sem futotta mindenkinek, de akárhogy van, annyi idő után a földrajz tudományát hogy kérhetnéd rajtuk számon?), mindenesetre nyilvánvaló volt, nem akármilyen kalandra vállalkozik (már megint) a mi igyekvő ér-parti városkánk eme beleváló szülöttje?

- Engem is elvisztek?

Rendelt is egy kört (egyik borissza a másik sernyelőt követően) a kocsmá eme asztalánál hangoskodóknak. Matyi nem, Matyi mit mondhatott (aznap úgy elázott, hogy azt is elfelejtette, holnap indult volna Buckóval valami üzleti vállalkozásra a határokon túlra), mindent ő sem tudhat! Nem és nem, majd megbeszéli a főnökkel.

Valami lehet a dologban, két hét múltán a kármentőt támasztó Matyitól a ma is ott tanyázó s a medveadásztat híreitől (már korábban) eleve izgalomba kerülő, italközi állapotban leledző – kisebb részben munkanélküli – emberek megtudhatták; egy hónap múlva indul a hajókaraván, amely végighajózza a Volgát.

Más (harmadnapon) a Dnyeszterre emlékezett.

A lényeg, hogy egy komoly jelentkező mégiscsak akadt a helybéli – kisvárosi és önkormányzati - (heti) lap képszerkesztője. (Fényképésze, mi több, fotósa, de adott a koma tekintélyére.) Hogy ő örömet velük tartana.

Mivel fotográfusunk – ha egy csöppet iszik, szereti magát fényírónak becézni – ajánlata komoly volt, újabb hetek múltán jött a válasz: velük tarthat, Buckó beveszi a csapatba.

Matyi elébb bandát mondott, aztán igazított a szaván.

Fényírónk odahaza elővette a térképet, ki sütötte, hogy Moszkva fölötti magasságból indulnak s vagy kétezer kilométert mennek a tengerig... Nem lesz az egy kicsit sok?

Ha a fele igaz.

Aztán duzzasztók, ki tudja milyen akadályok, kolera. Nem lesz ivóvíz, mit esznek, a parton éjszaka kirabolják őket.

Matyi erre is magyarázatot adott. Indul a hajókaraván lefelé a folyón, mellettük a parton haladnak terepjárókon Buckó fegyveres kísérei, ők szerzik be a szükséges dolgokat és jótállnak biztonságukért. Mert – egyébként – valóban könnyen gajdeszra mennének.

- Gajdeszra? – döbbsent meg a múltakatos Vandlik s azon nyomban visszamondta az előzőleg beígért részvételt.

Közben horgásznak, kirándulnak, csajoznak, nézelődnek... Nem sietnek! Rászánják az egész nyarat, szép csöndben lecsorognak (motoros bárkáikkal) a Fekete-tengerig,

Onnan meg a Dunán, Tiszán át az Érig, hazáig... sopánkodott Vandlik, ki aludt rá azért egyet, de mit tehet, nem pankrátör ő, hogy ilyen veszélyes útra induljon.

Kuthy Pityu a képszerkesztő természetesen nem esett a feje búbjára – hallott ezt-azt a bandavezér hajókaraván-kapitány Buckó viselt dolgairól -, úgyhogy (jobb a békesség) megüzente a főnöknek s ha viszi, örömet vele tart, de azt tudnia kell, azért megy, hogy végigfényképezze az utat! Hogy abból akár élete főműve születhet meg, mert ha végigfotózza (művészileg végigkattintja) azt a két-három(-négy?) hónapot, biztos öszszejön egy olyan képsorozat, amilyenhez hasonlót soha senki nem csinált! S arra akár támogatást is lehet kapni – esetleg Soroséktól, pláne ha elárulja, hogy a másság föltétlen híve s ezt a fotóalbuma is bizonyítja majd. Cigányok, oroszok, ukránok, németek, rabok és rabtartók, szegények és gazdagok, mindenki szerepel majd a képein, meg persze a természet, a Folyó, a bárka-had, a vízi élet, jópofa ukrán menyecskekemejkek, hogy ne is folytassa s hogy a pénzosztó kurátoroknak nyugodt álmuk legyen, a homokosokról sem feledkezik meg. Egész belelendült

(komátok) a magyarázatba – bizonygatásba -, mi mindent nem lenne képes megalkotni azon az úton! Hogy biza minden pillanatot fényérzékeny papírra rögzíti.

Azt is, amint a parton a kísérők a géppisztolyukkal (karabélyukkal) -géppuskájukkal – vadásszák meg nekik a napi betévőhúst s ijesztik el az oktalan kíváncsiskodó partmenti népeket? – kérdezte magában Matyi, mert másnap reggel, hogy kijózanodott, valami eszébe jutott. Hogy tagadhatta volna le Buckónak, milyen balfácánságra készül a képszerkesztő pofa?

- Az idén nehezen lesz valami az egészből – árulta el (a következő alkalommal) az akkorra már félig révületbe kerülő Kuthy havernak, kit, látszott rajta, megdöbbenett e hír.

Hogy eltervezte!

Mekkorát alkotott volna.

Ha Buckót elébb a nagyanyja, majd a szülőatyja ezt követően a szomszéd nagy leány, a harmadunokatestvér falusi rokon, majd a smasszer, valamint a ktsz-beli kéz-kezet-mos szaktárs fejre ejtette volna!

Kuthy (hetilapi) fothográfus – azóta – egyhúztomban fényképíró művésznek képzelet magát, előre beleéli magát az elsöprő sikerbe. (Mert, ahogy az ilyen állapotban lenni szokott, másnapra elfelejtette az út lemondását.)

Végre egy neki való (tehetségéhez mérhető) feladat!

Obi ugor faj testvéreinket – mi több: nyelvrokonainkat – is lencsevégre kapja! Teremtöm.

Beköszöntött az ősz, mire fényképészünk észbe kapott: ha nyári útnak tervezték a (szibériai? Urálon-inneni?) folyam-végig-ereszkedést, megtette Buckó – és, mondjuk ki, gengszterbandája – ... (bármily keserű, be kell vallani:) nélküle. Sok volt a dolga, tán azért nem figyelt? Bízott az ígéletben?

Mert Buckó valójában – egyenesen – nem üzent vissza, csak épp nem hívta. Nyilván megijedt, hogy tanún kívül (képes) bizonyíték is maradna kiruccanásukról.

- Hallod, az Obon medvét lőni!

Ott, arra, onnan egy hajintásnyira.

Buckó Mikulásra került elő. Túl gyakran nem mutatja magát; nyilván épp elég teendője akad a gyárláncolatával (Kisoroszországban és Fehéroroszországban?), s őkegyelme – szemben Lenintekkel – mindig tudja, mit, miért s hogy kell véghezvinnie. Már az úttörőben nagy vagány volt, aztán a KISZ-tanár réme lett, a Párt meg... (Erről jobb mélyen hallgatnunk.) Hogy a lényegre térjek, érfalusi Jankulár Buckó lett azújrainduló magyar-szovjetutód (FÁK) kereskedés, valamint egyéb üzletelés, úgymint csencselés, „fehér” pénz feketére-mosás – Közép-Európa–Kelet-Európa–Szibéria–Közép-Ázsia közti (inter) biznisz egyik, szerencsénkre szűkebb pátriánkából való s kis hazánkat ugyan föl nem virágoztató, mindenesetre megfelelő hírbe hozó - pionírja.

Pénzt ugyan (mi) aligha látunk, belőle.

- Úttörője.

Pájoneera...

Punktum és kész.

- Még csak tízéves volt, de az Ért víz alatt egy lélegzettel négyszer (!) oda-vissza átúsztta!

Azért mondom.

Bár abba a csehóba, ahova mi is járunk, (azóta) be nem tette (volna) a lábát.

Már ez is játssza az esztét.

Gyökértömés

- Aki a kicsit nem becsüli, a nagyot nem érdemli! – okította már harminc éve az a jó drága (elég hamar megkecskeszakállasodott, de kései haláláig valahány hajaszálát sötétbarnán megőrző) nagyanyja, úgyhogy azóta olybá is vette.

Mivel – folytatta (folytatja attól fogva egyvégtében) Olgica – azzal toldja meg az előbbi a mindenre magyarázatot lelő népi bölcsesség: „Rövid ember nagy bottal jár!”, úgyhogy attól fogvást Olga.

Ne túlozz, koma, tízévesen azért nem vágott semminek az eleibe, de ahogy lehetett, kipróbált ezt, azt. Szinte mindent, mi megeshet egy mindenre kíváncsi városi leánnyal (a Nagy Magyar Alföld nevezetű térségben).

Egyik-másik közmondással ugyan megjárta – rá jellemző módon általjában csak a harmadik melléfogás győzi meg valamiről, például, hogy ennek semmi teteje! -, de valahogy csak-csak elütötte mindig az időt. Tanuláson, munkán, minden, de mindenben – úgy, ahogy – egészséges nőszemély módjára tette túl magát (legfőljebb az okoz neki máig fejtörést, hogy ha a nagyatyjától nem szedik el a mézárszéket azok az átkozott kriptaszökevény – ahogy még az apukája is emlegette: - moszkoviták, mit kezdene a tenger kárpótlási jeggyel). Gondot (s problémát) - valamint satöbbit – legfőnnebb rendezetlen szerelmi élete jelentett mindaddig, míg.

Ne kiabáljuk el, folytassuk Olga történetét majdnem a végénél fogvást.

- Ne csiklandozz – mondaná, ha hallaná, Olga, ezt a huncut közbevetést, mert (amúgy) eléggé érzékeny a lelkem az efféle sokértelmű megjegyzésekre.

Azt nem mondhatjuk, hogy egyik alól a másikra mászott, de annyi szent: nem esett búskomorságba, ha egy kapcsolat nem úgy sikeredett, ahogy remélte. Hogyne, ha nem is véglegesnek – mert örök életében az áldott anyaföldön két lábon (s nem fölleg-) járó embernek vallotta magát -, legalábbis tartósnak remélt minden szerelmet, úgy az első pillanatokban (ne is említsd, míg ágyba nem került a pasassal), mert aztán le is út, fel is, ha nem vált be az ipse! A krapek szedhette az úti tarisznyáját, aló, mars, ha Olga az első szerelmi együttlét tapasztalatai alapján úgy vette, ebből ennyi untig elég.

Nem fehérmájúsága miatt tette lapátra rendre az udvarlóit a ti kedves Olgácskátok, nem, hogy mondhatnék ilyet?! Már az utóbbi időben, mert kezdetben – ifjúsága elsőharmadfél évtizedében – valóban több esetben azért menekülhetett haragja elől a szerencsétlen manusz, mert Olgi vagy kicsinek, vagy gyöngének, vagy tehetetlennek, vagy vékonyknak, vagy csak egyszerűen undorítónak találta a mandrót (hogy egészen hibátlanul fogalmazzunk, a hogyishívjákját!, Mert - ne is mondd! – barátnőnkre épp ez a nyers szókimondás a jellemző, egyből az ember képébe vágja, ha valami nem úgy ityeg, ahogy fi tyegni remélte (leányálmaiban).

Olga annyit kísérletezett (minden rosszindulat, netán kurválkodási szándék és ihlet, netán haszonszerzés és más rosszalkodás nélkül) hogy a végén olyan egy szál maga maradt, mint az ujjam.

Ne mutasd neki, mert félreérti (és – ha nem tetszel neki, barátság ide, barátság oda – akkora flemmert kapsz, hogy kiesel az alsógatyádból),

-Szatír! – harsog ilyenkor mézáros unokájához nem egészen illő cérnavékony hangján.

Magasnak magas, de amúgy vékonydongájú teremtés a mi Olgánk, (Csak azért mondom, nehogy félremagyarázhassa bárki ezt a mézáros fölmenőre utalást.) (Az apukája, az igen, az felpucolva, csont nélkül kitett – volna – másfél mázsát!)

Olga nem és nem, sehogy sem boldogult. Mert a kezdő évtizedekben még élvezte is (naná, majd rí aznapi szeretője, netán barátja mellett tüsténkedve!), de ahogy múlni kezdett az idő – úgy a negyedik X (apukája szerint; a negyedik kecskeláb) táján -, egyre idegesebb lett. Némi indulatosság korábban is reátör, de újabban – azaz miután betöltötte a negyvenet

– kimondottan kibírhatatlanná kezd válni. Kezdett, míg be nem ütött.

Szende vénlányságából némelyek szerették volna kibillenteni (mert akkor már a templomba járás régi szép – még odahaza tanult – szokását is kezdte föleleveníteni), de Olga hosszú ideig – utóbb kiderült, mintegy hatodfél magyar esztendőre – megmakacsolta magát.

- Minek nézel te engem?! – zavarta világgá a némileg ugyan fonnyadni kezdő, ám mégiscsak nőies mellein megpihenni vágyó oktondiakat. – Előbb a paksus, aztán mehetünk!

Vagyis előbb kérje meg az apukájától a kezét, aztán esetleg jöhet az elmaradhatatlan - hacsaturjáni – ágyjelenet!

Mert ekkorra ilyen merev lett. Nem kutyálkodik többet, ne nézzék öt hülyének!

- Még ha fizetnének érte! – árulta el mérgében baráti (és rokoni) körben, ám ez időben már aligha kereste volna meg efféle tapasztalataival a betevő falatot.

Gazemberek; úgy meggyűlölte (41. születésnapja táján) a férfiúi nemzetséget, hogy.

Az a tökéletlen dr. Máriapócsy Richárd is jól melléfogott vele; azt hitte, szórakozhat (mint úgy kb. húsz éve tette Olgával) egy kicsit és így szólt hozzá, valamint a fogót adogató (nőnemű) fogászati szakszemélyzetnek;

- Gyökértömés, tessék nekivetközni!

Doktorunk ma is úzi az ipart, csinosabb hölgyvendég láttán azon nyomban kiküldi a fogászati segéderőt a szomszéd utcában lévő élelmiszerbutikba egy kis falni valóért, hogy nyugodtan nekiállhasson: van, hogy meztelenre vetközteti az elbambult hölgyeket, hogy valóban megejttesse a gyökérkezelést.

- Olyan mélyen van? – ijedt meg egy érettségi előtt álló helyre teremtés (ahogy regélik, anyukája – bocsnat a szóért, de mit tegyünk, szó szerint így történt – később ezért tökön rúgta a fogász havert).

Mármint a baj gyökere alja.

- Fog vagy nem fog, lehet az még mélyebben is! Úgyhogy le a bugyival! – de akkor már fogorvosunk is alsóneműjéhez nyúl.

Olga (bármely pillanatban fortyogó indulatra készen), az eddigi ismeretei alapján gondolatban végigpörgetve, mi várhat rá, valamint – éppen egy órával ezelőtt a fodrászati szakszalonban – szépen elrendezett (negyedrészen vendég-, másképpen paróka) hajára, akkorát kiáltott, hogy a ház alatt bandukoló vénember kalapja után nyúlhatott.

- Takarodsz, te állat! – és se szó, se beszéd, elrohant.

Persze ez a „se szó, se beszéd” erős költői túlzás, mert míg haza nem ért, végigmagyarázta (fünek, fának, valamint magának), mit – nem – akart tőle az a mocskos tróger doktor,

-,„Doktor”! Köszönöm szépen, a diplomáját biztos ennek is a pufajkás apukája vette néhány millióért! – hörgött, míg haza nem ért.

Ott aztán ágyinak, esett és jól kibőgte magát.

- Minden férfi csak azt akarja – pityergi az első gyanútlannak.

Szépen vagyunk!

„Gyökérkezelés”; nem hülye ő, hogy ne tudná, mit akar az a takony. Vele ilyet megtenni. Ekkor már negyvenharmadfél esztendő kora felé közelgett.

- Azzal kezdte, hogy rám szólt: Kisasszony, vetközzön, gyökértömés.

Nem épp így volt, de így állítja be. Máskor azt is hozzáteszi:

-... és azzal kezdte gombolni a sliccét.

Persze ehhez már kell némi hangulat.

- Persze, mert vén bakkecske a fogászod! Bezzeg ha.

Kár volt fölelmegetni (viselt dolgait, mert nyomban kikéri magának.

Hogy volt.

- Hallod? Szatír járja a várost! Sietek, hogy sötétedés előtt otthon legyek – fogja futásra a dolgot a legjobb barátnéja.

Szatír?

- Mutogatós?

Nem, valódi erőszakoskodó.

- Álarcot köt a fejére, és úgy támad rád. Nem olvastad az újságban?

Nem kékharisnya ő, meg a politika sem érdekli, úgyhogy most hall róla először.

- És mondd, miféle alak lehet?

Eddig tucatszámú vénasszonyt, édesanyát és nagy leányt erőszakolt meg; amúgy nem bántja őket – mindenki elevenen kerül ki a mancsai közül –, csak elvégzi velük (ne is említse, rajtuk) azt a bizonyost.

Olga aznap (úgy este tíz tájt) - szokásával ellentétben – kimerészkedik egy kis sétára az utcára.

Történetünk kezdete s vége közt eltelhet fél év is, mert attól fogva minden áldott késő este nekivágott a városrész macskaköves utcáinak egy kis egészségügyi körútra.

- Tudod, hogy van az, haladni kell a korral!

Az amerikaiak is ugye minden este futnak, satöbbi, hogy megőrizték az egészségüket hetvenévesen is! Látja a tévében, a politikus, az átlagpolgár, mindenki! Miért ne.

Ha egyszer annyira sietünk Európába.

Mit ad Isten, egy alkalommal – szemben megannyi álmodozó vénlánnyal – összetalálkozott a város rémével. Nem mondaná (ha így lenne sem), hogy ezért váltott pár hónapja életmódot s tesz lefekvés előtt jókora utat a háztömbjük, körül, akadjon már össze azzal a vadállattal, de akár meg is járhatta volna.

Végre egy kemény legény.

Hogy ne mondjuk inyére való,

- Fogják meg, ott az a piszok fajzat!!! – mutatott egy gyanús alak után s (egekre, merő szerencse!) épp ott haladt el az éji homályban egy Ladás úr.

A Lada vad vágatába kezdett s addig üldözte a szatírnak vett akárkit, míg nyoma nem veszett.

- Láttad, kendő volt az arcán?!

- Nem kendő, sisapka, a szemnél kivágott likkal!

- Maga is látta?

Addigra – míg a Ladás, majd a többi üldöző dolgavégezetlen vissza nem jött – teljesen megtelt az utcasarok szatírlátó jónéppel. Mert (mint mondtuk volt) egyébként sem látták volna – tévé előtti ücsörgés közben – az utcán sompolygó Rémet, de Olgitok visongására, segélykiáltására, jajveszékeltetésére, már-már az éjszakát is elijesztő hangoskodására a fél város fölriadt s körégyült.

- Ő volt az! – mutat a visszaérkező Ladából kiszálló úrra s az emberek majdnem lincselni kezdik.

- Úgy értem, ő vetette magát elsőnek a szatír után!

Vagy úgy.

Nagydarab férfi, épp beborítaná.

- Darab ideig üldöztem, néha már úgy volt, hogy utolérem, de aztán egy kerítésen átugrott és kámfort játszott!

Nézi – a sötétben – Olga az úr formáját s, lelohadván, egyre jobb a kedve.

Ha ez.

Mi tagadás, ez a véletlen hozta össze őket.

„Igazi férfiú”, véli, ahogy (szemével) kóstolgatja.

- Köszönöm, hogy megmentett attól az undorító sátánfajzattól! Ha én kapom a hús körmöm közé, a rendőrnek semmit sem hagyok! – magyarázza eképpen, mert akkorra megjött (épp jókor, az eset, szatírtok majdnem lelepleződése után mintegy másfél óra múltán) a közeg is.

Nem tagadható, az az egy, amit ki nem állhat, hogy valaki őt a szándéka ellenére

megerőszkolja.

Őt s valaki, a magáévá tegye!

Mindjárt megmondja, mit csináljon az ízével.

- Hazakisérhetem?

Ebben a rémítő (szatírgyanús) sötétben?!

- Ha nem lenne éccaka, hogy engedném?!

Ugye.

Mert azért még ő sem mondhatja, hogy neki aztán nyóc, csak ember legyen!

Éppen hogy.

A gyökér, fiú, a gyökér.

Mert nem azt találta mondani a pofa:

- A gyökerénél fogva akasztottam volna az első eperfára!

Ha lenne még – poros alföldi várostokban – (afféle) „eperfa”.

Olga „epré”, valamint „gyökere”; hogy tovább ne ragozzuk (mert a célzás túlzottan Olgika elevenébe talált), ha nem haladt volna – közben – által azon a bizonyos koron, rá kilenc hónapra lebabázik. Így maradt neki (nekik) - kettejüknek! – a csoda, hogy egymásra leltek.

Kicsi ember nagyobbacska bottal? Ez sem (föltétlen) igaz. Bivalyoszó tagbaszakadt tag tagja meg kisujjni?! Olga megtanulta becsülni azt, ami adódik.

Azóta csakis evvel a szatírvadással látni.

Vége egy igazi férfi (az övé).

- Mondtam, hogy kibelezem azt a szatírt!

Rá másfél hónapra horogra akadt az álarcos erőszakoskodó, ám Olgánk addigra már – nemi érzelmeit illetően – árkon-bokron túl járt s minek ment volna többé az éjszakai utcára egészségét óvni? Újabban (hogyne, újfönt) megelégszik az ágyikójában (párosan) megtett gyalogtúrákkal.

Rendben, ezt már ne részletezzétek. Mert Olga mi mindent nem tud... arról, mi tízéves leányságában még olyan feneketlen mélységben megbúvó, leleplezésre vágyó titok volt!

Például hogy valóban, ahogy a mamája (idejében) megmondta.

A lényeg, hogy az övé. S hogy megszerezte, el nem eresztene a világ minden kincséért sem.

- Szegényre vigyázz, ne ijeszd el.

Hogyne, majd bolond lesz; épp most küldte le a boltba, mozgassa meg a tagjait.

- És bírja a strapát? - kíváncsiskodik a második számú barátnéja, kinek korábban minden részletről beszámolt.

Olga elhessenti, ehhez már semmi közöd.

Mert – életében először, s meglehet, utoljára – vigyáz a szeretőjére.

- Úgy érted, a barátodra.

Olyan elavult az udvarló nevezet!

- Több nap, mint kolbász.

Az egykori osztálytárs a röhögéstől (no meg a csodálkozástól) leesik a székről.

Úgy tűnik, Olga – tán a rendszeres kezelés teszi? – gyökerestől megváltozott.

Így, persze, könnyű!

- Aki a harmadjára kinőtt fogsorát tisztítja este, reggel, keféje műszőr szálaival, hamar a műfogsor gyökeréhez ér!

Pláne, hogy pláne.

- A kefe valódi.

A nyele?

Ettől már kirázza barátnénkat is a (csöndes, nyugodt, fékevesztetten boldog) kacagás.

Bécsi-pöce

A kármentőnek kívülről támaszkodik, szemüvege mögül kitekintve rájön, tennivalója van.

- Annyi dolga van itt az embernek! Majd meg szakadok, annyit cipekszem, látod, aztán futás vissza, a nagylányom, tudod, Lilu, mozdulni sem tud – törülgeti pápaszemét.

Ügyes – hetvenegynémely éves – mozdulatokkal szedi össze az evőeszközt, a vendég elöl csak akkor viszi el a tányért és társait, szedi össze a morzsákat, ha az illető (pacák, avagy nagysága) jóllakott – ne is mondjam, eltakarította az eltakaríthatókat –, ha már nem zavarja.

- Be tetszett fejezni?

Még nem, azt a darab rántott húst még bekapja, pláne hozzá azt a kicsi pityókát. Pityóka, jó hogy nem kolompír!

- Hallod, ilyen rossz krumplitermést a burgonya-faló sváb Atyaúristen nem látott!

- Bocsánat, majd később jövök.

Vinné.

Kutyája van, macskája, disznaja? (Lovát az apja vitte – csikó korában – a kolhozba, mert, tudjátok jól, be kellett adni azt is!) Ki tudja ebben a káefté-világban, mert – ugye – hogy hordhatná ő haza a talponálló kisvendéglőételmaradékát a jószágnak, amikor nem is az övé a bolt?! Meglehet, benne van az egyezésben; kicsi fizetés helyett ott a kötelező taksa (Minek kéne több egy nyugdíjasnak, igaz, anyu?: - vette rá a Főnök helyett intézkedő helybéli séf), némi zsebpénz – borraivaló? ha szegényebb lenne, kenyérre ha futná belőle –, meg amit a futóvendég otthagyt,

- Az kéne még, a futóvendégre bízni magam... Tudod, Mimikém, Lilu állapota változatlan, meg nem tud mozdulni, a férje otthagyt, a gyerekei szanaszét, én járok hozzá, hogy valaki etesse, itassa, megmosdassa.

Nézi, mit hagysz a tányérban.

Nagy leánya időnek előtte lerokkant úgyannyira, hogy magatehetetlen lett. Az embere faképnél hagyta, a gyermekek meg – mind a hárman – szerteszt. Valakinek – kinek, ha nem Mamának, Lilu anyukájának – gondoskodnia kell róla!

- Ha én nem lennék, tudod, Mimikém...

Hogyne, Lilu meg sem születik, vagy hogy már világrajött, most valami elfekvő műintézetben húzná valameddig.

- Nem soká.

Lilu, csudaszép leányka volt, Miminek leesett az álla, amikor csak meglátta. Mindene, de mindene a legszebb volt! A járása; a kedvessége.

Mama.

Valamikor. Egykor együtt dolgozott a korán sírkertbe költözködő édesanyjával. Innen volna az ismeretség!

- Hinnéd, hogy már hetvenöt éves leszek? Hetvenöt és itt kell húznom az igát! Szegény anyukád, nyugodjon békében, de jóasszony volt! Nagyon sajnáltalak titeket, Böbe hogy van? Régen láttam! Még öcsi bebejön, főleg bejött, mert mostanában nem jár ide ő sem. Biztos megfutott neki, nem ül be ilyen egyszerű helyre.

Egyszerűnek egyszerű s honi étellel kínálnak meg, nem Mc Donald'sféle gyorsételt árulnak e régműltből ittragadt, a bankárosodás javán a kisváros 1990 óta nyolcadik vadonatúj pénztári gyógyintézete gyanánt megnyíló újabb zsebmetsző-fi ók előményeként. Csak félévente olyan falat kerül (ittén) a szádba, hogy már akkor kicsattan az ajkad belső oldalán a fertőzés, mikor az utolsó előtti kanállal tömöd magadba az egy tál étket (s a hozzá való kenyeret).

- Maholnap (ha így halad) hetvenhat leszek és látod, itt kell talpalnom.

A talponálló kisvendéglő (a rosszcsont helybéli borisszáknak csak Taknyas varnyú) kis- és nagykapujára azóta lakat került, majd némi rombolás-falfazonigazítás-meszelés-bútorozás után a fi náncoligarchia helyi leányegylete újranyitotta. Egy időben – talponálló vendéglő

korában a nyolcvanas évek végén – itt ülésezett a harmadik helybéli ellenzéki körként megalakult Szabad Madár Egylet, emiatt a helytelenkedő (nemzeti(polgári elemek egy este (ne is mondogasd, részegen, mint a csap) elénekelték a szárnyas ajtó előtt az általuk költött SZÁLLNAK AZ TAKNYAS VARNYAK című, kezdetű, lényegű, végű, nemhiába kuruc nótát,

Hetvennégy és fél.

- Micsoda idő! – és megtörli tegnapelőtt mosott kötőjével a valóban könnyes balszemét (hogy holnap a másikkal folytassa) (ha lesz rá ideje, mert, mondom, egyik napról a másikra bezárták ezt a még magyar – vagyis hogy helyi – kézen lévő boltot).

Hogyne, sosem volt balos (jut eszedbe a néni balszeméről), tisztos, rendes kispolgári származék Ő – maga a nyugdíjas kor eléréséig népboltban kereskedő, a férje volt az üzletvezető, valamikor a sajátjukban kezdték, de azt ugye elvitte a tavalyi hó (valamint a moszkovita(. (Jobb, ha – te csak – hallgatsz.)

(A magadfajta jobb, ha meg sem mukkan!)

Lilut valóban rég látta; harminc éve, harminchárom és fél? Amikor fiatalok voltak: ötórás teán, valahol,

Igen helyes teremtés volt, úgyszintén a népbolt-iparba adták a szülei. Mígnem.

- Tudod, jól adtam férjhez, mégis így jártam vele.

Ő igen, hát még a leánya.

A másik? Nem volt ennyire csinos pofikájú (és testalkatú), mégis az ment férjhez Bécsbe!

- Futok, mert jön a vendég!

Jön, azaz megy.

Nem játssza az eszét, teszi a dolgát. Egy életen át ezzel bajlódott.

A gyermekei sokra vitték. Nála többre. (Legalábbis ezt akarja bemagyarázni holtnak, elevennek.)

- Ha láttad volna, mekkora aranykarikákkal jöttem haza Bécsből!

Már megint.

Bécsbe futkosott már a hatvanas (inkább a hetvenes) évektől kezdve, az időben, mikoron még az nagy dolog volt! Bécsbe kimenni, Bécsben – a Mária-sugárúton (magyar áruházban!) bevásárolni!

Üzlet volt az csak, boltocska, de valahogy be kellett mutatni. Ahonnan az ember ilyen finom cuccokkal tér meg,

- Ajaj, neki jól sikerült az élete!

Cocinak, Wiennában, de a régi (bece(nevét igyekszik elfelejtetni, újabbat pedig még nem találtak ki neki az osztrákok.

- Cocira emlékszel?

Hogyne, rá különösen! Amikor egyszer bánatában beseggelt (maga nem a kereskedőipart, hanem a körömpart tanulta ki, a kis mezővároskácska legnagyobb kozmetikai szalonjában – négyszer két méter – üzte a láb- és kézköröm-karbantartás művészetét, mígnem be nem tért a szalába az a bizonyos Wien-i műköszörös legény), magyarán többet ivott a kellenél – az sem kizárt, hogy szerelmi bánatában itta le magát a sárga földig – , a fogain át szűrte a (vendéglői) vacsoráját.

Ne túlozz és különösen ne ilyen ocsmánysággal traktálj!

Kifele, persze. S reá a sarki cukrászda (az időben éjjeli mulató) műmárvány lapjára.

Az is jól kezdte a felnőtt életét!

Ki tudja, mitől hízik az ember (fia, leánya).

- Liluhoz szaladok, ahogy leteszem a lantot – utal a műszak – végre Mama.

- Mama, ott is várják – bátorítja a csapos asszonyság.

Kotródhat. Hetvenegynéhány évével futhat, Ide, oda; jaj.

Meg sem látszik rajta.

- Ha anyád ezt megéli.
Ő is itt talpalhatna?
Mama váltója lenne?
Bécsi-budi.
- Tudod, amikor még gyakrabban jártam Bécsbe!
A Lajtán túli világba – kiderül a néni előadásából – manapság ritkábban jár; (némi őszinteséggel) azt lehetne mondani, mostanság egyáltalán nem kerül arra. Ebben a korban, az ő lábaival? Mutatja. Beteg nagy leányának ápolójaként?
- Szegény kislányom, őt meg naponta veri az ura.
Hja, Bécsben sem fenékgig tejfől minden! Kellett neki.
- Gondolod, hogy én választottam helyettük? Tudod, milyen ember volt Gyuri bácsi. Majdnem Pistát mondott, mert midőn az ura jobblétre szenderült (vagy tizenhárom évnek előtte), még összeállt ezzel a vénemberrel. Azt is túlélte.
- Nem tehetek róla, olyan rossz egyedül. Kegyetlen, ha az ember nem gondoskodhat valakiről!
S már itt sincs. Ott,
Évek óta ugyanaz; nem egészen érted, mi is neki itt a dolga,
Leszedi a kiürült tányért, letisztogatja az asztalt, helyretolja a széket s már vissza is állt a kármentő mellé. A budiajtó és a kármentő közti térben üti el egy kicsit a nyugdíjas időt,
- Az aprópénz a magáé – inti Mamát egy volt pártmaca, ki lassan (korban legalábbis) utoléri.
(Mert amúgy... igen jól mehet neki! Nem kell a WC-ajtó és a kármentő közt lebzselnie napi nyolc-tizenkét órán át.)
- Nyolc óra, hol van az már, szegény fiatalok.
Megint mennie kell.
Örökmozgó a mi Mamánk.
Másképp hogy bírná?
- Mindjárt jövök – s már el is tűnik a konyhaajtó melletti bejáraton,
A budi melletti kiskapun.
Az ajtó melletti hokedlin tálca, mellette a jótanács (szép kereskedőbetűkkel): EGYSZERI HASZNÁLAT 20 FT. KÖSZÖNÖM. DANKE.
Örök életében ismerte az illemet.

Fokszí a Fortból

Fokszí ("...a Fortból!"), ha hergelni akarják) kezdi mellre szívni a dolgot. Nem elég, hogy hülyére dolgozza magát, szabadságon évek óta nem volt, az első riasztásra ugrik (ha kell, az ágyból, s nem csak az asszonyéból), a bűnügyi statisztika a városi kapitányságon a fokozódó rablókapitalizmus körülményei közepette is – szinte tartományi példaként! – alig romlik. Nincs olyan bűnöző, aki, ha a főhadnagy úr (persze mindég polgári öltözetben) megjelenik a színen, ne fogná halkabbra ahandabandáját az Úri Csehóban – hová újabban járnak le tárgyalni, inni egyet, hangoskodni a városka egyetlen szibériai módra fölhúzott házgyári lakótelepén élő (onnan persze már elkészülő, félkész villájuk továbbépítésén fáradozó) - menedzser típusú – svihákok.

A Solti-lapály partosabb részére települt ősök lábanyomát tapodó tőködiek sokra nem becsülik a rendőreiket, ám azt sem állíthatjuk, hogy semmibe vennék őket, inkább kiegyezésre törekszenek. Aki törvénytisztelő (bizonyos számítások szerint ebből az emberfajtából kerül legkevesebb e soltvármegyei tájon), annak ugye kutya baja a hekusával, legföljebb akkor kurjantja el-el magát. ("Rendő!"), ha – szokásból – már megint nem retesztelte be a nagykapuját, így azon nem kihajtotta a rabló állatja a legszebbik kancáját? (A másik, kevésbé tetszetős lovat épp kölcsönkérte az egyik haver.) Avagy ha a kiskaput nyitva felejtve – nem így hagyta ott, alig behajtva, az öregapja is a portát valamikor a század elején, sőt, még a hatvanas években is?! – (hazatérve) azon döbbenhet meg, hogy lába kelt a rökamiénak.

Hogyne, a bal kettes rugó alá rejtett kétmillióval.

Tököd népe – hű, de prüszköl, ha valaki elbalsalyogja magát, ha e nevet a szájára veszi ("A tied!") - persze ilyesmivel már nem vacakol, az átlag helybeli polgár hat, azaz 6 zárat (példának okáért: kallantyút, reteszt, vagyis tolózárat, mondhatni riglit, lakatot, láncot, kereszt vaspántot, villanyriasztót) szerel a kapujára, mert megtanulta, jobb a békesség ebben a másságjárta századvégi vakvilágban! Persze e védekezők nem kis részben maguk is hajlanak a helyzet átértékelésére s keresztényi (pl. „Ne lopj!”) szemléletüket – nem beszélve róla, erkölcsüket – sutba vetve maguk is a gyarapodás félig törvényes, félig sem az útját tapodják napra nap.

Hogy lopna, csalna a város és környéke? Nem mondhatnánk. Azt azonban állíthatnók – ha lenne hozzá merszünk –, hogy többnyire egy szavukat sem érdemes elhinni. Példának okáért ha fő-fő termékükről, a borról van szó.

Hogy egy-egy szőlőhegyi kertből a kifacsart nedű tízszerese kerül tőlük – elébb hordóba, majd – piacra? Hagyján. Rosszabb, hogy – mondjuk a négyötöde – törkölyt sem látott.

Hogyne, leplezd le!

Ha megfogják (azaz a kommandó rajtaüt a borkotyvasztó műhelyen), letagadják, hogy bármi közük lenne hozzá! Valaki idehozta...

Bizonyítsák rá!

Na, Fokszí ezen töri magát.

Nem úgy általában a saját falujabelijeit ellen fenekedik, inkább a másik kapitányságra kenne.

Nehéz ügy. Sógor, koma, osztálytárs, bajtárs a seregből, rokon, kereszt, volt elvtárs, úgyhogy.

Gondban van!

Lásson vagy se?!

Az attól függ,

A legszívesebben már elhelyeztetné magát.

- Üres kamionjaival megjáratta napjában többször a Soltpalkonya-Ungvár közti utat, kiszállította az „árut”, fölvette rá az állami kiviteli támogatást; a cók mókot, szintén papíron, bagóért vette, hogy ez után szinte semmit se kelljen adózni, majd azon semmit, sem

változtatva százszoros áron adja tovább immár feketén. Az adón és a vámon húszmilliárdot nyert, míg le nem bukott! Ahány tárgyalási nap volt, annyi milliárd.

Ezt persze nem ő kapta el, de a borcsinálókat ezzel szokta ijesztgetni.

Ha nem tartaná kordában a népét, ki tudja, még a Dunát is kimérvék „Töködi kéknyelű”-ként.

Föl nem foghatja, ezt a (nem mindennapi tettét) miért nem értékelik kellőképpen a főnökei?!

...Inkább most azon morfondírozik (negyedmagával, az Úri Csehóban), mit lehetne tenni, hogy eltüntessék ezt a süket városnevet! Tököd... Eredeti kun személynév, a törzsgyökeres idevalósiak ragaszkodnak hozzá, bár hovatovább az ő idegeiket is kikezdi a gúnyolódok.

Tokod nem lehet, az már van.

A Teked; ugyanaz pepitában.

- Tüküd,

- Inkább igyál még.

Rá is hogy (nem) ragad a Fokszi csúfnév! Kész kabaré. Én mondom, bitang egy népség. Jól hókon kéne vágni.

Lejjebb az agarakkal.

Tán ő volt a tartományban az egyetlen afféle zsernyák, amely kimaradt a marxi esti egyetemről! Bár őt is noszogatta a nagyanyja – jó hamisbor-csináló fajta –, „Nem vagy te olyan bamba, édes fiam, hogy kihagynád, diplomád lesz, az pedig régen is aranyat ért! Ma is lehet vele valamit kezdeni.”, nem adta be a derekát,

- Csak én nem foksiztam!

Ne adj neki többet.

Megárt az osztályvezetőjének.

Hogyne esne neki rosszul, hogy le-Foksizzák! Meglehet, éppen mert annyit regél e hőstettéről.

Arról csak a bajtársai tudnak (kik az efféle asztaltársaságba ritkábban keverednek, különösen hogy szétfújta őket a szocialista bűnügyi szolgálat heves szele az országban szanaszét), hogy mellhártyagyulladásba esett, emiatt maradt volna ki a helyi pártegyetemről.

Előbb csak a láz, aztán, hogy nem tudott a többivel vizsgázni, úgy tett, mint aki jól végezte a dolgát.

- Megvolt? – örvendezett az alkaptánya.

- Az meg.

Így aztán annyiban, maradt!

Nem fülött a foga hozzá.

Tény, való, a fokszi-makszit nem járta végig,, mégis Foksiznak.

- Megettem se Foksizzatok, világos?!

Mint a Dréher java.

„Fok”, azaz a Duna egyik mellékfolyása, „-szi”, mert hogy ha abba bekerülsz, szív, mint a fédermenkő!

- Vadbarom.

Arról hallott-e: Dr. Keskeny, itt lakik a Telepen, az ügyvédi munkája mellett főként azzal foglalkozik, hogy mint lakásközvetítő (betéti társaság) az emberei – kerítő – közvetítésével havi 18 százalékos kamatra ad hatalmas kölcsönöket azoknak, akiknek értékes házuk van, s hogy nem tudnak fizetni, a nevére kerül az ingatlan?! A kölcsönt azzal kapják meg, hogy névleg Keskeny doktorra (illetve betéti társaságára) írják a vagyont, hogy ha fizetett, a papírt széttepik! Eddig a derékszékben huszonkilenc tíz-húsz-, százmillió ingatlant került, mint a kölcsön biztosító. Keskeny kezére!

Csapszékben kell ezt is megtudnia.

Nem mintha nem sejtette volna, sőt. De ezekkel kikezdeni,

- Ezt kapd el, ne minket toszogass!

Akkor most ebből a valódi kisüstiből egy kicsit. Keskeny állítólag abban az üzletben is benn van, amely – lényege szerint – az ellopott kocsikat adja vissza a tulajdonosoknak... mondjuk annak a harmadáért, amit valójában ér (s amit a biztosítótársaságtól sem kap meg).

- Azt tudtad-e, hogy Pompadúr meg csempészettel kezdte, román-magyar viszonylatban, ott ellopta, itt eladta?! Ma hat, vagy hét társasága van.

Hat év, nyolc hónap, ha hallgatja ezeket az ember. Fokszí nem rest, egy kicsikét megszomjazott. Túl sok volt neki mostanában a dolga. Néhanapján csak elengedheti magát ő is?! Vagy nem?

Hogy mesélhetné el cimboráinak, mivel tartják sakkban? Hogy a markukban van.

Ha ő ezt tudta volna!

Kár, hogy lassan a fél város erről beszél,

A csehóbeliek meg nem említenék. Nekik még ő a legfőbb tekintély!

Valamikor együtt rúgták e lakónegyed helyén álló pázsiton a tököket!

- Jenci, te vitted közülünk a legtöbbre!

Ők csak imilyen-amolyan átlagpolgárok, mindennapi szeszesitalkeverők, borpancsolók, zupgájinka-kimérést tartók, sörhabosítók, súlycsökkentők, egyebek. Fokszí viszont valódi nagymenő a helybéli bűnügyön.

Rátört Jenőre a bánat, akárhogy marasztalják, hazaindul.

- Nem, senki se kísérjen el!

Úgy mondja, hogy jobb békén hagyni. Ki tudja, mit hord a zsebében. Elfáradt; csoda?

- Isten tartsa meg a szokásodat!

Hogy néha-néha középük ereszkedik.

Valami okosat csak tanulnak tőle; jó fiú.

Az lenne.

Csak (ma esti) ivócimborájuk azon tépelődik, hogy ússza meg.

Kimászhat-e abból a szerencsétlen helyzetből, amelybe keveredett? A vére a hibás, nem ő.

Na jó,

- Akasszam föl magam?

Mert egyszer hibázott.

Egyszer?!
Egyszer?!

Belerúg az útjába kerülő téglakerítésbe.

Rég kapott így be.

Valami bitang banda egy éjszaka elcsalta a Fort Majorba, a foki erdőben lévő éjszakai mulatóba, melynek már az útszéli vendégcsalogató táblája elárulja (a ráfestett cégéres cicikkel), mi végre nyitották meg a volt pártüdülő épületében a régi-új tulajdonosai. Kupleráj, eddig is tudta, de most maga is megtapasztalhatta. Az ezer forintos pohár pezsgőt anyaszült meztelen román csinibaba tette elé, a vacsorát (másik tízezerért, olvasta az ár-lapon) fantasztikus idomokkal megáldott ukrán (szintúgy anyaszült) csaj cipelte az asztaláig, a hangulat tetőfokán merő véletlenségből váratlanul az ölébe csöppenő szerb szépség (az előbbi szlovák kuncsaft után) azzal cipelte föl a padláson kialakított szobájába, hogy szerelemből teszi! Azaz ingyér.

Mert ennyit azért már tudnak magyarul e bárcások.

- Viheted, a tied, azt csinálsz vele, amit akarsz! Csak ne kapkodd el. Tönkretenni úgysem tudod.

A főnökök egyike – meglehet, ő a bünszövetkezet keresztapukája – intette oda nekik (a hozzá hasonlóan civilben randalírozó rendőröknek) a kurvákat, s csak reggel kopogtatott be az urak szobájába, hogy a kocsit, előállt!

- Semmivel – háritotta el tréfával a nagyfőnök a fi zetéshez vakarózni kezdő, addigra

polgári viseletüket már magukra kapó urak fi zetési óhaját.

Majd lesz valahogy, sóhajtott Jenőke, csak az asszony meg ne tudja.

Utána már könnyű bánni! Jó firma.

Mára már az is sejthet valamit.

Két éve volt?

A maffia behálózta és ő hagyta magát.

Leugrik a nagyhídról. (Főbelövi magát.)

Jobbnál jobb ötletei támadnak,

A Gold Major-beli esetnek ugyan – rajtuk (tehát a külföldi vendégeiknek kedveskedő helybéli rendőrökön, a nagyfőnökön, meg a személyzetten) kívül – nem volt se szem-, se fültanúja, de csak kiderült, bizonyíték van ellenük.

- Te voltál a legfürgébb.

Ha ezt a felesége, két nagy gyermeke, a munkahelyi vezetője megtudja, repül! Úgy lebög, ahogy még senki.

Éppen be akarta kopertázni (őrizetbe vétel mellett kezdődő eljárásban) az olajszőkítők solt-töködi aranycsapatának kapitányát, ki – merő véletlenségből – a pártállami múltját masszázsszalonok működtetésével feledtetni igyekvő Gold Major-i bandavezér, midőn (névtelen telefonhívással) a filmfölvétel napvilágra kerülésével fenyegették meg. Mert hogy titokban filmszalagra vették, mit művelt a Fortban azzal az ingyencicával.

- Te beszélsz, cselovek, még neked áll följebb? Nem kaptál eleget? Jöhetsz minden este, a lányokat szabadon használhatod és annyit zabálsz, vedelsz, amennyi beléd fér.

S hogy – alkalmanként – viheti (megint) a luxus-vendégeit is.

Az hiányzana.

Őt, a rettenthetetlen nyomozót zsarolják meg?!

Ezért izzadt annyit.

Le kéne puffantani (azt a szarzsákot).

Avagy.

Ki tudja.

(A rendőrség jó hét múlva kényszerült közlemény kiadására, melyben cáfolja azokat az aljas híreszteléseket, melyek szerint az a bűnügyi osztályvezetőjük bármibe keveredett volna, bármiféle szolgálati fegyverrel a nyílt utcán szétlőtte volna a saját fejét, pláne hogy jelentős közemberek köztiszteletét esetleg lerontó bizonyítékok kerültek volna a birtokába, ami miatt a maffia végzett a megboldogulttal.)

Tán a tényföltáró bizottmány sem derítette ki, hogy emberünk ezen az éjszakán megjárta a Fort Majorba vivő – elég rázós, erdei – utat.

Edon numera sokszor

„Hahó, malaci, mennyi beleváló török fiú, csau, szia, báj-báj!” – int vissza barátnérok a főközlekedési út városszéli szakaszának egyik oldalán kínálván magát, újabb fuvar elé sietve (ballagva), mert hogy öt (hat?) TIR föliratú idegen nehézteher-gépkocsi dübörög el helyre hölgyünk posztja mellett: szemből jövet, kik Hamburgtól Kontantinápolyig csakis benne szoktak megállni, legföljebb még Maricában a bolgár-török határon.

-Nómenklatúrnaja gyévocska! Szuvenírnaja bébi! – szokta volt megnevezni a szeleverdi bárcátlant a főnök. A nagykocsik (a nagykutya pilótákkal) tovasepernek: ahányan van nak, annyian dudálnak rá, ő meg vissza, int. „Jópofo fiúk.”

- Edon numera szkolko forint?

„Elmész a franca; na jó, az üzlet az üzlet.”

- Heló, bébi!

- Strichelünk, strichelünk, a temetők meg üresek?!

„Hogy mennyi vadbarom van, mit el nem kell viselni.”

„Egyesek azt hiszik, szórakozásból vagyok itt.”

- Leszopsz, anyukám?

„Na, ha szemérmeskedünk, éhen maradunk.”

„Anyáddal.”

„Perfekt, én már ölég jól gavaril mágyár!”

„To je to Allah-oló vadállat, vágja hanyatt a dédanyját!”

- Nagy menet ötezer, kicsi három.

„Azaz te állsz, én a körtefát fogom.”

- Még kisebb másfél.

„Hol maradt a vizesemberem?”

„Csak az a kalhóznnyik le ne szólítson! Majd kukának tettetem magam. Ehhez kétannyi mosdóvíz kell.”

„Miért nem mész el inkább dolgozni?! – támadt rám a nagybácsikám. Hogyne, majd nekiállok melózni havi tiszta húszezerért, névleg huszonöt, de a többit az állam elrabolja; hülyének néztek?! Abból éljen meg a nagylány.”

„Hogyne, a szentgotthárdi ruggyantagyárba!”

- Anyukám, beveszed?

- A bárcabitorló szülőanyád!

„Ha még egyszer meglátom, bizony Isten szólok Miszternek.”

„Miszter a főnök.”

„Amúgy csak Jozsif, de mit lehet tenni.”

- Edon numera, jeesz, hogy a pébe ne, ölég, annyi, trihundert forint, jenbe kevesebb, málo, ócseny doszt, annyi doszt, gutten, nagyon gutten, dobre, vagyok, jesztem ócseny harasó gyévocska, krászivaja! („Szóval ukrán vagy, adok én neked magyarpipit!”) - „Nem, ez amerikai...” – Báj, báj, a bájom! („Nem a bajom. az nagyobb!”) Búgyet dobre? („Már tiszta muszkalány vagyok, de a rendőr így jobban békén hagy.”) Gutten harasó, malaci, jöhettek egyszerre többen is, de az eksztrát meg kell fizetni!

„Ha ezt a mamám látná!”

- Doszt, annyi fölösen.

„Vannak még úriemberek.”

„Mondom, csak anyám meg ne tudja.”

- Vízét már megint nem hoztál, te szarházi?!

„Ezért kár volt.”

„Jön, elszedi a pénzt, aztán még el is ver.”

„Könnyű-Julesinak: azt szokta mondogatni. Csak az a jó kerkaszomori édesanyám meg ne

tudja! Kerkaszomor... S ha az ember határon túli félig ez, félig az sem? Csak mert te húszezret, sem kereshetsz... sem otthon, ahol a tizedét sem kapod meg, sem itt, az 'anyaországban', ahol leukránoznak. Csak mert Kárpátaljáról való vagy s igaz, anyád orosz, apád magyar s anyanyelved ez is, az se; valójában oroszul, magyarul, ukránul egyaránt jól tudsz, de azzal, meg a szövönő diplomáddal sokra mérsz."

„Kerkaszomor. és ha beregi az ember leánya? Szomorú már nem is lehet?”

„Anyám, így éhen veszel!”

„Menjünk üzletbe.”

„Csak kiállsz a bótba, a bót közepébe – kerek erdő(kárpáti kerek erdő helyett nagyalföldi akácok) szélibe – s már jönnek is a kuncsaftok! Katica, el nem hinnéd, milyen pofák is vannak... Kész röhej.”

„Amúgy elég piszok dolog, de tudsz jobbat?”

„Ha nekem kerkaszomori lenne a szülém, az országútra nem tenném a lábam, csakis kis falum járdáját, városom aszfaltját koptatnám... munkába jövet-menet! Nekem az a húszezer sem jár, nem vagyok magyar állampolgár, Engem havi tízezerért ha felfogad valami gazember, kapálni, ezt-azt. És akkor se biztosítás (ha megbetegszem, menjek vissza a 'házamba', 'Ukrajnába', ahol annyi ellátás sem jár – mert nincs, mert amúgy minden megilletne, mi van, de ami nincs, azt keresheted! -, mint itt az anyaországba a menekültnek, akarom mondani feketemunkásnak, azaz a magamfajtnak se lószar.”

„Menjek el dolgozni; jó vicc, nem mondom. Vannak férfiak, akik ezzel ugrasztanak. Aközben, vagy utána, mert megsajnálják, szinte már megkedveltek, némelyik szinte megkedvel és ha megint erre jár, újra belém kérekedik – ha megfizeti, mit tehetek -. Ahelyett, hogy.”

„Elvinne innen?”

„Ne álmodozz.”

„Csak annyi összejöjjön, hogy egyszer tényleg megléhessek.”

„Ez most két 'üzlet' szinte egyvégtiben, valamit eltehetek belőle. Ha nem üt agyon Míster Jozsif.”

A tovarisért nyakleves jár. Nagyon nem szereti, ha bárki így szólítja meg! Ilyen érzékenyek.”

„Doszt, mára elég.”

„Már ha én dönthetek.”

„Váltás nyet? Jobb lenne, én fél napot, váltótársam a másikat. Nyolc óra, kurválkodás, nyolc óra mosakodás, nyolc óra alukálás... Nem mondom. Az hiányzik neked, lelkem, nem a repedt sarok.”

„Repedt sarkú; na, emiatt kikapartam egy muksó szemét!”

„Mert még akkor a fizetést sem siette el. Éppen ezek szoktak velünk szórakozni. Durva, mint a pokróc, aztán még neki áll följebb.”

„Anyámnak üzenek: jól vagyok, munkát találtam, túl sokat nem keresek, de így is vagy hússzor annyit, mintha otthon maradok. A felét megkapja, a többiből valahogy kijövök, egy picit félre is tudok tenni, Csókol középső leányod.”

„Szűzanyám.”

„Ha ez most elkap, amiért tíz perccel hamarabb akarok elvonulni, a képére mászok. Már ha tudok, mert ha előveszi a tört.”

- Csao, bambino, csao!

„Aranyos fiúk, ezek igen, ezek úriemberek, soha meg nem ütnének és fizetnek, mintha Csekolicsok lennének.” „Legalábbis úgy tesznek, aztán hajlanak rá, hogy ha nem ügyelek, meglépjenek! Kapnak a pofájukra.”

„Józsi elvtárs tovaristok Minszkből ellenben.”

„Hát még a Főnök jobbkeze, aki ott a második kanyarban abban a Merciben.” „Sokszor,

nagyon.”

„Esetleg ha – arra a kis időre, míg anyagilag rendbe nem jövök, míg meg nem tudok állni a saját lábamon – önállósíthatnám magam...”

„Mara, Mara, anyád ezért szült a világra?”

„Ajaj, de hányszor.”

Elnök Atyátok

Na ezt a hangot nem szereti, kimondottan földühíti az Elnök Urat, amikor valaki ilyesmivel heccelődik.

- Rám célzói? Lemondok.

És mér szedi is a cugehörét (vagy ahogy odahaza – Nagy Magyar Alföldünket a Dunántúllal egybekapcsoló pompás – mezőföldi kis hazájában a sváb dédanyukájától hallotta a boldogtalan emlékezetű rákosista rémuralom közepe táján, cugehörgyét!). Nyúl a táskájáért, kezdi behányni diplomatatáskája aljába az iratokat, Neki ebből elég volt, doszt, értem?

A baj, hogy nem csak gondolja, rikoltja is.

- Hányadik lemondásod a mostani?

Ja, ekkor már úgy a hatodiknál tart s kérdés, kibírja-e (ép ésszel?) a következő közgyűlésig.

- Méghogy én a KISZ-ben, jó hogy nem a KGB-be soroztok?!

Mert bent volt, ki nem lett volna – a maga korában – az Ázsiai Termelési Rendet Kis Hazátokban Meghonosító Szibírszki-Brigád (úgy mint az ÁTRKH-MSzB) ifjú változatának helybéli testületében, de hát beléptették volna (ha egy kicsikét korábban szüli meg az anyucija) a leventeegyletbe is!

De amikor már így ellentmond, semmi hézag, folytatódik a Szervezet elnökségi ülése, Elnöktök a helyén marad.

Hogyne, a komcsi banda nem kitette az állásából, ahogy megint kézbe vette (rögvest 1990-et követően még 1990-ben) a mezővárosban a kormánykerekét. (Kis városkátokban, véletlen vagy sem, de – az országközi választás bolsigyalázó rémtettét, követően – a „függetlenek”, valamint a velük teljesen egyetértő komcsimentő-szolgálatok nyerték a helyhatósági választást.) Elnök Úr – régi komcsiellenes értelmiségi – állás nélkül maradt. A Szervezetben megőrizte – ne is mondd, erősítette! – helyzetét, de hát. Nem mond le. Mi több, esze ágában sincs.

- Majd bolond lesz.

- Vigyázzatok, mert egyszer tényleg begorombulok és itthagylak benneteket.

- Bár látnám.

A tizenhéttagú elnökség három renitens tagjából az egyik pofátlankodik; de hogy a többi vele tart, érte háborog, megelégszik egy kiadós visszarikkantással.

- Ha én kilépek, kettészakad a Szervezet!

A sok komcsi- (bolsi- s egyéb kriptó-ez, kriptó-az, mindösszesen – végülis – kriptaszökevény-) gyanús társaság mellett településteken ez az egy szem polgári szemléletéhez ragaszkodó banda maradt (úgy-ahogy, láthatod) talpon.

- Ne bandázz, más is meghallja és még komolyan veszi a hülye viccedet!

Hogyne, bandázni a kriptokomcsi álliberálisok szoktak!

Piha.

Pláne!

Mondom, ha ő veszi a kabátját, a 83 tagúról 82 tagúra apadó helyi Szervezet kettéválik.

- Ha a Szervezet bajba kerül, ti lesztek a hibások! Ki képviseli akkor a keresztény, a keresztyén, a nemzeti, a jobboldali, a polgári, összességében az igazi civilizált európai értékrendet Mezőkávásdon?! Ezért, ha kell, utolsónak maradok.

Méghogy kilép; akkor bentragad a Szervezetben a maga képére (át) alakított egyszemélyes kft-je.

Ne túlozz; már te is a hullarabló kometistákkal tartasz?!

- Annyit gürizem a Szervezetért, amennyit senki; ha én nem állnék az élén – a többiek nagyban bólogatnak, a minden lében kanál ellenkező pár gazfickó a fejét csóválja –, rég megszűnt volna! Az általad emlegetett KISZ-ben nevelt gennyzsákok zsebetettek volna bennünket!

Igaz, ami igaz, a sikertelen választás után úgy kitették a mérnöki állásából a jobboldali polgármester-jelöltként pályázó Elnöktöket, hogy levegőhöz nem jutott. Akik fölbiztatták, természetesen megfélemeztek róla és nemhogy állást, még egy kis egyéb támogatást sem nyújtottak neki.

- Tudod, amikor egy baloldali lebukik, ezer balkéz nyúl érte, hogy mentse, kiemelje a gödörből, újra csatasorba állítsa! Ha meg egy (hozzám hasonló) jobboldali kerül bajba, dögölgjön meg a marhája?!

A Szervezet maradt az egyetlen fogódzó.

- Néha már a szervezetem is megsínyli – fogja a szívét, melyet a belső zsebében nyitva felejtett töltőtoll szurkál, máskora bal bokáját, mert hogy arról a bitang Betyárlányka kutyáról, netán a Mancicicáról bolhát szedett össze.

A szervéről nem beszélve.

Nem akarunk pletykálni, de megesett, hogy a csinosabb titkárnőnek másik állást kellett keresni, mert különben ott az irodában babázik le az Elnök Úrtól! Máskor meg általában két-három hónapot bír ki egy irodistanó a Szervezetnél, mert Elnöktök mint egy bika veti magát valamenynyi ártatlan nőszemélyre, hogy mire fölocsúdnának, már le is terítette őket – végtelen elkeseredésében s kibékíthetetlen antikommunista lendületével (a „Minden a miénk!”-et „Minden az enyim!”-re ferdítő elkeseredett dühében) - a szervezeti belső pamlagra.

- A taglétszám 357-ről 83-ra zuhan, de Elnök Uratok megint kizárásokat helyez kilátásba; a városunkból elszármazott tehetősebb polgárok adományaival tavalyelőttre 201.000 forintra szaporodó alapítványi tőkének lassan a felére apad, mert a Főnök évről évre hozzányúl az aranytartalékhoz, mindig többet költ, mint amennyi bevételünk van! Maholnap se tagunk, se pénzünk. Új vezetésre lenne szükség.

- Azért ugatsz, mert te akarsz a göré lenni – intézi el a rögvest le is szavazott indítványt.

Mert ugyan ez szóról szóra igaz, de a jobboldali szervezetet nyilván vagy szélsőjobb felől, vagy balról helyrefofogni igyekvő egy-két koma jobb ha befogja a száját.

- Elfelejtetted, kitől kaptad a Kávásd díszpolgára címet?! (Nem tőle, de úgy tesz, mintha ökezdeményezte volna, s az akkor már az őérdeme; való, javaslatára a Szervezet rá is gondolt, mert Elnöktök akkor még számított reá.) A karrieredhez én is hozzájárultam. (Amiből annyi sem igaz, amennyi az előző bejelentéséből, mert mitől fényesedett ki elnökségi társa pályája, csak nem attól, hogy neki még van állása?)

Karrier az 1990-es években egy kis mezővárosban... Ellenben Elnöktök a Szervezet pénzén utazgat, telefonál, a Szervezet székházában rendez be magán(mérnöki)iskolát, úgyhogy beszélhetnénk arról, ki járt jobban.

Már nem mond le.

- Mondhatsz, amit akarsz, te fogsz menni.

Baj van az emeleten?

- Est a társaságot én alapítottam, az én gürcölésem tartja életben, nélkülem megszűnik.

Arra válaszol, amire az elnökségi ülést szétverni igyekvő tagtárs utal: együtt hoztuk létre, csak közösen tarthatjuk életben.

- Megvan az érvényes többség?

Hogyne, meg is fog maradni! Mert a most kilépőújabb tagtárs helyett majd ő kiválasztja, ki léphet a helyére a testületben! Nem bizza a véletlenre, még hogy a közgyűlés szavazati eredményei alapján sorra következő személy, ő inkább arra gondol, akivel együtt lehet dolgozni.

Miután az előzőelnökségi ülés által a közgyűlés összehívására hozott határozatot egy szem maga visszavonta, ketten lemondtak, egy még váciál.

- Tisztulunk, egyre jobbak leszünk.

Mindinkább.

- Már te is rám szállsz?! Tudod, mikor végeztem én el a fokszimakszit?! Azt azért nem. Csak az előkészítőjére járt (az ország másik végében), de arról itt (talán) senki sem tud.

- Nem úgy értettem. Csak a kiskutyád (tudjátok, foxi, és szuka a lelkem), amikor legutóbb tüzelni kezdett, az én Maximak becézett agaram alá tette magát!

- Na ne, ez azért már több a soknál, már te is ellenem vagy?!

Mivel az elnökségi ülés bezárását követően előkerült a bütykösből a jóféle házi (azaz saját – szőlőhegyi – kertből való félszáraz), némi hárslevűvel szagosított rizlingszilváni, a hangulat feloldódván állt elő ezzel a hajmeresztő történettel a második utcában lakó elnökségi ember.

- Foxid fölmászott egy gyalogszékre, hogy az én Maxim beérje!

Elnök elébb csöndben hátrahányatlik, aztán.

- Vitte, mint Kriszti a ridikült! – utalt egy hölgy elnökségi tagtárs (három és fél pohár rizlinget követően) arra a helybéli iszákos nőszemélyre, aki elég csúful be szokott piálni.

Mármint hogy a nagykutya a kiskutyát a dolog végeztével, mert hogy úgy maradtak.

Az emeletes kutya története sem rossz, de most hagyjuk.

- Pityu kismacskája sem járt jobban! Ez még tavaly volt, de amíg élek, nem felejttem! A még érintetlen gyöngye leánycicáját az én jól megtermett perzsa kanmacskám leszorította, másik kettő megerőszakolta, aztán ő is alávágott! Majdnem elsírtam magam.

Ettől a Pityutól lett rosszul? Ki tudja.

- Tudjátok.

Mert amúgy az volt a kedvenc szólása, hogy „Jól alá kell vágni!”.

Arról beszélt volna, hogy élete legnagyobb teljesítményének azt tartja: legutóbb a külterületi klubházban egy asszony arról beszélt, hogy nélküle (Nélküle!) milyen rossz lenne, senki nem törődik annyit velük, tanyasiakkal, mint ő, szinte az atyjuknak tekintik! „Te vagy a mi igazi atyánk!”

Arról, hogy odahaza szülőfalujában ilyen esetben inkább aptyát említenek, jobb mélyen hallgatni. Még kitörne – időnek előtte – az osztályharc.

- Csak nincs valami baja?

S vitán felüli, jóból is megárt a sok.

Torban az igazság

- Ott megy Maláta Feri, a budigyűjtő!

Sírkertből jövet kivel nem hozza össze az embert a balsors? (Hogy most a bal-é e a jobb, avagy mégis a bal, a rosseb sem tudja ebben a kibalzsamozott többpárti demokráciában!) Maláta testvér (Érfalvánkából lett – nem akármilyen érvágással mezővárosi rangra emelt – Érvárosunk egy szem házgyári lakótelepének vízöblítéses fa latrina-ülőkének harácsolója) avval üti el az éltéből még visszalévő mintegy negyven esztendő, hogy (meglehetősen kicsiny) konyhája és (amannál valamivel tágasabb) étkező helyisége falát a szakipari munkája során végiglatogatott lakások hazamentett budiülőkével ékíti díszesre.

Hogy (tovább) ne cifrázzuk, elárulhatjuk – Kendteknek –, K. Kovács Kálmán pápistatemetőbéli elhantolási szertartásáról jövet (torba menet) ejti ki az egyik gyászoló a mellettük elhaladó Feri gyerek nevét. S ha egy név kiejtetik, bíza abból – egykönnyen – egész történet kerekedik! Már ha az ember (avagy az asszony, nemkülönben a gyermek, lett légyen fiú, avagy leány) otthon van valahol e nagy – vak – világban.

Maláta! Ha tudnád, mekkora örömet okoztál a gyászolók sorát záró özvegynek, amikor – hogyne, midőn – a mostani lakásba költöztek (ne is mondd, a harmadik emeletre!) s hült helyét találta a budiban a porcelán latrina fa ülőkéjének!

- Ígérte Maláta, hogy ne fogadkozott volna Ferkó, hozza, csak érjen (még ma(haza, viszi – vissza –, az lesz az első dolga! Mégsem vergődött vele, ángyodnak újat kellett vennie. Gondolhatod, hogy röhögtek a Hangya-boltban!

Ne vihogj ilyen hangosan, intik szószólónkat, nem illik ilyen gyászos gyülekezethez. Hogy a csudába ne.

Fejüket lejjebb hajtják, elgondolkodhatnak az élet folyásának rejtelmén, a titkok mélyén.

- Meg kell adni.

Korán ment el Kali bátyánk! Még nem töltötte be a hatvanhatot.

- Ha tudta volna, hogy visszajön a föld!

Ez is jóval kezd. A mellette haladó unokaöcs a (emennek komplett tébolyda, szinte-szinte szegényház) szövetkezetet isteníti, ez meg a (amaz szemében, kiköpött kriptaszökevény szovjet kommunista-módra, már-már hitlerista) magángazdaság megszállottja.

- Hogyne lenne az, mindenhez ért, mi paraszt dolog, amaz meg csak (ez esetben) a traktorhoz!

- Rám célzol? – szisszen föl az öcskös, ki (amúgy) a kft – gyanús szövetkezet gépszerelője.

- Ne bándd; ha egyszer ahhoz ért.

- Mért, kend mihez?!

Akkor egy rózsafüzért kéne végigimádkoznotok, inti őket nyugalomra a temetésről torba tartó rokonok, ismerősök, szomszédok, szaktársak tömegéből egy vénasszony, ki (tudni való!) ismét erősödő egyházunk újraszerveződött rózsafüzér-társulatának oszlopszerű tagja.

Ilyet.

Ahelyett, hogy a szegény – szerencsétlen – megboldogultra emlékeznének, emlegetnék, milyen rendes magyar ember volt, s hogy akkor most beszélje meg a család, hogy segíthet a magára maradt családon, nem, még ilyenkor is vitáznak, a maguk ocsmány ügyeit, hülye tréfáit veszik elő.

- „Föld”, „kolhoz”, „kiszgazda”... – húzza el mamóka a száját. - Az Isten, fiam, a drága Jézus.

Nevét hiába a szádra ne vedd, súgja a mellette haladónak K. Kovács Pista, Kálmán bátyád fia.

- K. Kovács, hát Te is elmentél! – sikít már az ajtó (szinte a kapu) előtt az özvegy.

El, mert túl van árkon-bokron a családban már minden nála idősebb. Miska mondja – meg kell hagyni, nem ok nélkül szomorúan –, hogy akkor most ő következik.

- Nem rád értette a plébános úr!

- De rám nézett – legyintene, ha lenne még hozzá ereje.

Ő még hatvanhárom sincs, aztán idejusson. A nagycsalád feje lett hirtelen (lenne, ha volna még nagycsalád); olyanformán.

- Maláta nem csak a budifákat gyűjti, összeszedi a postaládák kulcsait is!

Ne izélj; azt is a falra hányja?

Tisztára, mint a faluház honismereti gyűjteményében.

- Nem fizeti a villanydíjat!

- Nagyon utálhatod, ha ennyi szépet terjesztesz róla!

Utálatról szó nincsen, de amikor az anyja hatodszor is hiába kérte Malátát, hozná vissza a budiba a fa ülést, mert nem tudnak nyugodtan még...(mondjuk úgy:) kis- és nagydolgot végezni sem – legalábbis európai ember módján, (a nőneműek esetében mindkettőt, a hímneműeket illetően pedig leginkább az utóbbira vonatkozóan) ülve. S nem állva, mintahogy (állítólag) a franciák és a kapcsolt részekben, úgymint Ázsiában, meg a Balkánon élők teszik –, maga kapta föl a távbeszélő készülékét.

- „Haló, ott Maláta? Nem? De Maláta-lakás, nemdebár?! Akkor, ha találkozik a bátyjával, mondja meg neki, anyucikám új budi-ülőkét vásárolt, nem kéri vissza a maga kedves testvérétől a tőlünk elvitt fa alkalmatosságot.” A Maláta leány majd’ leejtette a telefont, mert most tudta meg, miben sántikál az öcsikéje.

Akkor még nem volt a Maláta-otthon fala vécé-tér; vagy csak Ari túloz.

Haha.

- „Haha”?! Halkabban.

Nyugodjék békében.

- Békével.

Béke poraira.

- Isten, Isten.

- A halott lelki üdvére!

...-ért.

Egy pohárka geszti szilvórium (tán nem mondtad még, már a halottas háznál vagyunk); ha tudnád, mennyivel többet ér, mint öt lityi skót viszki!

- Geszti?

- Mi vóna.

Ha már egyszer.

- Szegény Kálmán.

Csóró ember; na ezt csak gondoltad.

Csóró, mert mindig csak annyija került, amennyire épp szüksége volt magának és családjának. Nem úgy, mint ez a mai újvilág: raboljunk azonnal a család ötven nemzedékének elegendő ezt, azt!

- De ezt a darab földet hogy hagyhattam vóna?

Tor ide, tor oda, bevallhatja: nem bánta meg, hogy hozzáragasztott egy kicsikét a magáéhoz a Harangodi-düllőben. Sőt!

Kálmán huszonegy évvel idősebb (özvegy) sógoráról van szó. Pali bátyád nem megint vett másfél holdat?!

Ha ezt Kálmán megéri.

(Vehetne ő is.)

Bátyának hét nagyhold földje van, ennyit szerzett vissza a kárpótlással; feleennyit kapott negyvenöt után a földosztáskor, de hogy nem buta ember s az elsők közt jelentkezett, hogy neki föld kell, az árverésen majdnem megkértszerezte.

- A vejének adott egy darabot, a többit a kisebbik fia, Jani műveli.

Hogy bírná a maga nyolcvanegynéhány évével?! De ha a család nekiáll; ha ma lenne fiatal.

- Szidott a fiam, minek az nekem: Dehát negyvenvalahányezerért hogy hagytam volna ott...

A föld pontos árát hogy árulhatná el, még meghallja az adóhivatal besúgója, az ötödik kertszomszéd (akivel még az egyház elemiben összeugrott).

A határbeli szomszéd árulta a maga földjét, együtt járták meg a Donkanyart (majdnem azt hazudta, Doberdőt, mert hogy néha már összekeveri magát meg az apját). A bajtárs szabadult a visszakapott darab földtől, árából futja – valameddig – orvosra, ő viszont kihúzta (amúgy eléggé meggörbedt) gerincét és azon nyomban a magáévá tette azt a földrésztletet is!

- Majd hagyom az oroszoknak!

Na, erre már valóban kitört a kezdődő torban a hahota.

Szerencsére az özvegy és leánya még a konyhában (és a kamrában, valamint a tornácon és a fészterben, nemkülönben az udvaron, valamint – valamennyire – a kertben) tüsténkedett.

A jó öreg – Nyugodjék békében! – atyja, vén Sanyi bátyánk (ő már a komenizmus javán jobblétre szenderült) 30 holdas gazdaként került ávéhátok és pártotok (úgy is mondhatni, mindösszesen: államotok) látószögébe, pedig – ilyen kicsinységekkel ki vergődött abban a kíméletlen és életre-halálra szóló osztályharcban! – 1941-ben vette azt a tizenkét holdas darabot, amelytől harminc holdra tollasodott (később ezt úgy mondhattátok: kulákosodott) szegény, szerencsétlen hazánkban.

- Halkabban, meghallja az özvegy.

Kisebb gondja is nagyobb annál, hordja a család többi nőtagjával egyetemben az enni, inni valót a torosoknak (házgyári otthonunkba – éléskamra, nyári szin, valamirevaló sütő-főzőhelyiség, egyebek híján – az emeletes ház alatt lévő hobbikertben föl húzott sufniából, hol jó előre elkészültek a torba való dolgokkal).

- Még egy ilyen temetés és én is elpatkolok – nyög az elsőfordulóban a lépcsőn pihenő (vínak aligha mondható) özvegy.

„Kulák”, ütötték rá a bélyeget a 41-ben hitelre vett düllőrészlet miatt '45-től (míg tehettek). Szegény (immár szintűgy) megboldogult fi a, Kálmán gazdaszéképzőben érettségizett, de hiába minden („A vén kulák heába tüsténkedik!”). Kali csak a lapáthoz állhatott.

- Megbízhatatlan, az volt akkor a magunkfajta – sercint egyet a padlószőnyeges sarokba (hála az égnek, a háziak háta megett) az első emeleten lakó öreg szomszéd, mert hogy torbeli húscafat maradt a foga közt.

Baranyában bányában volt munkaszolgálatos (tudják még a torban hallgatózó ifjabbak, tanuljanak, ismerjék meg, mi az igazság, mert amúgy... honnan a fittyfenéből tudnék, amikor az iskolában, meg a sajtóban, tévében-rádióban erről ötven éve mélyen kussolnak?!).

- Nyugodjék... – koccint a torbeli geszti füttyülő szilvapálinkából öntött falatnyival az ember.

Békével.

Hiába, ha ilyen az élet.

Igazságtalan.

Na de hogy egyik szavadat másikba ne oltsd, 28 hónapot szolgált az öreg (hol volt még attól, dehát a kor, a rezsim, a tetű élet túl korán elvitte! (, az utolsó időben fizetést is kapott. Akkor már szénbányász Észak-Magyarországon; de annyi volt a levonás – „szállásért”, „étkezésért”, „ruházatért” –, hogy a végén 65 (hatvanöt) forint – jó, hogy nem rúbel – tartozással zárta a veres-muszt.

- Ó jaj – kezdi az özvegy, mert hogy megjött.

Nem csoda, az Ér-parti kerti lakból fölcipelni a vendéglátáshoz nélkülözhetetlen disznópaprikást, savanya ugorkát, cipót és sört, bort, pálinkát, sárga kólát és. Semmi és, az étkezészetet előre fölvihtették az emeletes házgyári (kétszobás) lakba, annyi betért, több semmi.

- Még jó, hogy ennyi embernek (egyelőre!) elég egy bili, mert a második már kiszorulna – élcelődik az egykor Jampecnak becézett vén himpellér a tornak helyet adó lakás szűkösségén, míg le nem intik.

- Nyugodjék, Isten, Isten!
Nem is rossz ez a kis paprikáshús.

- Hiába, ilyen ugorkát hét határban nem savanyít senki! Ha még ebbe is beleharaphatott volna...

K. Kovács Kálmán, élt 86 évet.

- Ennyit ér az ember!
Szart se, de ezt most hagyjuk. Nem illik ide!

- Pap bácsit meghívtátok?
Honnan lenne ennyi eszük, nem Nobel-díjasok ők!
Ilyen embereket...

- Nagyapádat (nagyanyáddal, apád húgával s nővérével) a Hortobágyra vitték! Valami kocsi birtokot, emlegetett az öreg, a csárda sötét, ablaktalan és fűtetlen kamrájába dugták be őket, ott teleltek A Tisza-parti tanárról, ahogy minket is a szomszédból, kilakoltatták őket: huszonnégy órát kaptak, hogy ami a két karjukba tér, magukhoz vehessék és takarodjanak, amerre látnak! Nálunk húzták meg magukat, aztán minket is csúffá tettek: nekünk csak 24 hold földünk volt, de velünk sem bántak kesztyűs kézzel. Minket csak kitelepítettek, nagyapádekat a hortobágyi kényszermunkatáborba hurcolták!

Öcskös hogy hinne ennek az egész mesének, a jó apja sem regélt róla. Hogy mert volna?!

- Ugyan már, képzelődni tetszik.
Jó, hogy nem említette a (csinált) bort, pláne nem a geszti szilvát, mert kapott volna egyet. (Hogy ne is említsük a tor-öröme.)

- Mindig mondta a nagyapád, a mai hortobágyi állami gazdaság valaha Debrecen városáé volt! Hogy nektek erről sem beszélt se a nagyapátok, sem a jó apátok?! Csodákszol?

Az immáron apa nélkül maradt K. Kovács gyermekek egyike sem hisz az egészről egy mukkot sem. Kitaláció, semmi más, amit ez a tökéletlen öreg hablatyol.

Apjuk az önkényuralom bukását követően igyekezett (volna) elmagyarázni a leányának és a fiának, mi esett meg – valójában – velük, de az addigra már igencsak felnőtt gyermekek értetlenül hallgatták, föl nem fogták, mit karattyol össze.

Ők erről (eddig) nem hallottak! Sem a tanodákban – pedig hányat kijáratott velük az ezerszer megnyomorított Kálmán! –, sem a társadalmi szervezetekben – ahova jobb híján mentek –; ne csodáld.

Az özvegy néni az első felesége Kálmánnak, az első korán eltemette (szegény belerokkant a tenger nyomorúságba). De az új úgy bánt velük; árván maradtakkal, mintha az igazi lenne.

- Istenkém.
Ennyi árva egy szobában!

- A Meggyes Csárdában laktak, másfélszer egy arasz méretű, egy szál üveggel védett szellőzőnyílás volt rajta. Jó, hogy nem fagytak meg.

Sokan ott pusztultak el a Hortobágyon, amely olyan volt akkor, mint egy jóra való szibériai gulág.

- Ami sok, az sok – önti el a pulykaméreg az öröklétre szenderült Kálmán bácsi nagyleányát (kétygyermekes anyát), aki valahogy úgy értette, hogy az apja bajtársa a pufajkás tisztí-különítményeseket gúnyolja.

Nem azért szavazott rájuk – hogy visszajöjjenek, visszahozzák a (nemzetközi) „szocializmust”, megint ők parádézzanak –, hogy nevetségessé tegyék.

- Apámnak elhinném, kendnek egy szavát sem!
Pedig Kálmán is belekezdett egypárszor, de gyermekei rendre letorkolták: hogy vennék be, hogy a párt, amelyben ők változatlanul hisznek, ilyen piszkos dolgokért lenne felelős.

- Jó, hogy nem Ádámig és Éváig tetszik visszamenni!
No persze ilyen alapon valóban van köze egyik dolognak a másikhoz.

- Kálmán csak azért nem szólt nektek hamarabb, mert féltett benneteket, nem akarta, hogy

bajotok legyen.

Ők az úttörőcsapatban, a KISz-ben, a szakszervezetben, a pártban.

Hogy lehetne ezt megérteni?

- Maga szerint apám hazudott?!

Amikor minderről (Kádár haláláig) hallgatott?

Mint a sír.

- Most már fölvilágosíthatnád a gyermekeidet, Kálmán!

Immár.

- Hallod, ezt már megcseszhetitek.

Szerencsére a kés alig szalad félig.

(A cipóba? A sonkába? A kerti vályogvaskó falába? A díszkerti tökébe? Netán mégis szószátyár Kálmán-barát kománkba?)

(Ki tudhatja ezt e máj – hibbant – világban.)

- Hiába magyarázta nektek, hogy akiket ti lerománoztok, ugyanolyan magyarok, mint mi vagyunk! Nem és nem, nem hittetek neki.

Azt sem, hogy ezek miatt nem vihette őket a templomba. (És hogy így már nem csoda, ha az unokáknak nem ízlik a hit- és erkölcsstanra járás.)

A saját apjuknak.

- Menjünk haza, míg rosszul nem végződik.

Halljátok – a XXI. század küszöbén – testvérek, ennél rosszabb már aligha lehet.

Torban az igazság, torban az igaz...

- Ha meg mersz mukkanni – ebben az érgyarmatvári vakvilágban.

Szegény Kálmán bácsi, ezért kínlódta végig az életét.

Még egy szó.

Bánatháj

Kövérré eszi magát, kinek bánata van (mert egyedül él, hanyagolják, miegyéb); ebből kifolyólag nőhetett ekkorára Cumi hasa?!

Szó sincs róla, csakis a ser teheti, a napi adag három-négy üveg sör. Nem sok, ahhoz viszont épp elég, hogy az embernek (egy idő után) domborodnia kezdjen a pocakja.

Hasa, gyomra (hasaalja, gyomorszája, szinte már – a tokáig – a mejje is)? úgy átabotában az egész.

Cumi (alias ifj. Kertész Mihály a megboldogult külvárosból) a kertvárosinak is mondható emeletes negyed – épületesnek nem állítható, ám legalábbis elfogadható házgyári kerület, magyarán lakótelep – (hol a ritkás tömbházak közti tereket, kivételesen és eléggé meglepő módon ligetek töltik ki) egyik tizedik emeleti, sarki kétszobás lakásában éli épp annyira boldog, mint amennyire boldogtalan életét az asszonykájával, valamint még mind az egy gyermekével,

Mit lehet itt tenni, ha egyszer csak ennyire futja a szegény embernek! Mert a férfiúnak – szokta (volt) mondogatni, ha túl van mindenben, őszinteségi rohamában a garázsban kialakított kurtaserház mélyén az ötödik Stefi után nyúlva – gondolnia kell a jövőre is.

Az atya azért döntött úgy, hogy őutána több gyermeket még véletlen sem szülhet az anyja, mert abból a 17 kataszteri hold vagyomból csak ennyire futja, minek csináljon egy szegényből tizenkettőt; hát Ő sem hülye („Nem vagyok én cigány!”, szokta volt bizonygatni a mi kozmoliberális, tehát amúgy eléggé másságbarát Cumink, midőn szóba kerül más – egészséges – ember három-négy, öt családjá).

Mert (mondanod sem kell) Cumi – amikor kiskorában a MÁV SC Kölyök 2. csapatában rúgta a port, nevezték el így, mert hogy egyszer, életében egyetlen azt találta odasúgni a Kölyök 3. balbekkijének (mint jobbszélső), hogy „Cumi!”, azaz etetni kezdte, ám hasonló rátermettségről azóta sem hallott a legjobb hetedik szomszédja sem –, szóval hogy Cumi és társasága (a feketén, kizárólag maguknak működő kocsiszíni serezőben) az Istennek sem inna afféle italneműt, mint Kőbányai.Ászok, Balatoni, meg egyéb (honi) világos avagy barna dolgokat! Csakis melyeknek már a neve is utal (a rozsdás kerékpárral, alig használt sublóttal s hasonló kivénhedt holmikkal ékített sernyelető helyiségben) a boldogabb napnyugati világra, úgymint Radeberger, HB, Schwechater, stb. (Például még – esetleg – a Pilsner, melyről honnan tudnák, hogy csak afféle cseh árpalé?) Nem és nem, nem olyan prosztó népség ők, hogy leereszkedjenek erre a szintre; „Soproni”, az csapna be, meg egy „Pécsi”! Nekik itt e (kis)mezővárosból lett (nagymező) város egyik tanyasora helyén az égnek szalajtott házgyári telep esténkinti sermérő rejtekében kérem...

Kaiser.

(...szépen. Ez jár.)

Hogy ne túlozzuk el a dolgot („Váltsál, koma, mert a végén az agyadra megy!”), Cumi bánathája talán nem is igazi, inkább tán az anyósának lehet bánathája, az övé sörhas! Az anyós egyébként is a vasárnapi reptéri nemzetközi sárkányröptetésre való, a kérdés csak az, hogy a lábára vagy a nyakára kötöd a köteled, s úgy vigyázz, hogy azért túl messze nem röpjölj, hisz a sárkány-eresztés (-eregetés) végén úgyis neked kell utánamenned...

- Méghogy az anyósom, a férje, Kálmán bácsi!

És a vihogástól már majd' lepottyán az alkalmi (sörszíni) ülőhelyről.

Túl hangosan nem, a durva hangtól óvakodnak, ne értse félre az egy-öt lakással, tíz emelettel arrébb morcoskodó vászonceléd (s a gyermeknek sem kötelező – épp most – tudnia, hol van apa).

Kálmán bácsi már tíz éve azzal kezdte, hogy a halott, vagy öt éve eltemetett elsőfeleségét keresve bement még az asszony egykori dolgozóhelyére is, az üzemben benézett minden irodába, keresi, keresi, nem találja! Bekukkantott a budiba, az elhalt asszony valahai

írásztala alá is, biztos odabújt a latrával. Mert azt hitte, elszökött tőle valami idegen emberrel,

Anyós... Még az apósok hagyján, legalábbis az övé. A másiké sem különb, ebben egyetértenek. Hogy mitől vesznek meg az asszonyok, ha a leányuk odaadják valami jöttment udvarlónak,...

Na, látod, itt lehet a bibi,

Hajítsuk föl!

(Vagyis isznak megint egyet, de – mondom – csak pianóban, ahogy magukfajta proletár úriemberekhez illő.)

Kálmán bácsi annyira megkergült, hogy időnként azt sem tudja, fiú-e vagy leány! (A náluk vendégeskedő rokonfi ú az ő nagyapja, vagy a neje udvarlója?) A múltkor is hazamegy, leszereli a tévé hátlapját: megetetnéitátná a Duna TV-ben látható haluszoda éhező halacskáit.

- Az akváriumra gondolsz?

Amolyan műsorjel, tévéjellkép, mit tudom én. Kálmán kapta magát, megesett a szíve a szomjan haló, éhen vesző halakon s beöntött nekik hátulról egy vederrel!

Hiszi a piszi.

Szó, mint száz, csak akarta, mert mire a vödörért ment, hazajött Cumi egy szem anyósa s helyretette az öreget.

- Gondolom jól belegyalogolt a kisöreg meszes lelki világába!

Ahogy mondd.

- Halljátok; mit akar ez az Orbán?

Mit ugrál.

Ahelyett, hogy örülne, hogy lik van a.

- Ne félj, az effélék ennyivel nem elégednek meg!

Nem vitás, Cuminak ellenére van Orbán és bandája.

Valamikor azzal kezdte (a családja), hogy az apja (aki ma már majdnem olyan lüke, mint az apósa, aki a tévébeli halakat meg akarta itatni), mint odaadó kisember a seggét kinyalta a főnökeinek, Előbb Nagyváradon, hol a NAC-ban rúgta a tököt, mégpedig olyan ügyesen, hogy az első osztályú nagycsapatba is majdnem bekerült már, amikor az apukája – Cumi öregapja – családotul áttelepült Magyarországra. Cumi apukája egy darabig kérette magát, de aztán azzal, hogy az anyaországban mégiscsak nagyobbak, a lehetőségei egy (hosszú hasonló tehetséges) magyar fiúnak, hagyta magát átcsalni.

Váradon sem volt rossz dolga, a váradi magyar világban (amikor ifiként, lassan a felnőtt első osztályú csapatba készülve) olyan dolga volt, amilyen neked sosem lesz!

- Nekem mondd?

Neki nem, de ki fi gyel oda.

Cumi már a legszívesebben megtartaná a mesét magának.

Mert még kiderül valami.

Ki tudja, mi vár a magafajtára. Olyan bizonytalan lett itt minden, amióta kiütött a demokrácia, Hogy ne mondják a szabadság!

Köszönjük szépen, rötyögnek a komák.

Valahogy semmi közük az egészhez. Hornhoz, Antallhoz, Torgyánhoz, Petőhöz, Lezsákhöz; ahogy igazában Kádárhoz sem volt semmi! Csak élni (a lehetőségekkel), enni (ami eléjük kerül), inni (ami belefér), a lányoknak csapni a szelet ("De szépen mondd, hol tanultad?!"), szóval – magyarul szólva – bele a vakvilágba! Élni, elférni, eltérni, el ... (hogyne, elfeküdni, elnyalni ...)...

Az apját ne bántd.

Mit tehet róla (ki fia-borja).

Arról nem, de eléggé ráütött.

Ráütött is mind a jó édes szülőjére!

Bandi, kinek kommunista gyárigazgató volt az atyja, hát ősem adhatja alább valami jó kis világpolgár-szemléletnél, Juszuf, kinek az apukája (éltében) kizárólag a kisgazdapártba hagyta magát becsalni, s kikkel tartana a fia, ha nem a nemzetiekkel, Bélus, kinek a drága jó édesapja az ávéhában verte – mondjuk úgy - a vigyázzrzenetet, míg őt is ki nem penderítették..., természetesen reformszocialista, sőt, ha őszinte lehet, bal liberáli. Kuc-kuc, a sarki csapláros öregapja a nemzeti parasztpártiak táborát szaporította, maga meg sem áll a szélsőjobbnek becézett MDF-nél... (Szélsőjobboldali, náci, nemzetiszocialista, fasiszta a marxi indíttatású. Jankónak mindenki e csapszéknői garázsszerezőben is, ki tőle jobbra áll – majdhogynem aki tőle jobbfelől ül a szerzésben a tuskóján –, azaz a szocdem – a nagynéha betérőAnti –, a baloldali polgári radikális – a sűrűbben közénk ülő Tamás szomszédunk –, vagy a nemzeti baloldali – György bátyánk, ki most is itt ücsörög a maga egyre savanyább söre mellett a száját nyalva - ...)

- Már megint politizáltok?!

Ez (nála) annyi, mint (másnak) a kuss.

Cuminak nem tetszik a dolog; az a nacionalista-félfasiszta Gyuri azt találja neki mondani, „Apádra ütöttél?”.

Bánatháj; hajaj, még hogy az asszonyé.

Arra hajaz.

Azt mondják, inkább a nőkre jellemző. Rosszkedvükben egyre többet esznek. (Az is előfordul, hogy a tüüre is rákapnak; annál aztán elképesztőbb a világon nincsen!)

A Cumi féle meg antúl inkább felönt a garatra. (Mondottátok volt: nem beiszik – lerészegedik, mint a disznó –, nem, inkább csak egyszerűen úgy betintorettozik, hogy annál jobban nem lehet! Cumi nyíltan nem issza le magát – pláne nem egyedül iszogatva, magával koccintva –, csak addig marad a kurtasörházban, míg ki nem rúgják.)

- Bántottalak én téged?!

Mert hogy Cuminak úgy esett az az „apázás” (mint másnak az anyázás), mintha.

Hogyne, leleplezték volna.

Tán nem mondtuk még, hogy az a drága jó labdarúgó apukája Váradon az urak kedvence volt; kitűnő csatár, jóvágású magyar gyerek, ráadásul úgy ropta a csárdást a cigánybanda előtt a váradi éccakában a Keres-parti kerthelyiségben (mint későbbben a nagyfi a a Berettyó-menti KISz-táborban a twisztet), hogy csak na

Mi tagadás, udvarias volt az urakkal.

(Nem vitás, egész életében beszari és benyali.)

Tehetett arról, hogy a csonka hazában meg a kommunisták rendelték a nótát?! Mit tehet arról... különösképp a fia!

- Ne erről beszélj, arról, hogy nyolc éve, meg négy éve kikre szavaztál!

Cumi akkor kapta a vizeskannát (mert hogy avval óvakodott le otthonról, hogy elmegy egy kis jó artézi vízért, ne mindig ezt a gyenge – és kemény, mi több arzénosí! – csapvizet fogyasszák) és úgy otthagya ezt a részeges bandát, mint (állítólag) Szent Pál az oláhokat.

Marcsa – Cumink egyes gyermekének az anyja – nem gondolta volna, hogy ilyen hamar végez azzal a vízfordásnak álcázott sörözéssel; oda se neki, jól ismeri az ura észjárását! Hát még a sörívő szenvedélyét. Még inkább a beteg lelkét; dehát mit lehet tenni, ha egyszer ehhez a kelekótya emberhez kötötte az életét.

- Takarodj – borította élete párjára a kanna artézi víz javát.

Mi több, rögvest meg is erőszakolta.

Előbb jól eltángálta (avval, mi keze ügyébe esett), majd jól a lovak közé vágott, Az asszonynak nagyon nem esett jól, védekezett, az emberéből ráboruló poshasd sör szagától utálat fogta el (majdnem elokádtta magát), de hiába minden, a megvadult ember megtette vele, ami nélkül olyan semminek érezte volna magát.

Így kibabráljon vele ez a takony (ellenforradalmár) népség.

Az asszonyka meg... egyre kerekobb. Nem mert újra gyermeket vár (ennek? minek? van így értelme? élet ez? életet ennek?, aki a múltkor dühében – hogy másképp viselkedett, mint ahogy elvárta – lehugyozta? Aki már ki tudja hagyadszor tesz rajta erőszakot? Két éve az aranyakat tépte le róla és vágta ki a csukott ablakon avval, hogy „Mész mindjárt te is utánuk!”? akit, ha kell még egyáltalán valakinek, az első utána ácsinkozó emberrel itt hagy? Akihez lassan a közös gyermek sem köti?) , csak tán ez a némi kis bú- és bánatféle,

Hogy így esett (velük).

Cumi (mindamellet) tán annak örül a legjobban, hogy belevelő fia lesz. Ugyanis a lurkó – mondom, mondanotok sem kell – a minapiban (óvodai önfeledt játékában) a micsodáját belógatta a kólás üvegbe s az ott úgy felfújta magát, úgy beledagadt, hogy orvosért kellett szalajtani. Neki – hogy kivételesen ő ment a gyermekért az óvodába – el sem merte dadogni az óvónéni, másnap tudta csak meg a család.

Hallod, ez is jól kezd!

Csak aztán.

Nehogy.

Jószagú Úristen (mondanak Túl-a-Dunán, mert amúgy – mifelénk – csak: úristen).

Ez meg a tiétek

Nála jobb polgármestert keresni sem lehet!

-Tudod, hogy van, mi is jól jártunk.

Indítja a kocsiját (a polgármester-rokon), hazatart a lagziból.

Összejött a család – rokon és barát, dolgozóhelyi cimbora – a hetedik faluból, kilencedik falu utáni városból, jó kis muri volt.

- Jó így együtt!

Legutóbb Böske nénit temették, akkor volt így együtt a Faragó-família.

A lakodalmas rocktól népzeneig, operettől nagyáriáig, beat-muzsikától magyar-nótáig lassan már a szomszéd városka főterén tegnapelőtt hallott dél-amerikai számokat is játszik a helybéli banda.

- Ez a finom érsoványfalvi zenekar!

Legfőbb az érfalvi rezések voltak (míg megvoltak) jobbak.

- Az sváb muzsika volt.

Csak lesnek erre a buta dumára. „Sváb”, hogy lenne az ő dédapjuk kedvenc ezesbandájának dallama német? (Hogy nem a szövege, a zenére járó dal verse, abban bizonyosak, a másikat sem nézik ennyire hülyének.) (Nyilván a rézfűvös hangszerekre érti a koma, szemben nyirettyűvel, pikulával, dobbal.)

- Voltál te már kupán vágva?

Halkabban, nem vagyunk kocsmában.

- De ez a Józsi, ennek megszaladt!

Még hogy agronómus (mi több, mezőgazda), egyetemet – azaz főiskolát, tehát felsőfokú mezőgazdasági technikumot – végzett, most harmadszor is biztos megválasztják polgármesternek.

- Megint függetlenként indul?

Bolond lenne valamelyik pártot a hátára venni. (Nyakába, tenyerébe, ne is folytasd.) Nem evett gyilkos galócát! Nem is fog, jó vér folyik az ereiben (a helybéliek szerint inkább: az van a pucájában).

- Hogyne, Faragó ez is!

Hajdú Jóska, de amúgy valóban Faragó, mert a nagyanyja Faragó leány volt. És a család – látod, mennyire – összetart. Ebben a piszkos kapitalizmusban is.

- Még hogy.

Jó hogy. Majd meszet esznek és szétrebbenek, mint (a közösségi élet kárára) az önérvényesítést egy pillanatra előnyben részesítő jérce- s kakas-sereglet, mikor is róka tör a tyúkólban -a tegnapi görényt követően – reájuk.

(A hasonlítás nem talál, de hát mit lehet tenni.)

(Avagy: sántít, mint a takonyvágóval lecsapott jappánkappan.)

Faragóéknál vagy öt éve nem volt lagzi; egy nemzedék kifutott, a következő egy kicsikét nehezen indult be. De, hallod, ha ezek egyszer házasodni kezdenek!

A beszélgető unokatestvérek (kereken hárman) épp a tizedrészét teszik ki a Faragó részről édes első-unokatestvéreknek, e majd' harminc unokaöcs, -húg, -báty és -nővér átlag három gyermeknek adott életet, e kilencven Faragón túl ott az első tíz-húsz unoka...

- Ne folytasd! – mutatja inkább a sörösüveget a testvéröcséd.

Evés előtt egy kis (kettő, öt-hat) pohár pálinka, vacsora (után meg – a közben használt italról most megfeledkezve – jöhet kinek a bor, kinek a sör. (A legitalosabb Faragó sem folytatja – ilyen esetben – tömény szeszszel a koccintgatást-pohárürítgetést-pohárfenékrenézést, nem, maradjunk a könnyebb italoknál.)

- Hallod, be lehet attól is tintázni! Nézd öcsédet.

Öcsös – a menyasszony öccse – már a kerítést támasztja.

(Hogy őszinték legyünk, ezen az éjszakán nem először, s csak remélni lehet, hogy utoljára, mert most már valóban összeesni készül.)

- Ez?

Kétkedik Józsi bátyánk harmadunokaöccse – az újember édes bátyjának a legjobb cimborája –, mert látott őmár karón Faragót. (Azazhogy átesett a léckerítésen, miután egy kicsit ott csüngött az atyai ház beriglizett kiskapuja melletti deszkapalánkon.)

- Azt mondta: Ez az enyém, a többit vihetitek! Ezért szeretik az emberek. Hagyta élni a faluját.

A harmadik szomszéd faluról szól a fáma. (Úgy hívják, Koppáncs.)

- Megnézheted, hogy néz ki az a falu; nem úgy, mint a mienk.

Érsóványfalvát (az érzékeny lelkületű – amúgy javarészen soványhátú – kommunisták Érfalvának keresztelték el rögvést, ahogy bejöttek az oroszok, hogy most meg azért ne vegye vissza az ősi nevét a község, mert így szokták meg, s a szokás, tudjuk jól, nagy úr, nagyobb, mint a magyar igazság! (zsebremagánosították a téesz vezetői. Kb. úgy és anynyira – feltehetőleg hasonló, szinte azonos módon és módszerekkel, hogy az eszközökről most egy szót se ejtsünk (azt majd a következő, szintúgy a népre hivatkozó pártállam szemináriumában tanítják!) -, ahogy szinte mindenütt.

- Erővel összevonattak bennünket Kádassal!

Aki nem tudja, adja át: Kádas – nagymagyaralföldi nagyközség, ma szinte kismezőváros – a Kádár-világban jeles (főlösen támogatott) téeszközség volt, az elnökök rendre Kossuth-díjat kaptak (jutalmul, hogy jól költötték el – azaz úgy, ahogy az elvtársak elvárták tőlük – az államtól kapott támogatást). Gazdag falu, mindent megkapott, megszerezte (most, az újdonszerű demokráciában!) a második szomszéd Érfalvát is! Azaz a szövetkezetét.

Ami az mgtsz-ből megmaradt. (Hogy a Mongol-Magyar Barátság végleg tovaszálljon.)

- Tudod, hogy van?! A főnökök a javát maguknak kiosztották, a többit nekünk hagyták!

Példának okáért megkaphatták a Laposban a tegnapi (a második tengeri-csőig vízben álló) szántót, mely ma – hogy okszerűbbé vált az újból magánkézbe került földrész művelése – férésként szolgál. Ők persze vitték – kft-be, bt-be, apja mindjárt megmondom micsodájába nem – a gépeket, a műhelyt, az üvegházat, az almást, a varrodát., mindent, de mindent, ami ért valamit!

Érsóványfalva tovább gyengült, Koppáncs megint erősödött.

- Azt hallottam, megbuktak ott is, a szövetkezet csődbe ment.

Szanálják, vagy hogy mondják.

Ha ezt Kádár meghallja...

Érfalva, Kádas, de Koppáncsháza!

Itt (mármint Érben) még azt sem engedték, hogy a téeszparaszt a neki megítélt (amúgy igen kicsi, a téeszelnöknek juttatott jegy század-) részét kivéve traktort s egyéb gépet vehessen!

- Béla bátyám Kis-Kovácsházán hazavitt egy traktort.

Az más, ott jobban járt a paraszt, de itt.

- Megmondták, addig nyúznak bennünket, míg meg nem szavazzuk! Összehívták a népet a kultúrba, nem mentünk el, nem volt elég szavazat! Mit tesz az nekik, újra. A végén, a huszadik gyűlésen meglett az egyesülés.

Jól kibabrált velük a kapitalizmus.

- Tudod, ennél a kommunizmus is jobb volt!

Végzi nyolcórás vállalati munkáját (a falujától tizenkét kilométerre lévő városkában), otthon műveli a 600 öles kertjét, gondozza az anyósa 600 ölet, a negyedik szomszédfaluban az apósa másfél holdját, az anyja öt nagyholdját. Akkor most ez a lagzi.

Ő lenne az örömapa.

Alig ötven, de inkább hetvennek néz ki. Legalábbis az arcát barázdáló ráncokról ítélve.

- Ennyit akkor nem loptak!

Azért loptak akkor is.

- Én nem.

- Én igen. Volt, amikor két utánfutó tengerivel kerültem meg a falut, hogy a kertek alatt behajtsak az udvaromba. Akkor vettem észre, hogy a szomszédomhoz vastag tengeriszórás vezet.

Ő csöves, a koma morzsolt tengerivel lepte meg a maga szövetkezeti szocialista paraszti háztáji gazdaságát a (muszkafajta) kolhozából.

- Rámutatott egy darab hereföldre és azt mondta: „Ez az enyém! A többit vihetitek.”. Engedte élni a többit is.

Hogyne választanák meg újra; Nem ellenségei ők maguknak.

- Más helyen a vezetők mindent eltakarítottak, mást nem engedtek a vagyon közelébe se.

Faluban, téészenben.

Tanácselnök, vébé-titkár, szövetkezeti elnök, alelnök, ágazatvezető s mindenféle ugrómókus, szóval aki azonnal tudta – Lenin nélkül is –, mi ebben az új helyzetben a teendő.

Vagy száz hektáros heretábla egyik (jól körülhatárolt, nem vitás, kitűnő) sarkára mutatott sógor, a többivel azt csinál mindenki, amit akar. Aki bírja, marja! Levágták, a szénát hazavitték.

- A keresztapámnak három vontatóval vittem. Számítsd ki, ma mennyit kellene érte fizetni.

Nem tízszeresét, százszorosát.

- Úgy voltak vele, ha nem jut, hát marad.

Így jutott mindenkinek, nem csak a nagyfőnököknek! A főnökség nagyon a nép begyében van Érfalván!

Hogy Sovány-fertályról szó sem essék. (A Sovány-hátra települt zsellérvilágról.)

(Attól „hát”, hogy az esősebb időben szinte folyamatosan víz alatt álló Lapos közepétől az országút felé jobbra egy kicsit magasabb az áldott anyaföld.)

Soványfalva az Ér martján.

- Kár, hogy nekünk nem jutott ilyen Józsi-féle, kimaradtunk mindenből.

A mennyegző lassan hajnalba torkolló éccakáján harmadik doboz Szimfóniát kezdi meg. Igaz, néhány szállal a rokonság szívott el.

Lagziban hogyne.

- Csinálom, míg bírom.

Ha lehet.

Pláne a lottó

Hetvenötmillió? Ezzel már lehetne mit kezdeni. Végre rendbe tehetném a dolgokat. Eladnám a házat, hozzátennék egy kicsit és máris másfél házam lehetne! Nem a félházzal van bajom, jó ez, pláne hogy így eljár az ember feje fölött az idő, nem azért, ezt a pici veteményest meg virágágyást, a porta előtt az árokpartot is sok már nekem karban tartani, de ha csak az enyém lenne a ház – 75.000.000-ból futná nem hogy másfélra, négy és félre, hetvenhétre is –, az unokáknak lenne hol játszaniuk! Csak a tíz-, meg a négy-emeletesbeli blokklakás; szegények azt sem tudják, mi az, hogy tücsök! Az embernek a saját házában – mondom, a félházzal a félporta féludvarán és felkértjében is – végre bogárral játszadózhat, az egy darab meggyfánkra röppenőmadárral incselkedhet, a szomszéd macskájával hancúrozhat, kutyájával kergetőzhet a hat unokám! Mind a hat Marci meg Juci is, az anyjuktól biztos el tudom ide csalni őket; szerencsétlen fiam, én nem tudom, hogy bírnám ki, ha elszednék a gyermekeimet. Nagyfiam jól megjárta, a bíróság az aszszonynak ítélte a lurkókat; küzdött értük, mint egy oroszlán, de hát a menyemnek nem volt nehéz bebizonyítania, hogy az ura elitta az eszét és így alkalmatlanná vált arra, hogy maga nevelje föl a két apróságot. Azért neki is vennék egy házat, meg egy-egy házat a két gyermekének, drága kis unokáimnak! De nem hagynám, hogy még egyszer bárki elszedhesse tőle ami az övé – mert persze a fiamnak mennie kellett a lakásból, most albrétben kínlódik –, az ő nevére íratnám, nem engedném, hogy az új asszonnyal közösködjön! Majd ha az is szült neki egyet-kettőt! És ha megbecsüli magát; az asszonyka is, a nagyfi am is; persze a házat csak megkapnák! Hogy tőlem a fiam elköltözött az új asszonynak valóhoz, szinte teljesen megváltozott, abbahagyta az ivást. Ha a dohányzásról is leszokik, a kertés házon kívül kap egy nyaralót is! Csak üssön már be egyszer az ötös! Ha négy találatom lesz, az is megér tán négy-öt milliót, abból csak apróságotra jut, ha az embernek két leánya, egy fia, két veje, egy-egy elvált és új, második menyje, meg hat unokája van! Teremtő Isten, a legtöbbet ezen a héten Lajos kapná, ő szorult meg a legjobban, és látom, igyekszik, mert másképp egy vasat sem kapna tőlem a hetvenötmillióból.

- Majdnem négy találatom lett! Az egyiknek mellélöttem, a másiknál a kapufát találtam el, kettőmeg szinte közvetlen a kihúzott szám mellett van. Pláne ha az ötödik is beüt... Én mondom, legközelebb biztos bejön, hiába, mit tehet az ember, Lajos hiába okoskodik, na várjon csak, ha most húzom ki az ötöst – azaz kihúzzák az én öt számomat, mert évtizedek óta (szinte rendületlenül) ugyanazt az ötöt teszem meg, de egy hármason kívül, mely pár ezer forintot fizetett, többet még nem értem el –, ha ezt a 92.000.000-t hazahozom, nem kap tőlem egy rohadt vasat sem! Még hogy én csak a sült galambot lesem és ahelyett, hogy összehoztam volna mindazt, amire nekem és családomnak szükségem van, a lottóra bízom a sorsunkat?! Ezt vágta a pofámba. Mert hogy ő nekiáll és igyekszik munkával, meg ésszel összehozni a saját házra, a Holt-Körös-parti vityillóra és kertre, meg a Trabantot leváltó Renaultra valót! Mintha én ezt megtehettem volna! Egész életemben gürcöltem, de hogy egy vasdarabot nem hoztam haza a mesteremtől, majd a ktsz-ből, a fél házon meg a betyárbútoromon kívül semmim sincs?! Mentem volna el lopni, mint annyian? Ezt kapom a fiamtól. Neki mintha könnyebb lenne; meg nem szedi magát, ahhoz nem jó házba született, a szülei nem arra tanították, hogy kell lopni, csalni, hanem hogy becsületes munkával is boldogul az ember! A magunk fajta csakis így. Na jó, pláne ha így beszélsz, a neked szánt házra valót szétosztom a hűgaid között! Persze még gondolkodnom kell – van rá egy hetem! –, s lehet, hogy a két kis árvájára íratom a fi amra eső részt. Mert ha most nem is jött be, legközelebb biztosan ötös találatom lesz és kész, hazahozom a bankból a pénzt, kifosztom őket! Fognak csodálkozni, öreg Vargha Lajos (nyugalmozott szövetkezeti lakatos) megütötte a főnyereményt! Az hiányzana, nyolcvannégy évemnek úgy a felét azzal töltöttem, hogy az ötösre pályáztam! Előtte csak a totó; de aztán elegendő lett a fociból, mármint a magyar labdarúgásból és

szakítottam velük. Amikor Puskás-Kocsis-Lóránt-Zakariás-Hidegkúti-Czibor-Grosics-Sándor-... hogy is van tovább, nem nyerte meg a berni világbajnokságot, kiszálltam, attól fogva a lottóra esküszöm. Nem azonnal, de hamarosan már csak lottót vettem, a totóról fokozatosan szoktam le, ma meg pláne a lottó a jobb, arra érdekesebb az embernek a pénzét költenie, nem sok az, egy százas se kell és az embernek esélye támad arra, hogy milliommossá váljék! Milliomos Vargha, bár így hívnának! Amerikás Vargha volt a nagybátyám, a század elején kiment Kanadába és úgy jött meg, hogy vehetett egy tanyát huszonnégy hold földdel, na nekem százhuszonnégyre is futja, ha beüt az ötös. Hold, nagyhold, ugyan már: a Föld holdja is az enyém lehet, ha ezt a tenger nyereményt nekem húzzák ki! A totóval pár ócska milliót, legföljebb tíz-húsz milliót lehet nyerni, ráadásul ahhoz 13 meg 1 meccs eredményét kell kitalálni és hát ebben az átkozott bundázó világban hogy sikerülne, a lottóvalviszont akár százmilióit is kaphatsz, csak azt az öt számot kell jól bekeresztezned. Ők persze hetente változtathatják az öt számukat, én nem, olyan nincs, amit én egyszer megmondtam, abból nem engedek. Ha most nyerek, Lajos nem kap egy vasat se, na jó, valamit csak, de Klára kap tőlem a saját kertés ház mellé egy balatoni nyaralót is, mert abból már futja, a vejem pedig olyan szépen szólt hozzám. Azt mondta, apuka, ha valami baja van, csak szóljon, bármikor beugrom a kocsiba és elviszem az orvoshoz, vagy a borbélyhoz is, nehogy úgy járjon, mint tegnapelőtt, amikor a vérnyomás leszedte a kerékpárjáról. Félt a nagylányom embere, édes jó Istenem, de azért az unokáknak egyenlő részt osztok! Tízmillió ugyan nem jut mindnek, de majd csak elosztom, szorzom, kivonom és hozzáadom igazságosan!

- Ha ötösöm lesz, te is kapsz belőle! Nem árultam el a szomszédnak, mennyit, de nagyon megörült. Nevetett, hogy szeretné ő azt látni, úgy sem lesz az egészből semmi, csak bolondítom! Dehogy, őszintén szólva megsajnáltam. Átmentem hozzá, nincs-e egy ötvenese, mert annyi hiányzik, hogy megvehessem a hetvenvalahány forintos legolcsóbb lottószelvényt – elszámítottam magam, itt a hónap dereka és a nyugdíj még sehol, állítólag a miniszterek elszámolták, azért késik, tudom Isten, nem késne, ha a mi tíz-húszezrünk helyett az ő egy-két-három milliójunktól lenne szó! Tudom Isten, adnék én nekik, csak kerülnének a kezem közé – s a keze ügyébe esővaslapátot emelte meg és mutatta, hogy lesújt vele reájuk –, mondta a szomszéd, mert neki még annyi pénze sem maradt az elmúlt havi nyugdíjból! Már azon gondolkodott, hogy kimegy az utcára kéregetni, de hát minket nem erre tanítottak, mi ha éhen döglünk, sem állunk ki az utcasarokra kuncsorogni, hogy legyen aznap betevő falat a szánkban, nem, erre föl kapta magát, kerékpárjával végigjárta a szomszéd lakótelep személtlerakóit – életében először, állítja, de én azt hiszem, néhányszor már belekóstolt a kukás mesterségbe –, hogy összeszedegesse a szemétkébe tett száraz kenyeret, miegymást, mitől a disznó sem hal éhen, neki pedig meglesz a télire való „csabai vastag”-ja. Mert a szomszéd – teljesen igaza van! – a rokkant feleségével disznót hízlal ma is minden évben, hogy teljesen ne kelljen éhenhalniuk a nyugdíjuktól. Azt mondja erre a koma a szomszédban, hogy átmentem hozzá azért a nyavalyás ötvenesért, hallod-e, Lajos, nem tudnál kisegíteni? Az ólat támasztotta, a nyolcvan kilós kinézetű hízónak valót méregette, amikor rányitottam. Hogy egy fitying nem sok, annyija sincs, nem hogy megvegye arra a napra a kenyeret a feleségének, mert ő még megvan kenyér nélkül, de a feleségéért fáj a szíve; nem elég hogy alig bír menni – rossz lábát két mankóval sem nagyon tudja arrébb vinni –, a koplalástól a gyomorfa is kilyukadjon? Eléggé elkeseredett volt a koma, mondtam is neki, öcsém uram – mert hogy ő három évvel utánam született –, egyet se bánjon, úgy kihúdom a szarból, hogy észre sem veszi! Halljunk oda, csak nem? Ne hergeljen kend – mert ha bolondozunk mi vén hülyék, tegeződés helyett a magázódást, vagy ha nagyon megszalad és már nagyon nem férünk a bőrünkben, kendezni, mi több, kegyelmes uramozniméltóságos asszonyomozni szoktuk egymást –, mért csúfolja a szegény magyar embert?! Nem, én nem, tényleg megkapod, szomszéd, az ötös nyeremény rád eső részét! Hogy mennyit adok a majdnem százhusz millióból, az attól függ! Mert tegnap a kisleányom, Irén olyan csúnyán szólt az unokámra –

egyetlen leányukra, arra a csuda szösze (mint az édesanyám volt!) és cserfes szájú Irénkére (ebben meg az anyósomra ütött, akit persze túlzás cserfes szájúnak becézni, akora lepcsés pofája volt szegénynek, hogy az ember a legszívesebben kiszaladt volna előle a világba, nyugodjék békében!!)–, hogy azt találtam neki mondani, ha még egy ilyet szól, nem hogy letöröm a derekát, megvonom tőle az ötöst! Nem kap egy vasat se, pedig azon a héten éppen azon törtem a fejem – amikor magamban elosztottam a várható főnyereményt a családom tagjai közt –, hogy neki egy kicsit többet adok, mint a másik két gyermekemnek, mert ő a legszerencsétlenebb, azaz ő a leggyöngébb! Állandóan ágynak esik, az első járvány biztos hogy megtalálja, a kisunokámat is elég nehezen hozták össze, több nem is lehet. Mondom, Irén, vigyázz magadra, mert ami sok, az sok, pláne ha a leányod bántod. Mert a szerencsétlen a sok nyavalyájától épp azt bántja, aki a legkevésbé szolgálta meg. Mondtam is neki, hallod, ki nem tagadlak, ha hozzá mersz nyúlni az unokámhoz, de neked nem veszek házat a százhuszmillióból! A szomszédnak aztán elárultam: azért olyat tenni nem tudnék, a tegnap Irénke nélkül szétosztott pénzt ma újraosztottam, hogy neki is jusson valamicske.

- Egy fillért nem adok a gyerekeimnek, a teljes kétszázhetvenmilliót befektetem és életemben először vállalkozó leszek! Úgyis arról ábrándoztam, amikor a lakatosiparban fölszabadultam, hogy egyszer a saját műhelyemben dolgozom! A jó apám azért adott iparosnak, mert a kis földet nem akarta szétosztani ötünk között, két lányát kitaníttatta – az egyik varrónő, a másik cukrász lett – és jól férjhezadta, a legkisebb, a kishugunk tanítónő, a föld meg a bátyámé maradt, hogy a birtok egyben maradjon s legalább egy kis családnak kenyeret adjon! Majd hogy beütött a kommunizmus, a földet elszedték, nekem lett a legjobb sorom, mert iparosként az ember – ha szerette a szakmáját és nem restelt minden szakmai fogást megtanulni, minden újdonságot ellesni – megélt a jég hátán még a vörösök alatt is. De akkor, hogy a segédlevelet megszereztem, azzal vágtam neki az életnek (hja, a Horthy-világban), hogy alább nem adom, a magam ura leszek! Lettem is volna, ha ránk nem köszönnek az oroszok és be nem zavarják az embereket a közösbe; már egy fél műhelyre valót összeszórtam, odahaza az egyik kiürült tehénistállót apám nekem adta, hogy abban berendezhetem a kócerájomat; megvásároltam egy tönkrement mester szerszámaikat, kisebb dolgokat már odahaza megcsináltam, azon törhettem a fejem, hogyan nyithatom ki a saját „bótot” – nagyanyám nevezte boltnak a lakatosműhelyt –, apám is ígérte, segít, amikor kitört a háború; negyvenöt után nem sokkal az egésznek befellegzett, de a saját műhely azóta is álmaim álma! Na, mondom, ha ti velem így bántok, elkommunizálom a családtól az ötöst, a teljes nyereséget magamra költöm: a 270.000.000-ból már nem akármilyen-semilyen manufaktúrát nyithatok! Ha Mercedesékkal, Fiatékkal, Fordékkal, Toyotáékkal versenyre nem kelhetek is, de valami jó kis gyárat azért abból már össze lehet hozni! Én adom a szakértelmet – annyival tán én is szolgálhatok, mint ez a tökéletlen Horn-Kuncze kormány –, a bank a 270.000.000 forintot és egy életre megszűnik a gond! A gyermekeim csak lessenek: vén marhának tartanak, de egyikük sem mer semmiféle vállalkozásba fogni! Hogy így nem lehet, amúgy, nincs miből, meg egyébként is elszed az embertől minden fillér nyereséget az adóhivatal, az állam is csak a száját jártatja, a pártokról jobb ha nem beszélünk; szóval hogy szerintük nem érdemes vállalkozni, ha megnyerem az ötöst, csak osszam szét köztük, majd ők tudni fogják, mire költsék, ne én szabjam meg, kinek mennyi jár! Adjam oda, ők három egyenlő részre elosztják s csak bízzam rájuk! A többi az ő dolguk; ne én mondjam meg azt sem, mire költsék! Még hogy ne honolului nyaralással kezdjék... Azért vesztünk össze, mert elárultam, kinek mennyit adnék; még hogy mennyit, de (én vén marha!) azt is kikotyogtam, ki miért kapna többet vagy kevesebbet! Pláne hogy azt is megemlítettem – mondom, kihagyott az agyam –, eleve a nagy részét az unokáimra írom, nehogy valaki elszedhesse tőlük; ők az én életem, bennük még nem csalódtam, s ők talán befejezik a művem: akad tán köztük egy, aki létrehozza, amitől engem megfosztott a derék moszkovita-sereg, a VARGHA ÉS VARGHA KORLÁTOLT FELELŐSÉGŰ TÁRSASÁG-ot, kisvárosunk első számú nagyipari

középvállalatát. A 270.000.000-n úgy hajbakaptunk, hogy döntöttem, coki, semmit sem kaptok! Majd a haszonból amit jut s marad. Nehogy már elkótyavetyéljék azt a kétszázhetvenmilliót, amiért egy életen át annyit izzadtam! A nyereségből, a kamatból, a hozadékból, az árrésből, haszonkulcsból, jövedelemből és egyéb fittyfénekből kap annyit mindegyik, hogy úgy éljen, mint Marci Hevesen: ha nekiáll dolgozni! Mert úgy döntöttem, azzal segítem – tovább, vén fejjel – a családomat, hogy munkát adok nekik a gyáramban. Aki nem dolgozik, ne is egyék, úgyhogy nem lesz olyan unokám, amelyik arra hivatkozhat, hogy „nincs munka” – mert hatból három munkanélküli (az egyik Amerikában, a másik Angliában, a harmadik meg idehaza próbálkozik a lehetetlennel: szakma nélkül emberhez méltó módon megélni). Tőlem kapnak munkát! Ez lehet a legszebb ajándék, amit kaphatnak tőlem, amit adhatok nekik a 270 millióból.

- Még egy ilyen mellényülés (mondom, a számot húzó kóficok mellényülása) és abbahagyom a lottózást. Én mondom, az egészben az a legfárasztóbb, hogy az embernek hétről hétre újra kell osztania a nyereményt, mert hogy minden alkalommal más a tét (több, kevesebb), a családomban pedig mindig történik valami, ami miatt változtatnom kell a szisztémán. Pláne ha ekkora családja van az embernek! S ahányan vagyunk, annyifélének teremtett bennünket a Mindenható.

Még szerencse

Az aligazgató (a puhulás dandárján) egy mellékúton igyekezett – a lakótelep széli emeletes – otthonából a szomszédvárosba, hogy rendezze az aznapi rendezni valókat. Tárgyalni a szomszédvári céggel, miegyéb.

Fürdőhely az illető szomszédváros, dehát mit lehet tenni, úszógatyát csak nem vitt magával. Mindene a víz, az úszás, az öreg liget még vénebb fái alatti heverészás, a semmibe pislogás, a helyes formák észlelése, dehát első a dolog!

Nem azért, hogy építse Kádárnak a szocializmust (különösen nem János király „proletárdiktatúráját”), de ez van a véreben! Rendes iparos ember még igyekvőbb fia, s e dolgos emberfajta nem teszi le a kalapácsot egy kis lógásért.

Lógni s lötyögni hogyan lenne jó, de nem dolog helyett!

(Mondanunk sem kell, nem „Lenin és Sztálin kalapácsát” emlegeti – magában beszélve – jó fi rma hőszünk, apjáéra gondol, senki máséra.) (Apjáéra, ki a kis műhelyben ma is ügyesen forgatná, ha ugye...) (Hagyjuk.)

(Szídtuk már eleget a komcsi államosítást, most az egyszer hagyjuk a bús francba.)

(Úgyis buknak, legyint – magában –, mert egyáltalán nem hisz az egész bolsevik handabandában. Még ebben a – nyolcvanas évek végi – reformkommunista hajrában sem.) (Azt persze ő sem gondolta, hogy ilyen hamar.)

Úgy hozta a sors, vezető lett anélkül, hogy belépett volna.

Gazdasági (még pontosabban szakmai) vezetőként – legalábbis ha nem közgazda az ember, csak egyszerű mérnök – valahogy elnézték neki, hogy nem párttag. Kezdetben piszkálták, utóbb csak bízatták, ma már csak legyintenek.

- Kutyából nem lesz szalonna! – röhög a képébe s megrögzött rákosistából lett finom kádárista párttitkár (célozván a nem egészen tiszta származására, valamint egyetemi végzettsége okán pláne nem világos osztályhelyzetére).

Bonyolult volt neki.

Hogy ne mondjuk, pár (rendszerelváltó) esztendő múltán még érthetlenebbé válik neki a világ.

- Én Lenint úgy szeretem, mint ti Jézus Krisztust! – fakad dalra valamivel később az egyébként nem is olyan rossz ember. (Mármint hogy nem lenne rossz, ha megfélemezne karhatalmista múltjáról, valamint leninista jelenéről, nemkülönben jelleméről.)

Nem is kell mondanom, nem eszi az embert, nem, nem az a fajta! Legföljebb – ha meg akar valakit fogni – besorozza munkásörnek. Ha nem vagy párttag, akkor is! Na nem a munkást (ebből az emberfajtából kerül elég túljelentkező), nem, csakis az értelmiségi kinézetű, feszt gyanakvó intelligencia nagyüzemi képviselőit.

Ad nekik.

Hja, csak ezt is megússzam – tépelődik tovább magában hőszünk – és gázt ad agykutyáknak való sötétkék 1500-as Ladájának.

Vállalati, de mit tesz az.

A derékszékben rajta kívül nemrég még csak az MSzMP első embere járt ilyen kocsival; ma már (egyre inkább) a nyugati meg a távol-keleti nagykocsi járja.

Jó ez; igazgatóhelyettség ide, aligazgatóság oda, eddig csak egy Kis-Polskira futotta, azt is a neje örökségéből vették.

Állítólag eladják neki bagóért ezt a kocsit s akkor végre kényelmesen mehet nyaralni a családjával!

Amíg kicsik voltak a gyermekek, valahogy bepréselődtek az igen kis növésűPolski-Fiatba, bár a neje csak úgy fért be, ha az anyósülésen beült a padlótól az ülésig rakott úti holmi és az ülés támlája közti pici helyre.

Megkapja a vállalattól ezt az öreg Ladát, azt meg a fiának hagyja.

A város szélén ügyes teremtés integet; később e helyt az utcalányok sora közt kell majd elmennie. Ekkor – az 1980-as években – még egy fia kurva sem intené le a kocsis embert. Stoppos, aki.

- Elvinne?

Hogy hová, szinte mindegy.

Na jó.

Igen, arra.

Abba az irányba!

Hamar kiderül, a nagyleány igen jól érzi magát a nagykocsi anyósülésén.

Méltóságteljesen – elégedetten? – (a készbe ülven?) (társalog a pilótával.

A végére kiderül: vagy kocsisnak (nagykutya sofőrjének), vagy nagykutyának nézi – véli – a nagykocsi vezetőjét. A végén már cirógatja. (Nem is annyira hősünket, mint a kocsikát!)

- A Nagykovács utcában! - válaszol pilótátok érdeklődésére a mintegy tizenhatéves nagyleány.

Szóval hogy ott él.

Hogy elüsse az időt, kíváncsiskodik aligazgatótok (kiből csakis azért lett pár év múltán igazgató, mert az előd magánkézbe vette s céget, tehát hősünk a munkát örökölte, a hatalmat nem annyira). (Üsse kő, Péter nem afféle!)

Így tudta meg: a kisleány középiskolába jár, most menne másodikba, de a legszívesebben úgy otthagyná az egészet, hogy. Sportolni jobban szeret, a nemzeti bajnokság második vonalában játsszó (ne is rész létezzük, női) kosárcsapat kapusa.

- A kosárlabdában nincs kapu – oktatja örömmel az elgondolkodó elvtársurat a mi hölgymenyétünk.

Hogyne, csak.

A kézilabdára gondolt, mert gyermekkorában a szülőházukkal szomszédos Pályán hetente látott jó meccseket (hogy a mindennapi edzésről szót se ejtsünk).

Micsoda idők voltak!

Ez a kisleány.

Egész formás.

Látszik, hogy szeret mozogni.

Fürge lehet.

Na ne, túl fiatal, meg egyébként is; még ha nem kellene sietnie.

Ha kedve támadna, se foghatna neki.

(Az udvarlásnak.)

Inkább tartózkodó.

Szóval a Nagykovács-utca! Gyermekkorában gyakran járt oda.

- Kihez?

Fodorékhoz, édesanyja unokatestvérének családjához látogattak el legalább havonta egy hétvégén. (Vasárnap, mert akkoriban szombaton még a munkahelyen kellett dolgozni.)

Van a leánynak mindene.

Ahhoz képest, hogy tizenhat sincs; nyilván – ha egyszer az elsőből e nyáron tart a másodikba – csak a tizenhatodik életévében van. Többet mond, hogy annyinak vegyék, amennyinek alakja alapján. Igen. Hogy a csudába ne.

- Fodorék? Akkor biztos nagyanyámék!

Nagyanyja az a Muci néni, aki Péterünk édesanyjának az édes elsőunokatestvére!

- Én az unokája vagyok!

Ő, mert hogy Péterünk másod-unokatestvére a szülőanyja.

Jól telik az idő.

Az út.

Elerre-elarra.

Nézzünk oda.

- Még szerencse, hogy időben kiderült! – búcsúzik a szomszédváros szélén kiszálló (továbbutazó) nagy leány az ő kedves pilótájától, kit már (eszerint, mintha, agyrém) kinézett volna magának.

Utóbb hallja Pétertek (midőn épp kimarad a cég zsebtételéből), hogy a kisleány – ki, ezek után, természetesen, édes unokahúga – úgy otthagya a középiskolát, mint a csuda! Férjhez kellett mennie.

Az hiányzott volna Petinek, nem a hanyattesés.

Szerencsére hősünk hajlamos a melankóliára; hogy ilyen esetben is – valamelyest – elbambuljon.

Mással mivel magyaráznád, hogy nem szállt be cége magánosításába?!

Amikor kivehette volna a maga részét, nyilván éppen hasonló hangulatban volt.

Hogy az édes (!) unokahúgát ne is említsed.

- Hogy micsoda népek vannak – sóhajt ilyenkor (utólagosan) a Nagykovács-uccai nénikéje, kinek a temetésére csak azért nem ment el, mert nem értesítette senki a családi halálesetről.

Puskás Csúcsok Könyve

Puskás apóka jól megadja nekik! Még hogy Guinness Rekordok Könyve!?! Puskás is tud annyit, Puskás apóka dajkameséi is érnek akkorát!

Azt mondja a vén csont.

Azzal szokta (volt) kezdeni, hogy ajjaj, ezt tegyék be a nagy okosak, ha merik! Még hogy valaki a fél várost körbekerítő kolbászt gyárt, háromezer személyes hallevest főz egy kondérban, négy nap, négy éjjel (meg egy fertálynap) olvas föl egyvégtében a Kámaszutrából anélkül, hogy elaludna, fölköpött az égbe s megvárta, hogy hópehelyként hulljon vissza a fejére... Tud ő ezeknél jobbat!

Nem is egyet! Annyit, amennyire kíváncsiak tetszenek lenni.

Hogy így belefeledkezik – Puskás apókátok – a mesébe, elporcintja magát.

- Arról ismered föl az öregséget, hogy állandóan rotyogsz! – világosítja föl apóka (a Kergát melletti harmadik utca közepén lévő háza tornáca előtti kispadon ülve) az unokákat s a szomszédoló utcagyermeket.

Ez az, erre megered a nyelve.

- Puskás, ez is belekerülhetne a Csúcsok Könyvébe! Mert hol van még egy ilyen név, amelyet ennyi módon lehet írni, szoktak fölronni, használ annyi nép egy ugyanazon a szent helyen!

És már sorolja is az ámuló gyermekvilágnak.

- Puskás a magyarnak, a szlováknak, a szlovénnek, a csehnek, a horvátnak, a szerbnek, gondolom a bolgárnak is, Puškaš a románnak, Puschkasch a németnek; hogy ne is folytassam.

Ráadásul – tud-é akárcsak hasonlóról is a Guinness Rekordok Könyve? – Puskás-alapon egy ugyanazon hely (ne is mondjam, tiszántúli mezővároskánk) egyszerre több világbirodalom része!

- Hogy mindjárt a javával kezdjem, először is Nagy-Magyarországé, melynek határait legalább három tenger mosta; a tótok révén Nagy-Morávia is igényt tarthatna rá (ha létezne, avagy ha valaha lett volna, szokta hozzátenni, ha most el is hallgatja); Dákország is járási székhelyünkön túl terjedt, szóval az újlatin világbirodalom is fenheti reá (reánk, említi máskor) a fogát; nem beszélve Nagy-Sztalin világkommunizmusáról, melytől (egyelőre, mondja) megmenekedtünk, Batu kán, Nagy Szulejmán, Hitler rövid időre, úgymint egy-két évre, másfél századra, pár hónapra megvalósuló, most meg Amerika mohó s igen kitartó, újabban fölerősödő – mondhatni, szokta mondani, elszemtelenedő – vágyairól.

Már ettől bekerülhetnénk a Guinnessba (Sir Guinnesséba, toldja meg, nem biztos, hogy okosan, midőn belenéz egy idegen adattárba).

- Guinness..., ne röhögtesse!

Mert hogy a síráson túl ő ríni is tud.

Ezt a viccét a gyermekek nem értik; nem baj, majd felnőnek hozzá.

Guinness; Puskás!

Az különösen a Guinnessba kerülhetne – Puskáséban biztosan ott lesz! (ha megérjük) –, hogy Puskás apóka annyit kapálta a szülei kilenc és fél nagy, utóbb a maga és élete párja kolhoztól megmentett alig három kis hold földjét is, hogy azzal (kiszámolta, épp) három, és félszer kerülte volna meg a Földet! Vagyis hát ha a Puskás-düllő (később: Puskás-háztáji) aljától a tetejéig tartó le s föl haladó kapálás közbeni gyaloglásokat összeadja, kijön ez a mérhetetlen távolság.

Arról nem beszélve, hogy katonacimborájáé, Szabó Jóskáé a legnagyobb (mondhatni „szerszám”, akarta volt apóka szájtáti hallgatóságának elárulni, de aztán jobbnak látta a dolgot félbe-szerbe hagyni).

- Mennyi, de annyi Guinness-dolog... – sóhajtott (azért) egy nagyot a jó öreg.

S hogy ne is mondjam, pipája mögül (félzsóderosan) kiköpött egy jókorát a gyermekek által

üresen hagyott gyöpre.

- Papsajt! Erről (azaz a zöld árokparton virító dohányos lenyomatról jut eszembe: volt, hogy egy szakajtó papsajtot összeszedtünk és megettünk! Az is fölér egy világcsúccsal, főleg e ma világban, hogy a papsajt úgy eltűnt a vegyész komák pusztító világújító, világpiszkító, világölő működésétől, hogy ma már se pap, se sajt, papsajt még annyi sem! – ne-vet, hátha a kölykök is értik, milyen jól beletrafált a közepébe.

Hogy döcög az öreg, a gyermekekből kitör a fékezhetetlen jókedv.

Jól van, jó.

- „Guinness”...

Nagyon a begyében van. Még ha „Szafián...” lenne! (Szafi án Gyurka a legjobb komája.)

A legszívesebben az ábécé szerint haladva végigvenné a Puskás Csúcsok Könyve tételeit s az Alvástól a Körmölésen át a Zsírozásig valamennyi helybéli világcsúcsra sort kerítene! Hogy erre nincs idő, kap bele s emel ki belőle innen-onnan.

- Legénykoromban a Békés megyei Nagycsabától a Csanád vármegyei Apácán áthaladva az aradmegyei Bodzásig végigdurrogtam az utat!

Mert hogy az sem akármilyen! Kész „Guinness” („Puskás” mindenképp).

Csabára udvarolt, bodzási tanyán lakott.

A leányos háznál nagyon észnél kellett lennie! Odaállított – előfordult, különösen az utolsó időben, hogy már ebédre – s többnyire csak a vacsora utáni borozást követően engedhette el az utcán. Eszegettek, iszogattak, ücsörögtek, társalkodtak (hogy ne mondjam; ismerkedtek!), legföljebb néha ha ki mert menni a budira, dehát nagyon a klozetban sem mert lármázni, úgyhogy amikor végre szélnek eresztették, a leányos háztól hazáig puffogatott.

Akkoriban még tellett kocsira, lóra, hát avval tért meg; néha akkorát szelelt, hogy a ló (azt híven, ustorcsapás érte) megugrott.

A téeszcsés időszaktól már csak kerékpárra futotta, na akkoriban – középkorú, komoly emberként – hasonló esetben a két kerék közé, azazhogy főként a hátsó küllőibe eregetett.

- Tudjátok, én életemben annyit porcintottam, amennyit más akkor sem, ha száz élete van!

Mondom, ez már valóban Guinness ízű dolog (hogy a szagról most szót se ejtsünk!).

Később sem adta alább – regéli –, néha akkor szólta el magát, amikor a legkevésbé kellett volna.

- Ne is mondjam, ahogy Budán villamosoztam katonapajtásomhoz, túlzottan hazagondoltam, mert alig tudtam elnyomni. Én ugyan hamar megéreztem a gázosabb részleteket, de azt reméltem, a robogó villamosból csak kiviszi a levegő. Nehogy már úgy legyen, a végén, akárhogy mesterkedtem, lestem meredten a villamos mennyezetét, bámultam ki az ablakon a vakvilágba, néztem harapósan a dögledező szomszédra, végül magamra maradtam a villamosnak abban a felében, ahol álltam. A másik felébe tömörült utasok közül némelyek rám mutogattak, mások fintorogva csóválták a fejüket, egyebek meg iszkoltak lefelé az első megállónál (majd a többinél, míg le nem szálltam magam is).

A megrázkódtatással magyarázható, hogy attól kezdve, ha valaki elpukkantotta magát, kedvesen odaszólt: „Kedves egészségedre!”.

Puskás eme hősies, már-már pustolós eseteinek sorét több hasonló szaporította, a leghangulatosabb egyike lehetett az alábbi.

Puskás apóka (ifjú házasságában) távolsági társasgépkocsi-járatra kényszerült – egy darabig (akár a többi hozzá hasonló gazdaemberek közül nem egyet) ingázásra szorította a világ –, s hogy, hogy nem, igen nyelnie kellett, hogy ki ne szaladjon (szakadjon) belőle az a mélyről jövő sóhaj, mely több kellemetlen következménnyel jár, ha az elkövető (akárha elszenvedő) valamely – emberekkel sűrűn – összezsúfolt helyen küldi világgá.

Addigra eléggé megtanult, a poszogatást illetően is, disztingválni (a komcsik több hasonló dologra rákényszerítették), például képes volt órákig magéba fojtani, s csak akkor eresztette őket szélnek, amikor illetéktelen már nem volt a közelben.

- Fiam, ez maga a Csúcs! – legyint lemondóan apóka mamókája, ha (megint, ki tudja hanyadszor) hallja az igaz történetet a (valódi Puskás féle) szellőztetéséről.

Még hogy ez, az egész!

Szóval befészkelte magát a busz falához (az ablaknál), mellé meg egy vele egyívású menyecske ültetett. Hogy (Puskás apókához méltó módon ne aprózzuk el a dolgokat) a lényegre térjünk: Puskás akkor akkorát puskázott (bele a társaskocsinyi zsúfoltságba) - amúgy, meg kell hagyni, csöndben, a fű alatt –, hogy szaglószerivel észlelhetőbben már nem lehetett.

- Ültem a buszban, ültem a helyemen, kezemben újság, szemem hol az ablakban mutatkozó külvilágon, hol a lap hasábjain; vártam, mi lesz ebből. Hogy így hozta a sors, mit lehetett tenni?! Aminek ki kell mennie, az ki is megy, hát ez így tett.

Előbb csak a megszokott buszbéli zsongás – az emberek még mit sem sejtve élték a maguk Puskástól független életüket –, Puskás maga a Gizehi Szfinksz, majd (Puskás egykománk változatlan magatartása közben) lassan zsidbadt csönd szállta meg a mind elviselhetőbb illatú buszfertályt.

- Puskás, csak el ne áruld magad! – oktatta magát (magában) apóka, ki akkor még ifjú ember volt és nem azért dohogott annyit a szervezete, mert hogy annak már anyyi.

Meredt a lapjába, olvasta kegyetlenül a lapban található komcsibeszedet (mármint hogy tette a mit sem sejtőt), majd a végén, hogy a dolog kezdett valóban elviselhetetlen lenni, maga is szétnézett: nahát, hölgyeim és uraim! Azért ami sok, az sok.

Hiába ügyeskedett, a szomszédasszony nem bírta tovább: föl pattant (mint akit kígyó mart meg) s mint akit valagon billentettek átrepült egy szabad helyre a túloldalon. Puskás folytatta felháborodását: egyre jobban forgatta a szemét, ezt azért mégsem kellett volna! Hogy valaki így elérse (magát)...

Hogy ne cifrázzuk tovább, elárulhatjuk: az asszonyka akkor azt nyögte rémületében és kínkeservében, nemkülönben fölszabadult örömeiben (sajna jó hangosan) az új tőszomszédjának:

- Ilyen büzt életemben nem éreztem!

Méghogy Guinness; ezt csinálják utánam - rötyög föl apóka a lócán.

- Mára ennyi elég, holnap folytatjuk!

Mert hogy holnap is nap van (a legutóbbi már szinte teljesen lenyugodott az orosházi-szegedi-pécsi-gráci – stb. – láthatáron), Puskás guinnesséba való igaz mese pedig kerül még bőven!

- Jóccakát, álmodjatok szépeket!

S búcsúzóul – ne is mondjam – az árok-parti, ház-előtti (Puskás-féle) utca-színház közönsége a rötyögéstől rogyadozó léptekkel tart haza. Ahány lépés az ágyikójukig, annyi puff-neki.

Látható, Puskás apókával kvaterkáztak!

Sógorok

- Nyakonvágjak, ha Annát szóbahozod!

Kármán doktor – a széptan, az esztétika, a magyar nyelv- és irodalomtanítás kisdoktora, a (csonka-csanádi) helység kislétszámú, ám mégiscsak főgimnáziumának a kinevezett tanszékvezetője – fejezi ki magát ilyen választékosan a Csüccs nevezetű helybéli lebuiban.

Anna (nem titok) tanár bácsi – Tanár Úr! – oldalbordája lenne, ha közben mindenfélék nem történtek volna vele.

Jobb, ha nem kötözködsz Kármánnal, a végén tényleg torkon ragad.

- Nem összefeküdt az a cafat az alpolgármesterrel?!

Képzelheted, mit érez az épp hogy negyvenéves – tehát férfiereje teljében lévő, s a csanádvármegyei nagyközségben meglehetősen tekintélynek örvendő – doktor (anyja neve Sljuh Etel).

- Ott téptem érte, csakis érte és nem mert annyira odáig lennék a politikáért, az elvbarátaival a kampánycsend beálltát elütőéjféli harangszó pillanatában is az ellenpártok falragaszait a Fő-téren, a Kiskapuuccában, a Városháza megett...

Mint az örült, cibálták le a többi jelölt melldöngetőszövegeit és képeit falról, kerítésről, hirdetőtábláról és -oszlopról, kirakatüvegről, bárhonnán! Nem hagyhatta, hogy élete szerelme, Annuskája alulmaradjon!

Ez az; felülkerekedett, aztán meg.

- Ha a kezem közé kaphatnám, úgy végeznék vele, mint Marcsa néni a vasárnapi jércével! – mutatja, hogy tekerne egyet a nyakán a flótásnak.

Még hagy „alul”, meg „felül”. Meg hogy „kerekedik”.

Tudni való; az úr, aki alá (fölé?) a párja keveredett, nem más, mint a Kerekes tanácsitkár elvtársból lett Kerekes alpolgármester úr! Hogy a fene egye meg.

- Enné meg.

Kárnán – részszegségében, mással nem magyarázhatod – már a többi kocsmatöltelék vállán rí, mint a szopós malac.

Ilyen szégyent! Tanár bácsi (hozzávetőleg másnaponta) – hogy a másnaposságot (a kocsmában) elkerülje – szinte állandóan a Csüccsben tanyázik, úgy az esti harangszót követő időkben!

Korábban azért nem, valamikor neki is kell dolgoznia. Megkeresni a kenyeret... lassan egyedül a háromgyermekes családnak! Mert az a cafrika hogy törődne (újabbán, hogy a nagyközségi képviselőtestület tagja lett) az ő drága gyermekeivel!

- Ott zokog most is a nagylányom a nagymamája vállán! – fulladozik, mert a könnye már elfogyott.

- Kurva lett a feleségem!

Na, ez azért nem kellett volna.

- Mással is megesik efféle, mégsem teregeti ki.

Megnézhetette magát a koma! Még hogy így merészeljen vele bárki beszélni. Őt oktassa, őt! Pártja kampányfőnökét!

Nem is kapott (harmadnapon) szociális – valamint népjóléti – segélyt az önkormányzati szegény irodán a minapi okoskodó szesztstestvér.

Annyira azért nem vagyunk.

- Én mondhatom, maga nem!

Mert ilyenkor már tegezni sem lehetett.

Amúgy – pártjához hasonlóan – jellemző szabadélvűségére, hogy míg ökegyelme szereti letegezni az alattvalókat, ha azok viszonozzák e kedvességét, már vissza is szívja kedélyességét s megint a maga nagyságába zárkózik.

Hogy ez melyik tömegszervezet? Kettőt találhatsz.

Mindenesetre Annáról mást sem hallani – újabban – a csehókban, mint amit személyesen az ura terjeszt: hogy fűvel-fával, de leginkább a polgármesterhelyettessel csalja! Van úgy – tudta meg egy bennfentestől – hogy munkaidőben! Úgyannyira, legutóbb már haza sem jött.

- Sógor?!

Nem jól hallottad, Sógun, tudod, ami a tévében megy.

Kármán már a Petőti-abriktoló zseb-töltőtollát készítette, ad ennek a szószátyárnak. Még hogy ez a senki az ő sógora lenne.

- Sógor!

Na, ettől már kórházba került.

Az a kényszerképzete támadt – magyarázta neki egy hozzá hasonlóan doktori képzettségű, ám ideg- és elmegyógyász pasas a járási kórházban –, hogy mindenki vele foglalkozik, pedig dehogy; amire gondol, egyben hallja is; bizonyára begolyózott. Nem ezekkel az egyértelmű szavakkal, de a sok idegen, valamint latin szót ő úgy vette.

- Bedilizett az a jappánkakas anyukád!

Na, akkor már le kellett Doktor Sljuh Kármán gimnáziumi, pártházi, főtéri, csehóbéli, valamint sárgaházi néptanítót kötözni.

A Párt akkor már hetedhét határon is túl járt, készült elveszteni az újabb választást.

- Egyszer hopp, másszor kopp.

Amikor Kármán – a zárt osztályon – idáig jutott, kezelőorvosa szerint kezdett (újfont) normális emberré válni.

Csak hát a volt szerelme, nemrég még édes asszonya, akiből pártmaca lett.

- Nem elképesztő? Pártmaca nem csak az egypártrendszerben lehetséges?

Na, akkor már (lassan) gyógyultnak nyilvánított.

Akinek ekkora esze van (s ennyi józan belátása).

Hiába no, a kisdoktoriját csak azért nem toldotta meg a nagydoktorival (vagyis az igazival!), mert egy ilyen semmi „gimnázium”-ban milyen tudományos munkát végezhetne?! Nevetséges.

Még hogy Arany János Szalontán, Kőrösön...

- Elmész a...

Akkor megint úgy döntöttek, egy darabig még bent kell tartani.

Valamennyiünk – az egész helyi társadalom – hasznára, mert szív szerelme, Annácskája épp akkor jutott a pártbeli (s csak egygyermekes) alpolgármesterrel a szerelmi csúcsra.

Onnan a szakadékba, mert az ürge (kivételesen nem doktor) mégiscsak a régi asszonya mellett döntött. (Meglehet, egy válás elúsztatva volna az újraválasztását.)

- Nem jól tudod. Kovács (mert neki az Alpolgármester csak úgy „Kovács”!) a polgármesteri tisztért indul! – rondít a kocsma levegőjébe egy hasonszőrű. – Akkor pedig pláne számít minden vénasszony-szavazat.

Nem Kovács, Kerekes; na de mindegy.

Csonka-Csanádban – akár a szomszédos Torontálban is – hogyan venné figyelembe a közélet színterére merészkedő ember, mit mond róla a falu szája.

(Marcsa néni és – seprűlovas – bandája.)

Mire Kármán a koródából kikerült, Ani – szintén nem doktor, de amúgy a lóápalóknál felcser (ne hülyéskedj, az Állatkórház diplomás – ez esetben vegyész – közegészségőre!) – újabb szerelemmel mosta le magáról az alpolgármesterről rátapadt (hogy úgy mondjuk) szennyet. A ki tudja hányadik ágyból vánszorgott Kármánéba, midőn urát (valahogy) hazaengedték.

- Nem megmondtam?

Kármán egyik – sok közül való – kedvtelése, hogy lelki traktákkal igyekszik tanítványai egészséges fejlődését szolgálni. Különösen mint osztályfőnök villog! Csillog a szeme, amikor a neki (kétszemközt) vallomást tevő nagy leány – véletlen, esetleg kisfiú – elpanaszolja, miért

okoz neki gondot a szerelem. Velük hagyján, csínyján kell bánni, de amikor korosodó tantestületi kartársa áll elé – mint közismert lelki szakértő asztalához –, mit tanácsol, Kármán átsegíti mindenben:

- Rá se hederíts, légy nyitottabb!

Abban a dologban is?

Mármint hogy csalja a felesége.

- Nyitottság nélkül ma már nem megy. Apafej, hol élsz te? Egy kis megértés; nehogy elválj!

Légy egy kicsikét megértőbb, ha másképp nem megy, kísérelj meg te is.

Így beszélt, míg e nyitottság (saját vaksága és hülyesége) áldozatának nem kezdte érezni magát is.

Ebbe zavarodott bele, másba? A Pártba? Ki tudja.

- A jövő, én mondom, csak azért is a nyitott házasságé – okítja (már megint) a Csüccs csapszék népét.

Most nem részeg, csak benézett, mi lett a régi cimborákkal. Meg aztán ki tudja.

- Olyan jó fejek.

Ezek.

- Jópofa fiú az urad, egészen populistá! – lelkesedik a húsz év múltán Konstanca mellől hazatérő, kissé úgy tűnik narodnyik barátnő, kit (szegényt) román (azaz szomszédfalubeli magyar) fiú vette el (valamikor).

Sógorával, az időközben polgármesterré előlépett Lászlóval is kibékült. Többé ki nem áll választási plakátot tépni, ellenpárti kampány csapattal verekedni, de hát... számára a nyitottság világméretű igénye ezt parancsolja.

- Csak nehogy elinduljon a neje az ENSz-választásokon is, mert akkor tudom Isten megkeserüli.

Személyesen Anna asszonyság, Kármán uraság, valamint kicsi hazánk.

Ha nem is sorolja a csapszékbeli kolléga, mindenki érti. Sárga, rézbőrű, barna és fekete muksókkal folytatódna Dr. Sljuh Kármán – meg ki tudja, még ki – sógorlistája.

Ez az.

- Emberek, a haladásért áldozatot kell hozni!

Hogyne, ezt tanította '45-ben is a mai modernizálók előőrse.

- Ne politizáljunk.

- Csak meg ne alakítsa a Sogo'rock zenekart...

Nincs annyi hangicsáló szerszám a faluban, amennyire szükség támadna.

- Visszament?

Még hogy; fontosabb kérdés, visszafogadta-e?

Anna, Kármán.

- Kifogta Amerikát!

...Valamikor tavalyelőtt, mert mára eléggé lestrapált spinkóvá vált sógorságtok tárgya.

- Hallottad, Szép Anna állatkórházat nyit futóvendégeinek és állócsillagainak? Szerencsére Kármán dr. leszokott a kocsmázásról, így hogy hallaná ezt a tenger süketelést. Újra komoly férfi ú lehet; a tekintélye odavan, dehát. A nyitottság oltárán ez a legkevesebb.

Kár, hogy az újabb választáson már bukik a párt! Kármánt azért vigasztalja, hogy asszonykája közben letett a politikáról. Vissza nem men-ne, oda nem állna.

Eljárnak együtt a gyűlésekre, el, el, de már nem annyira. Megkopott az a kezdeti lendület!

A nyitottságát viszont – nagyon – igyekszik megőrizni.

(Úgy értetted:) Kármán, természetesen.

- A túl tágra nyitott kapu egy idő után úgy marad – bölcsködik egy borissza a Csüccs-beli csúcsforgalom javán.

- Csak ne röhögj, jöhet még kutyára dér Sógorfalván.

Kantin az „élő céltáblá”-hoz

Él a cél! – leshetett a tapasztalatlan szovjetkatonára.

A cél, azt mondták, hármast: erősíteni emberségünket, mert persze hogy sajnáltuk őket, közülünk is bárki könnyen közéjük kerülhetett. A Szovjetunióban, nem úgy, mint Magyarországon, ha rosszul viselkedtél a seregben, hamar bevágtak egy büntetőtáborba.

Meg kellett tanulnunk pontosan célozni! Annyit lőttünk, hogy egy hónap után a legügyetlenebb is csukott szemmel szitává lőtte a céltáblát. Ha nem akartad megölni az élő célt, úgy találtad el, hogy megússza, de ahhoz nagyon kellett tudni löni!

Mert ha a fogoly élve maradt, szabadon engedték.

- Gondolhatod, milyen lehetett az életük, hogy tízesével jelentkeztek élő célpontnak.

A hátukra betű s azt kellett kilőni, aki a cél volt, például akin a „P” virított.

- Aki kapásból beleeresztett egy sorozatot az élő célba, két-három lövészet után nagyfiú lett: kiemelték, tisztet csináltak belőle! Mert gondolkodás nélkül végrehajtja a parancsot.

Ilyen kellett, ez lett a legjobb vereskatona.

- Egy kis vodka?

- Dűtsed!

- El kellett találni, mert ha hibáztál, agyonverték.

Mutatja a fogát, elől egy sincs neki.

- Puskatussal.

Tiszt?

- Közlegények, a tiszt parancsára.

Áká, kalasnyikov, pépées, meg volt egy negyedik is.

- Volt egy éles törünk, kígyómarás ellen használtuk, ezzel kellett azonnal kivágni. Önként jelentkező foglyok mutatták be. Ezek is szabadultak, ha túléltek.

- Volt bennük azért annyi jóindulat, hogy egy-két órát adjanak nekik, megtanították őket a kígyómarás kivágására. Aztán bedobták a ketrecbe. Ha nem volt szerencséje, olyan kígyót kapott, amelynek a marása azonnal hat.

Valamikor tudta a nevét.

A kígyó megmarta a katonai büntetőtelepen raboskodó önként jelentkezőszovjet bakát (erre is akadt épp elég vállalkozó) s a nézőközönségül odarendelt – e pillanatban szabadlábban lévő – sorkatonaságnak bemutatta, hogy s mint.

Vagy sikerült, vagy nem, harmadik lehetőség nem kínálkozott.

- Ezért lőtte magát föbe egy páncélostiszt, amikor tankja átgázolt egy Trabanton. Kiszállt a páncélosból és a pisztolyával végzett magával. Tudta mindenki, mi vár rá, ha büntetőtáborba kerül. Messzelátóval néztem végig, utána kérdezték, mit láttam. Elmondtam, mire föl a tiszt úgy pofonvágott, hogy az első pótfogam is messze repült. Szóval mit láttál?! Semmit. A gyakorlótéren országút vágott át, a főcsapásnál volt csak forgalomirányító, ahol a Trabant haladt, nem, de arra is jártak tankok.

Balszerencséjére a szovjethonpolgár a szovjetvereshadseregbéli (nagy-, már-már a háborús körülmények közti föladatokat megoldani igyekvő gyakorlaton nyilván eléggé vaksi) T-akárhányással ütközött.

- Borod nincs?

- Ha nem tetszik a vodka, takarodj a magyar hazádba!

Ennyit erről.

Úgy bántak velük, hogy akkor már inkább a halálos – de némi reménnyel mégiscsak kecsgetető – próbababaság.

- Brezsnyev volt a legpiszkosabb.

- Most már könnyen jár a pofád!

- Mondod te.

- Nálatok is úgy ittak a tiszték?

- Hát nem egy, nem kettő, de ha a szolgálatot elvégezte, maradhatott. Ha nem, repült.

A kantinban, nem úgy mint itt a jó öreg Kárpátok gerince alatt, sör, bor valóban nem volt, de vodkát kaphattál! Annyit ittál, amennyit bírtál, a lényeg, hogy ne legyen homályos a tekinteted, őrségben különösen.

- Bajkonurban, ahol Magyar Berci.

- Láttad a kilövőállványokat is?

- Egy francot, olyan negyven kilométer sugarú kör szélén adtunk őrszolgálatot, nagyon jöttek a kémekek, hol olaszt, hol németet, hol törököt, vagy amerikai csíptünk el. Veszélyes volt, húsz méterre egymástól a sötétben, jeleket adtunk egymásnak, hogy ne a bajtársunkat löjük le, de a jeladást az ellenség is észrevehette és akkor ő puffant le.

Nagyon észnél kellett lenni!

- Hát, nem volt valami aranyélet katonáéknál!

- Azért ott legalább volt mit enned, mert most ha meggebedsz, sem mindig tudsz adni a családnak.

Aki itt hangoskodik, fél éve nem kapott fizetést, Ruszin a lelkem, mi több, hohol, de hát nem tehet róla.

- Hallod, Brezsnyev.

- Két liter bort is megittunk egy nap. Odamehettél és annyit engedté, amennyi kellett. Vörösbor, (talán) malaga, meg vodka keveréke, a tudósok kikísérletezték, milyen legyen az arány, hogy kibírd a szolgálatot megfagyás nélkül. Bajkonurban előfordult 44 fok is! A Jeges-tengernél nem volt olyan hideg.

Sok eszük van az oroszoknak ilyen bitang sivatagba telepíteni az úrvárosukat...

- Épp a nagy hideg miatt építették oda, hogy hasonlítson a világűrbeli viszonyokhoz.

Nyáron éjszaka mínusz két fok, nappal – árnyékban (már ha a fátlan sivatagban fát lelsz) – ötven.

Mit meg nem tanult a XX. század második felében az amúgy magyar szovjetkatonák!
Terepemet el ne hagyd.

Ha a kényszer rávitte.

Rávette.

- Él a cél!

Hagyd el.

Még egy üveggel!

Feledni ezt az egészséget.

- A faluban nem volt kocsmák, a mohamedánok nem ihatnak, de a házaknál találtál bort! Azt, titokban, ők is ittak. A szőlőt eladták, mert nem ők csinálták belőle bort.

Gyűlölte őket a helyi lakosság, de azért volt köztük némi kapcsolat; előfordult, hogy ott lelt oldalbordájára egy vereskatona, a mohamedán suttyók meg rendre leköpték őket.

- Ha nem volt ott tiszt, nem történt semmi, tudtuk, nem nekünk szól, hanem a moszkvai egyenruhánknak. Ha tiszt előtt köptek le bennünket, nem úszta meg szárazon.

Hülyére verték.

- Nem olyan világ volt az, mint Magyarban! Ha egy magyar katona felgyújtja a nemzeti zászlót, kap húsz napot, a szovjetkatonának a vereslobogó elégetéséért a helyszínen golyót eresztettek volna a tarkójába.

Más világ, no!

Egy szó, mint száz.

- A legcsúnyább egy hátlövés volt – mutatja átlőtt tenyerét.

Ha hiszed, jó, ha nem, úgy is megjárja, a kibalzsamozott szibériai jellegű hidegben hogy húzná le magáról a göncöt?

A Kárpátokban lévő kantinban összességében sem kell húzódnia, s a szesz – mindenféle bajkonuri

pancs nélkül is – megteszi a magáét.

- A sivatagban megtörtént, hogy nem jutott el hozzánk időben a lajtoskocsi! Hogy szomjan ne vesszünk, ránk parancsoltak, induljunk neki a homoktengernek és ha rátalálunk azokra a táborokra, amelyeknek a fölszámolására küldtek bennünket, kérjünk tőlük ivóvizet! Hogyne tudták volna a táborokban, hogy mi a hóhéraik vagyunk, de azért volt, akit nem lőttek agyon, kapott innivalót! Katonaszökevények voltak, a dezertálók a szomszédos közép-ázsiai országba igyekeztek.

Na ja, valahol a nagy Szovjetunió déli határánál.

Azt a hátlovést máshol kapta.

- A fegyenc-lázadás leverésekor lőttek meg hátulról, a mögöttem jövő szedte le a fáról.

Ott túl a Bajkálon!

- Irkutszk mellett, a japán partok felől nézve Bajkálon-túl.

Az ember el sem hagyta a „hazáját” s körbejárta a Földet; magyar fiúk Ungból, Beregből, Máramarosból, Ugocsából, meg ki tudja, honnan nem, mert szétszórták, de úgy szétverték '44 után az Erdős-Kárpátok magyarságát... Hogy (hiszed, nem) jutott belőlünk a legtávolabbi haláltáborokba is.

Fogoly; katonai; szűzföldtörő földműves; olajbányász; néptanító; kantinos; ki tudja, tán kabinos is.

- Gulág volt, testvér, az egész úgynevezett Szovjetunió!

Mely birodalomért úgy odáig volt Amerika.

- Jelentkezhetek volna ők élő célnak, tudom Isten, meggondolják, kivel fognak össze, kit támogatnak, kit engednek majdnem az égig nőni!

Jegenyefák nem nőnek az égig...

Így már mindjárt más.

- Jó másfélezer fegyenc feltört egy fegyverraktárt és az őrség képtelen volt leverni a lázadást; a parancsnok megtagadta a parancsot, főbelőtték, minket küldtek oda rendet csinálni.

Rablók, gyilkosok s más efféle finom szovjetállampolgárok, akiket már nem sajnált meg egyetlen éleslövészetre rendelt szovjetvereskatoná sem. Akik kegyetlenül lemészárolták az elénk kerülőket.

- Bekerítettük őket, a másfélezerből hatvankettőt lőttünk agyon, a többi.

Fejük fölött repülők, ők a kezük ügyébe eső könnyű- s félnehézfegyverzettel: adj neki!

Aknavető, ez, az.

- Lángszóró?

- Lehet, hogy volt, én nem láttam.

Belebombázták őket a szibériai anyaföldbe.

- Erről nem cikkeznek máig az újságok!

Újság.

- Vodka és szuk; borzalmas ízű volt az a sokféle szuk; sárga, piros, kék, ki tudja, milyen nem! Akkor inkább.

A vodkát a parasztok, maguk gyártották, s volt annyi eszük, hogy jusson belőle a katonatovarisoknak is.

- Brezsnyev volt a legaljasabb!

Épp hogy.

Nekik e vastagszemöldökűfélkázak, másnak az imádkozósáska kecskeszakállú nemibeteg, amannak a grúz hullarabló, megint arrább valaki(k)nek az ENSz-szószerk karfáját fuszeklijával verő komisszár.

Ki, hogy. Mikor; mely időben szülte a jó édesanyja a muszkaveresszázadba.

- Beszéltem olyan katonával, aki élve hazakerült Afganisztánból. Hogyne, amúgy az anyja magyarnak szülte (volna).

- Az a mocsok Brezsnyev úgy küldött oda bennünket, hogy gyengébb volt a fegyverzetünk,

mint az afgánoknak! Egy nagy hegyi hágón vonultak (volna) vissza a mieink, de semmi és senki sem védte őket, a fölkelők halomra ölték a mieinket. Biztosítás sehol, az afgánok mindenfelől lőttek.

Ha jól látom – mert hogy valamiből (valóban) meg kell élni –, „Kantin az ÉLŐ CÉLTÁBLÁhoz”.

- Csak ne lenne ilyen erős a maffia.

Holnap Magyarba kell menni seftelni, mert ők már vodkán is kihúznák azt a pár hátralévő évtizedet, dehát a vászoncseléd, a puja...

- Arra emlékeztek, amikor Kamcsatkában az a nő...?

Hogy a búsba ne, arra különösképp!

Bár arról jobb lesz (legalábbis odahaza) mélyen hallgatni.

- A kamcsatkai zászlóalj-anyáról jut eszembe; láttatok a tévében, mekkora a nyomor náluk?! Méghogy nincs, ahogy nálunk sem, fizetés...! Nincs villany, nincs fűtés, a csapból nem folyik víz, az üzletek üresek, a gyárak leálltak, a kórházat evakuálják...

- Tudom Isten, odaküldeném egy szovjet évre azokat, akik visszaríják Brezsnyevet, Kádárt!

A szakasz-anyja kamcsatkai örömléányról mi nem jut az obsitos kárpátmagyar szovjetbaka eszébe?!...

- Kis híján engem is elvittek Afganisztánba...

- Dútsd, ne sajnáld, nem Brezsnyev kantinjában vagy!

...Az anyja köcsögít.

- Úgy, de úgy elraktak, amiért nem tudtam oroszul az Internacionálét!

A szovjet himnuszt hogyne, de a Nemzetköziség Indulóját csak ezt követően verték belé a kantinos legjobb katonabajtársába.

- Amúgy magyarul annyit beszélhettél, amennyit csak akartál!

Szánt szándékkal úgy válogatták össze az egységeket, hogy egy nemzetbéli még véletlen sem kerüljön össze, így aztán.

- Adtak nekünk.

Amikor csak lehetett, kamatostul megszolgálták a szovjetszeretetet.

- Azért legalább Szenteste ne beszéljetez így.

Miért, az mi?

Na, mi.

Hja; haja; hajh.

Istenünk, ördögtök

Margit könnyezve meséli az úranak, milyen példázatot mondott nekik Tempfli József.

- A váradi iskolában a hittanórán egy leányka eléggé figyelmetlen volt. Amikor a plébános rászólt, megvonta a vállát; csak azért van itt, mert az anyja így akarja, mert apja azt mondta, nincs Isten! Az osztály megdermedt, a gyermekek azt hitték, a pap most jól lehordja a szemtelen fruskát! Nem, az atya odament hozzá, megsimogatta a fejét és azt mondta: akkor gyere majd újra közénk, ha meglátod apád szemében az Istent. Este, amikor az apja hazajött, a leány lesni kezdte a szemét, nézte, megleli-e benne. Lányom, fáradt vagyok, most nem játszom veled, mondta neki az apja. Mert máskor azzal szórakoznak, ki bír tovább a másik szemébe nézni anélkül, hogy megrebbe a szempillája. A leány csak figyelte tovább az apja szemét, mire az megkérdezte, nem érted, leányom, vagy talán akarsz valamit? A leány elárulta, mit kutat a szemében. Az apja meglepődött; a katolikus pap neki, a bős ateistának a szemében keresteti az Istent a leányával... Azóta minden vasárnap ott a templomban az egész család.

- Hallgass, ez is a Sátán műve!

Bűn a párja minden szava.

Bálint régóta készült otthagyni (családostul) a feleségét, de ezzel betelt a pohár. Az hiányzik (akár üveges tótnak a hanyattesés): szabadgyűlésnek a katolikusok – protestánsok, miegyéb „történelmi” egyházbéliek! – okoskodása „istenről”, „hitről”, „vallásról”, „gyülekezetről”... Mikor nekik nagyon-világosan elmondta a világ leggazdagabb, az egész emberiség meghódítására induló, a Nyugat által is erősen támogatott – ma még (ne is mondjam: a katolikus, református, evangélikus és más bűnben leledzők által) „kisegyháznak” mondott – gyűlése papja!

Úgy otthagya Margitot a két gyermekkel, jobban nem is lehetett volna.

Margit azóta talpraállt.

Ám akkor...

A kisvárosi iskola díszudvara rendre megtelik a szabadgyűlde gyarapodó híveivel, kik közül mind többen szorulnak a fedett tér körüli folyosókra s erkélyekre. Nagyon hódít e szekta! Nem szekta, csak kisegyház – mely, valóban, nagyra kíván lenni s ezért bármire kész! (hogy legyőzze a többi, megelőzze a maradiak „történelmi” egyházait) –, tiltakoznak a *szabadgyűlések* s bizonyára nekik van igazuk.

Kár, hogy azzal kezdték – a folytatást –, pártot alapítottak, majd hogy a pártjuk kezdett befuccsolni, újabb színreléptét tervezték. Holnap tán (újfent(a közélet magánterére lépnek.

A városka értelmiségének a negyedét már megtérítette a szekta – akarom mondani „kisegyház”, mely (ugye)... –; hiába, az elmúlt ateista évtizedek nem múltak el észrevétlen, a lelkekbe befészkelődő hiányérzet helyét betölteni képes (ugrásra készen álló) térítőgyülekezet rajtuk kívül sem égen, sem földön.

Bálint főmérnök úr is betévedt egy hallelujázó, szabadon hajlongó, kiáltozó, őrjöngő, daloló, hittel teli hittel hívó, könnyezve azonosuló, Istent (?) – Isten gyógyító és pusztító erejét a „lelkipásztor” intésére – fölismerő tömegben maga is fölszabadult.

- Mindenki menjen haza; ma elmarad az igehirdetés, mert köztünkvan az Ördög!

Az egész országból – drága pénzen – a székesfővárosi szekta-székházba bolondított sokezer ember szedte cókókját, szedelőcködött, mehetett haza.

- A csarnok bal felső sarkából érzek olyan hatalmas gyógyító erőt, melytől az elébb még béna kezem megmozdul, elsötétült látásom visszatér, levágott kezem kinő, púpom elsimul, náthás orrom kitisztul, a daganatomba bútt Sátán, elpatkol! – sikoltott a szabadgyűldei főfő áldozár és a jó tízezres gyülekezet minden egyes tagja megindult (mint az örült) egyugyanazon szent hely felé, hogy – ne is mondjam – a lelke is megjavuljon.

Úgy kellett leállítani a nekibuzdulást, mert – valóban – ki nem akar meggyógyulni? Ha kutya baja, valami akkor is lehet?

Alig tudták elkerülni a tömegszerencsétlenséget.

Margitnak elég korán elment a kedve az egészszől, dehát csak nem szakít (emiatt) az emberével? Bálint teljesen beletemetkezett a Hitbe: éjjel-nappal (legalábbis amikor csak tehet) a Gyűlde parancsai szerint tett, vett.

Még hogy a keresetük – bármi jövedelmük – tizede az egyházuké; ha valami miatt késik a befizetés, a tejelni elfelejtő gyülekezeti tagnak megjelennek a behajtói az illető munkahelyén és ott igyekeznek a dolog végére járni. Ha nincs pénzed, mert megszorultál, vagy valamiért most másra költenéd, az utolsó kani vasadat is be kell nekik szolgáltatni, különben jön a fenyegetés.

- Az Ördög elvisz!

- Bűnben élsz.

- Halálos vétek.

- Nem fogsz megdicsőülni!

Mert – mondanod sem kell – e (magát máris nagyegyháznak, mi több, világegyháznak álmódó) felekezet is úgy veszi (mint a többi hozzá hasonlóan befelé forduló, a külvilágtól, a rossz, beteg, fertőző, ördögi, piszkos, fertelmes, ezerszer bűnös másditű embertől s bűzös lehelletű közösségeitől, a köztől elhatárolódó szekta), hogy csak tagjaik igazulnak meg, a Megváltás csak értük szól – majd –, a Mennyek Országába csak ők jutnak el (már itt a Földön?).

Azaz hogy a teljesen elavult hagyományos keresztény egyházak híveire a pokol bugyra vér; bezzeg reájuk, a jókra...

A középkort hoznák vissza e „modernizálók”; s még van, aki hisz nekik! Miközben (ízig) egy szavuk sem igaz.

Bemennek (a szekta szellemi – hitellenőr – fogdmegei) az otthonodba és sorra veszik, mi áll a könyvespolcodon! És természetesen kihányják a gangra, mi nem nekünk – nekik – való.

- Ez a könyv az ördögé! A legszívesebben hozzá sem nyúlna, vasvállával tenné helyére mondjuk az öreganyjáról reámaradt kálvinista énekeskönyvet.

Kezdett Margitnak elfogyni a türelme. Bálint nem, ő ment – műszak után – a hitsorsosaival téríteni. Mert (mondottuk volt) az is kötelmeik sorát szaporítja e hitbélieknek, hogy rendszeresen missziós körúton kell résztvenniük. Járják a várost – Bálint inkább a szomszéd községekbe járt ki, Margit csak egyszer ment velük, azóta bűnben leledzik –, házról házra hirdetik az Örömhírt: létrejöttek, itt vannak, legyőzhetetlenek! Ők az igaziak, minden egyéb (fűj, undorító) a Sátán műve.

Ami már-már Bélintot is megingatja, ám csak győz a hite: a gyűlde főpapja maga vallja meg, hogy rendszeresen ütlegeti a négyéves fiacskáját. Mert belébújt az Ördög! Ki kell onnan üznie.

- Távozz, Gonosz!

Na ne, ami sok, az hogyne.

Margit már nagyon kikíváncozott, csak hát a férjeurával – azaz a házasságával – mi lesz?

Ha egy pohár bort iszol – különösképp ha hármát, négyet –, szorulhatsz! Mert akkor már (ha csak úgy kapod magad és fölhajtasz – ahogy kedved tartja – néhány pohárral) pokolfajzat lettél s megértél arra, hogy belőled is kiűzzék a megveszekedett Bűnt!

- Én bűnös! – verheti a mellét a gyülekezet előtti nyilvános (közös, mindenki előtti) gyónáson.

Na ez az, ami betette a kaput.

Bálint megvallotta, hogy a Margittól való kettőn kívül van még egy gyermeke, a járási tervezőiroda egyik (neki – szinte alá – beosztott) almérnökőnének három aprósága közül a középső tőle van.

Ott, a gyűlde kellős közepén tette meg a hitvallást Bálint főmérnök a felesége balján.

- Puff neki – szólta el magát (majdnem) az ál-áldozár. Megvallotta, hogy nemcsak Margit

szült neki gyermeket, hanem a kartársnője, Nóra almérnökasszony, kinek a középső leánya tőle van.

Akkor Margit fogta magát és otthagyta; vitte a két gyermekét, hazaköltözött az anyjához. Aztán vissza a lakásba, mert a férje átadta neki. Végülis Bálint állt odébb: kiköltözött falura.

Bálint balkézről való leánykája azóta többször megjárta a helybéli ideggyógyászatot, mert jó egy esztendő alatt háromszor váltott nevet.

A pórul járt almérnökasszony kezdetben váltig tagadott, hogy egy szó sem igaz Bálint „gyónásából”; kikérte magának! Aztán az a tökéletlen „szabad” „gyüldebéli” ember addig ismételtette a nagy nyilvánosság előtt, micsodás bünt követett el, melytől csak e vallomással szabadulhat meg, hogy az alrnérnöké férje is begorombult, maga követelte a dolgok tisztázását.

A valódi atyja vállalása nyomén a leányt – eredeti, anyakönyvezett, ám eszerint tévesen meghatározott nevééről – átírták Bálintéra; nem telt belé fél év, a leányka kezdett egyre rosszabbul lenni, „úgyhogy az (eredeti, mondhatni szülő) anyukája kapta magát és visszavette... a magáéra! Leánykori saját nevét adta szerencsétlenül járt lányának.

Margit úgy faképnél hagyta Bálintot, mintha sosem szerette volna. Nem tagadható, ma is szeretné, ha az ura bele nem gabalyodik a hitbe.

A szekta azóta is járja – egyre ritkábban Bálinttal – az iskolákat: hívet fogni, fiatal lelkeket megnyerni, a jövődőt megszerezni! S (ne is mondjam, hisz az eddigiekből tán már nyilvánvalóvá vált) ha a magosabb tanodák felé veszik az irányt, természetesen nem a szakmunkásképző intézetekbe, hanem a főiskolákra-egyetemekre mennek toborozni a gyüldebéli megszállottak. Választási kampány idején meg a hitszekta így imádkozik:

- Szabadítsd meg Uram a Sátántól azokat az ördögfattyakat, akik nem a mi pártunkra szavaznak!

Mert hogy az is van nekik.

Margit huszonnyolc éves szeretőt tart; elébb sokat siránkozott, nagyon megrázta a dolog – persze a szektából, azok minden átka ellenére, azon nyomban kiiratkozott (mondhatni: feljűk sem néz, szó szerint köp az egészre) –, de összehozta a sors egy fiúval, aki él-hal érte s a gyermekeit is szereti. Úgyhogy.

Egy ideje azon morfondíroz, vajh meglátják-e gyermekei az apjuk szemében (valaha is) az Istent?

Bálint ugyan világgá ment – falusi magánvállalkozó lett (ami Nagy Magyar Alföldünkön fölér az öngyilkossággal, másképp fogalmazva nem akármilyen vezeklésnek számít) –, de gyakran Margitra (volt – ? – családjára) néz és ha nem is hozza szóba a szektáját, látszik rajta, kezd az egészszel torkig lenni. Az derül ki az előadásából, hogy (azért is) fölfölhajt egy-két pohár jóféle italt és a szekta minden igyekezete ellenére nem érzi, hogy bünt követett volna el, hogy azzal a kancsó jóféle borral a Gonosz költözne belé; jól esik neki! Tesz (lassan) az egészre.

- Ördögöd van!

Erről azért jobb egy mukkot sem ejteni.

Istenünk, ördögtök.

Még a végén; ki tudja, édesem.

Don, ki hódít

Jövök haza a fürdőből, végighajtok a Telepen, majd be a városba és valahogy eszembe jut: abban a házban, a harmadikon jobbra az első lakás, egy csodálatos asszonnyal töltöttem nem akármilyen órákat, amíg élek, nem felejttem el! Amott a földszinten, abban a ronda lila házban, úgy elszaladt az idő, hogy alig tudtam elmenekülni a váratlanul hazatérő férj elől. A tizediken, tudod, az ábécé mögött, az ablakban meztelenül a szintén ruhátlan menyecske mögé állva lettünk túl árkon-bokron, onnan kellett lesni, nem jön-e meg közben az áruházba egy kis felvágottért leküldött embere. Egy családi házban meg, tudod, a kanyar után a harmadik; ezt inkább el sem mondom, míg hazaértem, gondolatban szinte újraéltem az életem! Ahány ház, annyi nő, annyi emlék, szerelem.

Nem mintha szánt szándékkal azokat a házakat, utcákat, tereket, ligeteket kerestem volna, amelyekben valaha is helytelenkedtem, de bármerre nézek, akármerre veszem a kocsival az irányt, míg átérek a városon, biztos belebotlom néhány tucat hasonló emlékhelybe! Arról nem beszélve, hogy pázsiton, nádas szélén, kiserdő közepén, búzatábla szívében, melegvizű medencében, városszéli árok tövében, szénaboglya mellett, szóval a természet legvadabb lágy ölében is ölbekaptam, akit csak lehetett.

Nem mondom, ágyban, párnák közt jobban esett! De amikor az ember lendületbe jön, mert valami páratlan szépség meglepi, magához csábítja a magamfajta jó firmát, mit lehet tenni?... Enged az ember az ősi (és, tegyem hozzá, száz százalék, hogy örök) vonzás kényszerítésének.

En mondom, egyet se hagyj ki! Megbánod, ha nem hallgatsz rám.

Annyi jót kaptam a nőktől.

Amíg bírod, szeresd őket! Egyről se maradj le, mert később megbánod; amikor már késő! Én már méregethetem őket.

Hozzám már nagy türelem kell, s a mai lányok erre nem biztos, hogy képesek.

Persze pár évvel ezelőtt még másról szólt a nóta!

Az első után a második, a harmadik, a ki tudja hányadik...

Már akihez gusztusa van az embernek; de elárulom neked, hogy majdnem minden nő egyformán izgatott! Mindben találtam valami vonzót.

Lehet, ezért is kedvelnek máig az asszonyok!

Jól mondod a lányok is. De ami igaz, igaz, azért egy idő után inkább a menyecskéken legeltettem a szemem. Akik nem ijednek meg tőled!

Ne neved.

Hogy tud örülni – szeretni! – egy kancsal, ha azt mondod neki, ő a legszebb!? S ha, valóban, amúgy minden a helyén van a hölgyön. Le nem írható. Egy ragyásképzű értelmiségi nő (kinek egyébként káprázatosak a mellei!), ha arra hivatkozva döntöd ágyba, hogy kizárólag a csábító külleme miatt zavarodsz meg, okossága csak ráadás... Az a fiatalasszony, akinek befelé nőnek a mellei! Ám a vágyai, hogy is mondjam, leküzdhetetlenek. Az iksz-: vagy az ólábúról nem is beszélve.

Inkább nem folytatom!

Én mondom – nekem, ennyi után, elhiheted –, mind nyújt valami felejthetlent; Mind más; egytől egyig adtak nekem valami olyat, ami miatt húsz, hogy ne mondjam ötven év után is föl tudom idézni, mi esett meg velünk a Kupibeli kanapétól a Körös-partig, a kocsitulástól a fürdőkádig, a kaszárnyakerítés mellékétől az éjszakai mulatóbeli szeparé sarokpadjáig... Ha te azt tudnád;

Sejtheted.

Bazsalyogsz; pedig nem tanulhatsz eleget! Ebből, én mondom, semmi sem elég.

Kimondottan sajnálom, hogy nem kóstolhattam meg a különböző bőrszínű – például a sárga, meg a fekete – nőket! Irigylem tőletek, számotokra ennek sincs akadálya. Na jó, Horn repülőjegye, ne nézz bolondnak. Ha megkaphánám is, sokra mennék már vele. De Ti...

Széjjelcsapnék köztük, tudom Isten.

Csak fi noman, hogy ő is élvezze.

Mert arra mindig adtam.

Olyan is volt, aki közben rikoitozott!

Hogy ijedtem volna meg tőle.

Akkor éjszaka, hogy napközben így eszembe jutottak a régi dolgok, összeadtam, hány nőnek kerültem eddig az ágyába (egészen pontosan: a lába közé), ötszázig jutottam.

Négyszázkilencvenkilencig, amikor azzal aludtam el, hogy ha meglesz az ötszázadik, nem számolom tovább. Reggel eszembe jutott a félezredik is.

Persze megesett, hogy csapatostul tértünk be a nyilvánosházba, sorravéve az egész – éppen vadonatúj – lánycsapatot, máskor meg valami jó kis murit sikerült egyikünknel összehozni... Katonáékról nem beszélve.

Jaj, de régen volt!

Persze akkor még buzibaj sem fenyegette a magamfajta jófirmákat.

Hogy úsztam meg? Senkinek sem hazudtam! Egyiket sem álltattam azzal, hogy elválok és feleségül veszem, sőt, inkább elijesztettem őket magamtól! Hogy ilyen ronda alak vagyok, olyan szélhámós szoknyabolond, anyukám, hogy bíznád magad rám, ne örülj meg! A legjobb szándékkal világosítottam fel őket, mire számítsanak, hogy nekem a nő a mindenem, ne várjanak tőlem semmi jót, hűséget különösen ne!

Ilyen szoknyapeccér, olyan széltoló, egy szavamat se hidd el!

Hogy én csak jót akarok neki.

Nem ismerte rám varrni magát egyik sem.

Jól megvoltam velük.

Nézd azt a cicamicát...

Menj utána!

Igyekezned kell, ha utól akarsz érni.

A mai lányok szebbek s hogy milyenek, nem rejtik el, nyíltan a világ elé tárják! Amellett könnyebben ráállnak, a régieket sokat kellett fűzni, míg összejött valami etyepetye.

Ott, a budoárban is. Ott különösen!

De, megmondom őszintén, az a módi jobban tetszett. Udvarolni, tenni a szépet, kedveskedni, simogatni, kedvet csinálni, nem csak egyből rátámadni, pillanatok alatt túlleni rajta!

Hogyne.

Könnyű nektek; ha most lennék fiatal...

Nézd, az ott az unokám, kész nagylány.

Őt azért hagyd ki; de ha nincs ellenvetése, felőlem:

Élvezzétek az életet, amíg lehet! Aztán úgyis mindegy.

...De az az ötszáz engem is meglepett. Sosem hittem volna, hogy ilyen nagy hóhányó vagyok.

- Don, ki hódít.

Azt mondd?

Irigyellek, előtted még az élet!

Én mondom, a legjobb a világon.

Ruszkik, haza

Mi tagadás, leginkább akkor kerül bajba, ha etetik-itatják! Került, tehát amikor még nem ütött ki (avagy be) a szabadság. Ma ha megvendégelik, legföljebb azért juthat nehéz helyzetbe, mert nem tud szabadulni attól az akármicsodától, ami arra készíti, egye ki őket a vagyonukból!

- Kieszem a komcsikat a házuktól! – mondta (nem egyszer, nem harmincháromszor) szűken vett baráti körben, egykoron.

- Addig zabálok, míg semmije sem marad a gaz imperialistájának! – szólott volna Napnyugaton.

- Igyunk, míg le nem isszuk az útiköltséget! – bátorítja jó pajtását, ha valami traktára hivatalosak.

- Csak amíg látod! – már ameddig kerül még valami a terület asztalkám egyik végétől a másikig.

Valahogy beléivódott a magafajtába: ha ütnek, szaladj el, ha adnak, fogadd el (s, biza, épp eleget kapott már mindkétféleképp); kaparj kurta, ne-ked is jut (s hát nálánál kurtább szegény embert hol találnál?); ahogy esik, úgy puffan (egyszer hopp, máskor kopp); satöbbi, és így tovább, stb, sat.

Hányszor járt úgy, hogy alig tudott hazamenni?! Mert vagy a hasa lett tele, vagy csak a fejébe szállt. Ha egyszer kínálták az embert...

Kínálgatják.

Amikor (példának okáért) abból – ott – még egy falatot sem vettél; azt (itt) meg sem kóstoltad; amazhoz hasonlót sem láttál; emez igen ízlik... Hogy lehetne bezabálás nélkül megúszni?

Nem mondtam? Amikor egy kani vasba nem kerül a zaba.

Ilyen, olyan alkalom, valami csak kerül.

Van, aki erre készül (szinte ebből él): megfigyeli, hol lesz valami jópofa fogadás és már ünneplőbe is öltözött, irány a.

Hősünk nem, hősnöket más fából faragták. Az efféle ember csak akkor teszi tiszteletét (efféle helyen), ha hívják. Nem mintha kéretné magát, de ha pecsétes meghívó jön, s látható, várják (mondjuk ennek bizonyítékaként – mármint hogy valóban elvárják! – visszajelzést kérnek, mert tudni szeretnék, hány vendégre készüljenek) – szerencsésebb esetben ajándécsomag-rendelésről is szó lehet –, hogy utasíthatná el az invitálást?

Előtte – szinte aznap – nem eszik (csak épp hogy éhen ne vesszen), hisz nagy ingyenc, ráadásul kíváncsi természetű a lelkem, hogy hagyhatná ott kóstolatlanul bármelyik étel különlegességet? (S ha nem kell érte fizetni, mi nem az?) Azért csalták ide, hogy bekapjon belőle valamenynyit, nem?!

- Éhenkórász – kapja meg (nagy ritkán(az oldalbordájától, aki polgári családból sülyedt az általános proletarizálás eredményeként a mi cimboránk parasztságának szintjére.

Paraszt, paraszt; ha a paraszt – ugye – nem kakil, az elvtársné (pláne) nem papil.

De hagyjuk.

Ne is mondjam, nem ez lett a haver főfő baja.

Hibája.

(Említeni is kár, de az asszonykája szerint egyéb testi hibája is van, de arról jobb hallgatni. Eredetileg úrileánynak született kolhozértelmiségi párja – mérlegképes könyvelő a Leninben – szerint hősnöknek valami nagy betegsége lehet, mert amikor megjön egy-egy ilyen díszzabálásról, avagy odahaza túlzottan belakmároz, akkorákat ereget, mintha légkalapáccsal akarná a tüzet elfűni.)

- Kis testi hiba.

Felejtsd el.

Hősünk igazi hibája mégsem ez.

Hogy mi, csak gyanította, ám a minap összeállt a dolog.

Sejtett valamit, hogy a csudába ne, de azért erre nem számított.

Megjött külföldi útjáról s ahogy összeakadt a testvéröccsével, az első csapszékben nekiállt mesélni. Öcskös a maga életének újdonságairól számolt be, kománk meg a világtenger egyik tengernyi öblében megesetteket ecsetelte.

Hogy egész nap úszott, az öblöt (nyugodtan szelve a habokat) keresztbe-kasul bejárta, ki nem jött volna, olyan finom volt, élvezte, majd' meg veszett, olyan boldogság – vajon csak egy síkföldi pacáknak?! – a tengerben úszkálni. A nap másik felét meg azzal ütötte el, hogy dagasztotta a kavicsos, lábadat bokáig befogadó, hullámpaskolta fővenyt, csak dagasztotta; járt, míg le nem járta a lábát. Akkor ledőlt a (hazai) lepedőre, de már kászálódhatott is; indult a kishajó vissza e napsütötte, tengerverte, csodálatos partról a városkába, hol szállásuk volt.

A hajón aztán estebéd várta őket. Hogy a lényegre térjek, napszítta, széltépte, vízmarta, kavicsgyötörte, sós levegő edzette hősünk úgy belakott, mintha sosem evett volna, úgy vette – azon túl, hogy addigra eléggé kikodult –, le kell enni az útiköltséget! Amibe az út került.

A kirándulás árában a hajókázáson túl egy ebéd is bennefoglaltatott.

Amúgy szóba sem hoznánk, de az ital dettó.

A Földközi-tenger medencéjében mindennapos (káprázatos) borral kezdte a fedélzetmester: mielőtt nekiesne a vendégsereg a rablólósnak és zöldségtálnak s miegyébnek, kóstoljuk már meg!

Bátyus – már megint – (ezt is) úgy vette: jobb korán kezdeni, mint sehogy, s hogy le ne maradjon s hogy minél többet haza (a hasába) mentsen abból a tökéletes színű, szagú (mi több, illatú), sűrűségű fehér borból, éhgyomorra vedelni kezdett, Nem vederrel, mert vödröt nem adtak, csak pohárral a vederből.

Ne is mondjam.

Mielőtt az ebédre került volna a sor, Bátyátok már nótára gyújtott.

Amott legel, amott legel, amott legel hat pár csikó magában...

A tengeri csikók ugyan egy kukkot sem tudnak csonkacsanádi egykománk édesanyanyelvén, mégis fölkapták lóhal-fejük: no lám.

Hogy a mellékkörülményeket ne említsem, bátyus úgy bekapott, job-ban sem lehetett volna. Le akarta enni meg inni az út árát (nem vitás, majd' tízezer forintja bánta), de bármennyire erőlködött, teljesen nem sikerült a terve. Mondhatni ahogy az ilyen esetben történni szokott.

Csak hogy ennyire! (...)

Még hogy előtte (megalapozni, étvágyat csinálni, borágyat készíteni), meg közben (hogy jobban csússzon, meglegyen az étel meg az ital közt a vegyi összhang, meg hát egyre jobban csúszik), majd a végén (hogy a tengerészeti kisvállalkozónak semmije sem maradjon)!

Táncolni nem szokott, hát most beállt, maga is ropta – igaz, egyre inkább dülöngélve, mind gyakrabban a maga lábába akadva –, kurjongatni sem felejtett el, s mit ad Isten. Úgy beszívott, hogy a szomszédaszszony segítette ágyba (az irányította a hajóról leeső hadfit a szállóba).

- Mit gondolsz, mit ordítottam?

A hajón, midőn – viharsarki kalózipari haditengerészként – (már-már) el akarta téríteni a motoros bárkát.

- Tudom, mit vonyítottál! Amit akkor, amikor a katonaságtól leszereltél. Börtönből, hadbírósról jövet. Nehogy már.

- *Ruszkik, haza!*

- Ezt kiáltottam?

- „Kiáltottad”, zengett a város! Alig tudtalak lecsitítani. Amikor a rendőrséghez értünk és te két „Ruszkik, haza” közt a kapitányság bádogcsatornáját kezdted rugdosni, hazahoztalak.

Miért ne, öcskös már akkor kétszer olyan erős volt, mint hősünk.

Megáll az ész.

Hősünk ekkor – nyolc évvel a rendszerváltogatás után s túl ötvenen – tudta meg, hogy hát valójában kőkemény ellenálló volt.

Ha ezt a barátai megtudják...

Maga nagyon is tisztában volt vele.

Így már érthető, miért óvakodott annyira (vagy harminc kádári esztendőn át) a beseggeléstől. Azon túl, hogy randa egy dolog!

Falt, mi belefért, ha asztalhoz hívták, ám az itallal csínyján bánt! Csak hogy teljesen meg ne vesszen. Azzal is úgy igyekezett bánni, hogy valamicskét hazamentsen, de el nem eresztette magát. Még kiderül, hogy érez.

Mennyire ellenére (családja ellenére) van a „kommunizmus” nevű agyalágyulás – tökéletlenség – (bűn).

Jól tudta, mire jut, ha a lovak közé csapja a gyepelőt.

Így már érthető.

Mert (azért) ennyire nem volt – számára – világos. A hazaáruló komcsigyerekek elégszer leszélsőjobbaldalizzák ma is, mert hogy (tudni való) aki tőlük jobbra esik, csakis az lehet (a szocdem, a nemzeti baloldali, a baloldali polgári radikális is, vagy a középutas, nem hogy az igazi jobbaldali!).

Marhák.

1965-ben bálterem sarkában, kocsmá zugában, utcahosszat *Pasli, damójozni...*

Jobb volt nem megismételni.

Jobb lett (jó időre) abbahagyni.

A legközelebbi *Ruszki, damój!* akkor hagyta el emberünk száját, midőn valamely magyar-román baráti rendezvény keretében egy Maros-parti (amúgy újabban egész évben tök üres) szálló éttermében délután kettőtől éjfélig tartó, „fogadás”-nak nevezett lakomám vehetett részt. (Ekkor már 1994-et írtunk. Ennyi idő kellett hősünk fölszabadulásához. Hogy legalább ilyenkor kiereszse a hangját.)

A szálló előtt kolduscsoport igyekezett megszerezni a betévő falatra valót; a magyar vendégeket a vendéglátók úgy etették-itatták, hogy azok majd hogy nem rosszul lettek.

Rosszul nem, de a nóta vége a közös (oláh-magyar), körtánc közbeni kuruc csujogató lett. Ne is mondjam.

- *Ruszkije, damój, pasli!*

Tokorodó.

Mert hogy az oláh vendéglátók közt egy besszarábiai testvér is akadt, ki arról regélt, milyen csúnyán elbánnak, elbántak (el fognak bánni(az oroszok a moldovai románokkal.

Hősünk úgy veszi: a testvérünk oláh, a sovén disznó ellenben román.

Na de erről – bővebben – később (legközelebb).

(Ha jut rá idő.)

- Mért ne lenne rá érkezésünk?!

Már megint kezdi; nem is ivott (eleget), mégis kötözködik. A legrosszabb fajta részeg (ember).

- Másnap meg restelli.

A moldova oláh emberrel együttérző, amúgy valóban egyre inkább borközi (borközepi, bormelléki, borban az igazság, borban az igaz állapotba jutó) tejttestvérünk – öccsének a bátyja, anyjának a fia, fiának az atyja, öreganyjának az unokája, satöbbi – mindössze közös oroszellenes érzelmeinket (a lakomán lakmározók 1989-ig többnyire rejtve maradt gondolatait) sűrítette egyetlen, mind az oláh(-román), mind a magyar(ungur) mulatózó számára érthető módon megfogalmazott rikkantásba.

Hármat találhatsz.

1965 után 1994, majd 1997.

- Öregszel, bátyám!

Vénülök...

Megáll az ész; így mér érthető, miért óvakodott a szomszéd a túlzott italfogyasztástól! A megboldogult kádári tizedek alatt.

- Jókor mondja...

A „*Pasli, tovaris!*”-t.

Honnan tudná, amit öcskös, hogy volt, mint esett a mi drágalátos huszadik századunk derekán Magyarhonban a muszkaverés.

- Szép volt, igaz sem volt.

Igaznak igaz, de sokra mentél vele.

Az oláh meg a magyar vegyescsapat a vodkázás-borozás-sörözés-cujkázás-konyakozás-borvízbeöntés csúcán e közös rikkantgatásban összeölelkezett. A mindkettő által egyként utált megszálló kigúnyolása hozta össze (akkor) - néhány órácskára – a két nép fiait.

Ha (addigra) a moszkovitája túl volt is már árkon-bokron.

- Eresztd el a hajamat!

Ez az.

Bizonyos (afféle) - mondhatni, mert így van: emberiség elleni bűntetteket elkövető és pártoló – körökben azt terjesztik a haverról, hogy ha betintázik, szélsőséges nézeteket hirdet.

- Mit lehet itt tenni.

Igaz (s ezt a rémhírterjesztő, sötétben bujkáló gazemberek nem veszik észre), fél pint után már hasonlókat pedzeget. Ruzsik ide, jenkik oda.

Újabban (leginkább) a – remélt – kertszomszéd pincéjében.